

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Jaarverslag 2021

Leeswijzer

Stichting Het Nederlandse Pensioenfonds is een Algemeen Pensioenfonds en is vanaf 1 januari 2017 operationeel. Het Nederlandse Pensioenfonds voert in 2021 pensioenregelingen uit in 5 afgescheiden collectiviteitkringen te weten Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco. Ten behoeve van het bestuur en beheer van Het Nederlandse Pensioenfonds beschikt Het Nederlandse Pensioenfonds over een bestuursbureau waarvoor een afgescheiden administratie wordt bijgehouden (hierna: Bedrijfsomgeving).

De indeling van het jaarverslag is wettelijk voorgeschreven. In dit jaarverslag vindt u voor de Bedrijfsomgeving en voor iedere collectiviteitkring:

- Een bestuursverslag en een verslag van het toezichthoudend orgaan (voor de Bedrijfsomgeving is dit de raad van toezicht en voor de collectiviteitkringen is dit het belanghebbendenorgaan)
- Jaarrekening en financiële verantwoordingen
- Overige gegevens

De volledige opgave staat weergegeven in de inhoudsopgave op pagina 3.

Alle bedragen in dit jaarverslag zijn weergegeven in duizenden euro tenzij anders is aangegeven.

Inhoud

Kerncijfers 5

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	6
Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	8
Kerncijfers Pensioenkring OWASE	10
Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep	12
Kerncijfers Pensioenkring Sweco	14

Bestuursverslag 16

Bedrijfsomgeving	17
Verslag van de raad van toezicht over 2021	53
Bestuursverslag Collectiviteitkring 1	58
Verslag van het belanghebbendenorgaan	83
Bestuursverslag Pensioenkring Arcadis	87
Verslag van het belanghebbendenorgaan	111
Bestuursverslag Pensioenkring OWASE	115
Verslag van het belanghebbendenorgaan	141
Bestuursverslag Pensioenkring Randstad Groep	144
Verslag van het belanghebbendenorgaan	167
Bestuursverslag Pensioenkring Sweco	171
Verslag van het belanghebbendenorgaan	196
Ondertekening bestuursverslag	201

Jaarrekening 202

Jaarrekening Bedrijfsomgeving	205
Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1	223
Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis	257
Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE	291
Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep	326
Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco	357
Ondertekening jaarrekening	391

Overige gegevens 392

Statutaire regeling omtrent bestemming van het saldo van baten en lasten	393
Actuariële verklaring Collectiviteitkring 1	394
Actuariële verklaring Pensioenkring Arcadis	396
Actuariële verklaring Pensioenkring OWASE	398
Actuariële verklaring Pensioenkring Randstad Groep	400
Actuariële verklaring Pensioenkring Sweco	402
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	404

Bijlagen 411

Personalia Bedrijfsomgeving	412
Personalia Collectiviteitkring 1	413
Personalia Pensioenkring Arcadis	414
Personalia Pensioenkring OWASE	415
Personalia Pensioenkring Randstad Groep	416
Personalia Pensioenkring Sweco	417
Sleutelhouders, adviseurs, actuaris en onafhankelijk accountant	418
Rapportagenormen Code Pensioenfondsen	419

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Kerncijfers

Kerncijfers Collectiviteitkring 1

Collectiviteitkring 1 is opgericht op 1 januari 2017. De vergelijkende cijfers hebben betrekking op de sindsdien verstreken periode.

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	2021	2020	2019	2018	2017
Aantal werkgevers	11	11	7	5	4
Aantal deelnemers					
Actieve deelnemers	5.166	5.284	3.879	3.452	3.239
Gewezen deelnemers	7.172	6.050	3.551	2.876	2.309
Pensioengerechtigden	383	340	272	243	236
	12.721	11.674	7.702	6.571	5.784
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	40.262	31.512	23.182	18.705	19.405
Kostendekkende premie	54.258	37.251	27.133	21.663	21.157
Gedempte kostendekkende premie	30.136	21.278	18.832	15.679	17.641
Pensioenuitvoeringskosten	826	462	381	339	297
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	149	82	92	92	85
Uitkeringen	2.927	2.211	1.986	1.850	1.790
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	40.960	-5.368	4.119	8.540	16.160
Minimaal vereist eigen vermogen	25.877	25.653	12.347	9.047	7.416
Vereist eigen vermogen	97.732	94.023	46.320	37.916	32.817
Voorziening	565.963	567.014	268.318	197.503	155.071
Pensioenvermogen	606.923	561.646	272.437	206.043	171.231
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	107,2%	99,1%	101,5%	104,3%	110,4%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	117,3%	116,6%	117,3%	119,2%	121,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,6%	104,5%	104,6%	104,6%	104,8%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	103,0%	93,5%	102,1%	109,2%	109,1%
Reële dekkingsgraad (in %)	82,3%	75,7%	80,9%	87,7%	87,2%
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	186.346	153.173	80.944	50.535	54.734
Vastrentende waarden	331.733	296.981	139.707	128.388	103.482
Vastgoedbeleggingen	81.036	68.669	34.592	23.812	12.402
Derivaten	-1.684	31.784	12.484	116	-2.413
Totaal beleggingen	597.431	550.607	267.727	202.851	168.205

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	2021	2020	2019	2018	2017
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement (in %)	1,35%	12,80%	21,48%	0,05%	3,03%
Benchmark rendement (in %)	1,41%	13,80%	21,47%	-0,78%	0,89%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,28%	0,31%	0,36%	0,43%	0,39%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,04%	0,14%	0,06%	0,11%	0,21%

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis

Pensioenkring Arcadis is opgericht op 1 juli 2018. De vergelijkende cijfers hebben betrekking op de sindsdien verstreken periode.

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	2021	2020	2019	2018
Aantal werkgevers	4	3	3	4
Aantal deelnemers				
Actieve deelnemers	2.308	2.204	2.176	2.121
Gewezen deelnemers	3.702	3.626	3.516	3.409
Pensioengerechtigden	2.708	2.603	2.597	2.558
	8.718	8.433	8.289	8.088
Pensioenuitvoering				
Feitelijke premie	29.282	24.659	24.626	12.120
Kostendekkende premie	49.867	39.026	32.426	15.871
Gedempte kostendekkende premie	29.282	24.659	24.626	12.120
Pensioenuitvoeringskosten	1.364	1.387	1.283	656
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	272	289	269	140
Uitkeringen	30.915	30.396	29.881	14.905
Vermogenssituatie en solvabiliteit				
Aanwezig eigen vermogen	223.320	58.900	86.344	34.426
Minimaal vereist eigen vermogen	51.683	55.041	49.504	42.969
Vereist eigen vermogen	242.188	249.459	240.628	228.419
Voorziening	1.254.147	1.337.621	1.202.696	1.045.377
Pensioenvermogen	1.477.303	1.396.249	1.289.040	1.079.803
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	117,8%	104,4%	107,1%	103,2%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	119,4%	118,6%	120,0%	121,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	111,6%	98,8%	105,0%	108,9%
Reële dekkingsgraad (in %)	90,5%	81,2%	84,8%	88,8%
Beleggingsportefeuille				
Aandelen	601.838	513.978	475.530	429.682
Vastrentende waarden	663.074	722.435	683.183	523.953
Vastgoedbeleggingen	195.675	149.239	115.651	93.830
Derivaten	70.104	139.492	71.963	15.312
Overig	10.946	9.561	13.827	13.335
Totaal beleggingen	1.541.637	1.534.705	1.360.154	1.070.858

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	2021	2020	2019	2018
Beleggingsperformance				
Beleggingsrendement (in %)	6,18%	9,00%	20,36%	-2,82%
Benchmark rendement (in %)	6,20%	10,10%	21,07%	-2,19%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,33%	0,36%	0,36%	0,16%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,05%	0,08%	0,10%	0,04%

Kerncijfers Pensioenkring OWASE

Pensioenkring OWASE is opgericht op 1 januari 2020.

Kerncijfers Pensioenkring OWASE	2021	2020
Aantal werkgevers	21	21
Aantal deelnemers		
Actieve deelnemers	1.294	1.271
Gewezen deelnemers	1.583	1.598
Pensioengerechtigden	1.663	1.625
	4.540	4.494
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie	15.458	14.578
Kostendekkende premie	25.111	20.842
Gedempte kostendekkende premie	15.458	14.578
Pensioenuitvoeringskosten	936	950
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	317	328
Uitkeringen	23.662	22.888
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen	232.247	118.169
Minimaal vereist eigen vermogen	38.841	38.830
Vereist eigen vermogen	159.952	182.907
Voorziening	891.353	949.834
Pensioenvermogen	1.123.600	1.068.003
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	126,1%	112,4%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	118,0%	119,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,1%	104,1%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	121,6%	105,7%
Reële dekkingsgraad (in %)	99,0%	87,2%
Beleggingsportefeuille		
Aandelen	467.256	443.602
Vastrentende waarden	559.987	569.227
Vastgoedbeleggingen	93.287	54.104
Derivaten	729	744
Totaal beleggingen	1.121.259	1.067.677

Kerncijfers Pensioenkring OWASE	2021	2020
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)	6,11%	8,70%
Benchmark rendement (in %)	5,65%	10,10%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,24%	0,30%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,06%	0,08%

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep

Pensioenkring Randstad Groep is opgericht op 1 januari 2020.

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep	2021	2020
Aantal werkgevers	1	1
Aantal deelnemers		
Arbeidsongeschikten	147	154
Gewezen deelnemers	14.570	14.664
Pensioengerechtigden	1.012	974
	15.729	15.792
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie	n.v.t.	n.v.t.
Kostendekkende premie	n.v.t.	n.v.t.
Gedempte kostendekkende premie	n.v.t.	n.v.t.
Pensioenuitvoeringskosten	1.085	937
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	936	831
Uitkeringen	11.151	10.531
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen	6.972	-75.667
Minimaal vereist eigen vermogen	53.835	59.013
Vereist eigen vermogen	143.948	136.802
Voorziening	1.342.277	1.471.329
Pensioenvermogen	1.349.249	1.395.662
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	100,5%	94,9%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	110,7%	109,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,0%	104,0%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	98,0%	92,5%
Reële dekkingsgraad (in %)	78,7%	75,2%
Beleggingsportefeuille		
Aandelen	271.162	246.586
Vastrentende waarden	997.127	998.601
Vastgoedbeleggingen	79.940	82.145
Derivaten	429	95
Overig	0	66.984
Totaal beleggingen	1.348.658	1.394.411

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep	2021	2020
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)	-2,38%	10,70%
Benchmark rendement (in %)	-2,31%	11,50%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,31%	0,29%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,07%	0,07%

Kerncijfers Pensioenkring Sweco

Pensioenkring Sweco is opgericht op 1 juli 2020. De vergelijkende cijfers 2020 hebben betrekking op de periode 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020.

Kerncijfers Pensioenkring Sweco	2021	2020 ¹
Aantal werkgevers	4	4
Aantal deelnemers		
Actieve deelnemers	1.534	1.520
Gewezen deelnemers	3.639	3.620
Pensioengerechtigden	1.816	1.757
	6.989	6.897
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie	16.401	8.058
Kostendekkende premie	18.962	9.247
Gedempte kostendekkende premie	16.175	6.702
Pensioenuitvoeringskosten	1.300	633
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	388	193
Uitkeringen	28.820	13.876
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen	111.121	23.353
Minimaal vereist eigen vermogen	44.487	48.207
Vereist eigen vermogen	118.856	114.810
Voorziening	1.066.936	1.160.345
Pensioenvermogen	1.178.057	1.183.698
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	110,4%	102,0%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	111,2%	109,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,2%	104,2%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	106,8%	99,1%
Reële dekkingsgraad (in %)	86,9%	81,2%
Beleggingsportefeuille		
Aandelen	316.120	283.890
Vastrentende waarden	753.154	792.016
Vastgoedbeleggingen	86.263	81.144
Derivaten	170.780	250.076
Totaal beleggingen	1.326.317	1.407.126

Kerncijfers Pensioenkring Sweco	2021	2020 ¹
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)	1,18%	4,10%
Benchmark rendement (in %)	0,85%	4,60%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,32%	0,11%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,05%	0,01%

1 Cijfers over 2020 hebben betrekking op 1 juli 2020 t/m 31 december 2020

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Bestuursverslag

Bedrijfsomgeving

Voorwoord van de voorzitter

Deze terugblik op 2021 verschijnt op een moment waarop dat jaar al erg ver achter ons lijkt te liggen. Met de oorlog in Oekraïne is de wereld sinds het jaareinde ingrijpend veranderd, zodat wij met misschien nog wat meer afstand dan anders terugblikken. Voor Het Nederlandse Pensioenfonds stond 2021 vooral in het teken van een aantal belangrijke strategische beslissingen. Daarnaast bleef een aantal grote thema's uit 2020 ook in het afgelopen jaar op de agenda staan. Onder andere op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en in onze voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel hebben we grote stappen gezet.

Nieuwe strategische samenwerkingen

Voor Het Nederlandse Pensioenfonds staat boven alles om voor onze deelnemers het best mogelijke pensioen voor de toekomst te realiseren. We willen er zeker van blijven dat we in een veranderende wereld verbonden zijn aan strategische partners die bij onze ambitie passen. Onder meer vanwege de komst van het nieuwe stelsel hebben we ons in 2021 als onafhankelijk fonds op onze positie geheroriënteerd. Vanaf de oprichting was a.s.r. de uitvoerder en garantsteller van Het Nederlandse Pensioenfonds. a.s.r. Pensioenfonds Services zal tot en met 31 december 2024 de bestaande DB-regelingen blijven uitvoeren, maar voor de uitvoering van nieuwe regelingen stappen we over naar Blue Sky Group. Cardano zal voor aanloopverliezen garant staan en samen met hen werken we aan een aanbod dat aansluit bij de belangen van de deelnemers. We zijn erg trots op de beschikbare premieregeling die we al met Blue Sky Group, Cardano en Kempen Capital Management N.V. hebben weten te ontwikkelen. Per 1 januari 2022 zijn we gestart met onze nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling met deze beschikbare premie regeling.

Met Blue Sky Group en Cardano hebben we gekozen voor twee partijen die diepe wortels hebben in de pensioenwereld. Kempen Capital Management blijft onze fiduciair, zodat we op onafhankelijke wijze de beste beleggingen kunnen selecteren. Het proces om te komen tot nieuwe samenwerkingen is intensief en zorgvuldig geweest. Daarin is gebleken dat we door onze onafhankelijkheid krachtig en doortastend kunnen handelen als de situatie daarom vraagt. Meer dan ooit staan we op eigen benen.

Coronavirus

Waar corona ons in 2020 overviel als een nieuw en onbekend virus, leerden we het in 2021 maar al te goed kennen. Vaak was er teleurstelling over strengere of voortdurende maatregelen, nieuwe varianten die nog besmettelijker bleken en aanhoudende uitdagingen voor bepaalde sectoren. De druk op de zorg was op verschillende momenten gedurende het jaar opnieuw erg hoog. We bleven digitaal werken, ook bij Het Nederlandse Pensioenfonds, en raakten daar zelfs aan gewend. Tegelijkertijd herstelden economieën in 2021 van corona en de impact van lockdowns werd steeds kleiner. Dat herstel was ook te zien aan de dekkingsgraden van onze kringen. Op het moment dat dit jaarverslag verschijnt hebben we te maken met een coronavariant die weliswaar zeer besmettelijk is, maar waarbij het aantal ic-opnames laag blijft. Eind 2021 konden we dat nog niet voorzien.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

We zijn trots op de grote stappen die we in 2021 hebben gezet op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Een aanscherping van ons MVB-beleid in het eerste kwartaal leidde tot een flinke verduurzaming van onze aandelenportefeuille voor ontwikkelde landen aan het eind van datzelfde jaar. Daarmee is voor alle kringen een CO₂-reductie gerealiseerd die ver boven onze eigen doelstelling uitstijgt. In het vierde kwartaal van 2021 voerden we een deelnemersonderzoek uit, met daarin ook vragen over MVB. De uitkomst daarvan geeft steun aan onze koers en ambities.

Het nieuwe pensioenstelsel

Medio vorig jaar werd duidelijk dat de ingangsdatum van de Wet toekomst pensioenen zou opschuiven naar 1 januari 2023. Daarmee kregen fondsen een jaar langer de tijd om zich voor te bereiden op de overstap. Wij vinden het belangrijk dat alle betrokkenen richting dat moment van overgang goed op de hoogte zijn van de keuzes waar zij voor staan. In 2021 belegden we daarom een aantal kennissessies over het nieuwe stelsel. Met de werkgevers en kringen voerden we gesprekken over de inhoud van en het moment waarop zij naar het nieuwe stelsel willen overgaan.

Vooruitblik 2022 en daarna

Met onze partners Kempen Capital Management, a.s.r. Pensioenfondsen Services, Cardano en Blue Sky Group treden we 2022 vol vertrouwen tegemoet. De samenwerking met onze nieuwe partners krijgt steeds meer vorm en mondt als eerste uit in de lancering van onze Collectiviteitkring Flexibele regeling in 2022, met de Efteling als eerste toetreders.

Volgens planning wordt de Wet toekomst pensioenen in 2022 definitief. Met meer zekerheid over de wet en de toenemende bewustwording bij pensioenfondsen dat zij zich op het moment van overgang moeten voorbereiden zal er weer meer beweging in de pensioensector ontstaan, na een periode van relatieve rust. Het Nederlandse Pensioenfonds is er klaar voor om nieuwe partijen te ontvangen, of dat nou voorafgaand aan of na het transitiemoment is. Wij zorgen ervoor dat we ook inhoudelijk optimaal op het nieuwe stelsel zijn voorbereid, door middel van kennissessies voor alle fondsgremia en door de ontwikkelingen rondom het wetgevingstraject nauwlettend in de gaten te houden.

Ook in 2022 zal MVB weer vaak op de agenda staan. Daarnaast zullen we een landenbeleid vaststellen, dat in ieder geval invloed zal hebben op de categorie vastrentende waarden. Onze doelstellingen voor groene staatsobligaties en CO₂-reductie blijven overeind en worden gedurende het jaar gemonitord. Op grond van deelnemersonderzoek uit het najaar van 2021 wordt implementatie van een aantal MVB-thema's nader onderzocht.

Op het moment dat dit jaarverslag uitkomt, maken wij ons grote zorgen over de situatie in Oekraïne. Onze eerste gedachten gaan daarbij uiteraard uit naar de burgers in Oekraïne. Het is moeilijk te voorspellen wat de grotere impact van de oorlog zal zijn, maar duidelijk is dat eenieder gebaat is bij een snel herstel van de vrede.

Dank

2021 was een veelbewogen jaar, waarin we wederom mochten vertrouwen op de inzet van de belanghebbendenorganen, de raad van toezicht en het bestuursbureau. Wij zijn blij met de mooie gesprekken met Cardano en Blue Sky Group, die in het afgelopen jaar leidden tot een nieuwe strategische koers. Dank spreken we uit voor de inzet en deskundigheid van Kempen Capital Management. In het bijzondere willen wij a.s.r. Pensioenfondsen Services hier noemen. Hoewel onze wegen in de toekomst zullen scheiden, zijn wij zeer tevreden over en ook dankbaar voor de samenwerking met a.s.r.. Die samenwerking blijft voor de bestaande regelingen nog een tijdlang voortbestaan. Tot slot willen we een woord van dank uitspreken aan alle werkgevers, hun medewerkers en de gepensioneerden voor het vertrouwen dat zij steeds in ons stellen.

Namens het bestuur,

José Suarez Menendez, voorzitter

Karakteristieken van Het Nederlandse Pensioenfonds

Doelstelling

Het Nederlandse Pensioenfonds is in januari 2016 opgericht. Het heeft op grond van artikel 112a van de Pensioenwet als een van de eerste algemeen pensioenfondsen (APF's) in Nederland op 30 september 2016 van De Nederlandsche Bank (DNB) een vergunning verkregen om het bedrijf van algemeen pensioenfonds uit te oefenen. Een algemeen pensioenfonds is een pensioenfonds dat één of meer pensioenregelingen uitvoert en daartoe één of meer collectiviteitkringen instelt. Per collectiviteitkring houdt het APF een afgescheiden vermogen aan.

Het fonds heeft ten doel deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, hun nagelaten betrekkingen en gewezen partners per collectiviteitkring te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, invaliditeit en overlijden.

Missie, visie en strategie

Missie

1. Een pensioenfonds zijn dat een alternatief biedt voor pensioenfondsen die een ander onderkomen zoeken, maar wel pensioenfonds willen blijven.
2. Het realiseren van het pensioen dat werkgevers met hun werknemers hebben afgesproken op een maatschappelijke verantwoorde wijze.
3. Het realiseren van continuïteit, schaalgrootte en een solide organisatie tegen zo laag mogelijke kosten.

Visie

Wij vinden het handhaven van een collectief pensioen maatschappelijk relevant. Het pensioenlandschap is continu aan verandering onderhevig en er staan ons nog vele veranderingen te wachten. Het antwoord op verandering is mee veranderen, de capaciteit om onszelf en onze organisatie op tijd aan te kunnen passen aan de veranderingen bepalen de kans op succes.

Strategie

Onze strategie is gericht op het realiseren van onze missie met het volle besef van onze visie.

- Eenvoud en efficiëntie. Dit heeft als doel om kosten te beheersen, de bedrijfsvoering te beheersen en uitlegbaar en begrijpelijk beleid te kunnen voeren. We zoeken naar eenvoud in alles wat we doen, ook bij complexe vraagstukken. Deze strategie passen we toe op alle beleidsterreinen en dus ook op ons beleid ten aanzien van het opbouwen van Het Nederlandse Pensioenfonds: een toekomstbestendig APF voor de lange termijn begint met een gezond beleid voor de opbouw. Dit is in het belang van de deelnemers en werkgevers.
- Samenwerking. Wie snel wil gaat alleen, wie ver wil gaat samen. Samenwerking verhoogt de continuïteit van de organisatie en het fonds. We staan dicht bij onze werkgevers en deelnemers met onze regisseurs, van welkomstregisseur tot pensioenregisseur. We kennen de dilemma's van onze deelnemers en werkgevers en spreken hun taal. Onze belanghebbendenorganen worden door belanghebbenden zelf bemenst en wij zien het als onze taak om onze belanghebbendenorganen in staat te stellen beleidsvoorstellen goed te kunnen beoordelen.
- Uitbesteding. Bij de uitbesteding kiezen we voor solide partners die de lange termijn doelstelling van Het Nederlandse Pensioenfonds kunnen ondersteunen door zelf ook een solide op de lange termijn gerichte organisatie te zijn.
- Onafhankelijkheid. Het Nederlandse Pensioenfonds maakt en bepaalt zijn eigen beleid. Wij hebben ons eigen bestuursbureau en een onafhankelijke fiduciar manager. Dit versterkt Het Nederlandse Pensioenfonds in haar taak om de belangen van de (gewezen) deelnemers, werkgevers en gepensioneerden zo goed mogelijk te borgen.
- Wendbaarheid. Een wendbare organisatie zowel in denken als in doen, om ons op tijd aan te kunnen passen aan veranderingen. Deze strategie passen we toe bij de selectie in de uitbesteding, de ICT en het aannemen van medewerkers, omvang van het bestuur, etc.

- Vertrouwen. Gedegen en succesvolle implementaties van nieuwe klanten dragen bij aan het vertrouwen van deelnemers en werkgevers.

Toelichting missie, visie en strategie

Het Nederlandse Pensioenfonds biedt een toekomst voor pensioenfondsden die een ander onderkomen zoeken, maar wel 'pensioenfonds' willen blijven. In 2021 zijn er geen nieuwe werkgevers toegetreden. Zowel in 2021 als in 2022 doet Het Nederlandse Pensioenfonds mee in diverse RFI- en RFP-trajecten. De ervaring leert dat veel fondsen een afwachtende houding innemen in verband met de pensioenstelselwijzigingen.

Het Nederlandse Pensioenfonds voert meerdere diverse pensioenregelingen uit, voor verschillende belanghebbenden. Het is de kracht van een algemeen pensioenfonds om dat op kostenefficiënte en schaalbare wijze uit te voeren.

In 2021 heeft Het Nederlandse Pensioenfonds een aantal strategische keuzes gemaakt om zich voor te bereiden op de toekomst en het nieuwe stelsel. Het Nederlandse Pensioenfonds is per 1 januari 2022 een strategische samenwerking aangegaan met pensioen-, risico- en vermogensbeheerspecialist Cardano en kiest voor de uitvoering van nieuwe pensioenregelingen voor Blue Sky Group. Hiermee zijn wij klaar voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Cardano zal niet alleen de balansrisicomanagement-expert van Het Nederlandse Pensioenfonds worden, maar ook aanjager van innovatief ondernemerschap. Cardano zal het fonds ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuwe en duurzame proposities voor zowel het nieuwe stelsel als voor gesloten fondsen die onder het oude regime blijven. Kempen Capital Management blijft de fiduciaire vermogensbeheertaken uitvoeren.

Voor de uitvoering en communicatie van de pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel is Blue Sky Group geselecteerd. Voor bestaande klanten verandert er niets tot de overgang naar het nieuwe stelsel. a.s.r. Pensioenfonds Services blijft de administratie voor de huidige pensioenregelingen de komende jaren uitvoeren.

Het Nederlandse Pensioenfonds wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze met de toevertrouwde middelen omgaan. Wij hebben de overtuiging dat verantwoord beleggen de beleggingsrisico's beperkt en tot verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten zal leiden. Het sluit daarbij aan bij ons streven naar (maatschappelijke) lange termijn waardecreatie via onze beleggingen.

In 2021 heeft het fonds grote stappen gezet bij maatschappelijk verantwoord beleggen. In het eerste kwartaal hebben we ons MVB-beleid geüpdatet met een focus op thema's klimaat, duurzame energie, gezondheid en duurzame steden. Daarna zijn we meteen aan de slag gegaan om de grootste categorie in de beleggingsportefeuilles, namelijk aandelen ontwikkelde landen, te verduurzamen.

Ook hebben we in 2021 een duidelijke CO2-reductiedoelstelling bepaald voor de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties. Bij het beleggen in staatsobligaties hebben we in 2021 vastgesteld dat we bij gelijk rendement/risicoprofiel altijd de voorkeur geven aan groene obligaties, waarbij we een streefgewicht van 20% hanteren. In de paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen wordt het MVB beleid nader toegelicht.

Kringen

Bij Het Nederlandse Pensioenfonds kan een werkgever of pensioenfonds kiezen voor een open collectiviteitkring of, als die niet past, voor een eigen besloten collectiviteitkring.

Het pensioenfonds is per 1 januari 2017 gestart met één open collectiviteitkring 'Collectiviteitkring 1' voor meerdere werkgevers. Het Nederlandse Pensioenfonds voert in 2021 in Collectiviteitkring 1 de pensioenregeling uit voor de medewerkers van de Efteling, DAS Rechtsbijstand, DAS Legal Finance, de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers, Jindal Films Kerkrade B.V., Antargaz Nederland B.V., ORTEC International B.V., van Ortec Finance B.V., Algemene Werkgeversvereniging Nederland (gesloten regeling) en B&S.

Het pensioenfonds is per 1 juli 2018 gestart met een nieuwe besloten collectiviteitkring voor de medewerkers van Arcadis Nederland B.V. De verplichtingen en beschikbare middelen zijn per 1 juli 2018 overgedragen door

middel van een collectieve waardeoverdracht. Vanaf diezelfde datum voeren we ook de pensioenregeling uit voor Arcadis Nederland B.V.

Per 1 januari 2020 zijn twee nieuwe besloten collectiviteitkringen van start gegaan: Pensioenkring OWASE voor de medewerkers van 26 werkgevers die zijn voortgekomen uit buizenfabrikant Wavin en Pensioenkring Randstad Groep voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van Stichting Pensioenfonds Randstad. De verplichtingen en beschikbare middelen van Stichting Pensioenfonds OWASE respectievelijk Stichting Pensioenfonds Randstad zijn per 1 januari 2020 overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Per 1 juli 2020 is een nieuwe besloten collectiviteitkring, Pensioenkring Sweco, gestart voor de medewerkers van Sweco Nederland. De verplichtingen en beschikbare middelen van Stichting Pensioenfonds Grontmij zijn per 1 juli 2020 overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Het pensioenfonds heeft per 1 januari 2022 een nieuwe kring opgericht voor de beschikbare premieregeling: Collectiviteitkring Flexibele regeling. De kring voert de pensioenregeling uit voor meerdere werkgevers. Vanaf 1 januari 2022 voert de kring de pensioenregeling uit voor de medewerkers van de Efteling.

Het bestuur

Samenstelling bestuur

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft gekozen voor een onafhankelijk bestuursmodel. De onafhankelijke bestuurders staan onder toezicht van een raad van toezicht. Het bestuur legt verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen. Daarnaast krijgen zij (deels) beleidsinstemming van de belanghebbendenorganen en in voorkomende gevallen ook van de Vergadering van Belanghebbendenorganen. Het bestuursbureau en verschillende commissies ondersteunen het bestuur. De samenstelling van het bestuur is in 2021 niet gewijzigd.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2021

Naam	Functie	Huidige termijn		Geboortejaar	Geslacht
		Termijn	eindigt op		
José Suarez Menendez	Voorzitter	2 ^e	31-12-2023	1969	M
André van Vliet	Secretaris	2 ^e	31-12-2023	1967	M
Mila Hoekstra	Bestuurslid	2 ^e	30-09-2024	1963	V

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur bepaalt haar beleggingsbeginselen, beleggingsstrategie en het beleggingsbeleid met ondersteuning van de beleggingsadviescommissie, die tevens toeziet op de implementatie en het beheer hiervan. De commissie rapporteert haar bevindingen, gekoppeld aan beeldvorming en oordeelsvorming, aan het bestuur op zodanige wijze dat het bestuur in staat gesteld wordt op adequate wijze besluiten te kunnen nemen. Tevens bereidt de beleggingsadviescommissie de wijzigingen voor van het beleggingsbeleid, mede op basis van de ALM-studies en de haalbaarheidstoets. De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur over de voorgenomen benoeming en het ontslag van operationele vermogensbeheerders na voorstellen hiertoe door de fiduciair manager op basis van de criteria van het pensioenfonds. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de strategische, tactische en operationele invulling van het beleggingsbeleid.

Uitgangspunt is dat activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen zullen bijdragen aan verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten.

De beleggingsadviescommissie bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit het bestuur. De directeur bestuursbureau en de financieel risico expert wonen de vergaderingen van de commissie bij. Tevens heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de leden van de raad van toezicht een standing invitation om de vergaderingen van de commissie bij te wonen. Op verzoek van de commissie worden de vergaderingen ook bijgewoond door een vertegenwoordiging van de fiduciair manager van het fonds.

Risk- en auditcommissie

De risk- en auditcommissie is verantwoordelijk voor het zodanig geven van inzicht aan het bestuur in de risico's die het pensioenfonds loopt en in de opzet en werking van de maatregelen ter beheersing van die risico's, dat het bestuur initiërend kan optreden. Daarnaast heeft de risk- en auditcommissie een adviserende en beleidsvoorbereidende rol met betrekking tot integraal risicomanagement vraagstukken. De commissie heeft tevens adviesrecht bij de benoeming van de certificerend actuaire, de externe accountant en de compliance officer.

De risk- en auditcommissie bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit het bestuur. De manager bedrijfsvoering woont de vergaderingen bij. De compliance officer, de sleutelfunctiehouder interne audit, de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de leden van de raad van toezicht hebben een standing invitation om de vergaderingen van de commissie bij te wonen. Op uitnodiging kan ook de externe accountant, de certificerend actuaire en/of adviserend actuaire vergaderingen bijwonen.

Klachten- en geschillencommissie

De klachten- en geschillencommissie geeft een oordeel ten aanzien van geschillen tussen één of meer belanghebbenden en Het Nederlandse Pensioenfonds, op basis van de statuten en reglementen van Het Nederlandse Pensioenfonds en de pensioenreglementen van de betrokken collectiviteitskringen. Het oordeel van de commissie is een zwaarwegend advies aan het bestuur van het pensioenfonds.

De klachten- en geschillencommissie komt bijeen wanneer nodig. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de klachten- en geschillencommissie zijn vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling.

De samenstelling van de klachten- en geschillencommissie is op 31 december 2021

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op
Wim Witjes	Voorzitter	1 ^e	31-12-2022
Quirijn Ligtenstein	Lid	1 ^e	31-12-2022
Karin Bitter	Lid	1 ^e	31-12-2023

Klachten en geschillen 2021

In 2021 is er twee keer een beroep gedaan op de klachten- en geschillenregeling van het fonds. Er is een klacht ingediend, die is afgehandeld door de directeur bestuursbureau. Daarnaast is er een geschil voorgelegd aan de klachten- en geschillencommissie. De klachten- en geschillencommissie heeft na beoordeling van alle relevante documentatie het bestuur geadviseerd het bezwaar van de deelnemer af te wijzen.

Geschillen in behandeling 1 januari 2021: 0	
Ingediende geschillen 2021:	1
Afgewikkelde geschillen 2021:	1
• Waarvan aanpassing besluit • Waarvan handhaving besluit • Waarvan ingetrokken door deelnemer • Waarvan niet ontvankelijk	
In behandeling 31 december 2021:	0

Bestuursbureau

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft een eigen bestuursbureau. De medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van het fonds. Dit bestuursbureau draagt onder verantwoordelijkheid van het bestuur zorg voor de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Ook zorgt het bestuursbureau voor de dagelijkse aansturing en

monitoring van de uitbestedingspartners. Daarnaast ondersteunt het bureau het bestuur bij de invulling van de onafhankelijke risicofunctie. Het bureau volgt de ontwikkelingen in de pensioensector en de relevante wet- en regelgeving, inclusief het toezicht hierop. Ook ondersteunt het bestuursbureau de raad van toezicht. Daarnaast worden de belanghebbendenorganen vanuit het bestuursbureau ondersteund door kringregisseurs.

Naast beleidsondersteuning is het bestuursbureau betrokken bij de gesprekken die worden gevoerd met potentiële toetreders en bij het uitbrengen van de offertes aan werkgevers en pensioenfondsen.

Het jaar 2021 stond in het teken van de strategische keuzes voor de toekomst en het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuursbureau heeft zich bezig gehouden met de voorbereiding van de oprichting van de nieuwe kring Collectiviteitkring Flexibele regeling. Daarnaast heeft het bestuursbureau zich bezig gehouden met de verder aanscherping van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie personen, zijnde een voorzitter en twee leden. De raad van toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

De raad van toezicht heeft een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, ervaring en geslacht. Op 30 september 2021 is de zittingstermijn van Orpa Bisschop beëindigd. Orpa heeft aangegeven dat ze zich niet beschikbaar stelt voor herbenoeming.

In verband met het vertrek van Orpa Bisschop en de selectie van een nieuwe kandidaat heeft de raad van toezicht in 2021 niet in volledige samenstelling gefunctioneerd. In 2021 heeft de raad van toezicht tien keer vergaderd, waarvan één jaarwerkvergadering. Daarnaast heeft de raad van toezicht zeven keer vergaderd met het bestuur, waarvan één jaarwerkvergadering. Met elk belanghebbendenorgaan heeft de raad twee vergaderingen gehad, waarvan éénmaal gezamenlijk met het bestuur. Er waren twee vergaderingen met de Vergadering van Belanghebbendenorganen en één vergadering met het bestuur en de Vergadering van Belanghebbendenorganen.

De samenstelling van de raad van toezicht op 31 december 2021

Naam	Functie	Huidige termijn		Geboortjaar	Geslacht
		Termijn	eindigt op		
Gérard Aben	Voorzitter	2 ^e	30-09-2023	1950	M
Piet Molenaar	Lid	2 ^e	30-09-2024	1962	M
Vacature					

Een selectiecommissie, bestaande uit leden van de Vergadering van Belanghebbendenorganen en leden van de raad van toezicht heeft mevrouw Nery Anderson voorgedragen tot lid van de raad van toezicht. Nadat de Vergadering van belanghebbendenorganen op 10 december was overgegaan tot benoeming van Nery Anderson en De Nederlandsche Bank op 20 januari 2022 had ingestemd met haar benoeming, is de raad van toezicht weer op volle sterkte.

Uitbesteding

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft de administratieve uitvoering van de pensioenregeling, het fiduciair management en het vermogensbeheer uitbesteed aan derde partijen. Hiervoor is een uitbestedingsbeleid vastgesteld, waarin is bepaald aan welke eisen de uitbesteding moet voldoen. De uitbestedingen dragen bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering van Het Nederlandse Pensioenfonds tegen een aanvaardbaar kostenniveau.

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft besloten per 1 januari 2022 de uitvoering van de nieuwe beschikbare premieregeling onder te brengen bij de Blue Sky Group. Het bestuur heeft beoordeeld dat deze uitbesteding voldoet aan het uitbestedingsbeleid.

Met de uitbestedingspartners zijn concrete afspraken over vergoedingen gemaakt. De prestatiebeloningen binnen de uitbestedingspartners in de contracten zijn zodanig dat ze de partijen niet aanmoedigen om meer risico te nemen dan het bestuur aanvaardbaar acht. Het bestuursbureau voert periodiek overleg met de uitbestedingspartners over de kwaliteit van de uitvoering en rapporteert hierover aan commissies en het bestuur.

Uitbesteden brengt ook risico's met zich mee. Het uitbestedingsrisico (het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en de kwaliteit van de uitbestedingspartners onvoldoende gewaarborgd is) komt aan bod in paragraaf Integraal Risicomanagement.

Uitbestedingspartners

Het Nederlandse Pensioenfonds maakt gebruik van de volgende uitbestedingspartners:

- Een pensioenadministrateur voor de operationele werkzaamheden voor de pensioenadministratie, de pensioencommunicatie en de actuariële en financiële administratie van het fonds. Bij aanvang van de activiteiten van Het Nederlandse Pensioenfonds is a.s.r. Pensioenfondsen Services via een uitbestedingsovereenkomst aangesteld als de pensioenadministrateur. a.s.r. Pensioenfondsen Service voert de pensioenregeling uit van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco.
- Voor de uitvoering en communicatie van de pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel is Blue Sky Group geselecteerd. Blue Sky Group is via een uitbestedingsovereenkomst aangesteld als pensioenadministrateur voor Collectiviteitkring Flexibele regeling.
- Een fiduciair manager voor ondersteuning bij de beleggingsstrategie, het beleggingsbeleid en de implementatie hiervan. Hieronder valt het selecteren van operationele vermogensbeheerders, die vervolgens door het bestuur worden aangesteld. Sinds de aanvang van de activiteiten van Het Nederlandse Pensioenfonds is Kempen Capital Management N.V. (een 100% dochteronderneming van Van Lanschot Kempen N.V.) betrokken via een uitbestedingsovereenkomst als de fiduciair manager van het pensioenfonds.
- Operationeel vermogensbeheerders (OVb's) voor het feitelijke beheer van (delen van) het pensioenkapitaal. Deze OVb's selecteren wij specifiek op basis van vastgestelde criteria van Het Nederlandse Pensioenfonds.
- Een custodian voor het centraal administreren en bewaren van de beleggingen. Maar ook voor het uitvoeren van de bewaarfunctie van de bankrekeningen van het pensioenfonds voor stortingen en onttrekkingen aan het pensioenkapitaal. Bij aanvang van de activiteiten van Het Nederlandse Pensioenfonds is KAS BANK N.V. als de custodian aangesteld. In de loop van 2019 is KAS BANK verder gegaan onder de naam CACEIS Investor Services.
- Daarnaast heeft Het Nederlandse Pensioenfonds de inrichting en beheer van de ICT-omgeving bestuursbureau uitbesteed aan DeLorentz & Partners B.V.. Overige dienstverleners waar het bestuur werkzaamheden aan heeft uitbesteed zijn: Mett, Legisway, DocWolves en HR2day.

Financiële paragraaf

Weerstandsvermogen

Een van de vergunningseisen is dat Het Nederlandse Pensioenfonds beschikt over voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is bedoeld om de bedrijfsrisico's van het fonds te kunnen opvangen. Deze risico's brengen wij niet ten laste van de collectiviteitkringen van het fonds.

Financiering van de niet-financiële risico's vindt plaats vanuit het wettelijk vereist weerstandsvermogen van Het Nederlandse Pensioenfonds. Het weerstandsvermogen biedt Het Nederlandse Pensioenfonds de mogelijkheid om opgetreden schades ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. De risicoanalyse herijken we jaarlijks met behulp van het ICAAP-model ("Internal Capital Adequacy Assessment Process"). Naarmate de tijd voortschrijdt krijgen wij op basis van ervaring steeds beter inzicht in processen en risico's. In 2021 heeft de herijking van de ICAAP plaatsgevonden en is het benodigde risicokapitaal vastgesteld op € 465.845 voor 2021. Dit is een toename ten opzichte van 2020 (€ 454.608), met name door de voorgenomen strategiewijziging van Het Nederlandse Pensioenfonds, de doorgevoerde migratie bij onze uitbestedingspartner Caceis (voorjaar 2021) en de verhoogde concurrentie binnen onze markt.

Voor het wettelijk vereist weerstandsvermogen houden wij een aparte administratie bij. Wij kunnen daardoor aantonen dat Het Nederlandse Pensioenfonds altijd beschikt over het minimale vereiste weerstandsvermogen. Het fonds beschikt naast het minimale vereiste weerstandsvermogen over een aanvullend weerstandsvermogen van € 900.000.

In de administratie van het wettelijk vereist weerstandsvermogen administreren wij de bijdragen aan en rechten op het wettelijk vereist weerstandsvermogen per kring afzonderlijk.

Voor toetredende partijen geldt dat het weerstandsvermogen wordt gevormd door een vast percentage van het pensioenvermogen onder beheer van het pensioenfonds. Het Nederlandse Pensioenfonds rekent over alle ontvangen bedragen een opslag van 0,2%:

- een opslag van 0,2% in de bij werkgevers in rekening gebrachte premie
- een opslag van 0,2% in de koopsom bij een collectieve waardeoverdracht
- een onttrekking aan de collectiviteitkring ter grootte van 0,2% van de wettelijke overdrachtswaarde bij inkomende individuele waardeoverdrachten
- een afslag van 0,2% van het positieve beleggingsrendement dat binnen de collectiviteitkringen wordt behaald.

Indien het beheerd pensioenvermogen daalt door negatieve beleggingsresultaten, uitkeringen, uitgaande individuele waardeoverdrachten of uittreding van een werkgever wordt 0,2% onttrokken aan het weerstandsvermogen mits het minimaal verplichte weerstandsvermogen aanwezig blijft.

Op basis van de voorgaande financieringsbronnen blijft het weerstandsvermogen binnen Het Nederlandse Pensioenfonds altijd op het vereiste niveau.

Garantstelling

Cardano Risk Management B.V. (Cardano) heeft, met ingang van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2028 een garantstelling afgegeven aan Het Nederlandse Pensioenfonds om aanloopkosten van het pensioenfonds op te kunnen vangen. De garantstelling door Cardano wordt voor de helft verstrekt als gift waarop geen terugbetalingsverplichting rust, de andere helft betreft een achtergestelde lening voor Het Nederlandse Pensioenfonds. De garantstelling door a.s.r. is per 1 januari 2022 beëindigd.

Het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds beoordeelt periodiek of beroep op (een deel van) de garantstelling moet worden gedaan. Het hoger dan benodigd weerstandsvermogen en de garantstelling waarborgen de solvabiliteit.

Kosten uitvoering bedrijfsomgeving

Het Nederlandse Pensioenfonds maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kosten die wel en niet direct toegerekend kunnen worden aan een kring. De kosten die niet direct toegerekend worden aan een kring bestaan uit de kosten voor de bedrijfsomgeving, zoals de kosten van de raad van toezicht, het bestuur en het bestuursbureau. De kosten die wel direct toegerekend kunnen worden aan een kring kunnen onderverdeeld worden in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten.

De kosten voor de bedrijfsvoering van Het Nederlandse Pensioenfonds bestaan uit:

- De vergoedingen aan bestuur en raad van toezicht;
- De kosten voor de inhuur van (onafhankelijke) deskundigen (niet zijnde deskundigen die door de belanghebbendenorganen worden ingeschakeld);
- De kosten voor contributies, voor zover niet aan een kring toe te rekenen;
- De kosten van het bestuursbureau, bestaande uit personeelskosten, inhuur derden en advieskosten;
- Overige kosten waaronder huisvestingskosten en onderhoudskosten, verzekeringspremie voor verzekeringen afgesloten door en voor het pensioenfonds, zoals onder andere de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en schadeverzekeringen;

- Aanloopkosten van Collectiviteitkring Flexibele regeling vanaf 1 januari 2022 als eerste fase richting het nieuwe pensioenstelsel.

Ongeacht de kosten voor de bedrijfsvoering, brengt Het Nederlandse Pensioenfonds per collectiviteitkring een vast bedrag in rekening, gerelateerd aan de omvang van het gemiddeld belegd vermogen per kalenderjaar.

Als de werkelijke kosten voor de bedrijfsvoering minder bedragen dan het zojuist genoemde bedrag per collectiviteitkring, voegen we het restant toe aan het eigen vermogen van Het Nederlandse Pensioenfonds. Hierdoor ontstaat een buffer die nodig is voor de bedrijfsvoering.

Als de werkelijke kosten voor de bedrijfsvoering meer bedragen dan het bedrag dat we per collectiviteitkring in rekening brengen, onttrekken we het tekort aan het vermogen van Het Nederlandse Pensioenfonds. Als dat eigen vermogen ontoereikend is, kunnen we het tekort niet verhalen op één of meerdere andere kringen en wordt er beroep gedaan op de garantstelling.

Bezoldiging bestuur en raad van toezicht

Met ingang van 1 januari 2021 is de beloning van het bestuur aangepast naar € 94.000 voor de voorzitter (2020: € 85.000) en voor een bestuurslid naar € 75.200 (2020: € 68.000) voor het tijdsbeslag per week van 2,5 respectievelijk 2,0 dagen.

Overzicht bezoldiging leden van het bestuur en van de raad van toezicht

Honoraria	2021	2020
Voorzitter bestuur	94	85
Overige 2 leden bestuur	150	136
Voorzitter raad van toezicht	26	26
Overige 2 leden raad van toezicht	30	34
Totaal	300	281

De in deze specificatie genoemde bedragen zijn in €/1000 en exclusief BTW.

Pensioenbeheer

Het Nederlandse Pensioenfonds voert meerdere verschillende pensioenregelingen uit, voor verschillende belanghebbenden. Het is de kracht van een algemeen pensioenfonds om dat op kostenefficiënte en schaalbare wijze uit te voeren.

Meerdere regelingen

DB- en CDC-regelingen

Samen met onze uitbestedingspartner a.s.r. Pensioenfondsen Services hebben wij een pensioenadministratiesysteem opgezet waarmee we diverse pensioenregelingen in kunnen richten. Zo kunnen we alle DB- en CDC- regelingen uitvoeren, met eigen parameters die flexibel per kring en per werkgever in te vullen zijn. a.s.r. Pensioenfondsen Services voert de pensioenregeling uit voor Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco.

DC-regelingen

Voor de uitvoering en communicatie van de pensioenregelingen in het nieuwe pensioenstelsel is Blue Sky Group geselecteerd. Een uitvoerder met een sterk trackrecord op kwalitatief hoogwaardige pensioenuitvoering die de flexibiliteit biedt die nodig is in de overgang naar het nieuwe stelsel. Vanaf 1 januari 2022 voert Blue Sky Group de beschikbare premieregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds uit voor Collectiviteitkring Flexibele regeling.

Besloten kring of open kring

We bieden een toekomstbestendig onderkomen aan een toenemend aantal pensioenfondsen. Dat kan door toetreding tot een gedeelde, open collectiviteitskring of door toetreding tot een eigen besloten kring. In het eerste geval is de financiële opzet van de kring al bekend en kijken we op welke wijze de nieuwe toetreders het beste kan instromen. In het tweede geval wordt een nieuwe kring toegevoegd. Dat is een optie voor liquiderende pensioenfondsen die groot genoeg zijn. Hierbij wordt in de regel de financiële opzet van het overkomende fonds overgenomen in de kring. In een besloten kring kunnen we ook premiedepots overnemen.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeginselen

De (nominale) verplichtingen en een maximaal waardevast pensioen zijn de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Hiervoor worden risico's geaccepteerd om rendement te behalen en de uitvoeringskosten beperkt te houden. De beleggingsbeginselen vormen de algemene overtuiging van het pensioenfonds ten aanzien van beleggen en de houding ten aanzien van de risico's. Deze beleggingsbeginselen vormen ook de uitgangspunten voor het strategisch beleggingsbeleid van de kringen.

Het pensioenfonds gebruikt de volgende beginselen bij haar beleggingsbeleid:

Langetermijnvisie

Gezien het lange termijn karakter van de verplichtingen zal het pensioenfonds zich bij het formuleren van haar beleggingsstrategie primair richten op de lange termijn. De beleggingsstrategie kan worden beïnvloed door korte termijn beperkingen en overwegingen.

Verantwoord passief

Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark (index) een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, maar dat het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Tevens bestaan er marktonevenwichtigheden waar het pensioenfonds als lange termijn belegger van kan profiteren. Per saldo resulteert dit in een performance waarbij de benchmark inclusief kosten beheerst en consistent wordt overtroffen.

Afweging rendement en risico

Risico-/rendementsprofielen van asset categorieën en individuele titels variëren over tijd. Het fonds monitort dit profiel via de rapportages en indien het risico-/rendementsprofiel naar het oordeel van het bestuur niet meer past zal het bestuur de allocatie heroverwegen. Diversificatie is een van de manieren om de effecten van de volatiliteit te mitigeren.

Voorzichtigheidsbeginsel

Het pensioenfonds hanteert het voorzichtigheidsbeginsel (Prudent Person-beginsel). Het vermogen wordt op zo'n manier belegd dat de veiligheid, kwaliteit en liquiditeit van de middelen voldoende zijn gewaarborgd.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het pensioenfonds hecht vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid aan maatschappelijk verantwoord beleggen als onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid. Daartoe wordt in het beleggingsbeleid rekening gehouden met milieu-, sociale en governancefactoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen, het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen en het kunnen aanhouden van specifiek op deze factoren gerichte beleggingen. De consequenties daarvan zijn zichtbaar in de inrichting van de portefeuille.

Diversificatie

Diversificatie is belangrijk. Door een goede spreiding over de beleggingscategorieën, regio's, landen en

beleggingsstijlen wordt een optimale verhouding tussen rendement en risico bepaald. Risico's die naar verwachting niet beloond worden, worden, voor zover in de portefeuille aanwezig, deels of geheel afgedekt.

Beheersing kosten

De kosten die samenhangen met het vermogensbeheer en beleggingstransacties moeten acceptabel zijn in relatie tot de geleverde prestatie en de bijdrage aan het portefeuille-resultaat; dit geldt voor (stapeling van) fees die betaald dienen te worden voor investeringen in beleggingsfondsen alsmede voor transactiekosten voor (onnodig veel) transacties in de portefeuille.

Gedegen processen

Bij de selectie van beleggingen spelen operationele aspecten, zoals kosten, transparantie, begrijpelijkheid en kennis van het beleggingsproduct en een transparant beleggingsproces, naast verwacht rendement en risicoprofiel, een belangrijke rol.

Illiquide beleggingen

Het pensioenfonds heeft een lange verplichtingenhorizon. Daardoor is het pensioenfonds in staat om een deel van het vermogen in illiquide assetcategorieën te beleggen, waarmee een extra vergoeding wordt ontvangen.

Derivaten

Derivaten zijn efficiënte hulpmiddelen bij hedging. Het gebruik van derivaten wordt beperkt tot het afdekken van risico's en het efficiënt kunnen beheren van de portefeuille.

Onafhankelijk Fiduciair Management

De fiduciair manager ondersteunt Het Nederlandse Pensioenfonds bij de verschillende aspecten van vermogensbeheer: van advies over het strategische beleggingsbeleid tot managerselectie, van implementatie tot monitoring en rapportering.

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het fiduciair management uitbesteed aan KCM (Kempen Capital Management). KCM heeft als onafhankelijke partij diepgaande kennis van vermogensbeheer met een bewezen track record. KCM bedient vanuit haar rol als fiduciair manager meerdere Nederlandse pensioenfondsen en is daarmee goed bekend met de relevante wet- en regelgeving, ook op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

KCM heeft wereldwijd toegang tot gespecialiseerde vermogensbeheerders, zowel op het gebied van liquide als illiquide beleggingscategorieën waaronder ook op het gebied van niet-beursgenoteerd vastgoed. Op grond van haar schaalomvang en uitgebreide netwerk is zij uitstekend in staat om maatwerk te leveren tegen scherpe vergoedingen.

Beleggingsbeleid

Per kring krijgt het strategisch beleggingsbeleid vorm op basis van de verplichtingen, de beleggingsbeginselen van Het Nederlandse Pensioenfonds en de risicohouding van de kring. Het strategisch beleggingsbeleid evalueren we jaarlijks en stellen we normaal gesproken vast voor een periode van minimaal drie jaar.

Als vertaling van het strategisch beleggingsbeleid stellen we jaarlijks een beleggingsplan vast. Hierin staat hoe binnen de kring het vermogen het volgende kalenderjaar wordt belegd en hoe risico's worden beheerst.

Het dagelijks beheer van de beleggingen krijgt uitvoering aan de hand van beleggingsmandaten of via beleggingsfondsen van gespecialiseerde (externe) vermogensbeheerders. De fiduciair manager adviseert over selectie, stuurt aan en monitort deze beleggingen. In de beleggingsmandaten en fondsvoorwaarden zijn de beleggingsdoelstellingen en -richtlijnen en de randvoorwaarden vastgelegd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Beleid en beleggingsbeginselen

De maatschappij verandert voortdurend, en dat geldt ook voor de manier waarop we kijken naar milieu, sociale omstandigheden, mensenrechten en regimes wereldwijd. Het Nederlandse Pensioenfonds kan én wil zich niet aan die veranderingen onttrekken. We zien het als onze taak om op verantwoorde wijze met de

ons toevertrouwde middelen om te gaan. Bovendien hebben we de overtuiging dat beleggingsbeleid dat rekening houdt met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen en governance (ESG-factoren) leidt tot goede en stabiele rendementen op de lange termijn. Ook zijn we van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid bijdraagt aan een goede afweging van mogelijkheden en risico's.

Maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB-beleid) maakt deel uit van ons strategisch beleggingsbeleid en daarmee van alle beleggingsbeslissingen die wij nemen. Het MVB-beleid wordt uitgevoerd door de dienstverleners van Het Nederlandse Pensioenfonds, waaronder onze fiduciair manager. MVB-keuzes worden altijd gemaakt onder de voorwaarde van beheerst portefeuillebeheer en ze vallen binnen de mogelijkheden die Het Nederlandse Pensioenfonds heeft. We selecteren specifieke MVB-initiatieven die passen bij doel en opzet van Het Nederlandse Pensioenfonds en haar deelnemers. Op die basis kozen we in 2020 voor een focus op een aantal duurzame ontwikkelingsdoelen – of SDG's, Sustainable Development Goals – van de VN, namelijk:

- SDG 3: gezondheid en welzijn voor iedereen;
- SDG 7: toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen;
- SDG 11: veilige, veerkrachtige en duurzame steden;
- SDG 13: aanpak klimaatverandering.

In het MVB-beleid staat daarnaast onder meer hoe we gebruikmaken van ons stemrecht op aandelen in beursfondsen en hoe we met bedrijven de dialoog aangaan over bepaalde MVB-thema's. Ons volledige MVB-beleid staat op onze website.

Resultaten 2021

In 2021 hebben we ons MVB-beleid aangescherpt, in samenspraak met de belanghebbendenorganen van de kringen en de raad van toezicht. We kozen ervoor om verder te gaan dan een MVB-ambitie die draait om het voorkomen van negatieve gevolgen op het gebied van ESG. Ons beleid is er dan ook op gericht een positieve bijdrage te leveren ("do better"), onder de voorwaarde dat bij beleggingskeuzes risico en rendement met elkaar in balans blijven. De aanscherping hield verder in dat we een CO₂-reductiedoelstelling formuleerden voor de categorieën aandelen ontwikkeld, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd onroerend goed tezamen.

De aanscherping van ons beleid in 2021 leidde in datzelfde jaar al tot aanzienlijk positieve resultaten zoals een flinke CO₂-reductie bij iedere kring. In dit algemene jaarverslag vermelden we de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen op het vlak van MVB. Over de borging en ontwikkelingen van ESG-integratie binnen beleggingsbeleid en beleggingsprocessen leggen we elk jaar verantwoording af in het MVB-jaarverslag.

CO₂-reductiedoelstelling

Het Nederlandse Pensioenfonds voelt de urgentie om klimaatverandering te beperken. Wij willen daar door middel van ons beleid graag een bijdrage aan leveren. Daarbij past onze keuze om binnen onze beleggingen te focussen op SDG's 7 (duurzame en betaalbare energie) en 13 (klimaatactie).

In lijn met de internationale afspraken uit het Klimaatakkoord streven we ernaar dat onze gehele beleggingsportefeuille in 2050 klimaatneutraal is. In 2021 besloten we de Europese Climate Transition Benchmark (CTB) te volgen voor de categorieën aandelen (ontwikkeld en opkomend), bedrijfsobligaties (investment grade en hoogrentend) en beursgenoteerd onroerend goed tezamen. Die vereist een CO₂-reductie van 30% ten opzichte van het reguliere beleggingsuniversum en vervolgens een reductie van minimaal 7% per jaar.

In het vierde kwartaal van 2021 pasten we ons aangescherpte MVB-beleid als eerste toe op de grootste categorie binnen onze totale beleggingsportefeuille, namelijk aandelen ontwikkelde landen. Daarbij maakten we gebruik van een zogenaamde best-in-class-aanpak. Daarbij worden alleen de 50% best presterende bedrijven geselecteerd op basis van de factoren milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Die strategie heeft voor alle kringen geleid tot een beter resultaat in CO₂-reductie dan de gekozen CTB-benchmark voorschrijft. Daarnaast zullen we voor een beperkt deel van onze aandelenportefeuille actief naar mogelijkheden zoeken om via impactbeleggingen te investeren in bedrijven die positief bijdragen aan duurzame thema's als klimaat, duurzame energie en goede gezondheid.

Een nadere precisering van de bereikte resultaten is te vinden in de jaarverslagen van Collectiviteitkring 1 Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring Arcadis Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring OWASE Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring Randstad Groep Maatschappelijk verantwoord beleggen en Pensioenkring Sweco Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Stemgedrag

We vinden het belangrijk om als betrokken aandeelhouder gebruik te maken van stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin Het Nederlandse Pensioenfonds belegt. Daarmee spreken we ons expliciet uit over beslissingen die binnen deze ondernemingen genomen worden. Dat past bij ons MVB-beleid, waarin ook richtlijnen zijn opgenomen over ons stemgedrag. Aangezien Hnpf belegt in beleggingsfondsen, bepaalt niet Hnpf maar de beheerder van het betreffende beleggingsfonds het stembeleid. Hnpf ziet toe op de uitvoering hiervan via de fiduciair manager. Onze stem kan afwijken van de aanbeveling van het bestuur van de betreffende onderneming als die aanbeveling niet past binnen het stembeleid van Het Nederlandse Pensioenfonds. We verwijzen naar het MVB-Jaarverslag 2021 voor een overzicht van in welke gevallen de stem van Het Nederlandse Pensioenfonds in 2021 afweek van de aanbeveling van een ondernemingsbestuur.

Engagement

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft via vermogensbeheerders naar een constructieve dialoog ('engagement') over milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen met de bedrijven waarin het belegt. Het belangrijkste doel van deze dialoog is om problemen op deze gebieden aan de orde te stellen en ondernemingen aan te sporen om mogelijke negatieve impact op te lossen. Wij hebben de overtuiging dat engagement op deze manier leidt tot waardecreatie op de lange termijn. Engagementactiviteiten hebben we uitbesteed aan onze fiduciair manager, die met ondernemingen de dialoog aangaat. Indien nodig wordt daarbij samengewerkt met andere aandeelhouders. We verwijzen naar het MVB-Jaarverslag 2021 voor voorbeelden van engagementactiviteiten in 2021.

Uitsluitingsbeleid

Met ons uitsluitingsbeleid voorkomen we dat we beleggen in bedrijven die activiteiten ontplooiën die niet passen bij onze uitgangspunten. Het Nederlandse Pensioenfonds sluit ondernemingen uit die betrokken zijn bij controversiële wapens en tabak. Ook sluiten we bedrijven uit die volgens de MSCI-scoringsmethodiek op het gebied van ESG lager scoren dan CCC.¹ Daarnaast wordt de Global Compact Screening toegepast: een methode waarbij wordt getoetst of bedrijven voldoen aan belangrijke internationale normen en principes op het gebied van corruptie en schendingen van arbeidsrechten, mensenrechten en milieu. We streven ernaar om bedrijven die volgens deze methode een "fail" scoren, uit te sluiten. Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGC), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPHR). Beleggingen die op basis van deze normen slecht scoren, worden uitgesloten. En tot slot beleggen we niet in staatsobligaties van overheden op basis van de sancties van de wapenembargolijst van de Europese Commissie en in landen die op de sanctielijst van de VN staan.

Eind 2021 sloot Het Nederlandse Pensioenfonds 314 ondernemingen (2020: 318) en 23 landen (2020: 16) uit. We verwijzen naar de Uitsluitingenlijst per ultimo 2021 op onze website.

Duurzaamheidsinitiatieven

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB-convenant)

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB) ondertekend met als doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verder invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector. Dit convenant startte op 1 januari 2019 en heeft een looptijd van vier jaar. Het convenant is gericht op de implementatie in Nederland van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs).

¹ De MSCI ESG-ratings zijn ontworpen om investeerders een beeld te geven van de ESG-risico's en kansen waaraan bedrijven blootgesteld zijn en hoe zij hiermee omgaan. Bedrijven worden door MSCI beoordeeld op basis van drie pijlers: Environment, Social en Governance. Elke pijler is onderverdeeld in een aantal thema's, zoals CO₂-uitstoot, bedrijfsethiek en werkomstandigheden. Het bedrijf wordt daarop gescreend. De uitkomst wordt vervolgens afgezet tegen het gemiddelde van de industrie waarin het bedrijf zich bevindt, waarna een score tussen AAA en CCC wordt toegekend.

OESO-richtlijnen

Het Nederlandse Pensioenfonds gebruikt het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad voor het vormgeven van een MVB-due diligence procedure. Door due diligence (ofwel gepaste zorgvuldigheid) toe te passen volgens de OESO-richtlijnen wordt er zo goed mogelijk op gelet dat beleggingen niet betrokken zijn bij schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu of corruptie. De due diligence uit het OESO-richtsnoer is opgenomen in onze MVB-beleidscyclus en wordt uitgevoerd door onze fiduciair manager.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsenvallen daaronder. Doel van de regeling is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

Onze pensioenregelingen kwalificeren zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als lichtgroene producten onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als producten die ecologische en sociale kenmerken promoten, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (zogenaamde artikel 8-producten). De Europese Unie is bezig met het vaststellen van een taxonomie voor duurzame investeringen. Met dat classificatiesysteem wordt het mogelijk om te bepalen welke economische activiteiten daadwerkelijk als duurzaam mogen worden aangemerkt. Op termijn zullen we gaan rapporteren over het percentage van onze investeringen dat volgens die taxonomie als duurzaam geldt.

In onderstaand overzicht zijn de SFDR-classificaties per beleggingscategorie opgenomen, op basis van de totale beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een product waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

SFDR-classificatie per asset categorie

LDI/matching portefeuille	Artikel 6
Aandelen	Artikel 6/8/9 ¹
Bedrijfsobligaties investment grade	Artikel 8
Genoteerd onroerend goed	Artikel 6
Niet-genoteerd onroerend goed	Artikel 6/8 ²
Hypotheke	Artikel 8
Hoogrentende landen	Artikel 8
Hoogrentende bedrijven	Artikel 6 ³

¹ Verschillende posities in fondsen die geclassificeerd zijn als artikel 6, 8 en 9

² Verschillende posities in fondsen die geclassificeerd zijn als artikel 6 en 8

³ Alleen Pensioenkringen Arcadis en Randstad Groep beleggen in deze categorie

In 2021 is een belangrijke stap gezet om de aandelenportefeuille ontwikkelde landen aan te passen conform onze MVB-ambities, wat terug te zien is in hoge SFDR-classificaties 8 en 9. De categorie aandelen opkomende landen heeft een lage SFDR-classificatie (Artikel 6), wat we in 2022 gaan oppakken. Ook de categorieën bedrijfsobligaties investment grade, hypotheke en hoogrentende landen hebben conform ons MVB-beleid een "Artikel 8-classificatie". In de LDI/matching portefeuille zijn we bezig met de transitie richting "Artikel 8-classificatie" in 2022.

MVB-resultaten per beleggingscategorie

MVB-resultaten per beleggingscategorie en planning	
Aandelen	In het vierde kwartaal van 2021 is een start gemaakt met de aanpassing van de aandelenportefeuille ontwikkelde landen aan ons aangescherpte MVB-beleid. Door middel van een best-in-classaanpak selecteren we nu per sector 50% van de best presterende bedrijven op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Daarnaast sluiten we bedrijven uit die zich bezighouden met controversiële wapens en tabak en beleggen we niet in bedrijven die een "fail" scoren op basis van de Global Compact principes van de VN. Ook brengen we in onze aandelenportefeuille een focus aan op SDG's 3 (Gezondheid), 7 (Duurzame energie) en 13 (Klimaatimpact). Met deze passieve beleggingsoplossing voldoen de kringen aan de CO2-reductiedoelstelling van het MVB-beleid: het volgen van de EU Climate Transition Benchmark. Planning: in 2022 zal via beleggingsfondsen met gerichte aandelenselectie het MVB-profiel van de beleggingen in aandelen ontwikkelde landen verder verbeteren. Ook de passieve transitie van Europese aandelen zal worden doorgevoerd. Daarnaast zal worden beoordeeld hoe de categorie aandelen opkomende landen conform de MVB-ambities kan worden verduurzaamd.
Bedrijfsobligaties investment grade	In het vierde kwartaal van 2021 zijn de beleggingen in bedrijfsobligaties investment grade verder in lijn gebracht met onze MVB-doelstellingen, onder andere door de Europese Climate Transition Benchmark te volgen in onze CO2 reductiedoelstelling voor deze categorie. Planning: in 2022 willen we de categorie bedrijfsobligaties verder conform ons MVB-beleid invullen.
Onroerend goed	In 2022 onderzoeken we hoe SDG Duurzame steden (SDG 11) kan worden geïntegreerd in (niet)-beursgenoteerd onroerend goed. Niet-beursgenoteerd: GRESB scores geven inzicht in hoe een vastgoedbeheerder om gaat met ESG-aspecten. Daarnaast geven energie-labels van Nederlandse woningen inzicht in hoe energiezuinig de woningen zijn.
Hypotheek	50% NHG en 50% niet-NHG hypotheek: Beheerders van hypotheekbeleggingen zijn in 2020 gestart met het meten van de CO2-uitstoot per miljoen belegd vermogen. Ook is gestart met het inventariseren van energie-labels van woningen waar de hypotheek aan zijn gekoppeld. Binnen hypotheekbeleggingen is de aandacht voor positieve verandering vergroot. Het fonds houdt rekening met de consument door via de aanbieders ondersteuning te bieden bij betalingsproblemen, betaalbare woningen te financieren via hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie (NHG) en actief consumenten te benaderen als hun woning niet energiezuinig is. Dit levert naast een kostenbesparing voor de consument ook een positieve bijdrage aan het klimaat. NHG-hypotheek worden in het algemeen gebruikt voor de aankoop van iets minder energiezuinige woningen.
Hoogrentende landen	Binnen de categorie hoogrentende landen beleggen alle kringen, behalve PKS, via passieve oplossingen, waarbij het gewicht van de landen onder andere wordt bepaald door de ESG-score. Planning 2022: aanscherping van landenbeleid en inventariseren van beleggingsoplossingen.

MVB-resultaten per beleggingscategorie en planning	
Hoogrentende bedrijven	We hebben ons in 2021 georiënteerd op duurzame benchmarks voor hoogrentende bedrijven. Daarbij hebben we gekozen voor de ICE GHY ESG Tilted Index. Planning: in 2022 wordt gekeken naar mogelijkheden om deze duurzame global high yield benchmark verder te implementeren.
Staatsobligaties	Begin 2022 is de volgende MVB-doelstelling vastgesteld: voorkeur voor groene obligaties in de matchingportefeuille bij een gelijk risico/rendementsprofiel met een streefgewicht van 20%. Planning: in 2022 wordt dit door de LDI-manager geïmplementeerd.

Vooruitblik 2022

Eind 2021 voerden we een deelnemersonderzoek uit, waarin ook een set vragen over MVB was opgenomen. De resultaten van het onderzoek laten zien dat deelnemers de MVB-koers die we varen steunen. Ook zij vinden leefbaarheid en milieu belangrijk. Zij geven aan dat ze niet willen beleggen in ondemocratische regimes of in landen en bedrijven die mensenrechten schenden, en dat ze belang hechten aan bescherming van biodiversiteit. Bij de verdere ontwikkeling van ons beleid zullen we met deze resultaten rekening houden. De beoordeling van risico's van het verlies van biodiversiteit pakken we in 2022 op.

In 2022 blijft MVB onverminderd hoog op de agenda staan. Beheerst, maar met het tempo dat deze tijd van ons vraagt zullen we ons beleid blijven aanpassen aan maatschappelijke trends, veranderende wensen van stakeholders en de eisen die wetgeving aan ons stelt. Wat dat laatste betreft gaan we in 2022 aan de slag met de implementatie van de Europese SFDR-richtlijn en initiatieven die voortvloeien uit Europese klimaatwetten.

Er staan heel wat specifieke MVB-thema's op de jaaragenda. Na de beleggingscategorie aandelen ontwikkeld leggen we ook de categorieën aandelen opkomende landen en bedrijfsobligaties investment grade langs onze eigen MVB-lat. Dat houdt in dat we ook daar best-in-class-beleid zullen toepassen. Het is bekend dat bedrijven in opkomende landen minder aandacht voor MVB hebben dan bedrijven in ontwikkelde landen. Toch zullen we ook voor deze categorie op zoek gaan naar de beste beleggingsmogelijkheden met een ESG-component.

In 2022 wordt ons landenbeleid verder aangescherpt. Dat zal gevolgen hebben voor de categorie staatsobligaties en voor beleggingen in staatsgerelateerde bedrijven. In dat landenbeleid besteden we onder meer aandacht aan schendingen van mensenrechten en ondemocratische regimes. SDG 11 (duurzame steden) krijgt in 2022 meer vorm binnen onze portefeuille als we naar ESG-beleid binnen onze vastgoedportefeuille gaan kijken. Op grond van de resultaten van het deelnemersonderzoek zullen we de mogelijkheden onderzoeken om het thema biodiversiteit meer aandacht te geven. Begin 2022 legden we binnen het LDI-mandaat voor groene obligaties een streefgewicht van 20% vast bij een gelijk risico/rendementsprofiel.

Op de invulling van het MVB-beleid wordt nader ingegaan in de desbetreffende vermogensbeheerparagrafen voor de kringen; Collectiviteitkring 1 Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring Arcadis Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring OWASE Maatschappelijk verantwoord beleggen, Pensioenkring Randstad Groep Maatschappelijk verantwoord beleggen en Pensioenkring Sweco Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Beleggingen bedrijfsomgeving

Het Nederlandse Pensioenfonds moet volgens de Pensioenwet een wettelijk weerstandsvermogen aanhouden. Het weerstandsvermogen dient voor het opvangen van bedrijfsrisico's van het APF. Dit zijn risico's waarvan de eventuele gevolgen niet ten laste kunnen worden gebracht van de aangesloten collectiviteitskringen. Het Nederlandse Pensioenfonds volgt daarbij de voorwaarden zoals door De Nederlandsche Bank gepubliceerd over hoe hoog het weerstandsvermogen moet zijn en hoe een APF het weerstandsvermogen moet aanhouden. Het weerstandsvermogen dient liquide en risicovrij te worden aangehouden, het doel is niet het behalen van rendement. Daarom wordt het weerstandsvermogen belegd in hoogwaardig kortlopend staatspapier of in een geldmarktfonds binnen de genoemde voorwaarden.

Integraal Risicomanagement

Ontwikkelingen risicomanagement

In 2021 vonden de volgende ontwikkelingen binnen het risicomanagement plaats:

2021 kenmerkt zich als een jaar waarin het fonds een modus heeft gevonden in de veranderende werkwijze als gevolg van Covid-19. Het fonds heeft haar beleidsagenda goed kunnen uitvoeren waarbij de risicomanagementfunctie op veel vlakken een actieve rol heeft gespeeld binnen het pensioenfonds. Op hoofdlijnen betreft dit onder andere:

- Het monitoren van de gevolgen van de Covid-19 pandemie
- Strategische ontwikkelingen Het Nederlandse pensioenfonds
- Het pensioenstelsel
- Uitwerken en meer concretiseren van de niet-financiële risicohouding
- IT/cyber risico en datakwaliteitsrisico.

Hieronder zal op een aantal van de benoemde onderwerpen een nadere toelichting worden gegeven.

Covid-19

De impact van het coronavirus is voor riskmanagement ook gedurende 2021 een belangrijk onderwerp van gesprek geweest. Na uitbreken van de Covid-19 pandemie is in verband met de benodigde continuïteit van het pensioenfonds een risicoanalyse uitgevoerd waarin gekeken is welke risico's als gevolg van het uitbreken van de coronapandemie kunnen ontstaan.

Gedurende 2021 is de corona risicoanalyse op een continue basis gemonitord. Hierbij is de risicoanalyse een belangrijke inputbron geweest voor het pensioenfonds. Een andere belangrijke inputbron betrof de periodieke status updates die ontvangen werden van de belangrijkste uitbestedingspartijen over de impact van de coronapandemie op de bedrijfsvoering.

Overall zijn de gevolgen van de Covid-19 pandemie voor Het Nederlandse Pensioenfonds gedurende 2021 op zowel operationeel als financieel vlak goed beheersbaar geweest.

Strategische ontwikkelingen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft gedurende 2021 veel aandacht besteed aan de strategie van het fonds voor de komende jaren. Focus op een veranderende markt waarin vooruitgekeken is naar de implicaties van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Hierbij is zowel naar de financiële continuïteit, propositie en operationele uitvoering van Het Nederlandse Pensioenfonds gekeken.

Dit heeft geleid tot een aantal majeure wijzigingen in de financieringsstructuur en wijziging van uitbestedingspartner voor de pensioenuitvoering. De tweede lijn is gedurende het traject betrokken geweest door middel van risico-opinies bij risicoanalyses op potentiële nieuwe uitbestedingspartijen.

Het proces is hiermee, ondanks de onvermijdelijke geheimhouding aan de start, vanuit risicomanagement een beheerst en integer proces geweest.

Niet-financiële risicohouding

Om een risico goed te kunnen beheersen en beoordelen is het belangrijk te weten wat je wel en niet accepteert. Hiervoor is gedurende 2021 de niet-financiële risicohouding in meer detail uitgewerkt.

Voor een aantal hoofdcategorieën risico's is een risicohouding opgezet. Deze risicohouding is ook van toepassing op de onderliggende risico's. Tevens zijn de concrete tolerantiegrenzen en KPI's aanwezig.

Hiermee is de 1ste lijn goed in staat om de uitkomsten van de periodieke risicoanalyse te meten aan de risicohouding en te beoordelen.

IT/cyber risico en datakwaliteitsrisico

Een van de belangrijke aandachtspunten vanuit risicomanagement voor 2021 (en verder) is datakwaliteitsrisico. Datakwaliteit is een zeer belangrijk onderwerp en zal alleen maar in belang toenemen. Om datakwaliteitsrisico goed te kunnen beheersen is het allereerst nodig om de kaders en uitgangspunten helder te hebben.

Gedurende 2021 heeft de focus sterk gelegen op het fundament van datakwaliteitsrisicobeheersing. Hiertoe is het databeleid verder uitgewerkt en geconcretiseerd en is datakwaliteit een belangrijk onderdeel binnen de risicotaxonomie.

Met betrekking tot IT/Cyber risico is verder opvolging gegeven aan de uitkomsten van de DNB 58 good practice IT GAP analyse die is uitgevoerd.

Reguliere risicomanagement

Gedurende 2021 heeft het reguliere risicomanagementproces en de governance naar behoren gefunctioneerd. Hierbij werkt Het Nederlandse Pensioenfonds conform de IORP II wetgeving met 3 sleutelfunctionarissen. Dit betreffen:

- Sleutelfunctiehouder risicobeheer
- Sleutelfunctiehouder actuariael
- Sleutelfunctiehouder interne audit.

Ieder van deze sleutelfunctiehouders heeft zijn eigen aandachtgebied waarbij er een sterke interactie tussen de 3 sleutelhouders aanwezig is. Gedurende 2021 heeft dit zich vertaald naar onder andere periodieke overleggen tussen de sleutelfunctiehouders waarbij bevindingen en observaties vanuit de verschillende disciplines gedeeld zijn.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de sleutelfunctiehouder actuariael zijn veelvuldig betrokken via de onafhankelijke opinies bij bestuursbesluiten.

Het risicomanagementproces wordt per kwartaal gemonitord conform het risicomanagementbeleid van het fonds. Hierbij zijn de onderkende risico's, de governance rondom risicomanagement en het proces rondom risicomanagement aan bod gekomen. Het beleid en risicomanagementraamwerk is erop gericht om risico's zo te beheersen dat sprake is van een verantwoorde en evenwichtige afweging tussen deze risico's enerzijds en rendement, stabiliteit in het verwacht pensioen, uitvoeringsefficiëntie en kosten anderzijds. Hierbij realiseert het bestuur zich dat sommige risico's zich anders kunnen voordoen dan vooraf ingeschat.

Risicoraamwerk

Voor een adequate risicobeheersing heeft Het Nederlandse Pensioenfonds een risicoraamwerk ingericht. Dit is gebaseerd op FIRM/FOCUS en waar nodig verder aangevuld. Dit risicoraamwerk onderscheidt in totaal 42 onderliggende risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden behandeld in paragraaf Risicomanagement Collectiviteitkring 1, Risicomanagement Pensioenkring Arcadis, Risicomanagement Pensioenkring OWASE, Risicomanagement Pensioenkring Randstad Groep en Risicomanagement Pensioenkring Sweco.

Overzicht onderkende risico's pensioenfonds

1) Strategische risico's		2) Financiële risico's		3) Niet- Financiële risico's		4) Integriteit risico's	
1.1 Business model	1.2 Impact Wet & Regelgeving op strategie	2.1 Dekkingsgraad	2.2 Rente /matching	3.1 IT (strategie & Beleid, beveiliging, beheersbaarheid, continuïteit)	3.2 Uitbesteding	4.1 Witwassen	4.2 Fiscale Fraude
1.3 Omgeving (incl concurrentie)	1.4 Publiciteit Hnrf & APF algemeen	2.3 Valuta	2.4 Liquiditeit	3.3 Juridisch/ wet & regelgeving/ compliance	3.4 Communicatie	4.3 Corruptie	4.4 Omzetting Sanctie wetgeving
1.5 Besturing/ governance	1.6 Focus, Visie & Strategie	2.5 Markt	2.6 Krediet/ tegenpartij	3.5 Interne beheersing	3.6 Medewerkers Hnrf	4.5 Terrorisme financiering	4.6 Belangen verstrengeling
		2.7 Verzekering technisch	2.8 Concentratie	3.7 Continuïteit (operationeel)	3.8 Continuïteit (financieel)	4.7 Interne Fraude	4.8 Externe Fraude
		2.9 Deelnemers bestand	2.10 inflatie	3.9 Privacy risico	3.10 Implementatie risico	4.9 Cybercrime	4.10 Maatschappelijk onbetamelijk gedrag
		2.11 Risicohouding deelnemers en draagvlak	2.12 premierisico	3.11 Datakwaliteit risico		4.11 Markt manipulatie	4.12 Uitkerings- fraude
		2.13 reputatie kring					

Belangrijkste risico's bedrijfsomgeving

Uitbesteding

Onder het uitbestedingsrisico verstaan we het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en de kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. Vanwege het feit dat Het Nederlandse Pensioenfonds de administratieve uitvoering van de pensioenregeling, het fiduciair management en het vermogensbeheer heeft uitbesteed aan derde partijen, is het uitbestedingsrisico een van de belangrijkste risico's binnen het risicoraamwerk.

Ten behoeve van de beheersing van het uitbestedingsrisico heeft Het Nederlandse Pensioenfonds een breed scala aan beheersmaatregelen geïmplementeerd:

- Het Nederlandse Pensioenfonds beschikt ten aanzien van elke uitbestedingspartij over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan de wettelijke regels op het gebied van uitbesteding;
- Met de uitbestedingspartijen zijn nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverschaffing en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement;
- Het Nederlandse Pensioenfonds ontvangt en beoordeelt periodieke rapportages (waaronder ISAE 3402 Type II rapportages, risicoverantwoordingsrapportages en SLA-rapportages van de uitbestedingspartijen);
- Periodieke overleggen waarin de niet-financiële risicorapportage van de uitbestedingspartij wordt besproken;
- Ad-hoc analyses op voldoen aan beleid van Het Nederlandse Pensioenfonds door de uitbestedingspartij.

Met de beschikbare set aan beheersmaatregelen wordt Het Nederlandse Pensioenfonds voldoende in staat gesteld de uitbestedingsrisico's goed te monitoren en te beheersen.

IT/cyberisico

Een belangrijk deel van de kritische IT-systemen ligt bij derden, waardoor het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is. Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn. Daardoor kunnen de doelstellingen van Het Nederlandse Pensioenfonds in gevaar komen. Dit risico beperkt zich niet tot de IT-infrastructuur, zoals in gebruik bij Het Nederlandse Pensioenfonds, maar omvat tevens de IT-infrastructuur bij de serviceproviders. Belangrijke sub-risico's bij uitbesteding zijn onder andere cyberisico en dataprivacyrisico.

Gedurende 2021 heeft Het Nederlandse Pensioenfonds aanvullende stappen gezet in het verder professionaliseren van de IT-risicobeheersing. In 2020 heeft Het Nederlandse Pensioenfonds een High level GAP analyse uitgevoerd in hoeverre ze voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in de 'Good Practice' Informatiebeveiliging (COBIT 58 controls) van De Nederlandsche Bank. Gedurende 2021 is deze analyse in meer detail uitgewerkt waarbij gekeken is naar alle risico's en onderliggende beheersmaatregelen. Op hoofdlijnen is de uitkomst dat Het Nederlandse Pensioenfonds in grote mate voldoet aan deze vereisten. De bevindingen die uit de GAP analyse naar voren zijn gekomen zijn per eind 2021 grotendeels opgelost.

Aanvullend is het databeleid geüpdatet. Gedurende 2022 zal het databeleid verder uitgewerkt worden en meer geconcretiseerd worden naar acties en beheersmaatregelen.

Businessmodel en omgevingsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds is een algemeen pensioenfonds (APF). Een APF is nog relatief nieuw in de pensioensector en de kans blijft bestaan dat het business-model van het APF niet (voldoende) aanslaat dan wel dat de marktpotentie pas later dan gepland op gang komt. Een en ander heeft als risico dat Het Nederlandse Pensioenfonds niet in staat is om binnen de gestelde tijd voldoende schaalomvang te creëren waarmee het op lange termijn bestendig is.

Om dit risico te mitigeren volgt Het Nederlandse Pensioenfonds de marktontwikkelingen op de voet en bespreekt het de propositie op regelmatige basis. Hierbij wordt gekeken naar de gehele propositie, van kostenniveau tot communicatie en beleggingsbeleid. Dit beeld wordt vervolgens afgezet tegen andere aanbieders.

Als uitkomst van de uitgevoerde omgevingsanalyses heeft Het Nederlandse Pensioenfonds, zoals bij de inleiding van dit hoofdstuk beschreven, belangrijke wijzigingen aangebracht die zowel de financiële continuïteit verbeteren als wijzigingen in de uitvoering om zo beter de uitdagingen van het nieuwe pensioenstelsel aan te kunnen.

Integriteitsrisico's en fraude

Het bestuur hecht groot belang aan een goede reputatie van Het Nederlandse Pensioenfonds. Bewaking van integriteit en het voorkomen van fraude zijn daarom belangrijke aandachtspunten.

Dat is dan ook een van de redenen dat Het Nederlandse Pensioenfonds het integriteitsbeleid, de incidentenregeling en de klokkenluidersregeling heeft geactualiseerd. Tevens heeft Het Nederlandse Pensioenfonds in 2021 een Systematische IntegriteitsRisicoAnalyse (SIRA) uitgevoerd. Het bestuur is van mening dat de genomen beheersmaatregelen ertoe leiden dat de integriteitsrisico's voldoende zijn gemitigeerd.

Daarnaast monitoren Het Nederlandse Pensioenfonds en haar uitbestedingspartners op verschillende plaatsen om mogelijke fraude te detecteren. Er zijn er beheersmaatregelen om fraude te voorkomen of, als fraude toch zou optreden, te bestrijden. Dit betreft onder andere:

- Screening van medewerkers
- Adequate functiescheiding
- 4-ogen controles en
- Het hebben van en uitvoering geven aan de gedragscode.

In 2021 zijn geen gevallen van fraude geconstateerd.

Belangrijkste financiële risico's

Liquiditeitsrisico

In de dagelijkse bedrijfsvoering hanteert Het Nederlandse Pensioenfonds een regulier budget waarin de financiering van de bedrijfskosten op stichtingsniveau is opgenomen inclusief de financiering hiervan door onder andere de collectiviteitskringen. De feitelijke ontwikkeling wordt gevolgd aan de hand van een liquiditeitsprognose. Mocht blijken dat er additionele liquiditeiten noodzakelijk zijn, dan kan het fonds gedurende 2021 aanspraak maken op de financiële garantstelling die door garantsteller is verleend. De continuïteit van de financiering van de bedrijfsvoering is daarmee geborgd.

Kredietrisico

Kredietrisico valt nooit helemaal uit te sluiten. Het Nederlandse Pensioenfonds kijkt bij de binnenkomst van een nieuwe klant naar de kredietwaardigheid als onderdeel van het klanttoetredingsbeleid. Gedurende het jaar worden ontwikkelingen gevolgd bij aangesloten werkgevers en de eventuele impact op kredietrisico. Doordat Het Nederlandse Pensioenfonds sterke ondernemingen in de kringen heeft zitten heeft dit risico zich gedurende 2021 niet gemanifesteerd.

Kredietrisico was daarnaast een belangrijk risico binnen de uitgevoerde specifieke coronarisicoanalyse. Gedurende het jaar heeft Het Nederlandse Pensioenfonds extra aandacht besteed aan het volgen van de ontwikkelingen bij de aangesloten bedrijven binnen de kringen en de impact hiervan op Het Nederlandse Pensioenfonds. Gedurende 2021 heeft het kredietrisico zich ondanks de coronapandemie niet gemanifesteerd en is gedurende het jaar binnen de risk appetite gebleven.

Solvabiliteitsrisico

Wettelijk wordt verlangd dat Het Nederlandse Pensioenfonds een weerstandsvermogen aanhoudt ter grootte van 0,2% van de waarde van het beheerde pensioenvermogen met een minimum van € 500 duizend en met een maximum van € 20 miljoen. Dit weerstandsvermogen dient om de financiële gevolgen van het zich materialiseren van risico's op te kunnen vangen. Deze risico's worden jaarlijks door Het Nederlandse Pensioenfonds ingeschat door het toepassen van ICAAP (uitkomst 2021: € 465,8K). Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het beleid om bovenop het wettelijk weerstandsvermogen van 0,2% een aanvullend weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Hiervoor is € 900 duizend beschikbaar gesteld. Dit bedrag is daarmee ruimschoots hoger dan de uitkomst van de ICAAP. Bovendien kent Het Nederlandse Pensioenfonds een garantstelling die door de garantsteller is verleend gedurende 2021. Het hoger dan benodigd weerstandsvermogen en de garantstelling waarborgen de solvabiliteit.

Risicomanagementsysteem

Het ingerichte risicoraamwerk helpt het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds om vanuit de lange- en kortetermijndoelstellingen van het fonds risico's structureel in kaart te brengen, zodat we ieder kwartaal kunnen bepalen of het beheersingskader goed werkt of aanpassing behoeft. Daarbij nemen we ook interne en externe omgevingsfactoren in acht. Binnen dit raamwerk brengen we financiële en niet-financiële risico's en beheersmaatregelen in beeld.

Onderstaand schema geeft het risicomanagementproces op hoofdlijnen weer.

Voor een effectieve beheersing van de risico's die het fonds loopt, is het noodzakelijk om de onderlinge afhankelijkheid van risico's te doorgronden. Het integrale risicomanagementproces geeft het bestuur de benodigde structuur om risico's te onderkennen en op een consistente manier beheersmaatregelen te treffen.

Gedurende 2021 heeft het fundament op het gebied van risicobeleid, risicoraamwerk, proces en governance goed gewerkt.

Met de huidige inrichting en werking van het risicomanagementraamwerk is het bestuur van mening dat de relevante risico's worden onderkend en geadresseerd. Hiermee wordt een beheerste en integere bedrijfsvoering in voldoende mate geborgd.

Vooruitblik 2022 risicomanagement

Covid-19

Zoals het er nu naar uit ziet zal de impact van Covid-19 niet meer zo groot zijn als in de afgelopen 2 jaren. De huidige maatregelen zullen steeds verder opgeheven worden en er zal weer meer naar "Business as usual" overgegaan worden. De aparte corona risicoanalyse zal ook in 2022 echter nog een middel zijn om de impact van de coronapandemie op het pensioenfonds te blijven monitoren.

Hierbij de kanttekening dat het uiteraard nog onzeker is in hoeverre er een nieuwe variant alsnog de kop opsteekt gedurende 2022.

Strategie

In 2021 is besloten om de uitvoering van de nieuwe beschikbare premie propositie onder te brengen bij een nieuwe uitvoerder. Dit zal in 2022 geïmplementeerd worden. Vanuit risicomanagement ligt hier een belangrijke focus op dat dit op een beheerste en integere manier gebeurt. Tevens zullen de gevolgen van de strategische keuzes op de bestaande uitvoeringsorganisatie extra gemonitord worden.

Nieuwe pensioenstelsel

De contouren van het nieuwe pensioenstelsel zijn redelijk duidelijk nu en de fondsen zullen steeds concreter moeten worden in de contract keuze, uitvoeringsopties, et cetera. Risicomanagement zal een sterke betrokkenheid hebben bij de verdere uitwerking van het nieuwe pensioenstelsel vanuit haar eigen verantwoordelijkheid.

In 2020 is een specifieke ERB uitgevoerd *"Wat is de impact van het pensioenstelsel op het risicoprofiel en de risico's van Het Nederlandse Pensioenfonds?"*. De uitkomsten van deze analyse zijn onder andere input geweest voor een nieuwe opgezette specifieke risicoanalyse die de belangrijkste risico's met betrekking tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel beschrijven. Deze risicoanalyse zal een belangrijk instrument zijn om een beheerste invoering te borgen.

Overig

Na in 2021 een stevig fundament voor datakwaliteitsrisico te hebben gelegd in Opzet en Bestaan zal 2022 in het teken staan van de verdere concretisering en de Werking van de beheersing van Datakwaliteitsrisico.

Naast bovenstaande activiteiten verwachten we vanuit de toezichthouder/sector weer verschillende sectorbrede uitvragen/enquêtes met betrekking tot de inrichting en werking van het risicomanagementsysteem.

Governance & Compliance

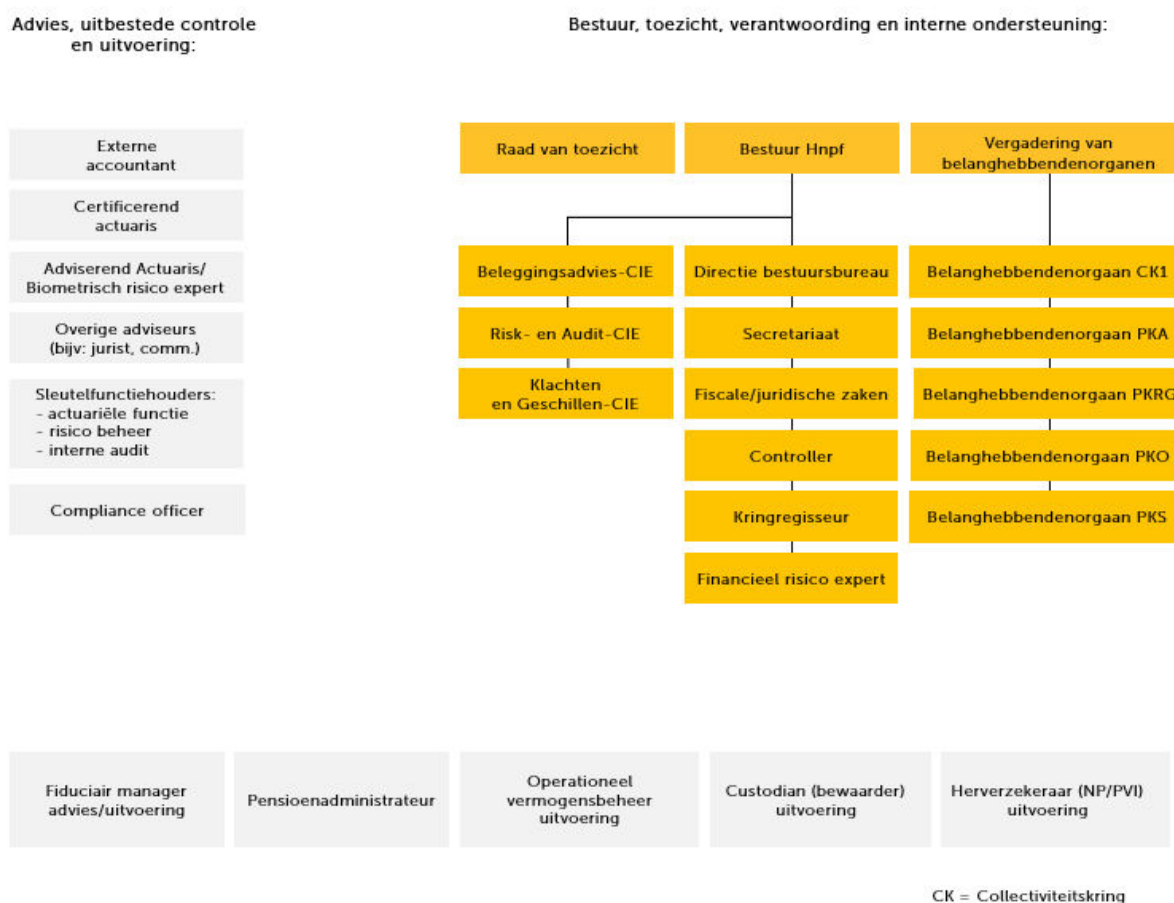
Bestuursmodel

Het Nederlandse Pensioenfonds wordt bestuurd door een onafhankelijk bestuur. De keuze voor het onafhankelijk bestuursmodel is gebaseerd op een sterkte-zwakteanalyse van bestuursmodellen die voorhanden is. Een model met onafhankelijke professionele bestuurders heeft duidelijk de voorkeur. Dit hangt samen met het karakter van een APF, de complexiteit van de organisatie en het feit dat de partijen die deelname aan een APF overwegen, beperking van de governance last vaak als belangrijk argument aanvoeren. In een onafhankelijk model bestaat het belanghebbendenorgaan, waar veel zwaardere bevoegdheden zijn neergelegd dan bij een verantwoordingsorgaan. Wij hechten aan de betrokkenheid van de belanghebbenden

op de belangrijke (strategische) onderwerpen, om zo een goed alternatief te kunnen bieden voor het eerdere pensioenfonds. De leden van het belanghebbendenorgaan worden – anders dan leden van het verantwoordingsorgaan – als medebeleidsbepalers aangemerkt. De voorkeur voor de duidelijke taak- en rolverdeling binnen een 'two tiermodel' maakt dat voor het onafhankelijke bestuursmodel is gekozen. Dit biedt de mogelijkheid om de medezeggenschap bij impactvolle bestuursbesluiten voor de belanghebbenden van het fonds via een belanghebbendenorgaan goed te verankeren.

De belanghebbendenorganen adviseren het pensioenfonds desgevraagd of op eigen initiatief over aangelegenheden die de betrokken collectiviteitskring betreffen. De belanghebbendenorganen bewaken in hoeverre het bestuur de belangen van de verschillende groepen evenwichtig afweegt. Daarnaast heeft ieder belanghebbendenorgaan advies- en goedkeuringsbevoegdheden ten aanzien van een aantal voorgenomen besluiten van het bestuur met betrekking tot de eigen kring, zoals vastgelegd in de statuten.

De governancestructuur is in de volgende afbeelding schematisch weergegeven.

Werkwijze binnen bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de pensioenregelingen die Het Nederlandse Pensioenfonds uitvoert. Het bestuur laat zich ondersteunen door commissies, te weten een risk- en auditcommissie en een beleggingsadviescommissie. Binnen Het Nederlandse Pensioenfonds fungeren de commissies als voorbereidende commissies voor het bestuur en kennen de commissies geen rol in de tweede of derde lijn van het risicomanagementraamwerk van het fonds. De tweede en derde lijn zijn daarmee onafhankelijk van de uitvoering en de eerste lijn ingericht; zij rapporteren direct aan het bestuur.

Het bestuur vindt dat een commissie toegevoegde waarde moet hebben voor de bestuurlijke kwaliteit. Gezien de bestuurlijke omvang geldt dit voor een risk- en auditcommissie en een beleggingsadviescommissie.

Daarmee bereidt het bestuur zich voor op verdere groei, met een organisatiestructuur die aansluit op de huidige bestuurlijke omvang. Tevens borgt het bestuur met de instelling van deze commissies dat de taken die binnen het domein van deze commissies vallen de focus krijgen die het bestuur noodzakelijk acht. Zeker omdat zowel het beheerd vermogen als de risico's in een kort tijdsbestek aanmerkelijk kunnen toenemen. De taken die (nog) niet in een commissie zijn belegd worden direct door het bestuur behandeld.

Het bestuur krijgt op alle beleidsterreinen ondersteuning van het bestuursbureau.

Naleving Code Pensioenfondsen

Bij de inrichting van Het Nederlandse Pensioenfonds heeft de Code Pensioenfondsen als leidraad gediend. In 2018 is een nieuwe versie van de Code Pensioenfondsen verschenen. De normen zijn gegroepeerd in 8 thema's. De acht thema's zijn:

1. Verantwoordelijkheid nemen
2. Vertrouwen waarmaken
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen.

Deze zijn hieronder toegelicht. Vervolgens geven we een overzicht van de normen waar we gemotiveerd van afwijken (volgens het "pas-toe of leg-uit" principe). In de bijlage bij dit jaarverslag "Bijlage Rapportagenormen Code Pensioenfondsen" wordt, conform het advies van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen, voor een achttal normen specifiek aangegeven wat de vindplaats is in dit verslag.

Toelichting op de normen die we naleven

Thema 1 Vertrouwen waarmaken

Normen 1 – 9 gaan over vertrouwen waarmaken. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement. De normen zijn onder andere vastgelegd in de statuten, ABTN en het uitbestedingsbeleid. In beleidsdocumenten is beschreven dat het bestuur altijd eindverantwoordelijk is. In het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Daarnaast is het bestuur in gezamenlijke vergaderingen ook rechtstreeks in gesprek met het belanghebbendenorgaan van iedere collectiviteitkring en met de Vergadering van Belanghebbendenorganen.

Het bestuur heeft beleggingsbeleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen vastgelegd. Het bestuur volgt een zogenoemd 'top-down beleggingsproces'. Verantwoord beleggen is onderdeel van het strategisch beleid van ons fonds en onderdeel van onze missie. Bij de haalbaarheidstoets worden de belanghebbenden betrokken via het belanghebbendenorgaan.

Het bestuur heeft een document integraal risicomanagement vastgesteld. Evaluatie vindt jaarlijks plaats. Er is een jaarkalender opgesteld voor de risicomanagementcyclus. Ook in het financieel crisisplan staan de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen beschreven met betrekking tot de financiële risico's. Het bestuur heeft naast een financieel crisisplan ook een noodprocedure voor spoedeisende situaties opgesteld. Dit is vastgelegd in het Business Continuity Plan.

Thema 2 Verantwoordelijkheid nemen

Normen 10 – 14 gaan over verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van de pensioenregeling.

Het bestuur draagt te allen tijde de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering. Specifieke taken zijn uitbesteed aan uitbestedingspartners en de taak- en rolverdeling is daarbij expliciet vastgelegd. De normen zijn verankerd in het uitbestedingsbeleid van het fonds. Ieder kwartaal rapporteert de uitbestedingspartij over de dienstverlening en de mate waarin de SLA-normen zijn gerealiseerd. In de SLA's met uitbestedingspartners is geregeld dat het bestuur jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch evalueert.

In het uitbestedingsbeleid van het fonds is vastgelegd dat in de overeenkomst tot uitbesteding ten minste wordt vastgelegd dat gewaarborgd is dat de partij aan wie wordt uitbesteed de werkzaamheden niet deels of geheel op zijn beurt uitbesteed aan een derde partij, anders dan met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming daarvoor van het pensioenfonds. Er is een volledige "look-through" naar onder- en onderonderuitbesteding. Daarnaast moet iedere uitbestedingspartij aantonen dat hij een beloningsbeleid voert waarbij het variabele deel niet kan leiden tot ongewenste beloningsprikkelers zodat de belangen van het fonds niet in gevaar kunnen worden gebracht. In de uitbestedingsovereenkomst met dienstverleners is de aansprakelijkheid over schade als gevolg van toerekenbare tekortkomingen vastgelegd.

Thema 3 Integer handelen

Normen 15 – 22 gaan over hoe het bestuur een cultuur van integriteit en compliance bevordert. Deze normen zijn uitgewerkt in de ABTN's, de gedragscode, het integriteitsbeleid en het uitbestedingsbeleid. In het jaarverslag van het fonds wordt inzicht gegeven in de door de leden uitgeoefende relevante nevenfuncties. Het onderwerp compliance maakt structureel onderdeel uit van de bestuursagenda. Het bestuur heeft een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling vastgesteld. Het bestuur van het fonds heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer vervult een onafhankelijke rol binnen het fonds. De compliance officer heeft als taak toe te zien op de naleving van relevante wet- en regelgeving en de gedragscode, zowel binnen het fonds en de fondsorganen als bij de uitbestedingspartners.

Thema 4 Kwaliteit nastreven

Normen 23 – 30 gaan over hoge kwaliteitseisen, het beleid dat daarop gevoerd wordt en het lerend vermogen van de organisatie. Het bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld dat ervoor zorgt dat de deskundigheid van het bestuur continu op peil is. Het bestuur is zich bewust van een continue veranderende wereld en ziet het als zijn verantwoordelijkheid de deskundigheid up to date te houden. Er zijn specifieke profielschetsen opgesteld voor bestuursleden, de leden van de raad van toezicht en de leden van de belanghebbendenorganen. Het bestuur, de raad van toezicht en de belanghebbendenorganen evalueren jaarlijks hun eigen functioneren (en periodiek onder leiding van een derde) en zorgen voor permanente educatie van de leden.

In de statuten is de besluitvorming van het bestuur vastgelegd. Hier is beschreven dat elke bestuurder één stem heeft. Het bestuur neemt besluiten aan bij gewone meerderheid van stemmen.

Het bestuur heeft een regeling voor de behandeling van klachten opgesteld. Deze klachtenregeling is samen met de geschillenregeling opgenomen in een integrale klachten- en geschillenregeling.

Thema 5 Zorgvuldig benoemen

Normen 31 – 40 hebben betrekking op zorgvuldig handelen bij (her)benoeming en ontslag, zorgen voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds. Het geschiktheidsplan stelt dat de samenstelling van het bestuur (en overige bestuursorganen) complementair en divers moet zijn. In het beleidsplan diversiteit is aangegeven hoe een divers samengesteld bestuur (en overige organen) er uit moet zien. Bij het invullen van vacatures wordt rekening gehouden met complementariteit en diversiteit. Bij het opstellen van de profielen en de werving wordt rekening gehouden met diversiteit.

Bepaald is dat een termijn van een bestuurder vier jaar duurt en een bestuurder maximaal tweemaal herbenoemd kan worden. De belanghebbendenorganen kennen een evenwichtige vertegenwoordiging van de collectiviteitkring. De belanghebbendenorganen hebben een rooster van aftreden opgesteld. In de statuten staat omschreven wat de procedure bij schorsing en/of ontslag is. Bestuursleden, leden van de raad van toezicht en van het belanghebbendenorgaan worden benoemd met inachtneming van een profielschets.

Thema 6 Gepast belonen

Normen 41 – 45 gaan over een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Dit is vastgelegd in beloningsbeleid. Hierin staat aangegeven dat bij de bepaling van de hoogte van de beloningen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de Wet normering topinkomens. Tevens wordt jaarlijks expliciet aangegeven wat de beloningen zijn voor bestuur, raad van toezicht en de belanghebbendenorganen.

Het bestuur hanteert onder andere de volgende uitgangspunten in het beloningsbeleid. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. De beloning moedigt niet aan tot het nemen

van duurzaamheidsrisico's of tot het afwijken van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Het beloningsbeleid is in overeenstemming met de werkzaamheden, risicoprofiel, doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van het pensioenfonds als geheel en draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend bestuur van het pensioenfonds. De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het feitelijk tijdsbeslag. Het beloningsbeleid wordt zoveel als mogelijk gekoppeld aan objectieve en maatschappelijk aanvaarde normen. Het pensioenfonds hanteert geen prestatiegerelateerde beloningen.

Thema 7 Toezicht houden en inspraak waarborgen

Normen 46 – 57 gaan over hoe het fonds het intern toezicht waarborgt op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.

Onafhankelijkheid van de raad van toezicht is onderdeel van de profielschets bij de werving. Door de raad van toezicht wordt een jaarplanning met thema's ter beoordeling opgesteld en afgestemd met bestuur. De raad van toezicht volgt deze code. Deze raad heeft minstens zes keer per jaar overleg met het bestuur en geeft in een van deze overleggen haar oordeel over het functioneren van het bestuur. De raad van toezicht rapporteert haar bevindingen over het functioneren van het bestuur respectievelijk het fonds jaarlijks schriftelijk en licht deze rapportage mondeling toe. De rapportage van de raad van toezicht wordt in het bestuursverslag opgenomen. Daarin wordt onder meer ingegaan op het gevoerde toezicht over de Code Pensioenfonds en de verhouding bestuur en toezicht. Als er onderdelen van de Code Pensioenfonds zijn waar in het afgelopen jaar bijzondere aandacht naar is uitgegaan, dan wordt dat in de rapportage vermeld. De raad van toezicht legt verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en de Vergadering van Belanghebbendenorganen en hiermee ook aan de werkgevers.

De samenwerkingsafspraken met de belanghebbendenorganen zijn in overleg vastgesteld en in de reglementen vastgelegd. In de reglementen is opgenomen dat de belanghebbendenorganen waarborgen dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. In de statuten zijn de taken en bevoegdheden en de ontslagprocedures vastgelegd. Het bestuur legt verantwoording af aan een belanghebbendenorgaan van een kring over het beleid van het fonds en de wijze waarop het is uitgevoerd voor zover dit beleid of de wijze van uitvoering uitsluitend betrekking heeft op de collectiviteitkring waarvoor het desbetreffende belanghebbendenorgaan is ingesteld. Er is minimaal 2 keer per jaar overleg met elk belanghebbendenorgaan. Daarnaast legt het bestuur verantwoording af aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen over kringoverstijgend beleid en de wijze van uitvoering door het fonds.

Als het bestuur een accountant of actuaris niet-controlewerkzaamheden wil laten verrichten, verstrekt het bestuur hiervoor een afzonderlijke opdracht. Het bestuur beoordeelt ten minste eens in de vier jaar het functioneren van de accountant en de actuaris.

Thema 8 Transparantie bevorderen

Normen 58 – 65 gaan over hoe het fonds openheid nastreeft, communiceert over missie, visie en risico's en verantwoording aflegt over gevoerd beleid. Het bestuur hecht aan transparantie en heeft dit in diverse beleidsdocumenten vastgelegd. Het bestuur beschrijft in het jaarverslag helder en duidelijk de missie, visie en strategie van ons fonds. En het geeft daarin aan in hoeverre ons fonds de gestelde doelen heeft bereikt. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag ook over de naleving van de gedragscode en de Code Pensioenfonds en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Het bestuur van het fonds heeft haar werkzaamheden uitbesteed die als gevolg van de complexiteit van regelgeving door een externe partij effectiever en efficiënter kunnen worden verricht dan door middel van een uitvoering in eigen beheer. Dit geldt ook voor het uitvoeren van verzekerings- en beleggingsproducten. Het bestuur is van oordeel dat de belangen van de deelnemers bij deze uitbesteding beter zijn gediend. In het jaarverslag wordt informatie hieromtrent opgenomen.

De uitwerking rond transparantie en communicatie ligt vast in het communicatiebeleidsplan. Om zo effectief mogelijk te zijn, zet ons fonds moderne communicatiemiddelen in ter verhoging van de effectiviteit.

Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling. Deze is toegankelijk via de website van het fonds. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en geschillen.

Toelichting op normen en waarden waarvan we afwijken

Op één punt wordt niet voldaan aan de Code. Het betreft de norm 33.

Norm 33 stelt dat zowel in het bestuur en in het belanghebbendenorgaan ten minste één man en één vrouw moeten zitten, en dat er zowel mensen van boven als onder de 40 jaar in zitten. Het bestuur streeft ernaar om deze norm na te leven in het diversiteitsbeleid.

In het bestuur en de raad van toezicht zitten twee mannen en één vrouw. In het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 heeft één vrouw zitting. In het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis zitten vier mannen, en twee vrouwen. In het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE zitten vier mannen en één vrouw. Een aspirantlid (man) wordt momenteel getoetst en er is één vacature. In het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep zitten drie mannen en één vrouw. Er zijn twee vacatures. In het belanghebbendenorgaan Pensioenkring Sweco zitten vijf mannen en twee vrouwen en er is één vacature.

In het bestuur en raad van toezicht zitten geen leden onder de 40 jaar. De belanghebbendenorganen van Pensioenkring OWASE en Pensioenkring Randstad Groep hebben geen (aspirant)leden onder de 40 jaar. De belanghebbendenorganen van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis en Pensioenkring Sweco hebben één lid onder de veertig jaar.

Het bestuur is zich bewust dat de huidige situatie afwijkt van hetgeen beoogd wordt met de norm uit de Code en ziet het als zijn taak hier alert op te blijven bij het invullen van de vacatures. In het geschiktheidsplan is het streven naar complementariteit en diversiteit als taak opgenomen. Bij het opstellen van de profielen en de werving wordt rekening gehouden met het diversiteitsbeleid. Het bestuur heeft een stappenplan diversiteit vastgesteld om de diversiteit binnen het fonds te waarborgen. Bij een driekoppig bestuur en raad van toezicht is het echter lastig om naast kennis- en ervaringseisen tevens te voldoen aan alle diversiteitseisen. Het bestuur heeft de ambitie om een deelnemerspanel van wisselende samenstelling in te richten met jonge deelnemers om periodiek mee van gedachten te wisselen. Het deelnemerspanel kan tevens als kweekvijver voor de belanghebbendenorganen fungeren.

Geschiktheidsbevordering en zelfevaluatie

In 2021 heeft het bestuur het geschiktheidsplan geëvalueerd en vastgesteld. Dit plan heeft als doel om de geschiktheid van bestuurders en (mede-)beleidsbepalers van Het Nederlandse Pensioenfonds te waarborgen en te bevorderen.

In het jaar 2021 zijn in het kader van permanente educatie, naast persoonlijke opleidingen, seminars en themabijeenkomsten bijgewoond. Het bestuur heeft in een themamiddag stilgestaan bij datakwaliteit en in een kennissessie bij cybersecurity. Daarnaast heeft het bestuur meerdere kennissessies georganiseerd over het nieuwe pensioenstelsel. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 is een themamiddag georganiseerd over het nieuwe pensioenstelsel. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan Pensioenkring Arcadis is een themamiddag georganiseerd over de beleggingsportefeuille van de kring en het nieuwe pensioenstelsel. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan OWASE is een kennissessie georganiseerd over het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan een opleiding risicomanagement gevolgd. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep is een kennissessie over de beleggingsportefeuille georganiseerd en het nieuwe pensioenstelsel. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco is een kennissessie over het ESG-beleid georganiseerd en over het nieuwe pensioenstelsel.

Onderdeel van de geschiktheidscyclus is de jaarlijkse zelfevaluatie van de verschillende pensioenfondsorganen. In 2021 heeft de zelfevaluatie plaatsgevonden onder begeleiding van een externe partij voor het bestuur, de raad van toezicht, de Vergadering van Belanghebbendenorganen en de belanghebbendenorganen van alle kringen.

Gedragscode

Het Nederlandse Pensioenfonds hecht grote waarde aan het op integere wijze behalen van de doelstellingen. Om te voorzien in eenduidige uitleg van het begrip integriteit en in een juiste toepassing hiervan, heeft Het Nederlandse Pensioenfonds integriteitsbeleid opgesteld. Een nadere uitwerking van het integriteitsbeleid

is vastgelegd in onderliggende beleidsdocumenten als de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling. In 2021 heeft het bestuur alle documenten geëvalueerd en herzien waar nodig.

Door uitvoering van het beleid en het toepassen van deze regelingen voorkomen we belangenconflicten. Daardoor is het voor iedereen duidelijk wat van hem of haar wordt verwacht.

In het geval van uitbesteding borgt Het Nederlandse Pensioenfonds dat de uitbestedingspartner minimaal in lijn handelt met de gedragscode van het fonds. De eigen gedragscode is van toepassing op de verbonden personen van Het Nederlandse Pensioenfonds. Dit zijn de medewerkers van het bestuursbureau, de leden van de raad van toezicht en de leden van de belanghebbendenorganen. De gedragscode is ook van toepassing op de bestuurders, in de hoedanigheid van insider van Het Nederlandse Pensioenfonds.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

In 2019 heeft de Werkgroep AVG van de Pensioenfederatie na overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens ontwikkeld. Deze gedragslijn biedt pensioenfonds een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven. De Algemene Ledenvergadering van de Pensioenfederatie heeft in juni 2019 de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfonds vastgesteld. Deze is na een "gewenningsperiode" van zes maanden, per 1 januari 2020, in werking getreden. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft in 2021 de gedragslijn nageleefd.

Communicatie

Het Nederlandse Pensioenfonds is opgericht met een duidelijke doelstelling: het realiseren van het pensioen dat werkgevers met hun werknemers hebben afgesproken, en waarvan zij de waarde begrijpen. Wij hechten groot belang aan transparante communicatie en geloven in de meerwaarde van heldere, interactieve, evenwichtige, duidelijke, correcte en tijdige communicatie. Bij voorkeur digitaal. Niet alleen over de inhoud van de pensioenregeling en de pensioenbedragen, maar ook over de risico's en het handelingsperspectief. Onze communicatie is hierop afgestemd.

2021 stond in het teken van verdere verhoging van de registratiegraad. Er zijn diverse acties gedaan om de registratiegraad onder de deelnemers en pensioengerechtigden te verhogen. Daarbij is contact met de werkgevers gezocht om het belang van registratie te benadrukken. Hierdoor is de registratiegraad bij de kringen verder verhoogd. Dit zal ook in 2022 worden voortgezet.

In 2021 is extra aandacht geschonken voor de persoonlijke verhalen waar deelnemers zich in kunnen herkennen, wat deelnemers verbindt. Ook is de informatie voor deelnemers meer op de leeftijds- en levensfase afgestemd. Naast de nieuwsbrieven zijn in 2021 weer pensioenkranten verschenen voor de collectiviteitkringen van Arcadis, OWASE en Sweco.

In 2021 is veel aandacht besteed aan onderzoek onder deelnemers en pensioengerechtigden naar de kwaliteit van de communicatie en hoe deelnemers communicatiemiddelen beoordelen. Aan de hand van enquêtes wordt naar de mening gevraagd over bijvoorbeeld onze pensioenkranten. Uit onderzoek blijkt dat deelnemers en pensioengerechtigden deze vormen van communicatie zeer waarderen. Ook het goed bezochte webinar dat eind 2021 is georganiseerd bij Pensioenkring Arcadis werd zeer gewaardeerd.

Eind 2021 is een onderzoek uitgevoerd naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitkringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG. Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitkringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG. In 2022 worden de resultaten van het onderzoek met de belanghebbendenorganen, de sociale partners en de deelnemers gedeeld.

Identiteit van het fonds

De identiteit van Het Nederlandse Pensioenfonds is verankerd op de website, de deelnemers- en werkgeversportalen en in de overige communicatiemiddelen. Het Nederlandse Pensioenfonds staat voor persoonlijk, solide en wendbaar. Het fonds is nuchter en no-nonsense. De visuele identiteit is dat ook en valt op door eenvoud, rust en overzichtelijkheid. We gebruiken geen ingewikkelde termen en spreken altijd duidelijk, beknopt en eenvoudig. We schrijven positief, maar verstoppen niets. We zijn eigentijds, maar doen niet mee aan trends. Fotografie en beeldmateriaal is persoonlijk.

Persoonlijke informatie

De website speelt in op de digitale toekomst en is ingericht volgens het 'Google'-principe. Een deelnemer (waaronder ook gepensioneerden) of werkgever geeft zijn zoekterm in de zoekbalk en de kennisbank genereert passende antwoorden. Ook is er de mogelijkheid om direct vragen te stellen door middel van de chat-functionaliteit. Daarmee wordt de informatievoorziening beter toegesneden op de persoonlijke behoefte van de vrager naast de communicatie op relevante momenten zodat er optimaal inzicht en overzicht is. De pensioenregisseur geeft persoonlijke aandacht daar waar dat gewenst is bijvoorbeeld bij het proces van pensioneren. Daarnaast is er ook de mogelijkheid om telefonisch of via whatsapp contact op te nemen.

Communicatieprincipes

De pensioencommunicatie van Het Nederlandse Pensioenfonds is gebaseerd op een aantal principes die richting geven aan de wijze waarop we communiceren met deelnemers en werkgevers en aan de contentstrategie.

- *Digitaal*: we bieden volledig digitaal inzicht en overzicht. Actuele pensioengegevens zijn in het persoonlijke pensioenportaal 'Mijn Pensioen' online beschikbaar en gemakkelijk te wijzigen.
- *Aansluiten op behoeften van deelnemers en werkgevers*: de communicatie wordt zo veel mogelijk afgestemd op de behoefte, situatie of vraag van de deelnemer en werkgever, zowel qua inhoud als qua timing.
- *Behulpzaam en toegankelijk*: we willen naast de deelnemer en de werkgever staan en 'helpen door te doen'. We willen voor elke doelgroep relevante communicatie en contactmomenten bieden op een persoonlijke, eenvoudige en toegankelijke manier.
- *Relevantie, duidelijke informatie gericht op actie*: we bieden inhoudelijk juiste informatie tijdig aan, die voor alle informatiedragers consistent is, zodanig dat hij of zij de tijd heeft om na te denken over zijn of haar positie en eventuele vervolgstappen. Het bieden van handelingsperspectief staat hierbij centraal.
- *Privacy*: we benadrukken dat Het Nederlandse Pensioenfonds geen informatie aan derden verstrekt anders dan voor de uitoefening van het pensioenbedrijf.

Communicatiedoelen

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft met de communicatie de volgende doelstellingen na:

- Doelgroepen op een persoonlijk manier informeren met relevante informatie, zoveel mogelijk toegespitst op hun levensfase of life-event. Speciale aandacht is er voor actieven vanaf 55 jaar. Deze groep wordt via de kringpagina op de website en via het UPO uitgenodigd om contact op te nemen met de pensioenregisseur om inzicht te krijgen in de pensioensituatie en om de juiste pensioenkeuzes te kunnen maken. Daarnaast wordt een nieuwsbrief gestuurd aan alle deelnemers die de leeftijd van 55 jaar bereiken met ook daarin de oproep om contact op te nemen met de pensioenregisseur. De deelnemer kan een afspraak maken met een Pensioenregisseur voor een persoonlijk gesprek waarin de keuzemogelijkheden worden besproken. 6 maanden voor de AOW-datum wordt de deelnemer benaderd door de pensioenregisseur, die hen begeleidt in het pensioneringsproces.
- De werkgever heeft een belangrijke rol als vraagbaak voor deelnemers. Het Nederlandse Pensioenfonds zorgt ervoor dat werkgevers deze rol zo goed en gemakkelijk mogelijk kunnen uitvoeren.
- De pensioencommunicatie draagt bij aan de kennis, houding en het gedrag van deelnemers. Wij vinden het specifiek belangrijk dat onze deelnemers:
 - Hun eigen pensioen snappen.
 - Weten wat ze straks krijgen en weten of dit genoeg is.
 - Weten welke keuzes ze hebben.
 - Weten wat ze zelf kunnen doen.

- Weten dat wij er voor hen zijn.
- Weten dat we alles zo goed en efficiënt mogelijk organiseren.
- Weten waar ze ons kunnen vinden en hoe ze met ons kunnen communiceren.
- Maar bovenal vinden we het belangrijk dat onze deelnemers en werkgevers tevreden zijn over Het Nederlandse Pensioenfonds en over onze dienstverlening.
- Dit moet ertoe leiden dat de deelnemer, slaper en pensioengerechtigde Het Nederlandse Pensioenfonds ervaren als betrokken, benaderbaar, betrouwbaar, en als een fonds dat weet wie de deelnemer is en goed op zijn geld let.

Communicatie per collectiviteitkring

Op de website staat de algemene informatie over het gehele fonds en heeft elke collectiviteitkring een eigen kringpagina met kring specifieke informatie. Daarnaast wordt het onderscheid per collectiviteitkring gemaakt in de portalen. Er is een werkgeversportaal en een deelnemersportaal. Het deelnemersportaal is kring specifiek en integraal gekoppeld aan het pensioenadministratiesysteem. Zo hebben deelnemers altijd en op elk gewenst moment, real time, volledig inzicht in hun persoonlijke pensioensituatie en de aan hen verzonden correspondentie of kunnen zij bepaalde acties doorgeven. Alleen die informatie die betrekking heeft op die betreffende persoon of werkgever in die betreffende kring is weergegeven. Hier staat de regeling die van kracht is. Wij informeren de werkgever over actuele ontwikkelingen in de pensioensector en, indien relevant, over de gevolgen voor de regeling of uitvoering.

Focus in 2022

In 2020 heeft het bestuur een nieuw communicatiebeleidsplan vastgesteld voor 2021-2023.

De focuspunten voor 2022 zijn:

- Aan de hand van persoonlijke verhalen van deelnemers spelen we in op actualiteiten en passen we onze processen aan. Daarmee geven we invulling aan onze kernwaarden persoonlijk, solide en wendbaar.
- De (verplichte) communicatie stemmen we zoveel mogelijk af op de beleving en de behoeften van de deelnemer. Zo leidt een deelnemerstevredenheidsonderzoek er bijvoorbeeld toe dat extra uitleg wordt gegeven in een brief bij het UPO of in een pensioenkrant over het verschil tussen AOW-leeftijd en pensioenleeftijd en de gevolgen die dit heeft voor het pensioen.
- Uit onderzoek is gebleken dat het verwerken van informatie vooral een leeftijds- en levensfase gebonden zaak is. Gedurende de looptijd van dit plan kijken we welke vorm van segmentatie relevant en haalbaar is binnen ons fonds. Zo zal bijvoorbeeld in 2022 onderzoek worden gedaan naar de ervaringen van deelnemers met betrekking tot het proces pensioneren.
- Eerder werden registratieacties vooral vanuit het fonds georganiseerd. De focus voor 2022 zal meer liggen op de relatie met de werkgever om zo aandacht te vragen voor het belang van registratie voor 'Mijn pensioen', ook bij aanvang en einde dienstverband.
- Door het plaatsen van duidelijke uitlegfilmpjes op de website worden deelnemers uitgenodigd om in actie te komen en eigen verantwoordelijkheid te nemen en aan de slag te gaan met hun financiële toekomst. Zo nodigt de pensioenregisseur deelnemers van 55 jaar en ouder in een filmpje uit om een afspraak met hem te maken.
- Blijvende focus op digitalisering: bij elke vorm van fysieke communicatie wordt aandacht gevraagd voor registratie. Het Nederlandse Pensioenfonds wil een digitaal fonds zijn vanwege duurzaamheid en efficiency. Daarom gaat veel aandacht uit naar de registratie van deelnemers.

Wet- en regelgeving

Relevante ontwikkelingen

Nieuw pensioenstelsel

Op 31 maart 2022 is het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gegaan. De verwachting is dat het wetsvoorstel voor de zomer naar de Eerste Kamer gaat. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen moeten zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader.

Overgang naar nieuwe stelsel

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. Het streven is om zodra dat mogelijk is beide varianten van pensioenopbouw die het nieuwe pensioenstelsel toestaat uit te voeren. Daarbij zien we voordelen van het invaren van de oude pensioenaanspraken. We dragen er zorg voor dat alle deelnemers, de aangesloten werkgevers en nieuwe toetreders bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel maximaal ontzorgd worden.

De huidige pensioenregelingen van onze kringen zijn uitkeringsovereenkomsten en kunnen na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet met uitzondering voor gesloten pensioenfonds / kringen. Vanaf 2027 mag de nieuwe pensioenopbouw alléén nog plaatsvinden in een premieregeling. Sociale partners zullen straks bepalen welke premieregeling en welke premie zij willen afspreken. Er zijn straks twee contracten; de flexibele premieregeling en de solidaire premieregeling.

- In de solidaire premieregeling heeft de deelnemer een aandeel in een gezamenlijke pensioenpot. De waarde van die gezamenlijke pensioenpot en de pensioenuitkering die daaruit wordt betaald is afhankelijk van de beleggingsresultaten. Er wordt een buffer aangehouden (solidariteitsreserve) om schommelingen op te vangen en risico's te delen tussen generaties.
- In de flexibele regeling heeft de deelnemer een individuele pensioenpot die collectief wordt belegd op basis van lifecycles. Dat betekent dat de premies van jongeren risicovoller worden belegd dan van oudere deelnemers. De deelnemer kan daarin nog keuzes maken en afwijken van deze standaard. In de uitkeringsfase kunnen pensioengerechtigden kiezen voor een variabele of een vaste pensioenuitkering. Binnen de flexibele premieregeling is het mogelijk optioneel solidariteitselementen toe te voegen.

Het nieuwe pensioenstelsel wordt transparanter en persoonlijker

Net als in het huidige stelsel worden de pensioenpremies van werkgevers en werknemers belegd. Als het goed gaat met de economie en met de beleggingen dan groeit het verwachte pensioen. Ook gepensioneerden profiteren daarvan. Maar pensioenen worden lager als het slechter gaat. Het pensioen wordt dus beweeglijker, maar voor deelnemers die dicht bij hun pensioen zitten, wordt de beweeglijkheid kleiner. Dit zorgt ervoor dat het pensioen van gepensioneerden zo min mogelijk schommelt. Bij pensionering kan worden gekozen voor een hoger startpensioen maar is er minder kans op toekomstige verhogingen en dus grotere kans op koopkrachtverlies.

Nabestaandenpensioen

Onderdeel van de nieuwe pensioentoezeggingen is de standaardisering van het nabestaandenpensioen. De toezegging voor zowel het partnerpensioen als het wezenpensioen wordt volledig op risicobasis en onafhankelijk van de diensttijd. Voor het partnerpensioen wordt het fiscale maximum 50% van het salaris en voor het wezenpensioen 20%, met een vaste eindleeftijd voor de uitkering van 25 jaar.

Planning besluitvormingsproces

Het jaar 2021 is door Het Nederlandse Pensioenfonds benut om kennis te delen, kaders, wensen en randvoorwaarden te definiëren, inzicht te geven aan de belanghebbendenorganen en de sociale partners en het ontwikkelen van nieuwe producten. Het Nederlandse Pensioenfonds is een project gestart en bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes de 'flexibele premieregeling' en de 'solidaire premieregeling'. In 2022 gaan we van verkenningsfase over naar de verdiepfase. De periode 2023 en 2024 staat in het teken van het transitieplan. In deze fase maken de sociale partners een definitieve keuze voor het soort contract, worden er afspraken gemaakt over bestaande opgebouwde rechten, over eventuele compensatie en de financiering hiervan. In deze fase worden ook mogelijke varianten doorgerekend, vindt onderzoek plaats naar de risicohouding en solidariteit en de kosten. Voorts wordt in deze fase de uitvoerbaarheid getoetst.

De communicatiefase is al in 2020 van start gegaan met kennissessies voor de leden van de belanghebbendenorganen. Ook de landingspagina's voor de deelnemers en werkgevers op onze website zorgen ervoor dat alle stakeholders goed worden geïnformeerd. Zodra er besluiten zijn genomen krijgen deelnemers persoonlijk inzicht in de hoogte van het pensioen dat zij voor de overstap mochten ontvangen en het verwachte pensioen na de overstap. Uiterlijk op 1 januari 2027 zal bij alle kringen de nieuwe regeling geïmplementeerd zijn.

Invaren

Sociale partners moeten met elkaar afspreken wat ze doen met de opgebouwde pensioenen. De hoofdregel is dat er wordt ingevaren. Invaren betekent dat de opgebouwde pensioenen - ook die van de gepensioneerden - worden ingebracht in de nieuwe regeling. Er kan alleen worden afgezien van invaren als dit erg ongunstig uitpakt voor de belanghebbenden en invaren dus onevenwichtig is. Een ALM-studie zal als instrument dienen om een besluit te onderbouwen. Deelnemers kunnen individueel geen bezwaar maken tegen het besluit tot invaren. Wel hebben de belanghebbendenorganen en raad van toezicht een goedkeuringsrecht over het invaarbesluit. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel een nieuw (tijdelijk) hoorrecht voor een vereniging van pensioengerechtigden en een vereniging van gewezen deelnemers voorgesteld waarmee deze verenigingen in de gelegenheid worden gesteld, te worden gehoord of schriftelijk inbreng te kunnen geven over het transitieplan. Sociale partners kunnen deze inbreng meenemen bij de definitieve besluitvorming.

Gesloten fondsen/ kringen

Gesloten pensioenfondsen en gesloten kringen bij een APF nemen een bijzondere positie in omdat er geen nieuwe opbouw plaats vindt. Als de werkgever of de sociale partners een gewijzigde pensioenregeling overeenkomen en bepalen dat deze nieuwe pensioenregeling ook van toepassing is op slapers en pensioengerechtigden bij het gesloten pensioenfonds, kan het standaard invaarpad bij het gesloten pensioenfonds worden toegepast. De werkgever moet een verzoek tot invaren doen. Er is voor gekozen om in het geval de werkgever niet verzoekt om in te varen of als er geen werkgever meer is, het wettelijk niet mogelijk te maken dat gesloten pensioenfondsen zelfstandig kunnen besluiten om de pensioenregeling van de pensioen- en aanspraakgerechtigden te wijzigen en vervolgens in te varen. Dan blijft vooralsnog in principe het huidige FTK van kracht. Het Nederlandse Pensioenfonds zal de toegezegde pensioenen van de gesloten kringen blijven uitvoeren op basis van het onderliggende pensioenreglement. Bestaande gesloten pensioenfondsen kunnen overigens op basis van de bestaande wet- en regelgeving wel overgaan tot liquidatie en de bestaande aanspraken op basis van het huidige regime van artikel 84 Pensioenwet onderbrengen bij een andere pensioenuitvoerder. Hetzelfde geldt voor de beëindiging van een collectiviteitskring bij een algemeen pensioenfonds. De bestaande pensioenaanspraken en -rechten worden dan overgezet naar een andere pensioenuitvoerder of collectiviteitskring.

Transitie-FTK – overgangsperiode 2023-2026

Voor pensioenfondsen die verwachten te zullen invaren geldt van 2023 tot en met 2026 het Transitie FTK. Omdat nu nog de regels van het financieel toetsingskader (FTK) gelden kan het zijn dat een pensioenfonds in het huidige pensioenstelsel zou moeten korten, terwijl dit in het nieuwe pensioenstelsel niet nodig zou zijn. Daarom is er een overgangsperiode mogelijk met een transitie-FTK. In deze periode wordt voorkomen dat er besluiten worden genomen die niet aansluiten bij het nieuwe pensioenstelsel.

- Voor pensioenfondsen die gebruik maken van het transitie-FTK geldt een minimale dekkingsgraad van 90%. Pensioenfondsen die hieraan voldoen hoeven in principe niet te korten, tenzij niet kan worden aangetoond dat de kring voor 1 januari 2027 kan toegroeien naar een invaardekkingsgraad. De invaardekkingsgraad is de dekkingsgraad die benodigd is voor een verantwoorde, uitlegbare en evenwichtige overstap naar het nieuwe stelsel en bedraagt ten minste 95%. Hiertoe dient jaarlijks een overbruggingsplan te worden opgesteld in plaats van het herstelplan. Dit plan wordt goedgekeurd door het belanghebbendenorgaan.
- In deze fase kunnen ook al eerder toeslagen worden verleend, namelijk bij een dekkingsgraad boven 105%. Er hoeft dan geen sprake te zijn van toekomstbestendige toeslagverlening.
- In de transitieperiode krijgen pensioenfondsen die gaan invaren meer ruimte om hun beleggingsbeleid aan te passen richting het beleggingsbeleid zoals dat in het vernieuwde stelsel van toepassing zal zijn.

Belangrijke rol voor het belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan krijgt goedkeuringsrecht op het overbruggingsplan, de inrichting van de buffer, het invaren vanuit de bestaande regeling, het strategisch beleggingsbeleid en over eventuele compensatie uit vermogen. Daarnaast krijgt het belanghebbendenorgaan adviesrecht over de wijziging van de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement. Het bestuur informeert het belanghebbendenorgaan bij alle stappen die zij neemt voor en na het overleg met sociale partners.

Wet Bedrag Ineens

Door het wetsvoorstel wordt het mogelijk gemaakt dat deelnemers in een pensioenregeling ten hoogste 10% van de waarde van hun opgebouwde ouderdomspensioen ineens kunnen opnemen op de pensioeningangsdatum. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer op 17 november 2020 is er een extra optie voor de deelnemer toegevoegd. De wijziging van het wetsvoorstel betrof een extra

keuze van de deelnemer ten aanzien van het moment van uitkeren, vanwege de fiscale behandeling van de uitkering van het Bedrag Ineens voor of na de ingang van de AOW. Bij brief van 12 oktober 2021 heeft SZW (na overleg met de pensioenkoopels) het voorstel aangepast, met een beperktere mogelijkheid van een uitgestelde betaling. De behandeling van het aangepaste wetsvoorstel in de Tweede Kamer is voorzien voor het tweede kwartaal van 2022. Naar verwachting treedt de wet in werking per 1 januari 2023 of 1 juli 2023.

Europese richtlijn Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Op grond van de SFDR moet een pensioenuitvoerder een verklaring op de website opnemen over het meewegen van de negatieve impact van het beleggingsbeleid op duurzaamheidsfactoren. Het pensioenfonds moet verklaren of het de negatieve impact op duurzaamheidsfactoren meeweegt, en zo ja, hoe het beleid daarop is afgestemd. De richtlijn dient gedeeltelijk voor 10 maart 2021 door pensioenfondsen te zijn geïmplementeerd. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft voor 10 maart het SFDR template op de website gepubliceerd. In de Pensioen 1-2-3 wordt hiernaar verwezen.

Wet Digitale Overheid

De Wet digitale overheid brengt met zich mee dat pensioenuitvoerders verplicht worden om een aantal voorgeschreven inlogmethodes beschikbaar te hebben voor (gewezen) deelnemers bij de toegang tot hun pensioenaanspraken (via een mijnomgeving). De Wet digitale overheid heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij de (semi-)overheid. Met veilig en betrouwbaar inloggen wordt bedoeld dat burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) krijgen met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. De wet is op 18 februari 2020 door de Tweede Kamer aangenomen. Het exacte moment van inwerkingtreding is nog niet bekend.

Implementatie wet Ultimate Beneficial Owners (UBO)

Op 23 juni 2020 is de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten aangenomen door de Eerste Kamer. Vanaf 27 september 2020 zijn stichtingen verplicht om UBO's in een zogeheten UBO-register in te schrijven. Dit is het gevolg van de vierde Europese anti-witwasrichtlijn. Doel van het register is het kunnen identificeren van natuurlijke personen die achter een juridische entiteit 'verscholen' zitten. De UBO's van Het Nederlandse Pensioenfonds zijn tijdig geregistreerd.

Toezichthouders DNB en AFM

In 2021 heeft er regulier overleg plaatsgevonden met De Nederlandsche Bank. Het fonds heeft in 2021 meegewerkt aan de uitvraag niet-financiële risico's, de uitvraag rentebenchmarkhervorming en de uitvraag transitie NPR. De uitvraag niet-financiële risico's bestond uit drie delen: de niet-financiële risico's algemeen, informatiebeveiliging en integriteit. De vragenlijsten zijn tijdig aangeleverd bij De Nederlandsche Bank.

De Nederlandsche Bank heeft daarnaast een on-site onderzoek uitgevoerd bij Het Nederlandse Pensioenfonds in juni 2021. Het onderwerp van het onderzoek was Beleggingen en Risicobeheer. DNB concludeert dat het fonds over het algemeen 'in control' is ten aanzien van het vermogensbeheer, waarbij ook een aantal verbeterpunten zijn vastgesteld. Het fonds heeft en doorloopt een gestructureerde beleggingscyclus. Het bestuur zal voor juli 2022 een terugkoppeling geven op de bevindingen aan De Nederlandsche Bank.

Het fonds heeft in 2021 meegewerkt aan een informatieverzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) 'Toezichtrapportage inzicht tweedepijlerpensioenmarkt'.

De Autoriteit Financiële Markten heeft in 2020 onderzoek gedaan naar transparantie en verantwoording van de uitvoeringskosten in de jaarverslagen van pensioenfondsen. Naar aanleiding hiervan heeft de Autoriteit Financiële Markten in 2021 een rapport uitgebracht met algemene bevindingen en aanbevelingen. Naar aanleiding van dit rapport is in het jaarverslag 2020 en 2021 extra aandacht besteed aan de verantwoording en transparantie van kosten.

Aan Het Nederlandse Pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Vooruitblik 2022

Naar het nieuwe pensioenstelsel

Vol energie zetten we ons in 2022 met onze partners a.s.r. Pensioenfondsen Services, Cardano en Blue Sky Group en met Kempen Capital Management als fiduciair manager verder in voor het best mogelijke pensioen voor onze deelnemers. Het Nederlandse Pensioenfonds zal in het kader van het nieuwe stelsel een breed pallet aan producten aanbieden: voor de solidaire en flexibele regelingen, voor gesloten fondsen en voor fondsen die in het oude regime willen blijven. In januari 2022 gaat de Collectiviteitkring Flexibele regeling van start, met de Efteling als eerste toetreders. Bij het ontwikkelen van nieuwe pensioenproducten stellen wij het belang van de deelnemer voorop. Op die manier kijken wij ook naar de uitkomsten van het risicobereidheidsonderzoek onder deelnemers uit het vierde kwartaal van 2021.

Eind 2022 verwachten we definitieve wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel. Wij volgen de ontwikkelingen rondom de Wet toekomst pensioenen op de voet. Via kennissessies voor alle betrokkenen bij het fonds en sociale partners zorgen we ervoor dat iedereen goed is voorbereid op wat op hem afkomt. We vinden het belangrijk dat alle fondsgremia zich betrokken voelen bij het besluitvormingsproces, dat zij weten wat hun rol daarin is en dat zij voldoende kennis hebben om hun bevoegdheden uit te oefenen.

Klaar voor nieuwe toetreders

Vanaf januari 2022 heeft Het Nederlandse Pensioenfonds zes pensioenkringen. We staan klaar voor pensioenfondsen die zich bij een groter collectief willen aansluiten, en die graag pensioenfonds willen blijven met behoud van eigen identiteit. We verwelkomen partijen die zich voor of juist na het transitiemoment bij ons willen aansluiten. Fondsen die toetreden voorafgaand aan dat invaarmoment kunnen we goed begeleiden in de overgang naar het nieuwe stelsel. Zij kunnen optimaal gebruikmaken van onze uitgebreide expertise. Daarmee nemen we hen veel werk uit handen, nu en in de toekomst.

Zekerheid over de Wet toekomst pensioenen én het naderbij komen van de uiterste overgangsdatum zullen pensioenfondsen meer in beweging brengen. We merken dat nu al aan de hoeveelheid partijen die bij ons om informatie vragen over een toekomstige overgang. We verwachten dat wij een toekomstbestendige oplossing kunnen bieden in de consolidering van de markt. Dat geldt ook voor de strategische partners waarmee we samenwerken.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Ambities op MVB-vlak zijn er volop. In 2022 leggen we een aantal nieuwe beleggingscategorieën langs de MVB-lat. We scherpen ons landenbeleid aan, dat in ieder geval invloed zal hebben op onze vastrentendewaardenportefeuille. Begin 2022 hebben we onszelf ten doel gesteld dat 20% van de staatsobligaties groen moet zijn. We zullen monitoren of dat streven gehaald wordt. Daarnaast blijven we meten of we voldoen aan de CO₂-reductiedoelstelling van de Climate Transition Benchmark voor de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd onroerend goed.

In de uitkomsten van het deelnemersonderzoek uit het najaar van 2021 zien we steun voor onze huidige MVB-koers. De antwoorden geven bovendien inspiratie voor nadere uitwerking van de thema's biodiversiteit, mensenrechten en democratie. Ook het thema duurzame steden krijgt in 2022 meer vorm in ons beleggingsbeleid, voornamelijk via de categorie onroerend goed.

Oekraïne

Zeer zorgelijk op dit moment zijn de ontwikkelingen in Oekraïne. De oorlog is vooral een ramp voor de Oekraïners, maar de impact ervan strekt nog veel verder. Die kan invloed hebben op voedselzekerheid, energieprijzen, inflatie, raakt economieën wereldwijd en brengt vluchtelingenstromen op gang. In het landenbeleid waarover wij ons begin 2022 zullen buigen, wordt ook rekening gehouden met thema's als democratie en mensenrechten. De ontwikkelingen in Oekraïne en de gevolgen daarvan zijn op dit moment ongewis, maar wij hopen dat de vrede in Europa snel terugkeert.

Wij hebben gekeken naar de impact van de oorlog voor Het Nederlandse Pensioenfonds. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na

een eerste schrikreactie op financiële beurzen herstelden deze en staan deze momenteel (april 2022) hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid zijn de prijzen van grondstoffen flink gestegen en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is, namelijk tussen de 0,15% – 0,28% per kring. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt, hebben wij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

Het Nederlandse Pensioenfonds voldoet aan de sanctieregels. In de beleggingsfondsen zitten geen beleggingen met EU sancties. Als het gaat om een indirecte belegging in een gesanctioneerde belegging/entiteit hebben wij vanuit Het Nederlandse Pensioenfonds geen 'relatie' in de zin van sanctieregelgeving. Het beleggingsfonds dient in een dergelijk geval wel een sanctiemelding te doen bij de AFM. Vanuit Kempen Capital Management wordt hier ook op toegezien, dit doen ze op basis van "look through data" alsmede door regelmatig in gesprek te gaan met de managers. Voor a.s.r. Pensioenfondsen Services geldt dat er wekelijkse controles worden uitgevoerd en hier geen 'sanctiehits' uit zijn gekomen.

De impact van de oorlog in Oekraïne heeft daarnaast ook effect op onze IT-omgeving en beheersing, met name de verder toenemende cyberdreiging. Met name Ransomware (gijzelen van gegevens met als doel losgeld) en DDOS aanvallen (doel om IT-omgeving plat te leggen door veel verkeer op de systemen te genereren) liggen hier voor de hand in een digitale oorlog. Bij onze uitvoerder zijn inmiddels aanvullende monitoringsmaatregelen genomen als ook technische maatregelen in de vorm van GEO-fencing, het blokkeren van verkeer vanuit bepaalde IP-reeksen.

Tot slot

De verbintenissen die Het Nederlandse Pensioenfonds in 2021 is aangegaan met Blue Sky Group en Cardano geven ons veel energie voor de toekomst. In het komende jaar zullen onze samenwerkingen verder vorm krijgen, en ze zullen leiden tot een mooi nieuw pensioenaanbod. Naast Cardano en Blue Sky Group zal Kempen Capital Management en a.s.r. Pensioenfondsen Services ons blijven versterken en inspireren om te werken aan het best mogelijke pensioen voor onze deelnemers. Ook de input van werkgevers, deelnemers en de pensioenfondsen die naar ons overkomen is en blijft voor ons zeer waardevol.

Verslag van de raad van toezicht over 2021

Organisatie en invulling van het intern toezicht

Samenstelling van de raad

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het intern toezicht ingericht middels een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit drie leden. De zittingstermijn bedraagt vier jaar met de mogelijkheid van herbenoeming voor opnieuw vier jaar. De leden treden af volgens een door de raad vastgesteld rooster. De raad is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en andere mogelijke belanghebbenden, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De raad heeft een gemengde samenstelling met betrekking tot opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, ervaring en geslacht.

Op 30 september 2021 heeft Orpa Bisschop afscheid genomen als lid van de raad van toezicht. Orpa's zittingstermijn liep ten einde en zij was niet beschikbaar voor herbenoeming. De raad van toezicht is Orpa veel dank verschuldigd voor haar inzet en deskundige bijdrage de afgelopen jaren.

Een selectiecommissie, bestaande uit leden van de Vergadering van Belanghebbendenorganen en leden van de raad van toezicht zijn in oktober 2021 gestart met de selectie van een opvolger voor Orpa. Omdat Het Nederlandse Pensioenfonds diversiteit hoog in het vaandel heeft staan gaat bij gelijke geschiktheid de voorkeur uit naar weer een vrouwelijke kandidaat. De selectiecommissie was verheugd mevrouw Nery Anderson te kunnen voordragen tot lid van de raad van toezicht. De Vergadering van Belanghebbendenorganen is op 10 december overgegaan tot benoeming van Nery Anderson. Nu De Nederlandsche Bank op 20 januari 2022 heeft ingestemd met de benoeming van Nery, bestaat de raad weer uit drie leden.

Taken

De raad van toezicht heeft als wettelijke taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur, de algemene gang van zaken bij het fonds, een adequate risicobeheersing en op een evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Daarnaast is het de taak van de raad van toezicht om het bestuur advies te geven. De raad van toezicht betreft de VITP-Toezichtcode, de Code Pensioenfonds en de naleving hiervan bij zijn taak. De taken en werkzaamheden van de raad zijn opgenomen in de statuten en vastgelegd in het reglement van de raad van toezicht. De raad van toezicht legt verantwoording over haar werkzaamheden af aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen, de belanghebbendenorganen en daarmee ook aan de werkgevers.

Visie op toezicht

De raad van toezicht heeft de visie dat het bestuurlijk functioneren en de bestuurlijke processen het fundament vormen voor intern toezicht. De raad ziet de uitwerking van de strategie, het daarbij horende beleidskader als fundament voor de invulling van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Ook de governance en de principes die aan het beleid ten grondslag liggen zijn belangrijke ijkpunten voor de raad en voor zijn beoordeling van de wijze waarop het bestuur haar taak uitvoert.

De raad houdt zich bij haar werkzaamheden aan de principes en normen van de Code Pensioenfonds en de VITP-Toezichtcode. De raad richt het intern toezicht zo in dat de belangen van het fonds en haar belanghebbenden steeds worden behartigd. De raad stelt jaarlijks een jaarplan op waarin aangegeven wordt hoe het zijn taken invult en welke onderwerpen centraal zullen staan. Voor 2021 heeft de raad van toezicht, naast de reguliere toezichtthema's, als aandachtspunten vastgesteld: de strategie en continuïteit, de impact van het nieuwe pensioenstelsel, de governance van het fonds en het ESG-beleid.

Overleg

De raad heeft in 2021 tien keer vergaderd (waarvan éénmaal over het jaarverslag) en zeven keer vergaderd met het bestuur (waarvan éénmaal over het jaarverslag). Met elk belanghebbendenorgaan heeft de raad twee vergaderingen gehad, waarvan éénmaal gezamenlijk met het bestuur. Ten slotte is ook tweemaal met de Vergadering van Belanghebbendenorganen gesproken. Daarnaast vindt periodiek overleg plaats met de sleutelfunctiehouders van het fonds.

Bevindingen en goedkeuring

Bevindingen

In het jaarplan van de raad van toezicht worden de werkwijze en de activiteiten voor dat jaar toegelicht. Voor de beoordeling van het beleid, de algemene gang van zaken, adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging vormt de raad van toezicht zich een beeld van het bestuurlijke proces en van het 'reilen en zeilen' van het fonds door gesprekken met bestuursleden en direct betrokkenen, door de aanwezigheid bij vergaderingen van bestuur en commissies en door bestudering van relevante documenten waaronder de notulen van de bestuursvergaderingen. Het beoordelingskader wordt allereerst gevormd door de Pensioenwet en de daaruit voortvloeiende regelgeving, de statuten van Het Nederlandse Pensioenfonds, het fondsreglement, de Code Pensioenfonds en de VITP-Toezichtscodex. Daarnaast is een normenkader opgesteld. Elementen hiervan zijn beheerste en integere bedrijfsprocessen en een verantwoorde groei, kwalitatief goede besluitvormingsprocessen c.q. goede tot excellente bestuursbezetting en kwalitatief goede bestuursondersteuning.

Hieronder bespreekt de raad van toezicht de bijzondere aandachtspunten die zij voor 2021 had opgesteld:

1. Strategie en Continuïteit

Eén van de activiteiten van de raad van toezicht is de toetsing van de strategie van het fonds en de realisatie van de beoogde groei om de continuïteit te waarborgen. In 2021 heeft de RvT met het bestuur in een benen op tafel sessie gesproken over de toekomst van Het Nederlandse Pensioenfonds. Diverse strategische opties zijn besproken. Daarbij werden de kostenontwikkeling en garantstelling in diverse toekomstscenario's getoetst waarbij accenten werden gelegd op groei en schaalbaarheid. Het bestuur is hierbij kritisch bevraagd op de risico's die de diverse scenario's met zich meebrengen en de onafhankelijkheid van het fonds t.o.v. nieuwe strategische partners. Bijzondere aandacht had de raad van toezicht daarom voor de risico-analyse van de sleutelfunctiehouder op de strategische keuzes, de rapportage van bureau Quint over de strategische opties en de rapportage van consultant Focus Orange inzake de DC-propositie versus verzekeraars en PPI's.

Met het aangaan van een strategische verbintenis met Cardano is een goede basis gelegd voor de toekomst. Naast de intensivering van de samenwerking met deze partij is ook de bereidheid om in de komende jaren financieel garant te staan voor de toekomst van Het Nederlandse Pensioenfonds van cruciaal belang. Overigens heeft de raad van toezicht hierbij nadrukkelijk aandacht besteed aan de onafhankelijkheid van het fonds bij de selectie en monitoring van Cardano als uitvoerder van de matching portefeuille voor verschillende kringen. Daarnaast is een stap gezet richting het nieuwe pensioenstelsel door de oprichting van een nieuwe DC-kring en de uitbesteding van de administratie aan Blue Sky Group. Hiermee verwacht de raad van toezicht dat Het Nederlandse Pensioenfonds klaar is voor de toekomst. De focus zal de komende jaren moeten liggen op verdere groei om de continuïteit en de toekomstbestendigheid te waarborgen.

2. Impact nieuwe pensioenstelsel

In 2021 zijn de ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenstelsel alsmede de visie van het bestuur hierop en de voorbereiding van de implementatie als regulier onderwerp uitgebreid besproken. Een evenwichtige en beheerste overgang naar het nieuwe contract, acceptabele kosten, uitvoerbaarheid en communiceerbaarheid waren onderwerp van gesprek. Het is uit oogpunt van concurrentieoverwegingen bovendien voor Het Nederlandse Pensioenfonds van groot belang om op tijd een propositie gereed te hebben voor het nieuwe pensioensysteem. De roadmap voor communicatie en transitie, de taskforce en de projectstructuur gaven aanvullende inzichten alsmede de eigen risicobeoordeling naar de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De raad van toezicht is meegenomen in de ontwikkeling van het nieuwe DC-product en in de voorbereiding van het deelnemersonderzoek risicobereidheid dat eind 2021 is gehouden onder deelnemers en pensioengerechtigden. Het onderzoek geeft belangrijke inzichten bij de keuzes die sociale partners moeten gaan maken.

De raad van toezicht is van mening dat met de nieuwe DC-kring en de uitvoering door Blue Sky Group Het Nederlandse Pensioenfonds heeft voorgesorteerd op het nieuwe pensioenstelsel zodat sociale partners en pensioenfonds ook onder het nieuwe stelsel de keuze voor Het Nederlandse Pensioenfonds kunnen gaan maken.

De Raad van Toezicht zal ook de komende jaren de voortgang van de uitwerking van het nieuwe pensioenstelsel monitoren. Daarbij zal er bijzondere aandacht uitgaan naar de evenwichtige belangenbehartiging bij het invaren in de nieuwe regelingen.

3. Governance

De raad van toezicht heeft op verschillende momenten in het jaar met het bestuur gesproken over de opzet en werking van de governance van het fonds. De raad is van mening dat dit op een goede wijze is ingevuld. Met de komst van nieuwe kringen blijven de efficiënte inrichting van de governance en de uitvoering een punt van aandacht. In 2021 is meegewerkt aan het onderzoek van de Monitoringcommissie Code pensioenfondsen dat gehouden is om inzichten te krijgen in de werking van het intern toezicht en die mogelijk aanknopingspunten bieden voor verdere ontwikkeling van het intern toezicht.

Met het bestuur zijn de belangrijke toezichtthema's van DNB besproken, zoals het toezicht op het nieuwe pensioenstelsel, de impact van corona op de sector en de ESG-risico's.

Andere governance-onderwerpen die aan de orde zijn geweest waren de beloning van het bestuur, het beloningsbeleid in het kader van SFDR-regelgeving en de richtlijnen in het kader van belangverstrengeling. Deze zijn eveneens separaat besproken met de Compliance Officer.

N.a.v. de zelfevaluatie van het bestuur, belanghebbendenorganen en Raad van Toezicht in 2021 zijn afspraken gemaakt die ertoe moeten leiden dat een efficiënte en zinvolle invulling wordt gegeven aan het overleg met alle gremia. De implementatie van de conclusies zal de raad van toezicht monitoren en deze zullen ertoe moeten leiden dat er een transparante en goede verbinding is en blijft tussen de fondsorganen.

4. Strategische beleidscyclus vermogensbeheer en ESG-beleid

Met de uitbreiding van het aantal kringen kijkt de raad met aandacht naar de inrichting van de beleggingsportefeuilles van de verschillende kringen. De uitbreiding van het aantal kringen maakt dat het steeds belangrijker wordt dat het bestuur de uitvoering van het beleggingsbeleid voor de verschillende kringen harmoniseert. Het komt de beheersing van de beleggingen ten goede wanneer vergelijkbare categorieën per kring op dezelfde wijze worden uitgevoerd. Er zijn goede stappen gezet door het Liability Driven Investments (LDI)-mandaat, de niet-genoteerde onroerend goed-beleggingen en de invulling van het ESG-beleid te harmoniseren. Ook voor komende jaren ziet de raad dit als een belangrijk aandachtspunt. Dit was ook een van de aanbevelingen van DNB n.a.v. het beleggingsonderzoek. Vervolgacties zullen daarom door de raad van toezicht aan dit onderzoek van DNB worden getoetst. In 2021 zijn de evaluaties van de custodian en de fiduciair manager door het bestuur gedeeld met de raad van toezicht. De gemaakte afspraken zullen worden gemonitord.

De raad van toezicht is blij met de vorderingen die zijn gemaakt op het gebied van ESG's en de keuzes die het fonds heeft gemaakt richting Do Better, met focus op Sustainable Development Goals 13, 7, 3 en 11 (klimaat, betaalbare en duurzame energie, goede gezondheid en welzijn en duurzame steden en gemeenschappen). Daarbij ligt de focus van de raad van toezicht op de vormgeving en implementatie van het beleid, in het bijzonder op de keuze om een gedeelte van het ESG-beleid met actief beheer vorm te geven en de managerselectie. De verdere uitwerking, metingen m.b.t. de SDG's, zullen door de Raad van Toezicht worden gemonitord.

5. Risicomanagement

De raad is van mening dat het risicomanagement van het fonds op een professionele wijze wordt ingevuld. Door de gesprekken met het bestuur en met de sleutelfunctiehouders volgt de raad van toezicht het risicomanagementproces van het fonds en constateert dat ook in 2021 de uitkomsten gedegen zijn. In het kader van risicomanagement heeft de raad van toezicht permanente aandacht voor de wijze waarop het bestuur in control is, alsmede voor het IRM-proces en de ESG-risico's als onderdeel van het IRM-proces. Daarbij gaat de aandacht uit naar de risk & compliance-rapportages en de visie van het bestuur op de digitale strategie (mede) in het licht van het nieuwe pensioenstelsel. De good practice van DNB van de IT-risicoanalyse is besproken. De raad van toezicht is blij met de versterking van het bestuursbureau met eerstelijns IT-capaciteit.

6. Groei van het fonds

De Raad van Toezicht heeft het bestuur gesproken over de producten en proposities die in de markt gebracht zijn, zoals de nieuwe beschikbare premieregeling. De commerciële inspanningen (sales & marketing) en marktbewerking worden periodiek met het bestuur besproken en gemonitord, alsmede de kosten die hiervoor worden gemaakt. De raad bespreekt met het bestuur de visie op de producten en proposities die in de markt

gebracht worden. In 2021 zijn geen nieuwe partijen toegetreden tot Het Nederlandse Pensioenfonds. Veel partijen zijn in afwachting van de definitieve wetgeving rondom het nieuwe pensioenstelsel. Dit gaf het bestuur wel de ruimte om de nieuwe strategie voor de toekomst neer te zetten.

7. Corona

Ook in 2021 hield het Coronavirus de wereld in zijn greep. De invloed van het virus op financiële markten bleek in 2021 beperkt. Sterker nog, de stijging van de rente en het rendement op zakelijke waarden heeft de financiële positie van veel kringen verbeterd. Toegenomen angst voor (blijvende) inflatie en geopolitieke spanningen maken dat de vooruitzichten voor 2022 onzeker zijn.

Goedkeuring

Goedkeuring bestuursverslag 2021

Op 14 juni 2022 heeft de raad in een vergadering met het bestuur het jaarverslag 2021 besproken en goedkeuring verleend aan het besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag.

Collectieve waardeoverdrachten

In 2021 zijn geen collectieve waardeoverdrachten voorgelegd aan de raad van toezicht.

Beoordeling leden belanghebbendenorgaan

De raad van toezicht heeft in 2021 diverse aspirant-leden van de belanghebbendenorganen beoordeeld op geschiktheid.

Vooruitblik

Voor 2022 staan de algemene gang van zaken (jaarplan), strategie (continuïteit), implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, de governance en de relatie tussen bestuur, vergadering van belanghebbendenorganen en raad van toezicht, de monitoring van de strategische beleidscyclus vermogensbeheer (specifiek de verdere implementatie van het ESG beleid), risicomanagement, de (onder)uitbestedingen en de digitale strategie op de jaarkalender van de raad van toezicht.

Samenwerking en ondersteuning

Ook in 2021 hebben wij de open en constructieve samenwerking met het bestuur en de ondersteuning binnen het pensioenfonds zeer gewaardeerd. Wij hebben toegang via het online portaal tot alle relevante documenten van het fonds.

Conclusie

Naar onze mening behandelt en monitort het bestuur de juiste onderwerpen. Wij zijn van oordeel dat de besluitvorming van het bestuur adequaat gebeurt. Aansluiting bij de strategie van het pensioenfonds, risicomanagement en de evenwichtige belangenafweging komen hierbij systematisch aan de orde.

Wij danken het bestuur en de medewerkers van de organisatie voor de constructieve samenwerking en voor hun inspanningen om uitvoering te geven aan het beleid van het pensioenfonds. Wij danken daarnaast de leden van de belanghebbendenorganen en de Vergadering van belanghebbendenorganen voor hun inzet en waardevolle bijdragen.

Op basis van de opgedane ervaringen hebben wij er alle vertrouwen in dat het bestuur adequaat opvolging blijft geven aan onze bevindingen en aanbevelingen en ook nieuwe uitdagingen voorspoedig en wel overwogen zal oppakken.

Badhoevedorp, 14 juni 2022

Gérard Aben, voorzitter
Nery Anderson
Piet Molenaar

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 22 april 2022 overleg gevoerd met de raad van toezicht over het bestuursverslag 2021 en heeft kennisgenomen van het verslag van de raad van toezicht over 2021. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop de raad van toezicht de taken afgelopen jaar heeft uitgeoefend. In de samenwerking is sprake van een open cultuur en constructief overleg. De raad van toezicht heeft onder andere gesproken met het bestuur over de strategie en continuïteit, het nieuwe pensioenstelsel, governance, strategische beleidscyclus vermogensbeheer, ESG-beleid, risicomanagement en de groei van het fonds. De raad heeft goedkeuring verleend aan het jaarverslag 2021. Daarnaast heeft de raad van toezicht in 2021 diverse aspirant-leden van de belanghebbendenorganen beoordeeld op geschiktheid. Het bestuur dankt de raad van toezicht voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Collectiviteitkring 1

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. De eerste toetreders zijn VNV, DAS Rechtsbijstand, DAS Legal Finance en de Efteling. Per 1 januari 2018 is Ocean Network Express (Netherlands) B.V. toegetreden, van wie ook de bestaande verplichtingen en beleggingen zijn overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Per 1 januari 2019 zijn Jindal Films Europe Kerkrade B.V. en Antargaz Nederland B.V. toegetreden tot Collectiviteitkring 1. Per 1 oktober 2020 is de pensioenregeling van Ortec International B.V. en Ortec Finance B.V. ondergebracht bij Collectiviteitkring 1. De pensioenregeling maakte eerst deel uit van Volo pensioenkring 'Kring Secundo'. Nadat het APF Volo Pensioen is stopgezet heeft een collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden naar Het Nederlandse Pensioenfonds. Per 1 november is AWWN toegetreden zonder nieuwe opbouw en per 1 december B&S. De uitvoeringsovereenkomst met Ocean Network Express (Netherlands) B.V. is per 1 januari 2020 stopgezet.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan bestaat uit vertegenwoordigers van (gewezen) deelnemers en werkgevers. In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan nog geen vertegenwoordiging namens de pensioengerechtigden. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 vijf keer vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan vijf keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met het bestuur en de raad van toezicht. Daarnaast is het belanghebbendenorgaan bijeen gekomen voor kennissessies en een zelfevaluatie.

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Collectiviteitkring 1 op 31 december 2021

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
Daan van Baarsen	Vicevoorzitter en lid namens werkgevers	2 ^e	1-1-2025	1961	M
Valerie van den Berg	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-12-2024	1964	V
Jan-Hendrik Gualthérie van Weezel	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-12-2024	1976	M
Bas van Tilborg	Lid namens deelnemers	2 ^e	1-1-2025	1971	M
Jacob de Vries	Voorzitter en lid namens werkgevers	1 ^e	1-6-2025	1990	M

In februari 2021 is de heer J.W. de Vries door de werkgevers voorgedragen als lid van het belanghebbendenorgaan. Na toetsing door De Nederlandsche Bank is de heer De Vries in juni 2021 lid geworden van het belanghebbendenorgaan. Omdat de heer Hans Kennis, onafhankelijk voorzitter van het belanghebbendenorgaan, had aangegeven zijn werkzaamheden voor het belanghebbendenorgaan op termijn te willen beëindigen, is de heer De Vries gekozen als voorzitter.

Om de pariteit binnen het belanghebbendenorgaan te behouden is eind 2021 gestart met de werving van een kandidaat namens de pensioengerechtigden. De geselecteerde kandidaat is inmiddels benoemd onder voorwaarde van toetsing door De Nederlandsche Bank.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

De aangesloten werkgevers kunnen binnen de kaders van Het Nederlandse Pensioenfonds en de collectiviteitkring de details van de pensioenregeling invullen. Hieronder volgt een korte samenvatting van deze kaders. De precieze inhoud van de pensioenregelingen is opgenomen in het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregelingen Collectiviteitkring 1

Betreft	Invulling
Type regeling	Uitkeringsregeling op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.
Pensioendatum	Eerste dag van de maand waarin de deelnemer 68 wordt. De pensioenleeftijd sluit aan bij de fiscale pensioenleeftijd. Bij een wijziging van de fiscale pensioenleeftijd wordt de pensioendatum voor zowel de in de toekomst op te bouwen pensioenaanspraken alsmede de reeds opgebouwde pensioenaanspraken automatisch aangepast (inclusief conversie op basis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid). Werkgevers kunnen een andere pensioendatum kiezen. Bij een wijziging van de fiscale pensioenleeftijd worden deze pensioenaanspraken niet aangepast.
Pensioengevend salaris (fulltime)	Het geldende salaris op basis van het pensioenreglement van de aangesloten werkgever met een maximum van € 112.189 (2021).
Franchise (opbouwgedeelte)	De geldende franchise op basis van het pensioenreglement van de aangesloten werkgever. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Percentage van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris minus franchise) tussen 0,500% en 1,875%.
Opbouwpercentage partnerpensioen (optioneel)	Percentage van de pensioengrondslag tussen 0,350% en 1,313%.
Partnerpensioensysteem	Voor alle deelnemers wordt een partnerpensioen opgebouwd volgens het onbepaalde-man-/vrouwsysteem. Ten aanzien van het risicodeel wordt eveneens het onbepaalde systeem gehanteerd.
ANW Pensioen	De regeling kent een vrijwillig ANW Pensioen. Er kan worden gekozen voor een verzekerd bedrag ter grootte van 25%, 50%, 75% of 100% van de Anw-uitkering. Het ANW Pensioen gaat in na uw overlijden en wordt daarna niet meer aangepast. Er wordt geen toeslag verleend op het ANW Pensioen
Opbouwpercentage wezenpensioen (optioneel)	Percentage van de pensioengrondslag tussen 0,070% en 0,263%.
Wezenpensioensysteem	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 21 jaar, met een verlenging tot 27 jaar bij arbeidsongeschikte of studerende kinderen. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen. Voor alle deelnemers wordt een wezenpensioen verzekerd op basis van het onbepaalde-kind-systeem. De werkgever kan kiezen of dit op opbouwbasis is of op risicobasis.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het algemene toeslagbeleid van de collectiviteitkring.

Betreft	Invulling
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid van 35% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet voor rekening van de collectiviteitkring op basis van 6 klassen.

Premiebeleid

Voor de financiering van de pensioentoezegging wordt door Het Nederlandse Pensioenfonds premie geheven. Het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds stelt jaarlijks de premie vast die de aangesloten werkgevers zijn verschuldigd om de collectiviteitkring in staat te stellen aan de pensioenverplichtingen te voldoen.

Kostendekkende premie

Het fonds stelt jaarlijks op collectiviteitkringniveau een kostendekkende premie vast zoals bedoeld in artikel 128 van de Pensioenwet op basis van de volgende elementen:

1. De actuariel benodigde premie voor de nominale pensioenopbouw en risicodekking; en
2. Een solvabiliteitsopslag ter grootte van het procentuele vereist eigen vermogen; en
3. Een opslag voor uitvoeringskosten; en
4. De actuariel benodigde premie voor toeslagen.

Daarbij geldt dat:

- Onderdeel 1 wordt berekend aan de hand van de actuariële grondslagen die ten grondslag liggen aan de technische voorziening. Voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (VPA) geldt een opslag.
- Onderdeel 2 wordt berekend als de procentuele omvang van het vereist eigen vermogen per de start van het kalenderjaar, vermenigvuldigd met onderdeel 1.
- Onderdeel 3 wordt bepaald als de jaarlijkse uitvoeringskosten, onder aftrek van de vrijgevallen opslag voor toekomstige uitvoeringskosten als gevolg van uitkeringen.
- Onderdeel 4 is voor de kostendekkende premie nihil.

Gedempte kostendekkende premie

Het Nederlandse Pensioenfonds stelt met ingang van het jaar 2018 de gedempte kostendekkende premie vast op basis van dezelfde elementen als de kostendekkende premie. De verschillen zijn de volgende:

- Onderdeel 1 wordt berekend op basis van een rentetermijnstructuur gebaseerd op een verwachte waarde van het toekomstig rendement. Voor de vaststelling van de verwachte waarde van het toekomstig rendement wordt uitgegaan van de berekeningsmethodiek zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds.
 - Het verwacht netto meetkundig rendement op vastrentende waarden, bedoeld in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds wordt vastgesteld voor een periode van vijf jaar (2017 tot en met 2021) op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2016.
 - Het verwacht netto meetkundig rendement op zakelijke waarden wordt bepaald op basis van de maximaal te hanteren parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds.
 - Het strategische beleggingsbeleid is het uitgangspunt voor het vaststellen van de verwachte waarde van het toekomstig rendement. Bij een wijziging van het strategische beleggingsbeleid wordt het netto verwacht beleggingsrendement opnieuw vastgesteld.
 - Iedere vijf jaar wordt de peildatum voor de rentetermijnstructuur bijgesteld, voor het eerst per 30 september 2021. Voor het overige worden dezelfde grondslagen gehanteerd als voor de kostendekkende premie.
- Onderdeel 4 wordt bepaald als het verschil tussen:
 - onderdeel 1 waarbij conform artikel 4 van het Besluit FTK Pensioenfonds aanvullend rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfonds (inclusief ingroepad voor de eerste vijf jaar conform de CPB-raming september 2016 met een prijsindexcijfer van 0,1%, die wordt vastgezet voor een periode van vijf jaar (2017 tot en met 2021)), en
 - onderdeel 1, onder aftrek van onderdeel 2.

Onderdeel 4 zal nooit negatief zijn.

Feitelijke premie

De feitelijke premie wordt vastgesteld als de gedempte kostendekkende premie, eventueel verhoogd met een premieopslag. Deze opslag wordt vanaf 2021 vastgesteld op basis van het verschil tussen de gedempte kostendekkende premie op basis van maximale parameters en de kostendekkende premie op basis van een reëel verwacht rendement van 0,9% en berekend als een percentage op de gedempte kostendekkende premie. De stijging of daling van de premie ten opzichte van het voorgaande jaar wordt gemaximeerd. Afspraak is dat de totale feitelijke premie op collectiviteitkringniveau maximaal 20% (factor tussen 0,83 en 1,20) stijgt of daalt ten opzichte van het voorgaande jaar, voor zover deze stijging of daling niet wordt veroorzaakt door wijzigingen in het deelnemersbestand. Voorwaarde is wel dat de feitelijke premie nooit lager zal zijn dan de gedempte kostendekkende premie.

In 2021 is er een opslag gehanteerd van 33,6% (2020: 48,1%).

Premiebeleid 2022

De rente ten behoeve van de gedempte kostendekkende premie diende per 30 september 2021 herijkt te worden omdat de periode van vijf jaar dat deze rente vast staat afliep. De gedempte kostendekkende premie wordt hierdoor hoger en de premieopslag lager.

De premieopslag voor 2022 is vastgesteld op 15,6%.

Toeslagbeleid

De maatstaf voor toekenning van toeslagverlening in Collectiviteitkring 1 is het CBS-consumumentenprijsindexcijfer, alle bestedingen. In 2020 is besloten om de referentieperiode voor het bepalen van de prijsindex aan te passen van oktober-oktober naar september-september. Deze sluit dan aan bij de peildatum van de toeslagverlening (30 september). Bij de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2021 is bij wijze van overgangsmaatregel uitgegaan van de referentieperiode oktober 2019 - september 2020.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

In 2021 is het pensioenreglement van Collectiviteitkring 1 niet aangepast. Ook de uitvoeringsovereenkomst is niet gewijzigd.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Collectiviteitkring 1 bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse Pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Collectiviteitkring 1 en telt ook niet mee in de balans van Collectiviteitkring 1. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Collectiviteitkring 1 ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

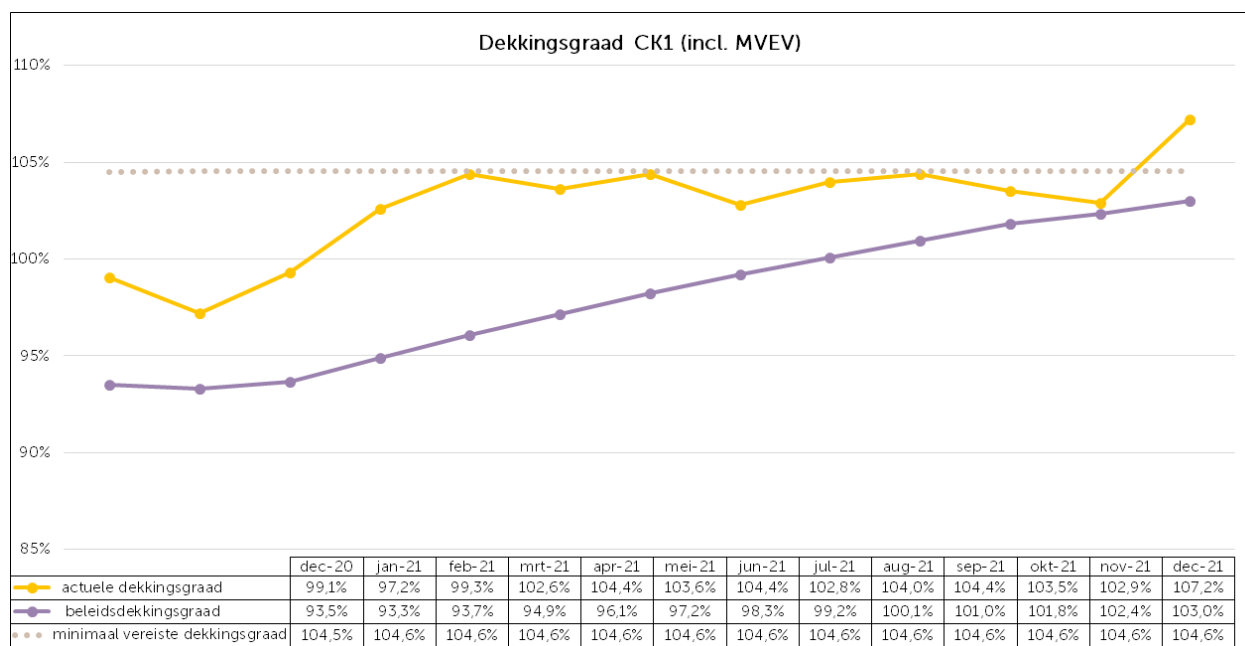
Financiële positie

De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2021 van 93,5% naar 103,0%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2021 gestegen naar 107,2%. Dit is 8,1 procentpunt hoger dan ultimo 2020. Dit is met name veroorzaakt door de gestegen rente. De gestegen rente had wel een negatief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 50% is afgedekt was de daling van de waarde van de verplichtingen groter. Het totale rendement van de rendementsportefeuille kwam door de bijdrage vanuit de returnportefeuille wel positief uit en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad.

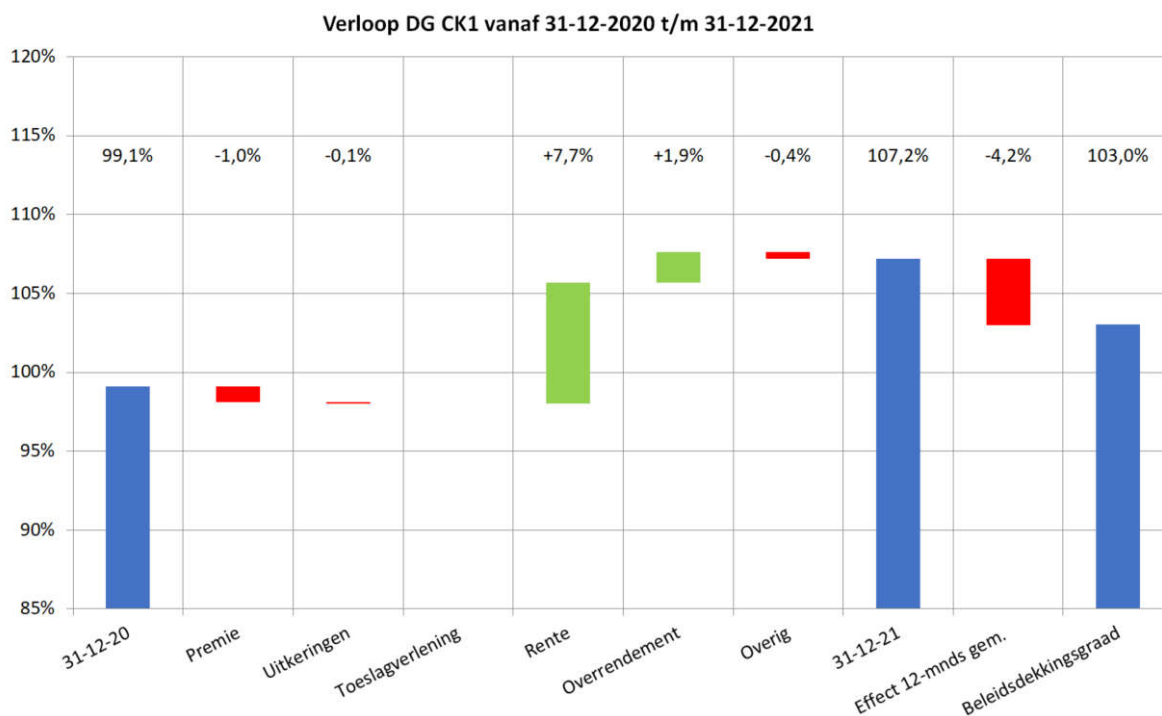
Samenvatting ontwikkeling financiële positie Collectiviteitkring 1 in 2021

Omschrijving	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	561.646	567.014	99,1%
Premiebijdragen (regulier)	39.525	46.068	-1,0%
Uitkeringen	-2.927	-2.916	-0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	-41.016	7,7%
Beleggingsresultaten	7.614	-3.128	1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	1.065	-59	-0,4%
Stand 31 december	606.923	565.963	107,2%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat hier de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2020.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 in 2021

Ontwikkeling dekkingsgraad Collectiviteitkring 1 in 2021

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met het contant maken op basis van een gemiddelde rekenrente van 0,00%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Collectiviteitkring 1 bevindt zich ultimo 2021 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 117,3% (2020: 116,6%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 120,3% (2020: 118,8%). Het fonds heeft voor 1 april 2022 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkingsgraad voldeed ultimo 2021 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2021 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,6% (2020: 104,5%). De beleidsdekkingsgraad lag voor het eerst per eind 2019 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waardoor de 5-jaars termijn, waarna het fonds direct moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2019. Wanneer de beleidsdekkingsgraad gedurende vijf jaar lager is dan de dekkingsgraad die behoort bij het MVEV, zal het fonds maatregelen moeten nemen. Dit is eind 2021 niet van toepassing.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	99,1%	98,9%
Premiebijdragen (regulier)	-1,0%	-1,1%
Uitkeringen	-0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,7%	0,0%
Beleggingsresultaten	1,9%	3,1%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,4%	-0,1%
Stand 31 december	107,2%	100,8%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 107,2% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 100,8% op die datum.

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 99,1%. Dit wijkt af met het herstelplan welke uitging van 98,9%. Dit komt doordat op het moment dat het herstelplan werd ingediend er nog een kortingspercentage van 2,2% werd gehanteerd voor B&S, in plaats van de uiteindelijke geschatte 3,5%. Deze verschillen ontstaan doordat het herstelplan eerder wordt afgerond in het jaar dan het jaarverslag.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening. Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten komt met name door kruiseffecten die worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft minder bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door met name de gestegen rente die een negatief effect had op de waarde van de vastrentende waarden. Door de bijdrage vanuit de returnportefeuille kwam het totale rendement van de rendementsportefeuille wel positief uit en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad.

Op basis van het FTK is per 31 december 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2027 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

Toeslagverlening

Binnen Collectiviteitkring 1 bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Collectiviteitkring 1 is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning.

Collectiviteitkring 1 volgt de systematiek van toekomstbestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2022 is daarom geen toeslag toegekend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 2,70%.

Inhaaltoeslag

Indien de toeslag in enig jaar niet volledig wordt toegekend, kan dit in een later stadium hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag eveneens per 1 januari. Hiervan kan sprake zijn indien

1. er een reserveoverschot is; en
2. de reële dekkingsgraad minimaal 100% is.

Het voor inhaaltoeslagen beschikbare vermogen wordt bepaald als maximaal 20% van het vermogen boven het maximum van de situaties waarin precies aan voorwaarden a en b wordt voldaan. Voor het toekennen van inhaaltoeslagen worden daarbij de volgende aanvullende voorwaarden gehanteerd:

- Inhaaltoeslagen en herstel van kortingen worden op collectieve basis verleend. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen actieven, inactieven, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.
- Inhaaltoeslagen en herstel van kortingen worden toegepast als een percentage van het voor de individuele deelnemer totaal te herstellen bedrag. Dit percentage wordt berekend door het beschikbare vermogen te delen door de waarde van het totaal aan gemiste toeslagverleningen en doorgevoerde kortingen. Hierbij wordt geen termijn gehanteerd en geen onderscheid gemaakt tussen gemiste toeslagverleningen en doorgevoerde kortingen.
- Naast (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig waren ten tijde van de toekenning van de niet volledige toeslag, komen ook deelnemers die zijn toegetreden middels een CWO – over de periode voor toetreding – in aanmerking voor herstel van de gemiste toeslag. Dit tot maximaal het hoogste percentage dat door de aanwezige deelnemers in de kring aan toeslag is gemist.
- Alleen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig zijn ten tijde van het herstel van de niet volledige toeslag, komen voor herstel in aanmerking.
- Er vindt geen nabetaling aan pensioengerechtigden plaats van in het verleden niet uitgekeerde pensioenrechten die het gevolg zijn van het niet volledig toekennen van de toeslag.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2018	0,00%	1,30%	1,30%	1,30%
2019	0,05%	2,10%	2,05%	3,38%
2020	0,00%	2,70%	2,70%	6,17%
2021	0,00%	0,67%	0,67%	6,88%
2022	0,00%	2,70%	2,70%	9,76%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is

opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Kwantificering feitelijke, gedempte en kostendekkende premie over 2021

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	43.554	17.605	17.606
Risicopremie overlijden	804	405	405
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	1.808	1.055	1.421
Totale koopsom	46.166	19.065	19.432
Kostenopslag pensioenbeheer	737	737	737
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	7.347	6.981
Opslag instandhouding VEV	7.355	2.987	2.986
Premieopslag	0	0	10.126
Totaal premiebijdragen	54.258	30.136	40.262

Analyse van het resultaat

In 2021 is een resultaat behaald van € 46.328 duizend (2020: € -9.487 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben. Ter vergelijking zijn de cijfers over 2020 opgenomen.

Resultatenbron

Omschrijving	2021	2020
Beleggingen en rekenrente	51.758	-14.920
Premies	-9.692	-2.387
Waardeoverdachten	262	-11.540
Kosten	0	0
Uitkeringen	-11	7
Kanssystemen	621	1.047
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties TV	0	-1
Wijziging Grondslagen	2.356	17.997
Overige mutaties technische voorzieningen	-100	
Andere oorzaken	1.134	310
Resultaat	46.328	-9.487

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	7.614	44.443
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	3.128	1.007
Wijziging marktrente	41.016	-60.370
Totaal beleggingen en rekenrente	51.758	-14.920

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2021 zijn:

- **Beleggingen / rekenrente**
De wijziging van de nominale rekenrente droeg € 41.016 duizend positief bij aan het resultaat. Deze verandering bestaat uit 2 componenten, namelijk een negatief resultaat door een overgang naar de UFR samenstelling van 2021 (75% oude en 25% nieuwe) en een positief resultaat door de DNB curve van ultimo 2021. Deze wijzigingen bedragen respectievelijk € -19.620 duizend en € 60.636 duizend. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 3.128 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,533% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2020). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 7.614 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / rekenrente € 51.758 duizend positief.
- **Premies**
Op premie is een negatief resultaat behaald van € 9.692 duizend. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeekkende premie op basis van verwacht rendement. De werkelijke kosten van de pensioenopbouw zijn vastgesteld op grond van de marktrente. Ook wordt er in de werkelijke kosten rekening gehouden met de technische risicopremies voor overlijden en arbeidsongeschiktheid ad € 2.612.
- **Wijziging grondslagen**
In 2020 heeft het bestuur besloten om de ervaringssterfte voor CK1 vanaf 31 december 2020 vast te stellen op basis van het S&V-inkomensmodel 2020. Daarbij is afgesproken om de ervaringssterfte jaarlijks te herijken op basis van het bestand per 30 september. Derhalve is de ervaringssterfte in 2021 herijkt. Dit heeft geleid tot een positief resultaat van € 2.356 duizend.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Collectiviteitkring 1 zijn in 2021 op de volgende punten aangepast:

- **Ervaringssterfte**
De ervaringssterfte wordt jaarlijks voor de berekening van de voorziening herijkt. Dit gebeurt op basis van het deelnemersbestand van 30 september, dat ook voor de premieberekening in het volgende jaar wordt gebruikt;
- **Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten**
De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten wordt per 31 december 2021 vastgesteld op 2,75% van de technische voorzieningen vermeerderd met een bedrag in euro's. Dit bedrag in euro's zal bij aanvang 0,25% van de technische voorzieningen bedragen (circa 1,4 miljoen euro). De uitvoeringskosten in enig jaar worden gefinancierd door vrijval van 2,75% over de uitkeringen en een bedrag uit de kostenvoorziening zodanig dat het jaarlijks resultaat op kosten nihil is. Ten gevolge hiervan is na de aanpassing van de kostenvoorziening op 31 december 2021 het tekort in 2021 direct ten laste gebracht van de separate, additionele kostenvoorziening.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Collectiviteitkring 1 op de balansdatum lager is dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikelen 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Collectiviteitkring 1 is naar

zijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2022, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaire is opgenomen in de Actuariële verklaring Collectiviteitkring 1.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Collectiviteitkring 1

Het strategische beleggingsbeleid is in 2021 ongewijzigd gebleven met een vermogensverdeling bestaande uit 60% vastrentende waarden en 40% zakelijke waarden, in combinatie met een 50% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van de belangrijkste valutarisico's (de US dollar, de Japanse yen en het Britse pond).

In 2022 zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd. In het kader van het beleggingsplan 2022 is geoordeeld dat het opnemen van minder niet-AAA staatsobligaties risicoruimte zou vrijspelen voor meer zakelijke waarden. Deze keuze is in de allocatie voor 2022 verwerkt, met de intentie deze ook strategisch te gaan vastleggen.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, doch het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast wordt onder andere gezorgd voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren. Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld, die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkelingen op de financiële markten

Terugblik markten 2021

De economische groeicijfers werden in 2021 nog sterk beïnvloed door de COVID-19 pandemie. Sinds de vaccinatiecampagnes en de heropening van de economieën hebben we in de VS en Europa zeer sterke groeicijfers gezien. De Amerikaanse economie is inmiddels weer groter dan voor de pandemie en ook in Europa is de schade weer vrijwel ingehaald. De ongekende fiscale stimulering is geleidelijk tot een einde gekomen en ook centrale banken zijn bezig met de vraag wanneer, en vooral hoe snel, zij de monetaire stimuleringsmaatregelen gaan afbouwen. We zien dat de pandemie enkele al langer bestaande trends heeft versterkt en versneld, zoals het toenemende belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering en een groeiende focus op klimaatontwikkelingen. Geleidelijk neemt de invloed van COVID-19 op de economie af, nieuwe varianten lijken minder schadelijk voor de gezondheid en overheden proberen nieuwe lockdowns met boostershots te voorkomen.

De robuuste economische groei en de nog altijd zeer lage rentes betekenen dat de 'search for yield' nog altijd gaande is. Afgelopen jaar was voor aandelenmarkten dan ook een uitzonderlijk goed jaar. Vastrentende markten hadden het moeilijker door oplopende renteniveaus.

De 26e VN klimaatconferentie in november in Glasgow bracht bemoedigende beleidsvoornemens, maar was geen onverdeeld succes. De impact op financiële markten hiervan was beperkt.

Het thema, dat de financiële markten in 2021 domineerde, was de ontwikkeling van de inflatie. Onder invloed van de heropening van economieën en spanningen tussen Rusland en het Westen liepen prijzen van grondstoffen en energie fors op. Deze tekorten en de steeds weer terugkerende hoge besmettingscijfers van COVID-19 zorgden voor problemen in productieketens en voor tekorten aan allerlei producten, van hout tot microprocessoren.

De verwachting was steeds dat de hogere inflatie tijdelijk zou zijn en in de loop van het jaar zou terugvallen. Gedurende 2021 bleek de inflatie echter meer vasthoudend te zijn en langer op hogere niveaus te blijven. Uiteindelijk werden centrale banken richting het einde van het jaar gedwongen om dit te erkennen en volgde er een scherpe draai in het monetair beleid: van uitzonderlijk ruim beleid naar verkrapping. Hoewel de inflatiecijfers nog altijd tijdelijke elementen bevatten, is het duidelijk dat we de komende jaren, vooral in de VS, met hogere inflatie te maken krijgen. De Amerikaanse arbeidsmarkt is krap te noemen, vooral doordat de beroepsbevolking in de VS nog altijd fors kleiner is dan voor de pandemie. Het gevaar van een loon-prijsspiraal is in de VS dan ook zeker aanwezig. In de eurozone ligt het kerncijfer eind 2021 op een recordniveau van 2,6% en worden we in 2022 ook in Europa geconfronteerd met een grote inflatieschok. Mede door de gestegen inflatieverwachtingen stegen de rentes wereldwijd, vooral de rentes voor de korte en middellange looptijden.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 7% versus de euro onder invloed van de verwachting dat de Amerikaanse rente sneller verhoogd zal worden dan de rente in de eurozone. Ook het Britse pond en de Chinese renminbi stegen in waarde ten opzichte van de euro. Van de grote valuta's daalde alleen de Japanse yen.

Aandelen ontwikkelde markten

Door de heropening van economieën boekten bedrijven sterke resultaten. Gedurende het gehele jaar overtroffen bedrijven de winstverwachtingen van analisten, wat leidde tot goede rendementen voor aandelen.

De wereldwijde aandelenindex steeg in 2021 in euro's gemeten ruim 30%. Vooral de energie-, technologie- en de financiële sector deden het goed. Nutsbedrijven en non-cyclische consumentengoederen hadden het moeilijker doordat zij minder profiteren van het sterke economische herstel. Regionaal gezien presteerden Amerikaanse aandelen het best, niet ver daarachter gevolgd door Europese aandelen. De Pacific regio inclusief Japan bleef achter.

Aandelen opkomende markten

Aandelen uit opkomende landen bleven in 2021 achter bij ontwikkelde markten en noteerden een rendement van bijna 5%. Dit was in belangrijke mate het gevolg van de ontwikkelingen in China, waar overheidsingrijpen bij bedrijven in de vastgoedsector de aandelenkoersen onder druk zette. De Chinese economie heeft ook te leiden onder de grote lockdowns bij coronabesmettingen. Daarnaast waren de lagere vaccinatiegraden in veel opkomende landen een rem op de economische heropening.

Onroerend goed

Vastgoed zette het herstel na de coronacrisis in 2021 voort. De sectoren logistiek, opslag en datacenters leidden de weg ondanks toch al hoge waarderingen. Gesteund door de ontwikkeling van thuiswinkelen en -werken is de bezettingsgraad in deze sectoren zeer hoog. Ook woningen presteerden weer goed en de fundamenteën van deze sector blijven op de langere termijn sterk en robuust. Winkelvastgoed herstelde wat, nadat markten zich minder zorgen maakten over COVID-19. De sector blijft achterlopen vanwege twijfels over de lange termijn impact van online winkelen. Bij kantoren zijn er nog altijd vraagtekens rondom de lange termijn gevolgen van meer thuiswerken. De verwachting is echter dat de vraag naar A-locaties groot zal blijven en dat de benodigde ruimte per werknemer op kantoor zal toenemen.

Beursgenoteerd vastgoed heeft het afgelopen jaar verder herstel laten zien en steeg wereldwijd ruim 30%. In Europa was dat een stijging van zo'n 15%.

Vastrentende waarden (investment grade en hoogrentend)

Centrale banken hebben aan het eind van het jaar een scherpe draai gemaakt in hun beleidsvoornemens. De Fed heeft haar visie op het tijdelijke karakter van inflatie losgelaten en gaat het opkoopprogramma de komende maanden versneld beëindigen. Verwacht wordt dat er in 2022 drie tot vier renteverhogingen door de Fed zullen worden doorgevoerd. De ECB is wat terughoudender, maar bouwt het PEPP-opkoopprogramma wel af.

Renteniveaus kenden een beweeglijk verloop dit jaar. Per saldo zijn kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en de draai in centrale bankenbeleid, licht opgelopen. Dit heeft geleid tot negatieve obligatierendementen op veilige staats- en bedrijfsobligaties.

De Duitse 10-jaars rente steeg in 2021 van -0,57% naar -0,18%. De Europese AAA staatsleningenindex liet hierdoor een negatief rendement van -2,8% zien. Kredietopslagen lieten een zeer stabiel verloop zien

en Europese bedrijfsobligaties boekten een negatief rendement van -1,1%. De categorieën hoogrentende obligaties en hypotheke lieten binnen de vastrentende waarden, ondanks de oplopende renteniveaus, een positief rendement zien.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 30% matching- en 70% rendementsportefeuille.

2021	Allocatie Strategisch beleid (in %)	Allocatie Beleid 2021 (in %)	Rendement Portefeuille (in%)	Rendement Benchmark (in %)
Matchingportefeuille	30	30	-24,4	-24,6
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	30	30		
Rendementsportefeuille	70	70	13,4	13,5
Aandelen ontwikkelde landen	22	22	29,9	29,1
Aandelen opkomende landen	5,5	5,5	3,5	4,9
Niet-genoteerd onroerend goed	10	10	16,0	16,0
Beursgenoteerd onroerend goed	2,5	2,5	36,6	35,7
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	15	15	-1,1	-1,1
Vastrentende waarden hypotheke leningen	10	10	2,6	2,6
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligaties ¹	2,5	1	n.v.t.	8,2
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	4	0,9	1,9
Totaal²	100	100	1,4	1,4

1 Deze categorie is niet ingevuld in 2021

2 Inclusief valuta-afdekking

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Collectiviteitkring 1 loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 50% van het renterisico af te dekken op basis van marktrente. De feitelijke afdekking per ultimo 2021 bedroeg 51,2%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI-mandaat wordt er belegd in staatsobligaties, renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties en hypotheke li aan de afdekking.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente mee, terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Collectiviteitkring 1 hanteert in haar afdeckingsbeleid een curvebeleid. Vanaf 2020 is de stapsgewijze aanpassing van de UFR-methodiek in de richting van de marktrente begonnen, wat resulteert in een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. In 2021 is besloten deze toename niet te volgen in het afdeckingsbeleid en de afdekking vooral te blijven richten op de middellange looptijden. Hoewel dat tot extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad leidt, is de verwachting dat het extra rendement hier naar verwachting voldoende tegen opweegt.

De swaprente is gestegen in 2021, waardoor het rendement van zowel de verplichtingen (benchmark -24,6%) als de matchingportefeuille (-24,4%) flink negatief was. Het verschil in rendement (0,2%-punt) wordt enerzijds verklaard door de ontwikkeling van de staat/swap spread en anderzijds door de curvepositionering. De rente op Duitse, Franse en Nederlandse overheidsleningen is minder hard gestegen dan de swaprente, waardoor de waardedaling van deze leningen kleiner was dan voor de verplichtingen; dit droeg positief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark. Daarnaast stegen in 2021 de 20- en 30-jaars swaprente harder dan de lange 50-jaars swaprente. Gezien het curvebeleid, wat relatief meer afdekt op de korte looptijden en minder op de lange looptijden, droeg dit negatief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark.

Het resultaat wordt ook beïnvloed doordat voor de renteafdekking een bandbreedte is vastgesteld, waarbinnen deze mag bewegen. Per saldo hebben deze factoren geleid tot de licht betere performance van 0,2%-punt t.o.v. de benchmark.

Rendementsportefeuille: aandelen en vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve vastrentende waarden bedrijfsobligaties, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Collectiviteitkring 1. Het beleggingsresultaat werd met name bepaald door de positieve rendementen op aandelen en (niet-) genoteerd onroerend goed. Bedrijfsobligaties presteerden negatief doordat de kapitaalmarktrenten in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en het minder ruime centrale bankenbeleid, zijn opgelopen.

De passieve fondsen rendeerden conform verwachting, in lijn met of beter dan de benchmark. Alleen de categorieën aandelen opkomende landen en vastrentende waarden hoogrentende landen presteerde minder goed dan de benchmark. De verklaring is dat deze fondsen binnen deze beleggingscategorieën bedrijven/landen hebben uitgesloten op basis van verantwoord beleggen criteria gedurende het jaar. Deze uitgesloten beleggingen hebben een relatief goede performance behaald in 2021, waar de desbetreffende benchmarks van hebben geprofiteerd omdat zij niet dergelijke uitsluitingen hebben gedaan.

De passieve aandelenfondsen ontwikkelde landen wereldwijd en Noord-Amerika presteerden door de ESG-factor beter dan de benchmark. Het actieve Europese aandelenfonds heeft eveneens door de ESG-factor een outperformance gerealiseerd ten opzichte van de benchmark.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. Binnen aandelen ontwikkelde landen bestaat de regioverdeling uit 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific.

Bij illiquide categorieën, zoals niet-genoteerd onroerend goed, wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille.

Net als voorgaande jaren is de allocatie naar hoogrentende bedrijfsobligaties in 2021 niet ingevuld. In 2021 is een geschikte beleggingsmogelijkheid geselecteerd inclusief MVB-integratie. Gedurende 2022 bestaat echter het voornemen deze allocatie nog aan te blijven houden binnen de categorie hoogrentende landen.

Valuta-afdekking

Collectiviteitkring 1 dekt het valutarisico van de US dollar, de Japanse Yen en het Britse pond voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta, dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels gedempt. In 2021 gebeurde het omgekeerde, de euro verzwakte ten opzichte van de meeste andere valuta's waardoor de waardestijging werd gedempt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dat beleid gaat over de integratie van MVB-factoren in beleggingsbeslissingen, de dialoog met ondernemingen om gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement), stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen en uitsluiting van bedrijven en landen. Op grond van het MVB-beleid wordt in het beleggingsbeleid van Collectiviteitkring 1 rekening gehouden met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Collectiviteitkring 1 heeft in 2021 verdere stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren in de beleggingsportefeuille. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties, hypotheeklen, hoogrentende landen en staatsobligaties wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsen vallen daaronder. Doel van de wetgeving is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

De pensioenregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds kwalificeert zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als een lichtgroen pensioenproduct onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (een zogenaamd artikel 8-product). De fondsen waarin Collectiviteitkring 1 belegt, hebben ook elk een eigen SFDR-classificatie. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een beleggingsproduct waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een beleggingsproduct dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

Collectiviteitkring 1 voldoet, afgezien van de categorie beursgenoteerd onroerend goed, aan een lichtgroen pensioenproduct ofwel een artikel 8-product. Een overzicht is opgenomen in hoofdstuk Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28. Een kring specifiek overzicht wordt opgenomen in het MVB-Jaarverslag 2021.

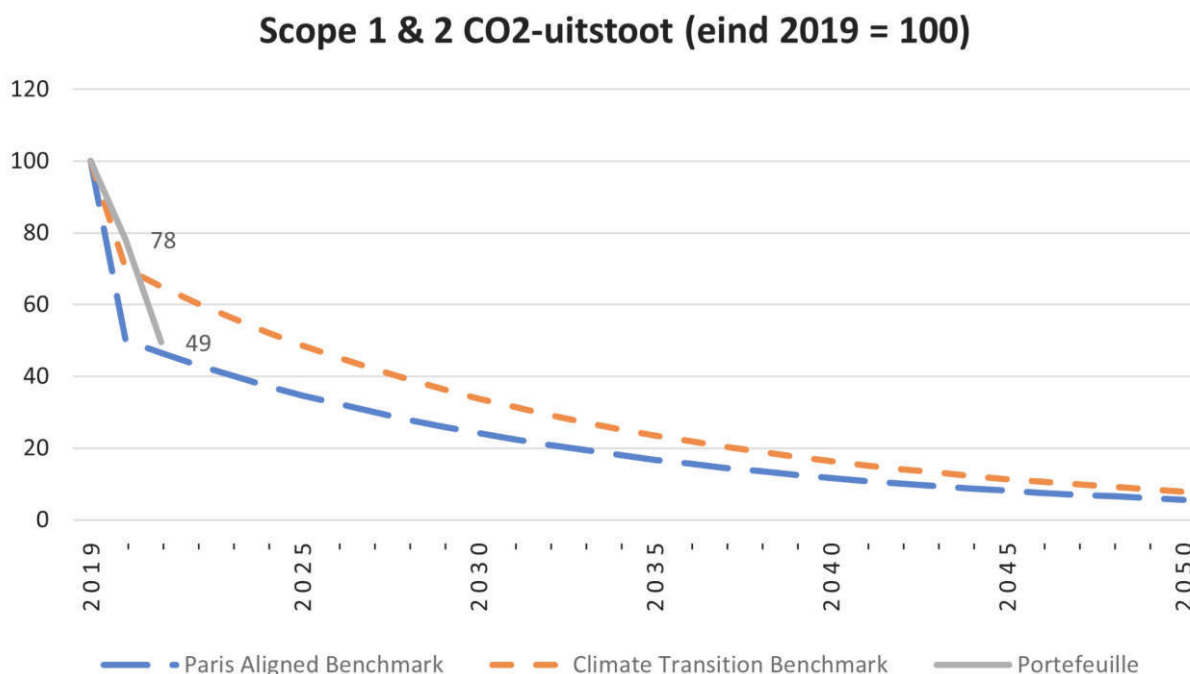
CO₂-reductie

Broeikasgasuitstoot (zoals CO₂ en methaan) wordt weergegeven in CO₂e, waarbij de 'e' voor equivalenten staat. Dit betekent dat de impact van broeikasgassen wordt omgerekend naar tonnen CO₂. Hierna wordt ter vereenvoudiging alleen CO₂-uitstoot gebruikt.

De weergegeven CO₂-uitstoot betreft alleen scope 1 en 2; de totale CO₂-voetprint van de beleggingen wordt uitgedrukt in Scope 1, 2 en/of 3. Onder Scope 1 vallen alle emissies, die door bedrijven direct worden uitgestoten als gevolg van de eigen activiteiten. Scope 2 heeft betrekking op de indirecte emissies, die samenhangen met de productie van de ingekochte energie, bijvoorbeeld van een elektriciteitsbedrijf. Als de uitstoot van andere leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 3), dan ligt de voetprint een stuk hoger. Het GHG-Protocol (Green House Gas) schrijft voor dat alle scope 1 en 2 emissies dienen te zijn opgenomen in een CO₂-voetprint. In dit jaarverslag zijn alleen scope 1 en 2 CO₂-data opgenomen, welke afkomstig zijn van Institutional Shareholder Services (ISS).

In 2021 stelden we voor de categorieën aandelen ontwikkelde landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed tezamen een CO₂-reductiedoelstelling vast conform de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie. Dat houdt in dat in de CO₂-uitstoot van de portefeuille met 30% moet zijn verminderd ten opzichte van basisjaar 2019. Daarna geldt een reductiedoel van ten minste 7% per jaar.

In onderstaande grafiek is te zien dat deze CO₂-reductiedoelstelling ruimschoots is behaald. Door de MVB-aandelentransitie ontwikkelde landen wereldwijd in 2021 heeft Collectiviteitkring 1 een significante stap gezet in CO₂-reductie.

De CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen is voor Collectiviteitkring 1 per ultimo 2020 (58) met 22% gedaald in vergelijking met ultimo 2019 (74). En per ultimo 2021 (37) met 37% gedaald in vergelijking met ultimo 2020 (58). De totale CO₂-reductie ten opzichte van basisjaar 2019 bedraagt 51%, waardoor de kring vrijwel op target zit met de Paris Aligned Benchmark van de Europese Unie (PAB).

Ultimo	Relatieve CO ₂ -voetprint Scope 1 en 2	Basisjaar 2019	Daling van:	Gerealiseerd:
2019	74	100		
2020	58	78	22%	in 2020
2021	37	49	37%	in 2021
		CO ₂ -reductie:	51%	t.o.v. basisjaar 2019

Wat zijn de CTB en PAB?

Zowel CTB als PAB zijn EU-benchmarks gericht op het bewerkstelligen van carbonneutraliteit in 2050 met een jaarlijkse decarbonisatie van 7%, en er wordt in beide gevallen controversiële wapens, tabak, schenders van EU-milieunormen, en schenders van OESO en UNGC-richtlijnen uitgesloten. Het voornaamste verschil is dat CTB minder ambitieus start (30% CO₂-reductie) dan PAB (50% CO₂-reductie).

Het Nederlandse Pensioenfonds zal in 2022 verder gaan met aanscherping en implementatie van het MVB-beleid, binnen diverse beleggingscategorieën. Onze plannen voor dat jaar staan beschreven in de paragraaf over [Maatschappelijk verantwoord beleggen](#) op pagina 28.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Collectiviteitkring 1 diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het

vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2021 € 826 duizend (2020: € 462 duizend).

De administratiekosten zijn in 2021 gestegen ten opzichte van het jaar ervoor door meer aangesloten deelnemers als gevolg van drie collectieve waardeoverdrachten eind 2020. De governancekosten in combinatie met het in rekening gebrachte bedrag voor Ondersteuning BO en werkgever stijgen licht conform de hogere beleggingen binnen Het Nederlandse Pensioenfonds. Vanaf 1 januari 2021 is CK1 zelf kostendekkend zonder aanvulling vanuit de garantstelling, waardoor er geen sprake meer is van een compensatie kostenresultaat. Onderdeel van deze wijziging is dat meer kosten naar rato worden toegerekend aan de beleggingen. De andere kosten van de certificerende en adviserende actuaris, accountant, belanghebbenorgaan, toezichtkosten en overige kosten dalen per saldo met € 101 duizend. Gemiddeld genomen zijn de administratieve uitvoeringskosten per (actieve) deelnemer en pensioengerechtigde gestegen van € 82 in 2020 naar € 149 in 2021. Als onderdeel van de omzetting was deze verhoging verwacht.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Kenmerkend voor Collectiviteitkring 1 is dat de regeling minder complex, meer geautomatiseerd en meer servicegericht is dan de benchmark. Analyse vanuit Het Nederlands pensioenfonds voor 2020 geeft het beeld dat de pensioenuitvoeringskosten per (actieve) deelnemer en gepensioneerd voor Collectiviteitkring 1 met € 82 substantieel lager is in vergelijking met andere APF fondsen. Gemiddeld genomen heeft deze APF markt een pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 423 in 2020. Gemiddeld genomen zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van de pensioenmarkt € 510 in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De stijging van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 149 per deelnemer ligt nog steeds aan de onderkant van de (APF-) markt. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Omschrijving	2021	2020
Administratiekosten pensioenadministratie	618	515
Certificerend actuaaris	39	51
Adviserend actuaaris	31	90
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	30	68
Belanghebbendenorgaan	43	59
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	0	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	33	23
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	186	112
Overige kosten	18	4
Compensatie kostenresultaat	0	-454
Aan beleggingen toegerekende kosten	-172	-56
Totaal	826	462
Berekening kosten per deelnemer:	2021	2020
Aantal actieve deelnemers	5.166	5.284
Aantal pensioengerechtigden	383	340
Totaal aantal deelnemers	5.549	5.624
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	149	82

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2021 voor Collectiviteitkring 1 zijn uitgekomen op € 1.797 duizend, een stijging van € 275 duizend ten opzichte van 2020 (€ 1.523 duizend). Het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen en bedroeg in 2021 € 563 miljoen tegenover € 336 miljoen in 2020. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de totale kosten vermogensbeheer 0,32%, een daling van 0,13%-punt ten opzichte van 2020 (0,45%). Deze afname in kosten komt door:

- een daling van de beheerkosten: van 0,17% in 2020 naar 0,15% in 2021, met name doordat vastgoed commitments in 2021 nog niet werden ingevuld en het gemiddeld belegd vermogen steeg;
- een daling van de transactiekosten van 0,14% in 2020 naar 0,04% in 2021 doordat er in 2021 geen collectieve waardeoverdrachten naar Collectiviteitkring 1 hebben plaats gevonden en COVID-19 in 2021 minder impact had op transactiekosten in financiële markten.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Uit die vergelijking kwam naar voren dat de kosten van het vermogensbeheer exclusief transactiekosten van Collectiviteitkring 1 over 2019 (0,36%) 0,02% lager waren dan de IBI Kostenbenchmark van 0,38%. Analyse vanuit Het Nederlands Pensioenfonds over 2020 geeft het beeld dat deze vermogensbeheerkosten voor Collectiviteitkring 1 met 0,31% van het vermogen gelijk zijn aan het APF-gemiddelde in de markt van 0,31% in 2020. Gemiddeld genomen zijn de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van de pensioenmarkt 0,35% in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De daling van de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van Collectiviteitskring 1 in 2021 naar 0,28% van het vermogen past bij de groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2021 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar

passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Nederlandse Pensioenfonds is met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

Specificatie kosten vermogensbeheer

2021	Beheerkosten en overige kosten	Transactie-kosten inclusief aan- en verkoop-kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
	Beheerkosten			
Vastgoed	111	50	161	0,03%
Aandelen	237	157	394	0,07%
Vastrentende waarden	336	8	344	0,06%
Overige beleggingen	0	0	0	0,00%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. Overlay	684	215	899	0,16%
Kosten overlay (LDI-gerelateerde) beleggingen ¹	143	38	181	0,03%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	827	253	1.080	0,19%
Overige kosten				
Kosten vermogensbeheer bestuur en bestuursbureau	176		176	0,03%
Kosten fiduciair beheer	320		320	0,06%
Bewaarloon	46		46	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	0		0	-
Overige kosten	175		175	0,03%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	717		717	0,13%
Totaal kosten vermogensbeheer	1.544		1.797	0,32%

1 Kosten overlay beleggingen zijn kosten voor LDI-gerelateerde beleggingen inclusief beleggingsinstrumenten, die worden gebruikt voor LDI-uitvoering

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten

('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). Deze totale kosten zijn gedaald van 0,45% in 2020 naar 0,32% in 2021.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,32% in 2021 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- **Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2021 € 827 duizend (2020: € 580 duizend) ofwel 0,15% van het vermogen. Ten opzichte van 2020 (0,17%) zijn deze kosten in percentage van het vermogen in 2021 met 0,02%-punt gedaald naar 0,15% met name doordat vastgoed commitments in 2021 nog niet werden ingevuld en het gemiddeld belegd vermogen steeg.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2021 € 717 duizend (2020: € 472 duizend) ofwel 0,13% van het vermogen en zijn relatief gedaald vanwege de toenemende schaalvoordelen door groei van de kring en van Het Nederlandse Pensioenfonds als geheel. Deze kosten daalden daardoor in percentage van het vermogen van 0,14% in 2020 naar 0,13% in 2021.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2021 € 253 duizend (2020: € 473 duizend) ofwel 0,04% van het vermogen. De transactiekosten zijn gedaald van 0,14% in 2020 naar 0,04% in 2021, doordat er in 2021 geen collectieve waardeoverdrachten naar Collectiviteitkring 1 hebben plaats gevonden en COVID-19 in 2021 minder impact had op transactiekosten in financiële markten.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Collectiviteitkring 1 worden exclusief transactiekosten weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Deze vermogensbeheerkosten over het gemiddeld belegd vermogen zijn gedaald van 0,31% in 2020 naar 0,28% in 2021, bestaande uit 0,15% beheerkosten en 0,13% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van Collectiviteitkring 1 is door het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds vastgesteld. Deze risicohouding wordt getoetst aan de risicohouding van aansluitende partijen. Aanpassingen aan de risicohouding vinden plaats in overleg met het belanghebbendenorgaan.

De mate waarin de kring risico's accepteert, wordt kwantitatief uitgedrukt in een tweetal maatstaven:

- Een maximaal vereist eigen vermogen (dit betreft de risicohouding voor de korte termijn);
- Ondergrenzen voor het pensioenresultaat (dit betreft de risicohouding voor de lange termijn).

Voor de vaststelling van de risicohouding heeft het bestuur een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie en het op basis daarvan vastgestelde strategische beleggingsbeleid bedraagt het vereist eigen vermogen (VEV) gemiddeld 19% binnen een bandbreedte afhankelijk van marktvolatiliteit van circa 17% tot 23%. Het bestuur heeft gekozen voor een maximale VEV van 23%.

Voor de langetermijnrisicohouding staat het pensioenresultaat centraal, conform de definitie zoals gehanteerd in de haalbaarheidstoets ("koopkrachtbehoud"). Deze gaat uit van een horizon van 60 jaar. Aangezien de prijsinflatie de maatstaf voor toeslagverlening is, is het niet realistisch volledig koopkrachtbehoud te eisen als minimumnorm. Op basis van de haalbaarheidstoets verwacht de kring een pensioenresultaat van 91,0% (niveau 2021). Om te voorkomen dat er bij een kleine verslechtering van de marktomstandigheden een beleidswijziging noodzakelijk is, is gekozen voor een ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat van 80%.

In een slechtweerscenario zal toeslagverlening voor langere tijd onder druk komen te staan. Om die reden is gekozen voor een slechtweerpensioenresultaat dat minimaal gelijk moet zijn aan het nominale pensioen. Dit komt ongeveer overeen met een pensioenresultaat van 50%, dus een maximale relatieve afwijking ten opzichte van het verwachte pensioenresultaat van 40%.

Periodieke toetsing van de financiële opzet aan de risicohouding vindt gescheiden plaats voor de kortetermijn- en de langetermijnrisicohouding.

Financieel Crisisplan

Voor Collectiviteitkring 1 is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2021 van kracht.

Risicomanagement

In paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 42 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Collectiviteitkring 1.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Collectiviteitkring 1 gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft niet alleen betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het Nederlandse Pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR. Voor het gewenste renteafdekkingniveau is het noodzakelijk om derivaten (onder andere renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het Nederlandse Pensioenfonds beheert dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Collectiviteitkring 1 het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren". Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring en is vastgesteld op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De vermogensbeheerovereenkomst legt vast dat de vermogensbeheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met de beleggingsadviescommissie en het bestuur alternatieve maatregelen kunnen overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld door het bestuur en bevatten alle restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Veranderingen in de marktrente zoals in deze tabel weergegeven komen met vertraging tot uitdrukking in de beleidsdekkingsgraad. Dit komt doordat een rekenrente op UFR-basis moet worden gehanteerd, waardoor de lange termijn rentes met vertraging naar de marktniveaus toe bewegen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad een 12-maands voortschrijdend gemiddelde, wat tot verdere demping leidt van de beweging van de beleidsdekkingsgraad.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	89,4	98,7	107,9
-0,50%	92,3	102,7	113,2
0,00%	95,3	107,2	119,0
0,50%	98,5	111,9	125,3
1,00%	101,9	117,0	132,1

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor onder andere gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Collectiviteitkring 1 bij Het Nederlandse Pensioenfonds groter zijn dan de uitkeringen. Uit dien hoofde is het liquiditeitsrisico beperkt. Hierbij gaat het erom of Collectiviteitkring 1 tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Desalniettemin is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en regelmatig wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Collectiviteitkring 1 bij een zwaarweerscenario voldoende cash of een ander onderpand kan leveren. Een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten is vastgesteld en dit wordt regelmatig getoetst door het bestuur op houdbaarheid.

Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het Nederlandse Pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Collectiviteitkring 1 kunnen voldoen".

Collectiviteitkring 1 loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van valutacontracten en swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het Nederlandse Pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico voor Collectiviteitkring 1 te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het Nederlandse Pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Collectiviteitkring 1 raakt.
- Er zijn standaardcontracten inclusief duidelijke opdrachtverlening opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.

- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld en wordt het stellen van onderpand vereist voor rente- en valutaderivaten.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte van Collectiviteitkring 1 is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP), premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA) en ANW Pensioen. De vorm van herverzekering voor NP, PVA en ANW Pensioen is een volledige herverzekering en geen stop loss-constructie.

De aanname is dat naar mate de collectiviteitkring in volume toeneemt de behoefte aan herverzekering van NP, PVA en ANW Pensioen afneemt. Door een grotere omvang neemt de impact van opgetreden schades van individuele deelnemers op het collectief af. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft voor Collectiviteitkring 1 een herverzekeringscontract afgesloten met een looptijd van 1 jaar af met ASR Levensverzekering N.V. met optie tot verlenging. Het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds besluit jaarlijks of het contract wordt verlengd.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2022

Corona

Ook in 2021 hield het Coronavirus de wereld in zijn greep. Met de nieuwe omikron-variant lijkt deze impact voor 2022 wat af te vlakken. De invloed van het virus op de beurzen bleek beperkt en ook de maatregelen die het kabinet heeft genomen tegen de verspreiding van het virus worden weer voorzichtig losgelaten.

Financiële markten

De financiële markten raakten begin 2022 in de greep van oplopende inflatie en renteverhogingen. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na een eerste schrikreactie op de financiële beurzen herstelden deze en stonden deze in april 2022 hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid stegen de prijzen van grondstoffen flink en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe. De verdere gevolgen van het conflict op de economie en financiële markten hangen sterk af van de schaal en duur ervan, evenals de sanctiemaatregelen die over en weer ingesteld worden.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is. Bij Collectiviteitkring 1 is deze 0,15%. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt en voldoet aan de sanctiewet, heeft zij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

De Oekraïne-crisis, lagere groei, hogere inflatie en minder liquiditeit vanuit centrale banken zullen in 2022 een minder gunstig klimaat vormen voor aandelen dan in 2021. Een onverwachts toch verder stijgende inflatie en snellere verkrapping door centrale banken vormt het grootste risico voor beleggers. Markten zijn inmiddels

voorbereid op beëindiging van de opkoopprogramma's en meerdere renteverhogingen door de Fed. Maar nieuwe coronagolven zouden tot verdere verstoring van productieketens kunnen leiden met opnieuw hogere prijzen tot gevolg. De genoemde risico's en ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Ontwikkeling financiële positie

Pensioenverlagingen zijn in 2022 niet aan de orde. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 0,4% gedaald van 107,2% naar 106,8%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot een daling van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,1% gestegen van 103,0% naar 104,1%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad van 2,3%.

Pensioenstelsel

Op 30 maart 2022 heeft de minister van Armoedebeluid, Participatie en Pensioenen het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen naar de Tweede Kamer gestuurd. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2023. Uiterlijk 1 januari 2027 moet alle toekomstige pensioenopbouw vormgegeven worden op basis van het nieuwe pensioenstelsel.

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. We gaan zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling uitvoeren. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met een beschikbare premieregeling in Collectiviteitkring Flexibele regeling.

De kringen hebben elk een eigen tempo voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. Een aantal werkgevers uit Collectiviteitkring 1 implementeert in 2022 de beschikbare premieregeling die is ondergebracht in de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling. Andere werkgevers zullen een keuze gaan maken binnen het nieuwe pensioenstelsel.

Groei

In 2021 zijn geen nieuwe werkgevers toegetreden tot Collectiviteitkring 1. Zowel in 2021 als in 2022 doet Het Nederlandse Pensioenfonds mee in diverse RFI- en RFP-trajecten. De ervaring leert dat veel fondsen een afwachtende houding innemen in verband met de nieuwe pensioenstelselwijzigingen.

Per 1 maart 2022 heeft Collectiviteitkring 1 Sanorice Netherlands B.V. mogen verwelkomen met 185 deelnemers.

Deelnemersonderzoek risicohouding

Het bestuur heeft eind 2021 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitkringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG.

Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitkringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 hebben vertegenwoordigers namens de werkgevers en de (gewezen) deelnemers zitting. In 2021 is het belanghebbendenorgaan uitgebreid van vier naar zes leden waarbij 1 zetel beschikbaar is voor een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden. De invulling hiervan heeft in het voorjaar van 2022 plaatsgevonden.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af over het beleid en de uitvoering van het beleid, aan de belanghebbendenorganen en de vergadering van belanghebbendenorganen. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het bestuursverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Daarnaast bewaakt het belanghebbendenorgaan conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch ten opzichte van de achterban en van elkaar kunnen opereren.

Thema's belanghebbendenorgaan

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 vijf keer vergaderd over thema's aangaande Collectiviteitkring 1. Daarnaast heeft het ook vijf keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeengekomen voor een kennissessie en een zelfevaluatie. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij. Met het bestuur is in 2021 diverse keren gesproken over toekomst van het fonds, de ontwikkelingen rondom de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de pensioenadministratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group.

In de kennissessie en tijdens de vergaderingen stond het Pensioenstelsel op de agenda. Er werd uitgebreid gesproken over de voor- en nadelen van diverse uitvoerders. Thema's als invaren en solidariteit kwamen aan bod. Bijzondere aandacht was er voor de ontwikkelingen bij de aangesloten werkgevers en de gevolgen voor het voortbestaan van de kring als de verschillende werkgevers andere keuzes maken. Ook is stilgestaan bij het nieuwe beschikbare premiëregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds met de mogelijkheid van doorbeleggen. In de komende periode zal er nog veel aandacht zijn voor de nieuwe wetgeving en de overstap en migratie van deze kring naar het nieuwe stelsel.

In 2021 is ook uitvoerig stilgestaan bij het ESG-beleid van het fonds tijdens de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan. Daarbij heeft het fonds de keuzes gemaakt richting Do Better, met focus op Sustainable Development Goals 3, 7, 11 en 13 (goede gezondheid en welzijn, betaalbare en duurzame energie, klimaat en duurzame steden en gemeenschappen). Daarbij is tevens ingegaan op de implementatie van het beleid, de keuze voor de combinatie van actief en passief beheer alsmede de managerselectie.

Omdat de dekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 eind 2020 lager was dan het vereist eigen vermogen, heeft Het Nederlandse Pensioenfonds een brief ontvangen van De Nederlandsche Bank dat voor Collectiviteitkring 1 een herstelplan moest worden ingediend voor 1 april 2021. Nadat het bestuur het herstelplan van Collectiviteitkring 1 had geactualiseerd, heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend en heeft het bestuur het herstelplan vastgesteld en ingediend.

Omdat in 2020 was besloten om de voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid te baseren op het geïndexeerde salaris minus de actuele franchise in plaats van een bevroren pensioengrondslag is begin 2021 het reglement hierop aangepast. Vervolgens heeft dit geleid tot het besluit - met goedkeuring van het

belanghebbendenorgaan - om de opslag premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid van 3,5% naar 4,1% te verhogen met ingang van 2022.

Andere belangrijke onderwerpen van gesprek in 2021 waren de nieuwe financiële opzet van de kring, de oprichting van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling met de nieuwe beschikbare premiereregeling en het instellen van een Centraal belanghebbendenorgaan voor Collectiviteitkring 1 en Collectiviteitkring Flexibele regeling samen. Daarnaast stond de toeslagverlening en het communicatieplan op de agenda.

Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 een positief advies gegeven op de kringbegroting voor 2022, het communicatieplan voor 2022 en de SUAG-koppeling.

Jaarlijks wordt ook de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van de collectiviteitkring herijkt en opnieuw vastgesteld door het bestuur. Wijzigingen dit jaar betroffen m.n. de wijzigingen in de beleggingsrichtlijnen. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd.

Het belanghebbendenorgaan heeft op 7 oktober 2021 met externe begeleiding het eigen functioneren en de samenwerking met de overige fondsorganen geëvalueerd. Deze zelfevaluatie heeft verder inzicht gegeven in de onderlinge samenwerking en optimale inzetbaarheid van de verschillende leden van het belanghebbendenorgaan. Ook heeft deze zelfevaluatie nader inzicht gegeven in de samenwerking met onder ander het bestuur en de RvT. Het belanghebbendenorgaan ervaart hierbij dat er op een transparante en open wijze gecommuniceerd wordt tussen de verschillende organen. Een aandachtspunt hierbij is dat het belanghebbendenorgaan tijdig bij de verschillende onderwerpen betrokken dient blijven te worden. Het belanghebbendenorgaan hecht er belang aan om haar wettelijke taken te kunnen voldoen en is daarnaast van mening ook in brede zin als gesprekspartner te kunnen fungeren voor het bestuur. Tot slot is er in de zelfevaluatie aandacht geweest hoe de communicatiestromen en verwachtingen tussen het belanghebbendenorgaan en de Vergadering van belanghebbendenorganen en het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht verder verbeterd kunnen worden.

De toekomstige bezetting van het belanghebbendenorgaan is tevens onderwerp van gesprek geweest. I.v.m. de uitbreiding van het aantal zetels binnen het belanghebbendenorgaan is de heer J.W. de Vries door de werkgevers voorgedragen als lid van het belanghebbendenorgaan. Onafhankelijk voorzitter Hans Kennis had eerder al aangegeven zijn werkzaamheden voor het belanghebbendenorgaan op termijn te willen beëindigen. De heer De Vries is in juni 2021 gekozen als voorzitter als opvolger van Hans Kennis. Om de pariteit binnen het belanghebbendenorgaan te behouden is eind 2021 gestart met de werving van een kandidaat namens de pensioengerechtigden. Het aantal pensioengerechtigden binnen Collectiviteitskring is beperkt. Na een oproep hebben zich geen kandidaten gemeld. Het bestuur heeft vervolgens - na het belanghebbendenorgaan te hebben gehoord - in het voorjaar van 2022 een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden benoemd. De kandidaat wordt momenteel getoetst door De Nederlandsche Bank.

Het belanghebbendenorgaan bedankt Hans Kennis voor de prettige samenwerking en zijn bijdrage aan het belanghebbendenorgaan met zijn kennis en ervaring.

Adviezen en goedkeuringen

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan de volgende voorgenomen besluiten van het bestuur:

- Vaststellen van het herstelplan 2021
- Aanpassing opslage op premie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 in 2021 advies uit:

- Bestuursverslag
- Begroting 2022 Collectiviteitkring 1 en Financiële opzet
- ABTN
- Communicatiejaarplan 2022 Collectiviteitkring 1
- De koppeling van het administratiesysteem aan SUAG
- Reglementswijziging i.v.m. nieuwe fiscale bedragen

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan is in een gezamenlijke sessie met de andere gremia samen bijgepraat over voortgang van de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de administratie voor de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group die vanaf 1 januari 2022 van start gaat.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed en transparant is verlopen.

Door de oprichting van een nieuwe kring en wijziging in de samenstelling van Collectiviteitkring 1 is de kostenontwikkeling onderwerp van gesprek. Ondanks de stijging van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 149 per deelnemer ligt het kostenniveau aan de onderkant van de markt. Het belanghebbendenorgaan steunt de ambitie van het bestuur om de vermogensbeheerkosten verder te verlagen door groei en een meer efficiënte uitvoering.

Het belanghebbendenorgaan waardeert de betrokkenheid bij de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel, het proces om te komen tot een nieuwe strategische partner Cardano en de keuze voor de uitbesteding van de administratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group. De organisatie is klaar voor de nieuwe toekomst en het nieuwe pensioenstelsel. Het belanghebbendenorgaan hoopt dat nieuwe partijen Het Nederlandse Pensioenfonds weten te vinden.

Oordeel

Wij stellen vast dat de organisatie klaar is voor de toekomst om nieuwe pensioenfondsen welkom te heten. Met de komst van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling is voorgesorteerd op het nieuwe pensioenstelsel.

Wij spreken waardering uit de grote stappen die het bestuur heeft gezet gedurende het verslagjaar met oog op de toekomst. Wij constateren voorts dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2021 een juiste weerspiegeling geeft van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten inzake Collectiviteitkring 1. Op 16 mei 2022 heeft de raad van toezicht verantwoording afgelegd aan ons. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij onze werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en hopen wij dit in komende periode op deze wijze voort te zetten.

Badhoevedorp, 18 mei 2022

Jacob de Vries voorzitter
Daan van Baarsen, vice-voorzitter
Bas van Tilborg
Valerie van den Berg
Jan Hendrik Gualthérie van Weezel

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 16 mei 2022 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2021. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan afgelopen jaar heeft gefunctioneerd heeft en de taken heeft uitgeoefend. In de samenwerking heerst een open cultuur waarin ruimte is om kritisch te zijn en inhoudelijke discussies te voeren. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 met het bestuur onder andere gesproken over het nieuwe pensioenstelsel, de toekomst van het fonds, het ESG-beleid, en de nieuwe financiële opzet van de kring. Daarnaast is er uitvoerig gesproken over de oprichting van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling. Het bestuur is verheugd dat de leden van het belanghebbendenorgaan zitting willen nemen in het Centraal belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring

1 en Collectiviteitkring Flexibele regeling. Het belanghebbendenorgaan is versterkt door de uitbreiding van twee extra leden, één namens de werkgevers en één namens de pensioengerechtigden. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging voorop staat. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Arcadis

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 juli 2018 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds Arcadis Nederland door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Arcadis. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgever en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Arcadis vallen, is ondergebracht in Pensioenkring Arcadis.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Pensioenkring Arcadis op 31 december 2021

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige	Geboortjaar	Geslacht
			termijn eindigt op		
Sandra Bolder	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1974	V
Breun Breunissen	Voorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2022	1950	M
Fer Saelman	Plaatsvervangend lid namens pensioengerechtigden	2 ^e	1-7-2025	1944	M
Gwenn van der Schee	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1970	V
Marcel Stuart	Lid namens werkgever	2 ^e	1-7-2025	1963	M
Gabe van Wijk	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1989	M

Het belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring Arcadis bestaat uit 5 leden plus een plaatsvervangend lid namens de pensioengerechtigden. Werkgever Arcadis heeft Marcel Stuart - met zijn instemming - voorgedragen voor een nieuwe periode van 4 jaar. Ook Fer Saelman heeft aangegeven te willen opteren voor een nieuwe periode van 4 jaar als plaatsvervangend lid. Onder de pensioengerechtigden van Arcadis is een uitvraag gedaan voor eventuele tegenkandidaten, maar geen van de pensioengerechtigden heeft zich hiervoor aangemeld.

Op 9 juni 2021 heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de herbenoeming van Marcel Stuart en Fer Saelman.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het Nederlandse Pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de werknemers in dienst van de werkgever Arcadis Nederland BV en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Arcadis vallen. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemers aan de pensioenregeling zijn alle werknemers van de aangesloten werkgever en daaraan gelieerde ondernemingen en de bestuurders van de aangesloten werkgever en daaraan gelieerde ondernemingen op wie de pensioenregeling van toepassing is, die conform de uitvoeringsovereenkomst zijn aangemeld bij Het Nederlandse Pensioenfonds en waarvan de details ten aanzien van het deelnemerschap van de werknemers aan de pensioenregeling zijn vastgelegd in het pensioenreglement.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling in 2021, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Arcadis

Betreft	Invulling
Type regeling	Middelloodregeling met het karakter van een Collectieve beschikbare premieregeling.
Pensioendatum	De pensioendatum is 68 jaar. De opbouw stopt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen zes maanden van tevoren aangegeven moet worden; de vroegste pensioenleeftijd is 55 jaar.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoeslag. Het pensioensalaris is gemaximeerd op EUR 112.189 (2021).
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2021: EUR 15.583) wordt jaarlijks per 1 januari vastgesteld en bedraagt 10/7e van het per 1 januari van het betreffende jaar op jaarbasis geldende AOW-bedrag voor een AOW-gerechtigde die gehuwd is met een andere AOW-gerechtigde. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Het beoogde opbouwpercentage is 1,63% per deelnemersjaar. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de premie.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.
Partnerpensioen	Het te bereiken partnerpensioen bedraagt 70% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement. Het partnerpensioen geldt voor zowel de gehuwde als niet gehuwde partners.
Wezenpensioen	Het te bereiken wezenpensioen bedraagt 14% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement en alle voorgaande pensioenreglementen had kunnen behalen indien hij/zij tot de AOW-gerechtigde leeftijd zou hebben deelgenomen.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 21 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring Arcadis.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/ of in de zin van WAO van tenminste 15% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet op basis van 6 klassen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Arcadis 3 aanvullende regelingen. Dit betreft het WAO-excedentpensioen, WAO-hiaatpensioen en het WIA-excedentpensioen.

Premiebeleid

De pensioenregeling voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gekarakteriseerd als een zogenaamde collectieve beschikbare premieregeling (CDC). In deze regeling staat de werkgever niet garant voor de pensioenrechten, maar alleen voor het betalen van een vooraf afgesproken vaste premie voor de jaarlijkse pensioenopbouw. Deze pensioenopbouw vindt op een vergelijkbare wijze plaats als in een

middelloodregeling. Is de beschikbaar gestelde premie in enig jaar niet toereikend om de in dat jaar toe te kennen aanspraken te financieren, dan wordt de toekenning van het pensioen zodanig aangepast dat de premie wel toereikend is. Ook in de situatie van tekorten bij het pensioenfonds, bijvoorbeeld door lagere rentestanden of tegenvallende beleggingsopbrengsten, springt de werkgever niet bij. De deelnemers dragen het risico. Keerzijde van deze risicoverdeling tussen werkgever en werknemers is dat eventuele overschotten bij het pensioenfonds ook niet terug gaan naar de werkgever. Tekorten en overschotten zijn dus voor het collectief van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Toereikendheid van de premie

De premie voor de opbouw van pensioen dient op grond van wet- en regelgeving (gedempt) kostendekkend te zijn.

Hoeveel pensioen er voor de premie kan worden ingekocht is afhankelijk van de wijze waarop de gedempte kostendekkende premie wordt vastgesteld. Het bestuur heeft, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan en op basis van een evenwichtige belangenafweging van alle belanghebbenden, besloten om voor een periode van 3 jaar, ingaand op 1 januari 2020, de gedempte kostendekkende premie voor Pensioenkring Arcadis te baseren op basis van een verwacht rendement van 1,9%, of zoveel lager als op basis van het Besluit FTK Pensioenfondsen is toegestaan. Voor excassokosten zijn de premies verhoogd met 2,1%.

In overleg met sociale partners is er binnen Pensioenkring Arcadis een Egalisatievoorziening Actieven (EVA) gevormd. Eventuele premiemarges worden toegevoegd aan de EVA en ten laste van de EVA komen eventuele tekorten op de premie. Als er in de egalisatievoorziening geen middelen meer zitten om een premietekort op te vangen, wordt het nabestaandenpensioen gedeeltelijk tot geheel op risicobasis verzekerd. Als ook deze maatregel onvoldoende soelaas biedt, dan zal vervolgens het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen worden verlaagd.

Het streefopbouwpercentage voor de periode 2020 – 2022 is vastgesteld op 1,63%.

Aanpassingen pensioenregeling en uitvoeringsovereenkomst 2022

Arcadis heeft in overleg met de vakorganisaties besloten om de individuele salarismwijzigingen in de toekomst per 1 april te laten plaatsvinden in plaats van per 1 januari om zo aan te sluiten bij het global beleid binnen Arcadis.

Arcadis heeft Het Nederlandse Pensioenfonds verzocht om het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst op dit punt aan te passen m.i.v. 1 januari 2022.

Daarnaast is het pensioenreglement in 2022 aangepast met de jaarlijkse bedragen naar de stand per 1 januari 2022.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Pensioenkring Arcadis bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse Pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Arcadis en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Arcadis. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Arcadis ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

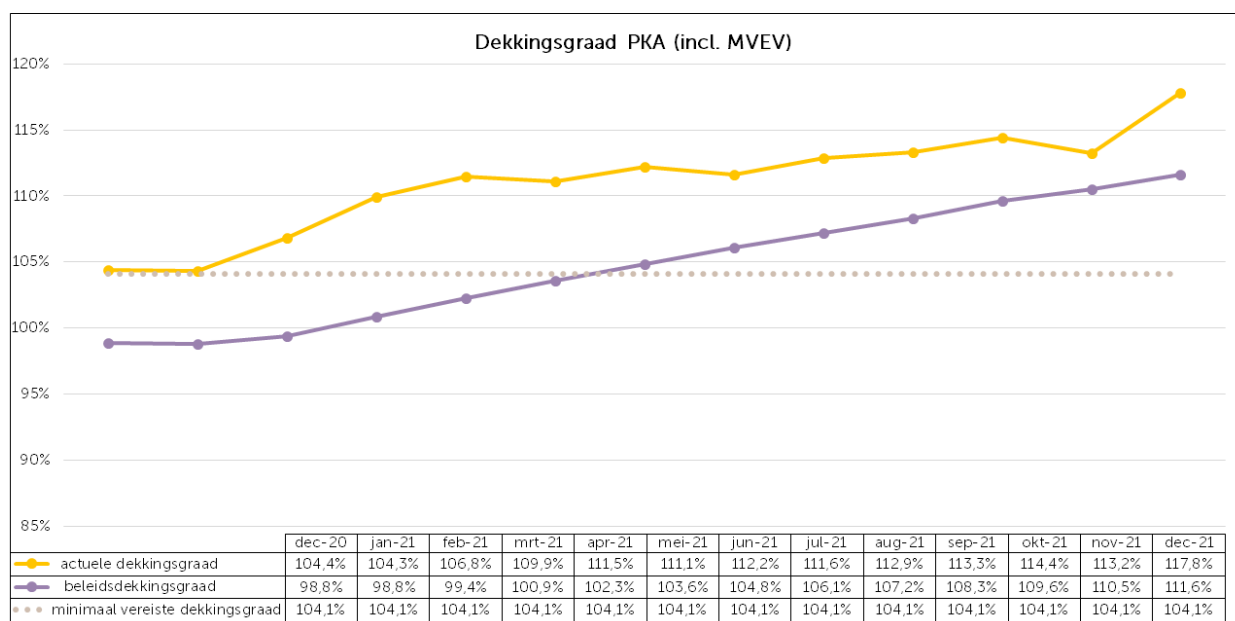
De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2021 van 98,8% naar 111,6%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2021 gestegen naar 117,8%. Dit is 13,4 procentpunt hoger dan ultimo 2020. Dit is met name veroorzaakt door de gestegen rente. De gestegen rente had wel een negatief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 50% is afgedekt was de daling van de waarde van de verplichtingen groter. Het totale rendement van de rendementsportefeuille kwam door de bijdrage vanuit de returnportefeuille wel positief uit en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad.

Samenvatting financiële positie Pensioenkring Arcadis en ontwikkelingen gedurende 2021

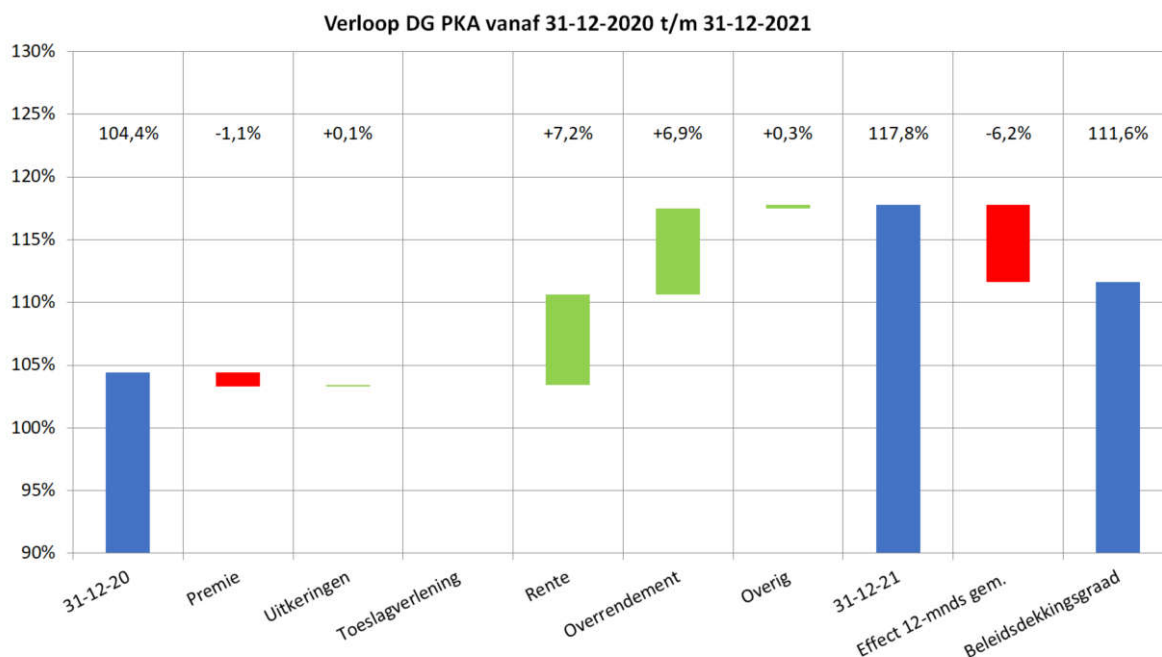
Omschrijving	Pensioen-vermogen ¹	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	1.396.249	1.337.621	104,4%
Premiebijdragen (regulier)	28.568	41.841	-1,1%
Uitkeringen	-30.915	-30.967	0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	-86.768	7,2%
Beleggingsresultaten	84.247	-7.213	6,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-846	-367	0,3%
Stand 31 december	1.477.303	1.254.147	117,8%

1 Exclusief immateriële activa

Overeenkomstig de richtlijnen van De Nederlandsche Bank is het Pensioenvermogen in deze tabel gecorrigeerd voor immateriële activa (implementatie kosten Pensioenkring Arcadis). In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2020.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis in 2021

Ontwikkeling dekkinggraad Pensioenkring Arcadis in 2021

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente van 0,58%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkinggraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Immateriële activa dragen niet bij aan de dekkinggraad zodat hiervoor gecorrigeerd wordt. De egalisatievoorziening actieven (EVA) doet niet mee in de berekening van de dekkinggraad. De beleidsdekkinggraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkinggraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Arcadis bevindt zich ultimo 2021 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkinggraad lager is dan de vereiste dekkinggraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkinggraad is bepaald op 119,4% (2020: 118,6%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 121,7% (2020: 119,0%). Het fonds heeft voor 1 april 2022 een update van het herstelplan opgesteld.

Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2021 is de minimaal vereiste dekkinggraad 104,1% (2020: 104,1%).

Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	104,4%	104,5%
Premiebijdragen (regulier)	-1,1%	-1,0%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,2%	0,0%
Beleggingsresultaten	6,9%	3,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,3%	0,0%
Stand 31 december	117,8%	107,5%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 117,8% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 107,5% op die datum.

De dekkingsgraad bedroeg per 31-12-2020 104,4%. Dit wijkt 0,1% af met het herstelplan. De oorzaak is dat het vermogen ten tijde van het opstellen van het herstelplan net iets hoger was. Dit is gecorrigeerd in het jaarwerkproces van 2020.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad conform het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2021. De gestegen rente heeft daartegen een negatief effect gehad op de waarde van de vastrentende waarden.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op basis van het reguliere beleid in 2022 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Arcadis bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 juli te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Arcadis is in beginsel voorwaardelijk. Binnen Pensioenkring Arcadis wordt geen onvoorwaardelijke toeslag aangeboden indien dit gevolgen heeft voor de aan te houden technische voorziening.

Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitskring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening tot 2021 maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen december van twee kalenderjaren vóór de toekenning en december van het kalenderjaar vóór de toekenning.

De kring volgt de systematiek van toekomst bestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Per 1 juli 2021 is er geen toeslag verleend. De omvang van de niet toegekende indexatie per 1 juli 2021 voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden is vastgesteld op 0,98%.

Inhaaltoeslag

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het inhaalbeleid en de achterstanden van Arcadis Pensioenfonds overgenomen voor de Pensioenkring Arcadis. Indien de toeslag in enig jaar niet volledig wordt toegekend, kan dit in een later stadium hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag, eveneens per 1 juli. Hiervan kan sprake zijn indien er een reserveoverschot is en de reële dekkingsgraad minimaal 100% is. Achterstanden in toeslagverleningen en in kortingen worden gelijkwaardig behandeld, waarbij de meest recente achterstand/korting als eerste wordt hersteld. Na tien jaar wordt een gemiste toeslagverlening of korting niet meer hersteld en vervalt deze.

De kans dat de achterstanden van vóór 2015 nog kunnen worden hersteld is zeer klein. Het wegwerken van achterstanden van vóór 2015 beschouwt het bestuur daarom als niet realistisch. Die achterstanden worden derhalve niet meer gecommuniceerd. Uitzondering is de korting uit 2013 van 5,6%: deze kan ook na meer dan 10 jaar worden hersteld.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2015	0,00%	0,38%	0,38%	0,38%
2016	0,00%	0,54%	0,54%	0,92%
2017	0,00%	0,93%	0,93%	1,86%
2018	0,00%	1,24%	1,24%	3,12%
2019	0,00%	1,54%	1,54%	4,71%
2020	0,00%	1,75%	1,75%	6,54%
2021	0,00%	0,98%	0,98%	7,59%

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	38.457	15.433	14.896
Risicopremie overlijden	832	396	575
Premievoortzetting bij invaliditeit	1.311	1.311	1.311
Premie arbeidsongeschiktheidspensioen	1.241	1.241	1.241
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	7.242	9.581
Opslag instandhouding VEV	7.312	2.945	0
Kostenopslag pensioenbeheer	714	714	688
Handnota's	0	0	0
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	990
Totaal premiebijdragen	49.867	29.282	29.282

Analyse van het resultaat

In 2021 is een resultaat behaald van € 164.420 duizend (2020: € -27.444 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben. Ter vergelijking zijn de cijfers over 2020 opgenomen.

Resultatenbron

Omschrijving	2021	2020
Beleggingen en rekenrente	178.228	-44.412
Premies	-13.338	-8.075
Waardeoverdachten	31	126
Kosten	0	-104
Uitkeringen	52	35
Kanssystemen	1.052	2.970
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties TV	0	0
Wijziging Grondslagen	-1.438	22.249
Andere oorzaken	-167	-232
Resultaat	164.420	-27.444

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	84.247	114.597
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	7.213	3.922
Wijziging marktrente	86.768	-162.931
Totaal beleggingen en rekenrente	178.228	-44.412

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2021 zijn:

- **Beleggingen / rekenrente**
De wijziging van de nominale rekenrente droeg € 86.768 duizend positief bij aan het resultaat. Deze verandering bestaat uit 2 componenten, namelijk een negatief resultaat door een overgang naar de UFR samenstelling van 2021 (75% oude en 25% nieuwe) en een positief resultaat door de DNB curve van ultimo 2021. Deze wijzigingen bedragen respectievelijk € -21.963 duizend en € 108.731 duizend. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 7.213 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,533% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2020). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 84.246 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / rekenrente € 178.227 duizend positief.
- **Bijdragen**
Op premie is een negatief resultaat behaald van € 13.338 duizend. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeekkende premie op basis van verwacht rendement. De werkelijke kosten van de pensioenopbouw zijn vastgesteld op grond van de marktrente.
- **Wijziging grondslagen**
Door het toepassen van de nieuwe grondslagen voor de partnerfrequenties, het leeftijdsverschil en de opslag voor het wezenpensioen is de voorziening met € 1.438 duizend toegenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Arcadis zijn in 2021 op de volgende punten aangepast:

- **Partnersysteem**
Voor latent partnerpensioen naast uitgesteld ouderdomspensioen wordt gebruikgemaakt van het onbepaalde partnersysteem. De partnerfrequenties die toegepast worden, zijn afhankelijk van de bereikte leeftijd en komen overeen met de partnerfrequenties CBS 2021 (incl. samenwonenden) (was CBS 2016 met een opslag van 7%). In verband met uitruilbaar nabestaandenpensioen wordt de partnerfrequentie vanaf 67 jaar op 1 gesteld.
- **Leeftijdsverschil**
Voor partnerpensioen wordt aangenomen dat de partner 2,5 jaar jonger is dan de verzekerde man en 2,5 jaar ouder dan de verzekerde vrouw. Daar dit verschil systeemtechnisch niet mogelijk is, is gekozen voor een leeftijdsverschil van 3 jaar met een afslag op de voorziening voor het latent partnerpensioen. Deze afslag is aangepast van 3,5% naar een afslag van 1,5%.
- **Opslag wezenpensioen**
De opslag voor latent wezenpensioen is verlaagd van 0,5% naar 0,4% van het latent partnerpensioen van niet-gepensioneerde deelnemers.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorziening toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Arcadis lager is dan het vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). De vermogenspositie is naar zijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2022, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de [Actuariële verklaring Pensioenkring Arcadis](#).

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring Arcadis

Op hoofdlijnen bestond het strategische beleggingsbeleid in 2021 uit een vermogensverdeling van 55% vastrentende waarden en 45% zakelijke waarden, 50% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van het valutarisico op de US dollar, Britse pond en de Japanse yen.

In 2022 zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd. In het kader van het beleggingsplan 2022 is geoordeeld dat het opnemen van minder niet-AAA staatsobligaties risicoruimte zou vrijspelen voor meer zakelijke waarden. Deze keuze is in de allocatie voor 2022 verwerkt met de intentie deze ook strategisch te gaan vastleggen.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, doch het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast wordt onder andere gezorgd voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren. Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld, die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2021

De economische groeicijfers werden in 2021 nog sterk beïnvloed door de COVID-19 pandemie. Sinds de vaccinatiecampagnes en de heropening van de economieën hebben we in de VS en Europa zeer sterke groeicijfers gezien. De Amerikaanse economie is inmiddels weer groter dan voor de pandemie en ook in Europa is de schade weer vrijwel ingehaald. De ongekende fiscale stimulering is geleidelijk tot een einde gekomen en ook centrale banken zijn bezig met de vraag wanneer, en vooral hoe snel, zij de monetaire stimuleringsmaatregelen gaan afbouwen. We zien dat de pandemie enkele al langer bestaande trends heeft versterkt en versneld, zoals het toenemende belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering en een groeiende focus op klimaatontwikkelingen. Geleidelijk neemt de invloed van COVID-19 op de economie af, nieuwe varianten lijken minder schadelijk voor de gezondheid en overheden proberen nieuwe lockdowns met boostershots te voorkomen.

De robuuste economische groei en de nog altijd zeer lage rentes betekenen dat de 'search for yield' nog altijd gaande is. Afgelopen jaar was voor aandelenmarkten dan ook een uitzonderlijk goed jaar. Vastrentende markten hadden het moeilijker door oplopende renteniveaus.

De 26e VN klimaatconferentie in november in Glasgow bracht bemoedigende beleidsvoornemens, maar was geen onverdeeld succes. De impact op financiële markten hiervan was beperkt.

Het thema, dat de financiële markten in 2021 domineerde, was de ontwikkeling van de inflatie. Onder invloed van de heropening van economieën en spanningen tussen Rusland en het Westen liepen prijzen van grondstoffen en energie fors op. Deze tekorten en de steeds weer terugkerende hoge besmettingscijfers van COVID-19 zorgden voor problemen in productieketens en voor tekorten aan allerlei producten, van hout tot microprocessors.

De verwachting was steeds dat de hogere inflatie tijdelijk zou zijn en in de loop van het jaar zou terugvallen. Gedurende 2021 bleek de inflatie echter meer vasthoudend te zijn en langer op hogere niveaus te blijven. Uiteindelijk werden centrale banken richting het einde van het jaar gedwongen om dit te erkennen en volgde er een scherpe draai in het monetair beleid: van uitzonderlijk ruim beleid naar verkrapping. Hoewel de inflatiecijfers nog altijd tijdelijke elementen bevatten, is het duidelijk dat we de komende jaren, vooral in de VS, met hogere inflatie te maken krijgen. De Amerikaanse arbeidsmarkt is krap te noemen, vooral doordat de beroepsbevolking in de VS nog altijd fors kleiner is dan voor de pandemie. Het gevaar van een loon-prijsspiraal is in de VS dan ook zeker aanwezig. In de eurozone ligt het kerncijfer eind 2021 op een recordniveau van 2,6% en worden we in 2022 ook in Europa geconfronteerd met een grote inflatieschok. Mede door de gestegen inflatieverwachtingen stegen de rentes wereldwijd, vooral de rentes voor de korte en middellange looptijden.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 7% versus de euro onder invloed van de verwachting dat de Amerikaanse rente sneller verhoogd zal worden dan de rente in de eurozone. Ook het Britse pond

en de Chinese renminbi stegen in waarde ten opzichte van de euro. Van de grote valuta's daalde alleen de Japanse yen.

Aandelen ontwikkelde markten

Door de heropening van economieën boekten bedrijven sterke resultaten. Gedurende het gehele jaar overtroffen bedrijven de winstverwachtingen van analisten, wat leidde tot goede rendementen voor aandelen.

De wereldwijde aandelenindex steeg in 2021 in euro's gemeten ruim 30%. Vooral de energie-, technologie- en de financiële sector deden het goed. Nutsbedrijven en non-cyclische consumentengoederen hadden het moeilijker doordat zij minder profiteren van het sterke economische herstel. Regionaal gezien presteerden Amerikaanse aandelen het best, niet ver daarachter gevolgd door Europese aandelen. De Pacific regio inclusief Japan bleef achter.

Aandelen opkomende markten

Aandelen uit opkomende landen bleven in 2021 achter bij ontwikkelde markten en noteerden een rendement van bijna 5%. Dit was in belangrijke mate het gevolg van de ontwikkelingen in China, waar overheidsingrijpen bij bedrijven in de vastgoedsector de aandelenkoersen onder druk zette. De Chinese economie heeft ook te leiden onder de grote lockdowns bij coronabesmettingen. Daarnaast waren de lagere vaccinatiegraden in veel opkomende landen een rem op de economische heropening.

Onroerend goed

Vastgoed zette het herstel na de coronacrisis in 2021 voort. De sectoren logistiek, opslag en datacenters leidden de weg ondanks toch al hoge waarderingen. Gesteund door de ontwikkeling van thuiswinkelen en -werken is de bezettingsgraad in deze sectoren zeer hoog. Ook woningen presteerden weer goed en de fundamenteën van deze sector blijven op de langere termijn sterk en robuust. Winkelvastgoed herstelde wat, nadat markten zich minder zorgen maakten over COVID-19. De sector blijft achterlopen vanwege twijfels over de lange termijn impact van online winkelen. Bij kantoren zijn er nog altijd vraagtekens rondom de lange termijn gevolgen van meer thuiswerken. De verwachting is echter dat de vraag naar A-locaties groot zal blijven en dat de benodigde ruimte per werknemer op kantoor zal toenemen.

Beursgenoteerd vastgoed heeft het afgelopen jaar verder herstel laten zien en steeg wereldwijd ruim 30%. In Europa was dat een stijging van zo'n 15%.

Vastrentende waarden (investment grade en hoogrentend)

Centrale banken hebben aan het eind van het jaar een scherpe draai gemaakt in hun beleidsvoornemens. De Fed heeft haar visie op het tijdelijke karakter van inflatie losgelaten en gaat het opkoopprogramma de komende maanden versneld beëindigen. Verwacht wordt dat er in 2022 drie tot vier renteverhogingen door de Fed zullen worden doorgevoerd. De ECB is wat terughoudender, maar bouwt het PEPP-opkoopprogramma wel af.

Renteniveaus kenden een beweeglijk verloop dit jaar. Per saldo zijn kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en de draai in centrale bankenbeleid, licht opgelopen. Dit heeft geleid tot negatieve obligatierendementen op veilige staats- en bedrijfsobligaties.

De Duitse 10-jaars rente steeg in 2021 van -0,57% naar -0,18%. De Europese AAA staatsleningenindex liet hierdoor een negatief rendement van -2,8% zien. Kredietopslagen lieten een zeer stabiel verloop zien en Europese bedrijfsobligaties boekten een negatief rendement van -1,1%. De categorieën hoogrentende obligaties en hypotheekleningen lieten binnen de vastrentende waarden, ondanks de oplopende renteniveaus, een positief rendement zien.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico.

In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 20% matching- en 80% rendements-portefeuille.

2021	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2021	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in%)
Matchingportefeuille	20	20	-23,0	-21,7
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	20	20		
Rendementsportefeuille	80	80	14,1	13,8
Aandelen ontwikkelde landen	29	29	31,0	30,2
Aandelen opkomende landen	6	6	6,1	4,9
Niet-genoteerd onroerend goed	12,5	11,3	17,1	17,0
Beursgenoteerd onroerend goed	0	2,5	36,6	35,7
Infrastructuur	0	1,2	21,1	21,1
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	17,5	12,5	-1,4	-1,1
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	5	10	3,1	3,1
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligaties	2,5	0	n.v.t.	n.v.t.
Vastrentende waarden hoogrentende landen	5	5	0,9	1,9
Vastrentende waarden hoogrentende onderhandse leningen	2,5	2,5	8,3	4,2
Totaal¹	100	100	6,2	6,2

1 Inclusief valuta-afdekking

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Arcadis loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 50% van het renterisico af te dekken op basis van marktrente. De feitelijke afdekking per ultimo 2021 bedroeg 50,8%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI-mandaat wordt er belegd in staatsobligaties, renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties en hypotheekleningen bij aan de afdekking.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Pensioenkring Arcadis hanteert in haar afdekkingsbeleid een curvebeleid. Vanaf 2020 is de stapsgewijze aanpassing van de UFR-methode in de richting van de marktrente begonnen, wat resulteert in een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. In 2021 is besloten deze toename niet te volgen in het afdekkingsbeleid en de afdekking vooral te blijven richten op de middellange looptijden. Hoewel dat tot extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad leidt is de verwachting dat het extra rendement hier naar verwachting voldoende tegen opweegt.

De swaprente is gestegen in 2021, waardoor het rendement van zowel de verplichtingen (benchmark -21,7%) als de matchingportefeuille (-23,0%) flink negatief was. Het verschil (-1,3%-punt) wordt enerzijds verklaard door de ontwikkeling van de staat/swap spread en anderzijds door de curvepositionering. De rente op Duitse, Franse en Nederlandse overheidsleningen is minder hard gestegen dan de swaprente, waardoor de waardedaling van deze leningen kleiner was dan voor de verplichtingen; dit droeg positief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark. Daarnaast stegen in 2021 de 20- en 30-jaars swaprente harder dan de lange 50-jaars swaprente. Gezien het curvebeleid, wat relatief meer afdekt op de korte looptijden en minder op de lange looptijden, droeg dit negatief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark.

Het resultaat wordt ook beïnvloed doordat voor de renteafdekking een bandbreedte is vastgesteld, waarbinnen deze mag bewegen. Per saldo hebben deze factoren geleid tot een slechtere performance van -1,3%-punt dan de benchmark.

Rendementsportefeuille: aandelen en vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve vastrentende waarden bedrijfsobligaties, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Pensioenkring Arcadis. Het beleggingsresultaat werd met name bepaald door de positieve rendementen op aandelen, (niet-) genoteerd onroerend goed en infrastructuur. Bedrijfsobligaties presteerden negatief doordat de kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en het minder ruime centrale bankenbeleid, zijn opgelopen.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. Binnen aandelen ontwikkelde landen bestaat de regioverdeling uit 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific.

Aan de beleggingen in aandelen wordt invulling gegeven door middel van passieve beleggingsfondsen en een actief fonds in opkomende landen. Alle passieve aandelenfondsen ontwikkelde landen presteerden beter dan de benchmark vanwege de ESG-factor. Ook bij het actieve aandelenfonds in opkomende landen was er sprake van outperformance ten opzicht van de benchmark.

De passieve fondsen vastrentende waarden hoogrentende landen en aandelen opkomende landen presteerde minder goed dan de benchmark. De verklaring is dat de fondsen binnen deze beleggingscategorieën landen/bedrijven hebben uitgesloten op basis van verantwoord beleggen criteria gedurende het jaar. Deze uitgesloten beleggingen hebben een relatief goede performance behaald in 2021, waar de desbetreffende benchmarks van hebben geprofiteerd, omdat zij niet dergelijke uitsluitingen hebben gedaan.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed en infrastructuur worden ingevuld met actieve beleggingsfondsen. Vanwege het illiquide karakter van de categorie infrastructuur wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille. Beide categorieën weken daarom in 2021 niet af van de benchmark.

De gewenste opbouw van de portefeuille bedrijfsobligaties is voor één derde actief, één derde passief en één derde semi-actief, met integratie van MVB-beleid. De invulling zal in 2022 verder naar deze verdeling toe worden gebracht.

Net als voorgaande jaren is de allocatie naar hoogrentende bedrijfsobligaties in 2021 niet ingevuld. In 2021 is een geschikte beleggingsmogelijkheid geselecteerd inclusief MVB-integratie. Gedurende 2022 bestaat echter het voornemen deze allocatie nog aan te blijven houden binnen de categorie beursgenoteerd onroerend goed.

Valuta-afdekking

Pensioenkring Arcadis dekt het valutarisico van de US dollar, de Japanse Yen en het Britse pond voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta, dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels gedempt. In 2021 gebeurde het omgekeerde, de euro verzwakte ten opzichte van de meeste andere valuta's waardoor de waardeinstijging werd gedempt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dat beleid gaat over de integratie van MVB-factoren in beleggingsbeslissingen, de dialoog met ondernemingen om gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement), stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen en uitsluiting van bedrijven en landen. Op grond van het MVB-beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Arcadis rekening gehouden met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Pensioenkring Arcadis heeft in 2021 verdere stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren in de beleggingsportefeuille. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties, hypotheeklen, hoogrentende landen en staatsobligaties wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsen vallen daaronder. Doel van de wetgeving is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

De pensioenregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds kwalificeert zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als een lichtgroen pensioenproduct onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (een zogenaamd artikel 8-product). De fondsen waarin Pensioenkring Arcadis belegt, hebben ook elk een eigen SFDR-classificatie. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een beleggingsproduct waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een beleggingsproduct dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

Pensioenkring Arcadis voldoet, afgezien van de categorieën onroerend goed, hoogrentende onderhandse leningen en infrastructuur, aan een lichtgroen pensioenproduct ofwel een artikel 8-product. Een overzicht hiervan is opgenomen in hoofdstuk Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28. Een kring specifiek overzicht wordt opgenomen in het MVB-Jaarverslag 2021.

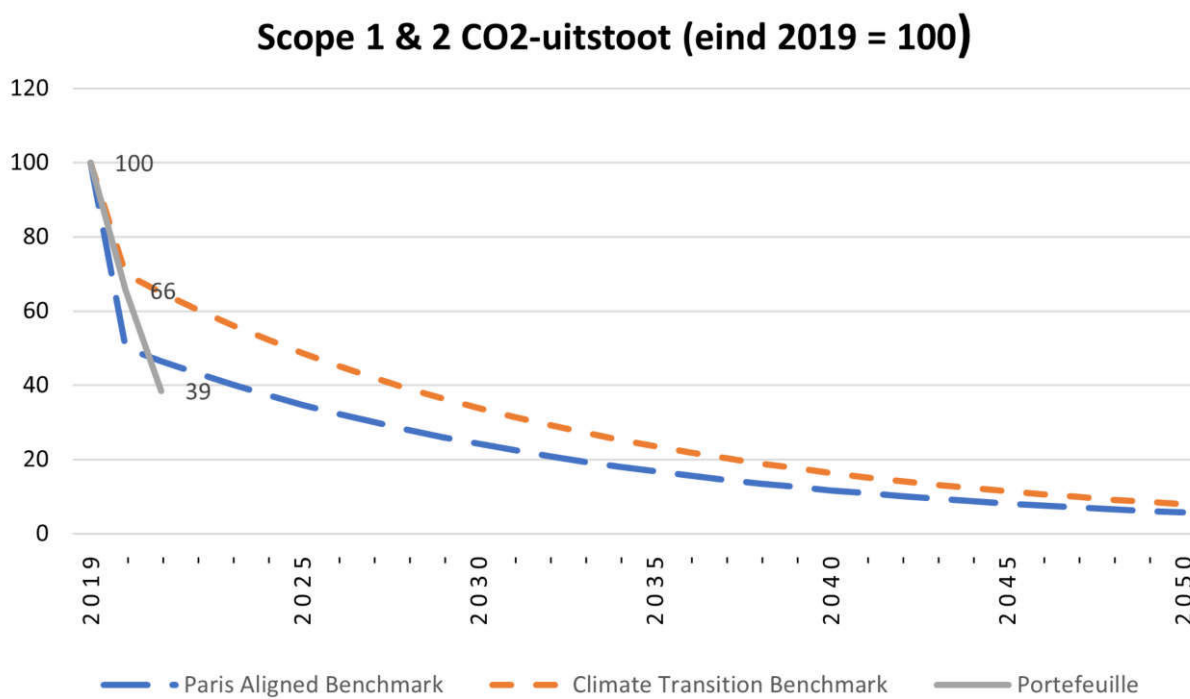
CO₂-reductie

Broeikasgasuitstoot (zoals CO₂ en methaan) wordt weergegeven in CO₂e, waarbij de 'e' voor equivalenten staat. Dit betekent dat de impact van broeikasgassen wordt omgerekend naar tonnen CO₂. Hierna wordt ter vereenvoudiging alleen CO₂-uitstoot gebruikt.

De weergegeven CO₂-uitstoot betreft alleen scope 1 en 2; de totale CO₂-voetprint van de beleggingen wordt uitgedrukt in Scope 1, 2 en/of 3. Onder Scope 1 vallen alle emissies, die door bedrijven direct worden uitgestoten als gevolg van de eigen activiteiten. Scope 2 heeft betrekking op de indirecte emissies, die samenhangen met de productie van de ingekochte energie, bijvoorbeeld van een elektriciteitsbedrijf. Als de uitstoot van andere leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 3), dan ligt de voetprint een stuk hoger. Het GHG-Protocol (Green House Gas) schrijft voor dat alle scope 1 en 2 emissies dienen te zijn opgenomen in een CO₂-voetprint. In dit jaarverslag zijn alleen scope 1 en 2 CO₂-data opgenomen, welke afkomstig zijn van Institutional Shareholder Services (ISS).

In 2021 stelden we voor de categorieën aandelen ontwikkelde landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed tezamen een CO₂-reductiedoelstelling vast conform de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie. Dat houdt in dat in 2020 de CO₂-uitstoot van de portefeuille met 30% moet zijn verminderd ten opzichte van basisjaar 2019. Daarna geldt een reductiedoel van ten minste 7% per jaar.

In onderstaande grafiek is te zien dat deze CO₂-reductiedoelstelling ruimschoots is behaald. Door de MVB-aandelentransitie ontwikkelde landen wereldwijd in 2021 heeft Pensioenkring Arcadis een significante stap gezet in CO₂-reductie.

De CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen is voor Pensioenkring Arcadis per ultimo 2020 (79) met 34% gedaald in vergelijking met ultimo 2019 (121). En per ultimo 2021 (46) met 41% gedaald in vergelijking met ultimo 2020 (79). De totale CO₂-reductie ten opzichte van basisjaar 2019 bedraagt 61%, waardoor PKA ruimschoots op target zit met de Paris Aligned Benchmark van de Europese Unie (PAB).

Ultimo	Relatieve CO ₂ -voetprint Scope 1 en 2	Basisjaar 2019	Daling van:	Gerealiseerd:
2019	121	100		
2020	79	66	34%	in 2020
2021	46	39	41%	in 2021
		CO ₂ -reductie:	61%	t.o.v. basisjaar 2019

Wat zijn de CTB en PAB?

Zowel CTB als PAB zijn EU-benchmarks gericht op het bewerkstelligen van carbonneutraliteit in 2050 met een jaarlijkse decarbonisatie van 7%, en er wordt in beide gevallen controversiële wapens, tabak, schenders van EU-milieunormen, en schenders van OESO en UNGC-richtlijnen uitgesloten. Het voornaamste verschil is dat CTB minder ambitieus start (30% CO₂-reductie) dan PAB (50% CO₂-reductie).

Het Nederlandse Pensioenfonds zal in 2022 verder gaan met aanscherping en implementatie van het MVB-beleid, binnen diverse beleggingscategorieën. Onze plannen voor dat jaar staan beschreven in de paragraaf over Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Arcadis diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling

en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2021 € 1.364 duizend (2020: € 1.387 duizend).

De administratiekosten zijn in 2021 gestegen door indexering van het tarief als ook door de toevoeging van deelnemers door het project Overmorgen. De governancekosten zijn gestegen door een gestegen belegd vermogen. De kosten van de accountant zijn gedaald door de aanstelling van een andere partij. Ook de kosten van het belanghebbendeorgaan en toezichtkosten zijn gedaald in 2021. De totale kosten dalen daarmee per saldo 1,7%.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Kenmerken geven aan dat de regeling meer complex is dan de peergroep, maar minder complex is dan het universum. De regeling is meer geautomatiseerd en meer servicegericht dan de benchmark. Analyse vanuit Het Nederlands Pensioenfonds voor 2020 geeft het beeld dat de pensioenuitvoeringskosten per (actieve) deelnemer en gepensioneerde met € 289 substantieel lager is in vergelijking met andere APF fondsen. Gemiddeld genomen heeft deze APF markt een pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 423 in 2020. Gemiddeld genomen zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van de pensioenmarkt € 510 in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De daling van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 272 per deelnemer ligt nog steeds aan de onderkant van de (APF-) markt. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	680	666
Certificerend actuaaris	43	42
Adviserend actuaaris	22	22
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	22	75
Belanghebbendenorgaan	26	36
Verkiezing belanghebbendenorgaan	2	4
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52	50
Toezihtkosten (DNB/AFM)	78	86
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	296	280
Overige kosten	143	126
Totaal	1.364	1.387
Berekening kosten per deelnemer		
Aantal actieve deelnemers	2.308	2.204
Aantal pensioengerechtigden	2.708	2.603
Totaal aantal deelnemers	5.016	4.807
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	272	289

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2021 voor Pensioenkring Arcadis zijn uitgekomen op € 5.335 duizend, een daling van € 379 duizend ten opzichte van 2020 (€ 5.714 duizend). Het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen en bedroeg in 2021 € 1,42 miljard tegenover € 1,31 miljard in 2020. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de totale kosten vermogensbeheer 0,38%, een daling van 0,06%-punt ten opzichte van 2020 (0,44%). Deze daling komt met name door lagere beheer- en transactiekosten.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Uit die vergelijking kwam naar voren dat de kosten van het vermogensbeheer exclusief transactiekosten van Pensioenkring Arcadis over 2019 (0,36%) 0,01% lager waren dan de IBI Kostenbenchmark van 0,37%. Analyse vanuit Het Nederlands pensioenfonds over 2020 geeft het beeld dat deze vermogensbeheerkosten voor Pensioenkring Arcadis met 0,36% van het vermogen hoger zijn dan het APF-gemiddelde in de markt van 0,31% in 2020. Gemiddeld genomen zijn de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van de pensioenmarkt 0,35% in 2020 (ca. 200 pensioenfonds). De daling van de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van Pensioenkring Arcadis in 2021 naar 0,33% van het vermogen komt door een meer efficiënte uitvoering en past bij de omvang en karakteristieken van het fonds.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2021 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Nederlandse Pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement, behalve met een vastgoedfonds van CBRE. Het fonds kent daarom alleen performance gerelateerde kosten bij dit fonds van CBRE, deze bedroegen in 2021 € 31 duizend en zijn meegenomen in de beheerkosten. Daarnaast wordt niet belegd in hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2021	Beheerkosten en overige kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten			
Vastgoed	1.040	59	1.099	0,08%
Aandelen	646	478	1.124	0,08%
Alternatieve beleggingen	-	-	-	-
Vastrentende waarden	969	96	1.065	0,08%
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	2.655	633	3.288	0,24%
Kosten overlay (LDI-gerelateerde) beleggingen ¹	553	29	582	0,04%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	3.208	662	3.870	0,28%
	Overige kosten			
Kosten vermogensbeheer bestuur en bestuursbureau	14		14	0,00%
Kosten fiduciair beheer	1.029		1.029	0,07%
Bewaarloon	104		104	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	-		-	-
Overige kosten	318		318	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.465		1.465	0,10%
Totaal kosten vermogensbeheer	4.673		5.335	0,38%

1 Kosten overlay beleggingen zijn kosten voor LDI-gerelateerde beleggingen inclusief beleggingsinstrumenten, die worden gebruikt voor LDI-uitvoering

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten zijn gedaald van 0,44% in 2020 naar 0,38% in 2021.

Deze totale kosten vermogensbeheer van 0,38% in 2021 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2021 € 3.208 duizend (2020: € 3.305 duizend) ofwel 0,23% van het vermogen. Ten opzichte van 2020 (0,25%) zijn deze kosten met 0,02%-punt gedaald, met name door lagere beheerkosten in aandelen en vastrentende waarden.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2021 € 1.465 duizend (2020: € 1.346 duizend) ofwel 0,10% van het vermogen. Ten opzichte van 2020 zijn deze kosten in percentage van het vermogen in 2021 gelijk gebleven op 0,10%.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2021 € 662 duizend (2020: € 1.062 duizend) ofwel 0,05% van het vermogen. Deze zijn in 2021 gedaald ten opzichte van 2020 van 0,08% naar 0,05% in 2021, met name door lagere kosten in vastrentende waarden.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Pensioenkring Arcadis worden exclusief transactiekosten weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Deze vermogensbeheerkosten over het gemiddeld belegd vermogen zijn gedaald van 0,36% in 2020 naar 0,33% in 2021, bestaande uit 0,23% beheerkosten en 0,10% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van Pensioenkring Arcadis is bij aanvang van de kring door het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds overgenomen.

De mate waarin Pensioenkring Arcadis risico's accepteert, wordt kwantitatief uitgedrukt in een tweetal maatstaven:

- Een maximaal vereist eigen vermogen (dit betreft de risicohouding voor de korte termijn);
- Ondergrenzen voor het pensioenresultaat (dit betreft de risicohouding voor de lange termijn).

Voor de vaststelling van de kortetermijnrisicohouding is in 2019 een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie bedraagt het vereist eigen vermogen (VEV) gemiddeld 20,7% binnen een bandbreedte afhankelijk van marktvolatiliteit van circa 19% tot 24%. Dit is geen vaste bandbreedte. De bandbreedte ademt mee met de ontwikkeling van de rente omdat een wijziging van het vereist eigen vermogen als gevolg van een wijziging van de rente niet wordt gezien als een overschrijding van de korte termijn risicohouding.

Als kwantitatieve maatstaf voor de risicobereidheid op de lange termijn gelden 3 grenzen in de haalbaarheidstoets. Wanneer de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets niet aan de grenzen voldoen, dan dient dit te worden gecommuniceerd naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en zal het bestuur in gesprek moeten met de sociale partners. De grenzen hebben derhalve een signaalfunctie.

Het bestuur heeft op basis van de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets de volgende grenzen vastgesteld:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 90%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 85%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5^e percentiel) 35% te bedragen.

Naar de mening van het bestuur is deze begrenzing in lijn met de ambitie en de kwalitatieve risicohouding van Pensioenkring Arcadis.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Arcadis is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2021 van kracht.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 42 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Arcadis.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring Arcadis gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het Nederlandse Pensioenfonds beheert dit risico door het renteafdeckingsbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdeckingsniveau is het noodzakelijk om derivaten (onder andere renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het Nederlandse Pensioenfonds beheert dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring Arcadis het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Arcadis heeft Het Nederlandse Pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitskring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kunnen overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2021

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	94,8	107,9	121,1
-0,50%	98,3	112,7	127,2
0,00%	101,9	117,8	133,6
0,50%	105,7	123,1	140,4
1,00%	109,7	128,7	147,6

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor onder andere gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring Arcadis kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring Arcadis tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Arcadis bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het Nederlandse Pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Arcadis kunnen voldoen".

Pensioenkring Arcadis loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het Nederlandse Pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het Nederlandse Pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Arcadis raakt.
- Er zijn standaardcontracten inclusief duidelijke opdrachtverlening opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld en wordt het stellen van onderpand vereist voor rente- en valutaderivaten.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte voor Pensioenkring Arcadis is het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. De gewenste vorm van herverzekering voor Pensioenkring Arcadis is een stop loss-constructie. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft voor Pensioenkring Arcadis een herverzekeringscontract afgesloten met een looptijd van 3 jaar af met Zwitserleven. Dit contract liep eind 2019 en is met ingang van 2020 verlengd voor een nieuwe periode van 3 jaar.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2022

Corona

Ook in 2021 hield het Coronavirus de wereld in zijn greep. Met de nieuwe omikron-variant lijkt deze impact voor 2022 wat af te vlakken. De invloed van het virus op de beurzen bleek beperkt en ook de maatregelen die het kabinet heeft genomen tegen de verspreiding van het virus worden weer voorzichtig losgelaten.

Financiële markten

De financiële markten raakten begin 2022 in de greep van oplopende inflatie en renteverhogingen. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na een eerste schrikreactie op de financiële beurzen herstelden deze en stonden deze in april 2022 hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid stegen de prijzen van grondstoffen flink en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe. De verdere gevolgen van het conflict op de economie en financiële markten hangen sterk af van de schaal en duur ervan, evenals de sanctiemaatregelen die over en weer ingesteld worden.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is. Bij Pensioenkring Arcadis is deze 0,28%. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt en voldoet aan de sanctiewet, heeft zij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

De Oekraïne-crisis, lagere groei, hogere inflatie en minder liquiditeit vanuit centrale banken zullen in 2022 een minder gunstig klimaat vormen voor aandelen dan in 2021. Een onverwachts toch verder stijgende inflatie en snellere verkrapping door centrale banken vormt het grootste risico voor beleggers. Markten zijn inmiddels voorbereid op beëindiging van de opkoopprogramma's en meerdere renteverhogingen door de Fed. Maar nieuwe coronagolven zouden tot verdere verstoring van productieketens kunnen leiden met opnieuw hogere prijzen tot gevolg. De genoemde risico's en ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Ontwikkeling financiële positie

Pensioenverlagingen zijn in 2022 niet aan de orde.

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,7% gestegen van 117,8% naar 119,5%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,3% gestegen van 111,6% naar 113,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt.

Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad van 1,2%.

Toeslagverlening 2022

In het huidige beleid van de kring is de dekkingsgraad eind 2021 bepalend of er op 1 juli 2022 weer (gedeeltelijk) geïndexeerd kan worden. Als de beleidsdekkingsgraad boven de 110% is, mag onder het huidige pensioenstelsel een pensioenfonds de pensioenen (gedeeltelijk) indexeren.

De beleidsdekkingsgraad eind 2021 bedroeg voor Pensioenkring Arcadis 111,6%. Dit betekent dat er op basis van het huidige FTK een gedeeltelijke indexatie mogelijk is. Het besluit hierover vindt jaarlijks plaats na vaststelling van de jaarrekening.

De wetgever is voornemens in 2022 een lagere drempel toe te staan van 105% i.p.v. 110% voor toeslagverlening. Deze toeslag hoeft niet toekomstbestendig te zijn. Hieraan zijn voorwaarden verbonden waaronder het voornemen van het fonds om de opgebouwde rechten in te varen in de nieuwe regeling. Indien hiervan gebruik wordt gemaakt, dient het fonds o.a. te onderbouwen waarom de toeslag in het belang is van alle deelnemers.

Na een consultatieronde ligt de wet inmiddels bij de Tweede Kamer. Het wachten is nu op definitieve regelgeving.

Pensioenstelsel

Op 30 maart 2022 heeft de minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen naar de Tweede Kamer gestuurd. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari

2023. Uiterlijk 1 januari 2027 moet alle toekomstige pensioenopbouw vormgegeven worden op basis van het nieuwe pensioenstelsel.

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. We gaan zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling uitvoeren. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met een beschikbare premieregeling in Collectiviteitskring Flexibele regeling.

De kringen hebben elk een eigen tempo voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De verwachting is dat sociale partners van Pensioenkring Arcadis voor de zomer de contractkeuze maken. In de periode daarna volgt de nadere invulling van de nieuwe pensioenregelingen.

Deelnemersonderzoek risicohouding

Het bestuur heeft eind 2021 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitskringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG.

Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitskringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben vertegenwoordigers namens de werkgever, de deelnemers en de gepensioneerden zitting. Er zijn twee leden namens elke geleding, met dien verstande dat de wet het aantal zetels namens gepensioneerden maximeert op 25% van het totaal. Pensioenkring Arcadis heeft relatief veel gepensioneerden in het deelnemersbestand. Er wordt veel waarde gehecht aan verbinding met deze doelgroep. Daarom is er, naast een formeel lid, ook een plaatsvervangend lid toegelaten tot het belanghebbendenorgaan. Het plaatsvervangend lid neemt deel aan de vergaderingen. Bij afwezigheid van het formele lid, is het plaatsvervangend lid stemgerechtigd.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen pensioenkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op het premiebeleid, het strategisch beleggingsbeleid alsook het indexatie/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en de kringbegroting.

Verder bewaakt het belanghebbendenorgaan conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Ontwikkelingen in samenstelling belanghebbendenorgaan

In 2021 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van het belanghebbendenorgaan. Wel zijn er twee herbenoemingen geweest in 2021. Arcadis heeft Marcel Stuart - met zijn instemming - voorgedragen voor een nieuwe periode van 4 jaar. Ook Fer Saelman heeft aangegeven te willen opteren voor een nieuwe periode van 4 jaar als plaatsvervangend lid. Onder de pensioengerechtigden van Arcadis is een uitraag gedaan voor eventuele tegenkandidaten, maar geen van de pensioengerechtigden heeft zich hiervoor aangemeld. Op 9 juni 2021 heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de herbenoeming van Marcel Stuart en Fer Saelman.

Thema's belanghebbendenorgaan 2021

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring Arcadis. Daarnaast heeft het ook vier keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeengekomen voor twee kennissessies en de zelfevaluatie. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij.

Met het bestuur is in 2021 diverse keren gesproken over de toekomst van het fonds, de ontwikkelingen rondom de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de pensioenadministratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group.

In de kennissessie en tijdens de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan stond het Pensioenstelsel op de agenda. Er werd uitgebreid gesproken over de Wet verbeterde premieregeling en het Nieuwe pensioencontract en de voor- en nadelen van diverse uitvoerders. Thema's als invaren en solidariteit kwamen aan bod. Ook is stilgestaan bij de nieuwe beschikbare premieregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds

met de mogelijkheid van doorbeleggen. In overleg met Arcadis zal er de komende periode veel aandacht zijn voor de nieuwe wetgeving en de overstap en migratie van deze kring naar het nieuwe stelsel. Ook is er een bijeenkomst geweest met de raad van toezicht waarin onder andere is gesproken over het jaarplan 2021 van de raad van toezicht. Bijzondere aandacht was er voor de continuïteit van het fonds en de complexiteit van de beheersbaarheid van de verschillende regelingen, de impact van het nieuwe pensioenstelsel, waaronder onderwerpen als risicohouding, invaren en solidariteit en governance. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeen gekomen voor een tweetal kennissessies en een zelfevaluatie. In de kennissessies en tijdens de vergaderingen is het belanghebbendenorgaan regelmatig bijgepraat over de beleggingsportefeuille van de kring en is uitvoerig stilgestaan bij het ESG-beleid van het fonds. Het fonds heeft keuzes gemaakt richting Do Better, met focus op de Sustainable Development Goals 13, 7, 3 en 11 (klimaat, betaalbare en duurzame energie, goede gezondheid en welzijn en duurzame steden en gemeenschappen). Tevens is ingegaan op de implementatie van het beleid, de keuze voor de combinatie van actief en passief beheer alsmede de managerselectie. Het belanghebbendenorgaan heeft aandacht gevraagd voor het SMART maken van de gestelde doelen.

Omdat de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis eind 2020 lager was dan de grens van het vereist eigen vermogen is een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank voor 1 april 2021. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit herstelplan.

Begin 2021 stond de aanpassing van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst op de agenda waarin Over Morgen als werkgever is toegevoegd. Het belanghebbendenorgaan heeft positief advies gegeven.

In verband met de wijziging in de berekening van de flexibiliseringsfactoren die vanaf 2021 wordt gebaseerd op de meest recente AG-prognosetafel 2020 en op het 36-maandsgemiddelde van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september van het voorafgaande jaar, is begin 2021 het pensioenreglement hierop aangepast met een positief advies van het belanghebbendenorgaan. Daarnaast is de indexatiemaatstaf van CPI alle huishoudens aangepast in CPI alle bestedingen en zijn de grensbedragen aangepast voor 2021.

Tot slot zijn in 2021 de begroting 2022, de Actuarieel bedrijfstechnische nota (ABTN) en het communicatieplan 2022 voorgelegd ter advisering. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd. Op het communicatiejaarplan zijn enkele opmerkingen gemaakt die later zijn uitgewerkt. Voorts heeft het belanghebbendenorgaan positief advies gegeven over de SUAG-koppeling.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Arcadis 2021

Begin 2021 zijn de volgende in 2020 reeds genomen besluiten door het belanghebbendenorgaan bekrachtigd:

- De aanpassing van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst waarin Over Morgen als werkgever is toegevoegd.
- De aanpassing van de grondslagen van de flexfactoren in het pensioenreglement.
- De wijziging van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst i.v.m. wijziging van de indexatiemaatstaf CPI alle huishoudens afgeleid in CPI alle bestedingen.
- De aanpassing van de grensbedragen voor 2021.

Het belanghebbendenorgaan verleende in 2021 goedkeuring voor de volgende besluiten:

- Vaststellen van het herstelplan 2021

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2021 positief advies uit:

- De koppeling van de pensioenadministratie aan SUAG
- Bestuursverslag 2021
- ABTN
- Begroting Pensioenkring Arcadis 2022
- Communicatiejaarplan 2022

- De aanpassing van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst waarin het pensioensalaris wordt vastgesteld op 1 april in plaats van 1 januari van 2022. Daarnaast is het reglement gewijzigd i.v.m. de nieuwe fiscale bedragen voor 2022.

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan is in een gezamenlijke sessie met de andere gremia bijgepraat over voortgang van de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de administratie voor de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group die vanaf 1 januari 2022 van start is gegaan.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed en transparant is verlopen.

Het belanghebbendenorgaan waardeert de betrokkenheid bij de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel, het proces om te komen tot de nieuwe strategische partner Cardano en de keuze voor de uitbesteding van de administratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group.

Ook bij de ontwikkeling van het MVB-beleid is het belanghebbendenorgaan nauw betrokken. Het belanghebbendenorgaan vindt dit een belangrijk thema passend bij de normen die wij onszelf opleggen. Wij zijn van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen de huidige en toekomstige generatie van deelnemers ten goede komt omdat het bijdraagt aan een duurzame en leefbare samenleving. Uit de enquête die recent is gehouden onder de deelnemers en pensioengerechtigden blijkt ook dat binnen de Arcadiskring veel waarde wordt gehecht aan duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen beleggen. De verslaglegging en monitoring van het MVB-beleid zijn aandachtspunten voor ons fonds in de nabije toekomst.

Het belanghebbendenorgaan is van mening dat de kosten in het jaarverslag transparant worden weergegeven en passend zijn bij de opzet van de kring en de dienstverlening aan onze deelnemers.

Het streven van het bestuur om de vermogensbeheerkosten verder te verlagen door groei en een meer efficiënte uitvoering onderschrijven wij.

Oordeel

In het kader van ons oordeel over het gevoerde beleid stellen wij vast dat het bestuur grote stappen heeft gezet in 2021 richting het nieuwe pensioenstelsel en een stabiele en onafhankelijke toekomst. Wij hopen dat dit andere fondsen zal bewegen tot een keuze voor Het Nederlandse Pensioenfonds.

Wij constateren dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2021 voor Pensioenkring Arcadis een heldere verantwoording bevat van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten. Op 18 mei 2022 heeft de raad van toezicht verantwoording afgelegd aan ons belanghebbendenorgaan. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, de raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij onze werkzaamheden naar behoren kunnen uitvoeren en wij hebben er vertrouwen in dat dit in de komende periode op dezelfde wijze wordt voortgezet.

Amersfoort, 18 mei 2022

Sandra Bolder
Breun Breunissen, voorzitter
Fer Saelman
Gwenn van der Schee

Marcel Stuart
Gabe van Wijk

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 16 mei 2022 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2021. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een open en constructieve wijze. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan in 2021 gefunctioneerd heeft en de taken heeft uitgeoefend. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging hoog in het vaandel staat. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 met het bestuur onder andere gesproken over de toekomst van het fonds, de nieuwe beschikbare premieregeling, het herstelplan, de begroting, de SUAG koppeling en het MVB-beleid. Het bestuur is blij met de aandacht die het belanghebbendenorgaan heeft voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen en de steun voor het Do Better-beleid. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring OWASE

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 januari 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds OWASE door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring OWASE. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgevers die onder de cao van OWASE vallen aangevuld met RPC Bebo Nederland, is ondergebracht in Pensioenkring OWASE.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 januari 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE ingesteld en van start gegaan. Dit orgaan bestaat normaal gesproken uit acht leden, vier namens werkgevers, twee namens deelnemers en twee namens pensioengerechtigden. Het belanghebbendenorgaan is begin 2020 gestart met zeven leden en één vacature namens werkgevers. Het belanghebbendenorgaan is nog aangevuld met aspirantleden, die als 'kweekvijver' dienen. Zij hebben geen goedkeuring- en adviesrechten en zijn derhalve geen medebeleidsbepaler.

Samenstelling belanghebbendenorgaan Pensioenkring OWASE op 31 december 2021

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
René Brookhuis	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1963	M
Jan Willem Floor	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1957	M
Truus Horstra	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2023	1972	V
Henk Lubbers	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1956	M
Henk Meijerink	Voorzitter en lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1958	M
Vacature	Lid namens werkgevers				
Vacature	Lid namens deelnemers				
Aalt Doppenberg	Aspirantlid namens deelnemers	n.v.t.	n.v.t.	1962	M
Maria Malinowski	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1953	V
Dick de With	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1954	M

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

Eind 2020 is de termijn van Cindy Kroeze voortijdig geëindigd wegens aanvaarding van een betrekking elders. Deze positie namens deelnemers is vacant gesteld, Aalt Doppenberg is haar opvolger per 2022.

Eind 2021 is ook Bas van Helden uit dienst gegaan, zodat ook deze positie namens deelnemers vacant is gesteld. Een oproep tot kandidaatstelling is gedaan via de leden van de Samenwerkende Ondernemingsraden (SOR).

Eind 2022 eindigde de termijn van Jan Willem Floor, waarna hij is herbenoemd. Dit nadat hij zich herkiesbaar had gesteld en een oproep onder pensioengerechtigden in oktober niet leidde tot andere kandidaten, zodat geen verkiezingen nodig waren.

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer zelfstandig, vijf keer met het bestuur en twee keer met de raad van toezicht vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan deelgenomen aan een opleiding risicobeheer, een kennissessie van het pensioenfonds, en heeft het een interne zelfevaluatie uitgevoerd.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het Nederlandse Pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor de werknemers in dienst van de bij de Werkgeversvereniging OWASE aangesloten werkgevers en RPC Bebo Nederland. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemers aan de pensioenregeling zijn alle werknemers van de werkgevers op wie de pensioenregeling van toepassing is, die conform de uitvoeringsovereenkomst zijn aangemeld bij Het Nederlandse Pensioenfonds en waarvan de details ten aanzien van het deelnemerschap van de werknemers aan de pensioenregeling zijn vastgelegd in het pensioenreglement.

De werknemer die nog niet de 21-jarige leeftijd heeft bereikt wordt aangemerkt als aspirant-deelnemer. Op grond van een pensioenovereenkomst verwerft een aspirant-deelnemer aanspraken op partnerpensioen en/of tijdelijk partnerpensioen en/of wezenpensioen en/of arbeidsongeschiktheidspensioen jegens het pensioenfonds.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring OWASE

Betreft	Invulling
Type regeling	Collectieve beschikbare premieregeling die op grond van de Pensioenwet wordt gekwalificeerd als uitkeringsovereenkomst omdat de vastgestelde jaarlijkse opbouw op basis van een middelloonsystematiek wordt vormgegeven: een middelloon-pensioenregeling met (voorwaardelijke) na-indexatie en met opbouw nabestaandenpensioen.
Pensioenrichtdatum	De pensioenrichtdatum is 67 jaar. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen zes maanden van tevoren aangegeven moet worden; de vroegste pensioenleeftijd is 57 jaar. Een eenmaal gemaakte keuze voor vervroeging is onherroepelijk.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoelage. Het pensioengevend salaris van deelnemers die onder de OWASE CAO vallen wordt vermeerderd met de consignatietoelage en de ploegentoeslag. Het pensioengevend salaris van deelnemers die onder de RPC CAO vallen wordt vermeerderd met 20% van

Betreft	Invulling
	de ontvangen bedragen aan startaakbeloning en 20% van de ploegentoeslag. Er kunnen geen nieuwe deelnemers meer toetreden tot de RPC CAO. Het pensioengevend salaris is op grond van fiscale wetgeving gemaximeerd, voor 2021 op EUR 112.189
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2021: EUR 16.766) wordt geïndexeerd met de loonindex als bedoeld in de OWASE CAO, tenzij tijdens cao-overleg door partijen andere afspraken worden gemaakt over de indexatie. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	De jaarlijks te verkrijgen aanspraak kan alleen gerealiseerd worden als de opbouw uit de premie gefinancierd kan worden. Op dit moment is het opbouwpercentage gelijk aan 1,7% van de pensioengrondslag (2021) bij een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. De ambitie is om 80% tot 100% op te bouwen van de fiscaal maximale pensioenopbouw bij pensioenrichtleeftijd 67.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt bij uitdienststeding, het bereiken van de pensioenrichtdatum of de datum van eerdere pensionering. Het is mogelijk om op de pensioendatum een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen tegen een hoger partnerpensioen, vice versa kan ook.
Partnerpensioen	Het te bereiken partnerpensioen bedraagt 70% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement en alle voorgaande pensioenreglementen had kunnen behalen indien hij/zij tot de AOW-gerechtigde leeftijd zou hebben deelgenomen. Het partnerpensioen geldt voor zowel de gehuwde als niet gehuwde partners en is ook beschikbaar voor aspirant-deelnemers.
Tijdelijk partnerpensioen	Het tijdelijk partnerpensioen gaat in na overlijden van de (aspirant-) deelnemer of gepensioneerd deelnemer en keert € 7.000,- bruto per jaar (niveau 2021) uit aan de partner. De uitkering stopt als de partner overlijdt of de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt, gemaximeerd op leeftijd 67. Voor de partner voor wie het tijdelijk nabestaandenpensioen vóór 1 januari 2014 is ingegaan eindigt het tijdelijk nabestaandenpensioen op de eerste dag van de maand waarin de nabestaande de 65-jarige leeftijd bereikt, dan wel, indien dit eerder is, aan het einde van de maand waarin de partner overlijdt.
Wezenpensioen	Elk wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen. Indien het een kind betreft van een ongehuwde alleenstaande deelnemer bedraagt het wezenpensioen 14% van het te behalen ouderdomspensioen. De eindleeftijd van het wezenpensioen is 18 jaar. Als het kind na de 18-jarige leeftijd de voor werkzaamheden beschikbare tijd geheel of grotendeels besteedt aan het volgen van onderwijs of een beroepsopleiding, keert het wezenpensioen uit tot aan de 27-jarige leeftijd. Het pensioen wordt verdubbeld indien er geen partner meer is die in aanmerking komt voor partnerpensioen.

Betreft	Invulling
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring OWASE.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/of in de zin van WAO van tenminste 15% wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet tot maximum leeftijd van 67 jaar. De premievrije voortzetting van de pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid geldt voor zowel het ouderdoms- als het (tijdelijk) partnerpensioen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring OWASE nog een aanvullende regeling. Dit betreft het arbeidsongeschiktheidspensioen aanvullend op een uitkering ingevolge de WIA of WAO.

Premiebeleid

Kostendekkende premie

De zuiver kostendekkende premie wordt berekend als de som van de volgende componenten:

1. De actuariel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke pensioenen. Ten behoeve van Pensioenkring OWASE gaat het hierbij om de volgende elementen:
 1. Comingservice koopsom voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Bij de vaststelling van de actuariel benodigde premie is tevens rekening gehouden met een excassokostenopslag van 2,75% van de koopsom;
 2. Risicokoopsommen voor het levenslange en tijdelijke partnerpensioen. Bij de vaststelling van de actuariel benodigde premie is tevens rekening gehouden met een excassokostenopslag van 2,75% van de koopsom;
 3. Een opslag van 4,2% over de opbouwcomponenten van de comingservice koopsom voor het meeverzekeren van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
2. De aan het risicoprofiel van Pensioenkring OWASE gerelateerde, solvabiliteitsopslag (risicobuffers) bovenop de actuariële premie voor de onvoorwaardelijke onderdelen voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereiste vermogen. De hoogte van de solvabiliteitsopslag wordt bepaald op basis van de strategische beleggingsmix van Pensioenkring OWASE en het Besluit Financieel Toetsingskader;
3. Een opslag voor uitvoeringskosten (deze opslag bestaat uit de jaarlijks terugkerende kosten, die niet worden gedekt door de genoemde voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokostenopslag). Bij de uitvoeringskosten zijn de kosten van het vermogensbeheer niet inbegrepen. De kosten van het vermogensbeheer worden gefinancierd uit de beleggingsopbrengsten en niet uit de pensioenpremies.

Er wordt in de opbouw van de (zuiver) kostendekkende premie bij Pensioenkring OWASE geen rekening gehouden met een opslag ter financiering van eventuele voorwaardelijke onderdelen.

Uitgangspunt bij de bepaling van de zuiver kostendekkende premie is de op de balansdatum (31 december van het voorafgaande boekjaar) geldende nominale marktrente over de maand december die wordt afgeleid van de nominale rentetermijnstructuur.

Gedempte kostendekkende premie

Het Nederlandse Pensioenfonds stelt de gedempte kostendekkende premie vast op basis van dezelfde elementen als de kostendekkende premie. De afwijkingen ten opzichte van de kostendekkende premie worden hieronder weergegeven:

- Onderdeel 1 wordt met ingang van het jaar 2021 berekend op basis van een verwachte waarde van toekomstig rendement onder aftrek van ten minste de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfondsen:
 - Het verwacht netto meetkundig rendement op vastrentende waarden, bedoeld in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen wordt vastgesteld voor een periode van vijf jaar (2021 tot en met 2025) op basis van zero swap rente per 30 september 2020.

- Het verwacht netto meetkundig rendement op zakelijke waarden wordt bepaald op basis van de maximaal te hanteren parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.
- Het strategische beleggingsbeleid is het uitgangspunt voor het vaststellen van de verwachte waarde van het toekomstig rendement. Op hoofdlijnen zal bij de premieberekening worden uitgegaan van:
 - Strategische allocaties (ratingverdeling niet gecorrigeerd voor duratie)
 - Karakteristieken o.b.v. strategische benchmarks (zoals rating, leverage)
 - Uitzondering: indien de uitvoering structureel afwijkt van bovenstaande terwijl dit niet kan worden vastgelegd in het strategisch beleid. Bijv. indien sprake is van structurele leverage in vastgoedfondsen: indien deze leverage acceptabel is maar geen benchmark met leverage beschikbaar is zal de leverage doelstelling van de vastgoedfondsen worden gehanteerd.

Bij een wijziging van het strategische beleggingsbeleid wordt het netto verwacht beleggingsrendement opnieuw vastgesteld.

- Iedere vijf jaar wordt de peildatum voor de rentetermijnstructuur bijgesteld, voor het eerst per 30 september 2025.

Voor het overige worden dezelfde grondslagen gehanteerd als voor de kostendeekkende premie.

- Onderdeel 2 wordt bepaald als het verschil tussen:
 - de solvabiliteitsopslag (behorende bij het vereist eigen vermogen per 31 december van het voorgaande jaar) over premieonderdeel '1' waarbij onderdeel 1 wordt berekend zonder rekening te houden met toekomstige toeslagverlening.
 - onderdeel 1 waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfondsen, onder aftrek van onderdeel 1 waarbij geen rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening.

Onderdeel 2 zal nooit negatief zijn.

Feitelijke premie

De financiering van de krachtens het pensioenreglement vast te stellen pensioenaanspraken geschiedt door betaling van een vaste CDC-pensioenpremie (dit is de feitelijke doorsneepremie).

De vaste CDC-pensioenpremie wordt, behalve voor de eerste periode, steeds voor een periode van drie jaar vastgesteld. In de periode die eindigt op 1 januari 2024 bedraagt de pensioenpremie 30%, vermeerderd met een tijdelijke opslag ten laste van de werkgever van 1,5% van de totale som van de pensioengrondslag van de deelnemers die bij de werkgever in dienst zijn. De reguliere CDC-pensioenpremie van 30% is voor de periode die eindigt op 1 januari 2024 verdeeld tussen werkgever en werknemer in de verhouding 75:25.

Een separate storting aan het weerstandsvermogen wordt gedaan. Deze storting is gelijk aan de hiervoor beschreven feitelijke premie * 0,2% / (1+0,2%). De premie die getoetst wordt aan de (gedempte) kostendeekkende premie is de feitelijke premie exclusief deze storting aan het weerstandsvermogen.

Wijziging reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Het pensioenreglement van de Pensioenkring OWASE is per 1 januari 2022 gewijzigd. Allereerst zijn de jaarlijkse bedragen aangepast naar de stand per 1 januari 2022. Daarnaast is de bepaling over deelnemerschap verduidelijkt voor wat betreft arbeidsongeschikte deelnemers, dit overeenkomstig een advies van de Geschillencommissie. Ook de bepalingen over onbetaald verlof en tijdelijk ouderdomspensioen zijn verduidelijkt. Hierbij is voor het tijdelijk ouderdomspensioen de mogelijkheid toegevoegd van uitstel tot uiterlijk de AOW-datum. Tenslotte is de bepaling over onvoorziene gevallen en beslechting van geschillen uitgebreid.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor Pensioenkring OWASE bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse Pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring OWASE en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring OWASE. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Owase ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

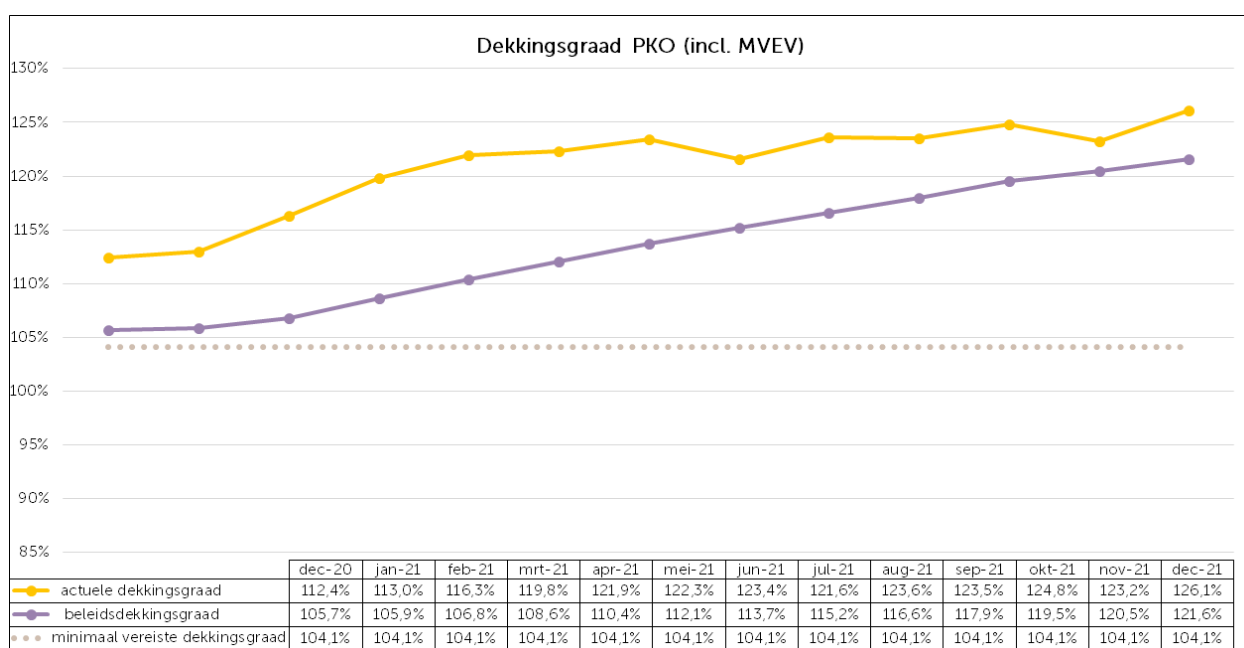
De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2021 van 105,7% naar 121,6%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2021 gestegen naar 126,1%. Dit is 13,7 procentpunt hoger dan ultimo 2020. Dit is met name veroorzaakt door de gestegen rente. De gestegen rente had wel een negatief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 45% is afgedekt was de daling van de waarde van de verplichtingen groter. Het totale rendement van de rendementsportefeuille kwam door de bijdrage vanuit de returnportefeuille wel positief uit en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring OWASE in 2021

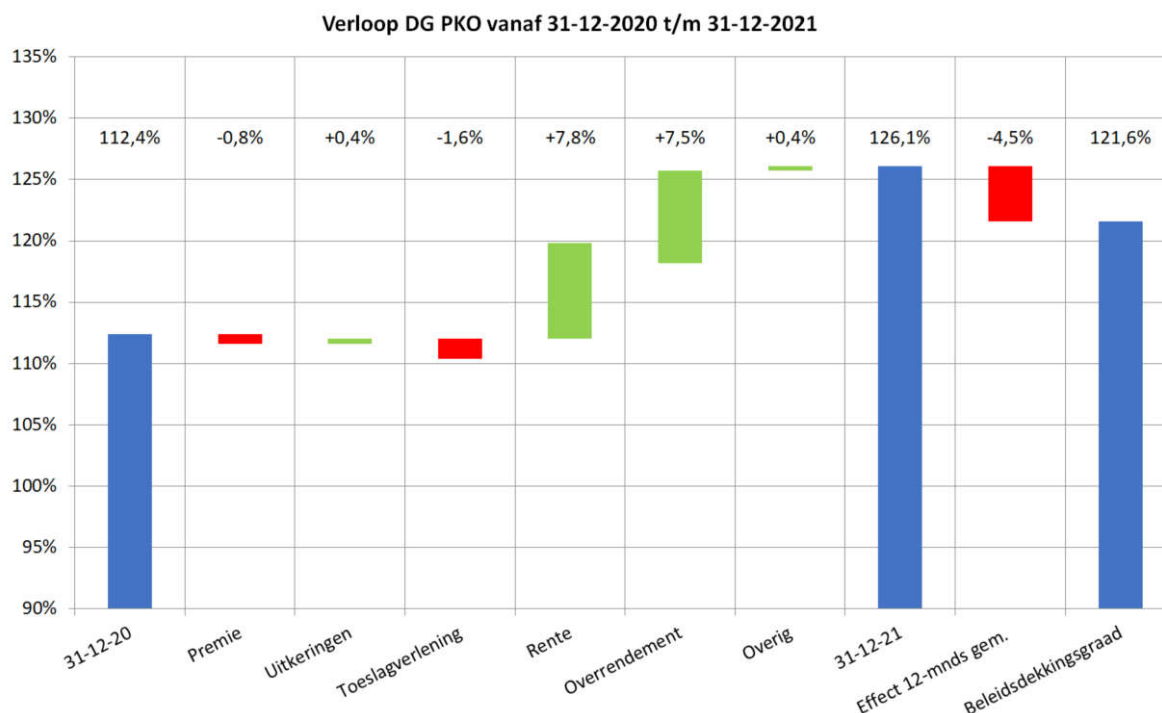
Omschrijving	Pensioen-vermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad
Stand 1 januari	1.068.003	949.834	112,4%
Premiebijdragen (regulier)	15.458	20.912	-0,8%
Uitkeringen	-23.040	-23.590	0,4%
Toeslagverlening	0	14.417	-1,6%
Aanpassing RTS	0	-61.100	7,8%
Beleggingsresultaten	64.528	-5.065	7,5%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1.350	-4.055	0,4%
Stand 31 december	1.123.600	891.353	126,1%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2020. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE in 2021

Ontwikkeling dekkinggraad Pensioenkring OWASE in 2021

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,56% (2020: 0,14%). In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkinggraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Het premiedepot doet niet mee in de berekening van de dekkinggraad. De beleidsdekkinggraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkinggraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring OWASE heeft zich in 2021 hersteld tot een dekkinggraad boven de vereiste dekkinggraad en is derhalve niet langer in een situatie van reservetekort. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkinggraad is bepaald op 118,0% (2020: 119,3%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 120,3% (2020: 119,7%).

Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2021 is de minimaal vereiste dekkinggraad 104,1% (2020: 104,1%).

Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	112,4%	112,6%
Premiebijdragen (regulier)	-0,8%	-0,8%
Uitkeringen	0,4%	0,3%
Toeslagverlening	-1,6%	0,0%
Aanpassing RTS	7,8%	0,0%
Beleggingsresultaten	7,5%	4,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,4%	0,0%
Stand 31 december	126,1%	116,1%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 126,1% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 116,1% op die datum.

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 112,4%. Dit wijkt af van het ingediende herstelplan welke uitging van 112,6%. Dit komt door een correctie op het vermogen in het jaarwerkproces van 2020. Het herstelplan wordt immers eerder afgerond in het jaar dan het jaarverslag.

De premie heeft negatief bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn met het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen, maar deze bijdrage was positief.

De beleidsdekkingsgraad was per 30 september 2021 hoger dan 110% en derhalve is een gedeeltelijke toeslag verleend per 1 januari 2022. Aangezien het besluit reeds in 2021 is genomen, is deze toeslag verwerkt in de dekkingsgraad per eind 2022. Dit heeft een verlagend effect gehad op de dekkingsgraad van 1,6%. In het herstelplan was nog geen rekening gehouden met een toeslag per 1 januari 2022.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2021. De gestegen rente heeft daartegen een negatief effect gehad op de waarde van de vastrentende waarden.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Pensioenkring OWASE was eind 2021 uit herstel. Het pensioenfonds heeft derhalve in 2022 geen herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank,

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring OWASE bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring OWASE is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%.

De maatstaf voor actieve deelnemers is in overleg met sociale partners aangepast van loonindex naar CPI alle bestedingen, gelijk aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Dit geldt voor het eerst bij de toeslagverlening over 2021. Derhalve is voor alle deelnemers met ingang van de toeslagverlening over 2021 de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning.

Pensioenkring OWASE volgt de systematiek van toekomstbestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. De beleidsdekkingsgraad bedroeg per 30 september 2021 117,9%. Vanaf een dekkingsgraad van 124,0% kan er een volledige toeslag worden toegekend. De stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer, alle bestedingen, over september 2020 ten opzichte van september 2021 bedroeg 2,70%. Er is een gedeeltelijke toeslag toegekend van 1,65%. De gemiste toeslag bedraagt 1,05%.

Inhaaltoeslag

Het bestuur probeert de gemiste indexaties op een latere datum alsnog toe te kennen zodra de financiële situatie van het pensioenfonds dat weer toelaat. Hierbij geldt een maximale termijn van 10 jaar.

Overzicht van toegekende toeslagverlening actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,65%	2,65%	2,65%
2013	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2014	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2015	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2016	0,00%	1,50%	1,50%	4,19%
2017	0,00%	1,75%	1,75%	6,01%
2018	0,90%	2,00%	1,10%	7,18%
2019	1,53%	2,40%	0,87%	8,11%
2020	0,26%	2,90%	2,64%	10,97%
2021	0,00%	2,00%	2,00%	13,19%
2022	1,65%	2,70%	1,05%	11,42%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar. Bij de bepaling van de cumulatieve achterstand 2022 komt de niet toegekende indexatie van 2012 te vervallen.

Overzicht van toegekende toeslagverlening niet-actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,09%	2,09%	2,09%
2013	0,25%	1,50%	1,25%	3,37%
2014	0,44%	0,44%	0,00%	3,37%
2015	0,34%	0,61%	0,27%	3,65%
2016	0,00%	0,39%	0,39%	4,05%
2017	0,00%	-0,01%	-0,01%	4,04%
2018	0,66%	1,47%	0,81%	4,88%
2019	0,93%	1,47%	0,54%	5,45%
2020	0,15%	1,64%	1,49%	7,02%
2021	0,00%	1,11%	1,11%	8,21%
2022	1,65%	2,70%	1,05%	7,10%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar. Bij de bepaling van de cumulatieve achterstand 2022 komt de niet toegekende indexatie van 2012 te vervallen.

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	19.131	8.673	
Risicopremie overlijden	371	187	
Premie TNBP	202	202	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	1.209	770	
Opslag voorwaardelijke opbouw		3.562	
Opslag instandhouding VEV	3.911	1.777	
Kostenopslag pensioenbeheer	287	287	
Totaal premiebijdragen	25.111	15.458	15.518
Premie-egalisatiedepot (PED)			-60
Totaal premiebijdragen na verrekening PED			15.458

Analyse van het resultaat

In 2021 is een positief resultaat behaald van € 114.078 duizend (2020: 118.169 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2021	2020
Beleggingen en rekenrente	130.693	-16.838
Premies	-6.252	-3.339
Waardeoverdachten	-31	124.258
Kosten	0	0
Uitkeringen	551	-63
Kanssystemen	3.857	-81
Toeslagverlening/korting	-14.417	-1.670
Incidentele mutaties TV	-125	25
Wijziging Grondslagen	0	16.052
Andere oorzaken	-198	-175
Resultaat	114.078	118.169

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	64.528	83.586
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	5.065	2.822
Wijziging marktrente	61.100	-103.246
Totaal beleggingen en rekenrente	130.693	-16.838

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2021 zijn:

- **Beleggingen / rekenrente**
De wijziging van de nominale rekenrente droeg € 61.100 duizend positief bij aan het resultaat. Deze verandering bestaat uit 2 componenten, namelijk een negatief resultaat door een overgang naar de UFR samenstelling van 2021 (75% oude en 25% nieuwe) en een positief resultaat door de DNB curve van ultimo 2021. Deze wijzigingen bedragen respectievelijk € -9.985 duizend en € 71.085 duizend. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 5.065 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,533% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2020). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 64.528 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / rekenrente € 130.693 duizend positief.
- **Bijdragen**
Op premie is een negatief resultaat behaald van € 6.252 duizend. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeckende premie op basis van verwacht rendement. De werkelijke kosten van de pensioenopbouw zijn vastgesteld op grond van de marktrente.
- **Toeslagverlening/korting**
De beleidsdekkingsgraad was per 30 september 2021 hoger dan 110% en derhalve is een gedeeltelijke toeslag van 1,65% verleend per 1 januari 2022. Aangezien het besluit reeds in 2021 is genomen, is deze toeslag verwerkt in de dekkingsgraad per eind 2022. Hierdoor is de voorziening met € 14.417 duizend toegenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring OWASE zijn in 2021 niet aangepast.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorziening toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring OWASE hoger is dan het vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De vermogenspositie is naar zijn mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2022, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring OWASE.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring OWASE

Gedurende de eerste helft van 2020 is een ALM studie uitgevoerd. Op basis van de ALM studie uit 2020 bestond gedurende 2021 het strategische beleggingsbeleid uit een vermogensverdeling van 55% vastrentende waarden en 45% zakelijke waarden, in combinatie met een 45% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van de belangrijkste valutarisico's (de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen).

In het kader van het beleggingsplan 2022 is geoordeeld dat het opnemen van minder niet-AAA staatsobligaties risicoruimte zou vrijspelen voor meer zakelijke waarden. Deze keuze is in de allocatie voor 2022 verwerkt met de intentie deze ook strategisch te gaan vastleggen.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, doch het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast wordt onder andere gezorgd voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren. Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld, die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2021

De economische groeicijfers werden in 2021 nog sterk beïnvloed door de COVID-19 pandemie. Sinds de vaccinatiecampagnes en de heropening van de economieën hebben we in de VS en Europa zeer sterke groeicijfers gezien. De Amerikaanse economie is inmiddels weer groter dan voor de pandemie en ook in Europa is de schade weer vrijwel ingehaald. De ongekende fiscale stimulering is geleidelijk tot een einde gekomen en ook centrale banken zijn bezig met de vraag wanneer, en vooral hoe snel, zij de monetaire stimuleringsmaatregelen gaan afbouwen. We zien dat de pandemie enkele al langer bestaande trends heeft versterkt en versneld, zoals het toenemende belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering en een groeiende focus op klimaatontwikkelingen. Geleidelijk neemt de invloed van COVID-19 op de economie af, nieuwe varianten lijken minder schadelijk voor de gezondheid en overheden proberen nieuwe lockdowns met boostershots te voorkomen.

De robuuste economische groei en de nog altijd zeer lage rentes betekenen dat de 'search for yield' nog altijd gaande is. Afgelopen jaar was voor aandelenmarkten dan ook een uitzonderlijk goed jaar. Vastrentende markten hadden het moeilijker door oplopende renteniveaus.

De 26e VN klimaatconferentie in november in Glasgow bracht bemoedigende beleidsvoornemens, maar was geen onverdeeld succes. De impact op financiële markten hiervan was beperkt.

Het thema, dat de financiële markten in 2021 domineerde, was de ontwikkeling van de inflatie. Onder invloed van de heropening van economieën en spanningen tussen Rusland en het Westen liepen prijzen van grondstoffen en energie fors op. Deze tekorten en de steeds weer terugkerende hoge besmettingscijfers van COVID-19 zorgden voor problemen in productieketens en voor tekorten aan allerlei producten, van hout tot microprocessoren.

De verwachting was steeds dat de hogere inflatie tijdelijk zou zijn en in de loop van het jaar zou terugvallen. Gedurende 2021 bleek de inflatie echter meer vasthoudend te zijn en langer op hogere niveaus te blijven. Uiteindelijk werden centrale banken richting het einde van het jaar gedwongen om dit te erkennen en volgde er een scherpe draai in het monetair beleid: van uitzonderlijk ruim beleid naar verkrapping. Hoewel de inflatiecijfers nog altijd tijdelijke elementen bevatten, is het duidelijk dat we de komende jaren, vooral in de VS, met hogere inflatie te maken krijgen. De Amerikaanse arbeidsmarkt is krap te noemen, vooral doordat de beroepsbevolking in de VS nog altijd fors kleiner is dan voor de pandemie. Het gevaar van een loon-prijsspiraal is in de VS dan ook zeker aanwezig. In de eurozone ligt het kerncijfer eind 2021 op een recordniveau van 2,6% en worden we in 2022 ook in Europa geconfronteerd met een grote inflatieschok. Mede door de gestegen inflatieverwachtingen stegen de rentes wereldwijd, vooral de rentes voor de korte en middellange looptijden.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 7% versus de euro onder invloed van de verwachting dat de Amerikaanse rente sneller verhoogd zal worden dan de rente in de eurozone. Ook het Britse pond en de Chinese renminbi stegen in waarde ten opzichte van de euro. Van de grote valuta's daalde alleen de Japanse yen.

Aandelen ontwikkelde markten

Door de heropening van economieën boekten bedrijven sterke resultaten. Gedurende het gehele jaar overtroffen bedrijven de winstverwachtingen van analisten, wat leidde tot goede rendementen voor aandelen.

De wereldwijde aandelenindex steeg in 2021 in euro's gemeten ruim 30%. Vooral de energie-, technologie- en de financiële sector deden het goed. Nutsbedrijven en non-cyclische consumentengoederen hadden het moeilijker doordat zij minder profiteren van het sterke economische herstel. Regionaal gezien presteerden Amerikaanse aandelen het best, niet ver daarachter gevolgd door Europese aandelen. De Pacific regio inclusief Japan bleef achter.

Aandelen opkomende markten

Aandelen uit opkomende landen bleven in 2021 achter bij ontwikkelde markten en noteerden een rendement van bijna 5%. Dit was in belangrijke mate het gevolg van de ontwikkelingen in China, waar overheidsingrijpen bij bedrijven in de vastgoedsector de aandelenkoersen onder druk zette. De Chinese economie heeft ook te leiden onder de grote lockdowns bij coronabesmettingen. Daarnaast waren de lagere vaccinatiegraden in veel opkomende landen een rem op de economische heropening.

Onroerend goed

Vastgoed zette het herstel na de coronacrisis in 2021 voort. De sectoren logistiek, opslag en datacenters leidden de weg ondanks toch al hoge waarderingen. Gesteund door de ontwikkeling van thuiswinkelen en -werken is de bezettingsgraad in deze sectoren zeer hoog. Ook woningen presteerden weer goed en de fundamenteën van deze sector blijven op de langere termijn sterk en robuust. Winkelvastgoed herstelde wat, nadat markten zich minder zorgen maakten over COVID-19. De sector blijft achterlopen vanwege twijfels over de lange termijn impact van online winkelen. Bij kantoren zijn er nog altijd vraagtekens rondom de lange termijn gevolgen van meer thuiswerken. De verwachting is echter dat de vraag naar A-locaties groot zal blijven en dat de benodigde ruimte per werknemer op kantoor zal toenemen.

Beursgenoteerd vastgoed heeft het afgelopen jaar verder herstel laten zien en steeg wereldwijd ruim 30%. In Europa was dat een stijging van zo'n 15%.

Vastrentende waarden (investment grade en hoogrentend)

Centrale banken hebben aan het eind van het jaar een scherpe draai gemaakt in hun beleidsvoornemens. De Fed heeft haar visie op het tijdelijke karakter van inflatie losgelaten en gaat het opkoopprogramma de komende

maanden versneld beëindigen. Verwacht wordt dat er in 2022 drie tot vier renteverhogingen door de Fed zullen worden doorgevoerd. De ECB is wat terughoudender, maar bouwt het PEPP-opkoopprogramma wel af.

Renteniveaus kenden een beweeglijk verloop dit jaar. Per saldo zijn kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en de draai in centrale bankenbeleid, licht opgelopen. Dit heeft geleid tot negatieve obligatierendementen op veilige staats- en bedrijfsobligaties.

De Duitse 10-jaars rente steeg in 2021 van -0,57% naar -0,18%. De Europese AAA staatsleningenindex liet hierdoor een negatief rendement van -2,8% zien. Kredietopslagen lieten een zeer stabiel verloop zien en Europese bedrijfsobligaties boekten een negatief rendement van -1,1%. De categorieën hoogrentende obligaties en hypotheekleningen lieten binnen de vastrentende waarden, ondanks de oplopende renteniveaus, een positief rendement zien.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 30% matching- en 70% rendementsportefeuille.

2021	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2021	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	30	30	-10,4	-11,0
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	30	30		
Rendementsportefeuille	70	70	13,2	13,4
Aandelen ontwikkelde landen	32	30	29,8	29,1
Aandelen opkomende landen	8	7,5	3,5	4,9
Niet-genoteerd onroerend goed	2,5	5	8,9	8,9
Beursgenoteerd onroerend goed	2,5	2,5	15,3	17,6
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	10	10	-1,2	-1,1
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	10	10	2,8	2,8
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligaties ¹	2,5	2,5	n.v.t.	2,1
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	2,5	1,0	1,9
Totaal²	100	100	6,1	5,7

1 Deze categorie is niet ingevuld in 2021

2 Inclusief valuta-afdekking

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring OWASE loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 45% van het renterisico af te dekken op basis van de marktrente. De feitelijke afdekking per ultimo 2021 bedroeg 45,5%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De

renteafdekking wordt ingevuld door middel van beleggingen in staatsobligaties, bedrijfsobligaties (investment grade), hypotheeken en LDI fondsen die via rentederivaten de aanvullend benodigde afdekking leveren.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Pensioenkring OWASE hanteert in haar afdeckingsbeleid een curvebeleid. Vanaf 2020 is de stapsgewijze aanpassing van de UFR-methodiek in de richting van de marktrente begonnen, wat resulteert in een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. In 2021 is besloten deze toename niet te volgen in het afdeckingsbeleid en de afdekking vooral te blijven richten op de middellange looptijden. Hoewel dat tot extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad leidt, is de verwachting dat het extra rendement hier naar verwachting voldoende tegen opweegt.

De swaprente is gestegen in 2021 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen (benchmark -11,0%) als de matchingportefeuille (-10,4%) flink negatief was. Het verschil in rendement (0,6%-punt) wordt enerzijds verklaard door de ontwikkeling van de staat/swap spread en anderzijds door de curvepositionering. De rente op Duitse, Franse en Nederlandse overheidsleningen is minder hard gestegen dan de swaprente waardoor de waardedaling van deze leningen kleiner was dan voor de verplichtingen; dit droeg positief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark. Daarnaast stegen in 2021 de 20- en 30-jaars swaprente harder dan de lange 50-jaars swaprente. Gezien het curvebeleid, wat relatief meer afdekt op de korte looptijden en minder op de lange looptijden, droeg dit negatief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark.

Het resultaat wordt ook beïnvloed doordat voor de renteafdekking een bandbreedte is vastgesteld waarbinnen deze mag bewegen. Per saldo hebben deze factoren geleid tot de betere performance van 0,6%-punt t.o.v. de benchmark.

Rendementsportefeuille: aandelen en vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve vastrentende waarden bedrijfsobligaties, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Pensioenkring OWASE. Vooral aandelen ontwikkelde landen en (niet-) beursgenoteerd vastgoed droegen het meeste bij aan het rendement. Bedrijfsobligaties presteerden negatief doordat de kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en het minder ruime centrale bankenbeleid, licht zijn opgelopen.

Zowel de passieve fondsen aandelen opkomende landen als vastrentende waarden hoogrentende landen presteerden minder goed dan de benchmark. De verklaring is dat de fondsen binnen deze beleggingscategorieën bedrijven/landen hebben uitgesloten op basis van verantwoord beleggen criteria gedurende het jaar. Deze uitgesloten beleggingen hebben een relatief goede performance behaald in 2021 waar de desbetreffende benchmarks van hebben geprofiteerd, omdat zij niet dergelijke uitsluitingen hebben gedaan.

De passieve aandelenfondsen ontwikkelde landen wereldwijd, Noord-Amerika en Europa presteerden door de ESG-factor beter dan de benchmark.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. Binnen aandelen ontwikkelde landen bestaat de regioverdeling uit 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt ingevuld met actieve beleggingsfondsen. Bij illiquide categorieën zoals niet-genoteerd onroerend goed wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille. Conform het beleggingsbeleid 2021 is per ultimo januari 2021 2,5% verschoven van aandelen naar niet-beursgenoteerd onroerend goed. Een deel hiervan is nog niet ingevuld, maar staat nog uit in afgegeven commitment naar een Nederlands woningfonds en een logistiek onroerend goed fonds.

In 2021 is het afgegeven commitment naar de NHG en niet-NHG hypotheekfondsen volledig ingevuld met een 50%/50% verdeling naar NHG en niet-NHG, in lijn met de strategische allocatie naar hypotheek van 10%.

De allocatie naar hoogrentende bedrijfsobligaties is in 2021 nog niet ingevuld. In 2021 is een geschikte beleggingsmogelijkheid geselecteerd inclusief MVB-integratie, waarna deze allocatie in 2022 zal worden ingevuld.

Valuta-afdekking

Pensioenkring OWASE dekt het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels gedempt. In 2021 gebeurde het omgekeerde, de euro verzwakte ten opzichte van de meeste andere valuta's waardoor de waardeinstijging werd gedempt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dat beleid gaat over de integratie van MVB-factoren in beleggingsbeslissingen, de dialoog met ondernemingen om gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement), stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen en uitsluiting van bedrijven en landen. Op grond van het MVB-beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring OWASE rekening gehouden met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Pensioenkring OWASE heeft in 2021 diverse stappen ondernomen om het MVB-beleid verder te implementeren in de beleggingsportefeuille. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties, hypotheek, hoogrentende landen en staatsobligaties wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsen vallen daaronder. Doel van de wetgeving is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

De pensioenregeling van Pensioenkring OWASE kwalificeert zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als een lichtgroen pensioenproduct onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (een zogenaamd artikel 8-product). De fondsen waarin Pensioenkring OWASE belegt, hebben ook elk een eigen SFDR-classificatie. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een beleggingsproduct waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een beleggingsproduct dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

Pensioenkring OWASE voldoet, afgezien van de categorie aandelen, aan een lichtgroen pensioenproduct ofwel een artikel 8-product. Een overzicht per beleggingscategorie is opgenomen in hoofdstuk Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28. Een kringspecifiek overzicht wordt opgenomen in het MVB-Jaarverslag 2021.

CO₂-reductie

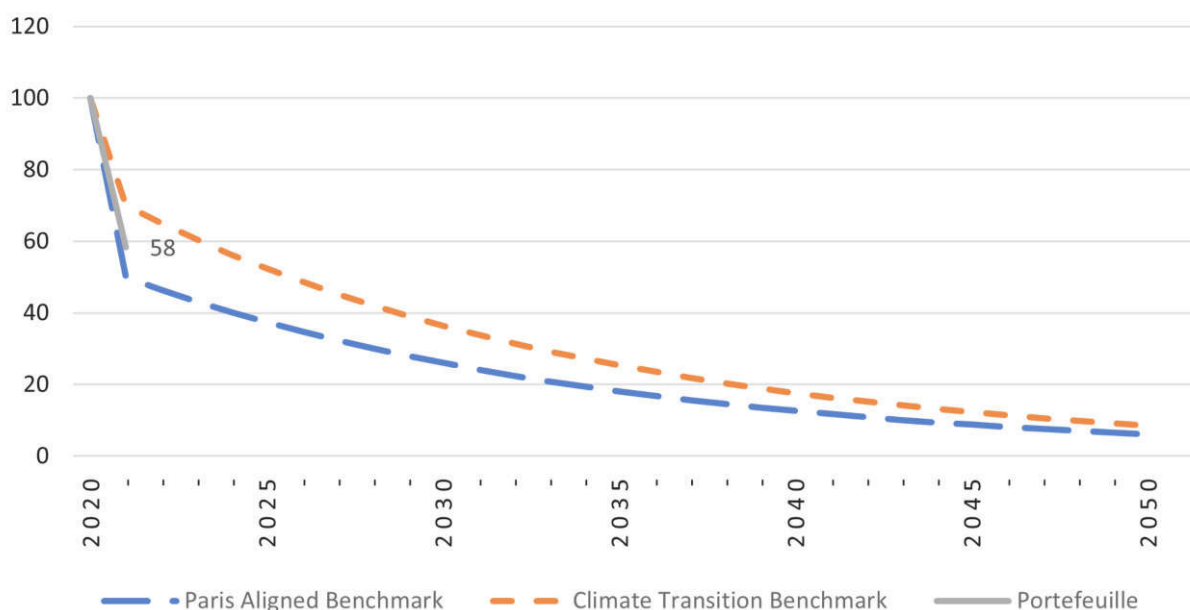
Broeikasgasuitstoot (zoals CO₂ en methaan) wordt weergegeven in CO₂e, waarbij de 'e' voor equivalenten staat. Dit betekent dat de impact van broeikasgassen wordt omgerekend naar tonnen CO₂. Hierna wordt ter vereenvoudiging alleen CO₂-uitstoot gebruikt.

De weergegeven CO₂-uitstoot betreft alleen scope 1 en 2; de totale CO₂-voetprint van de beleggingen wordt uitgedrukt in Scope 1, 2 en/of 3. Onder Scope 1 vallen alle emissies, die door bedrijven direct worden uitgestoten als gevolg van de eigen activiteiten. Scope 2 heeft betrekking op de indirecte emissies, die samenhangen met de productie van de ingekochte energie, bijvoorbeeld van een elektriciteitsbedrijf. Als de uitstoot van andere leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 3), dan ligt de voetprint een stuk hoger. Het GHG-Protocol (Green House Gas) schrijft voor dat alle scope 1 en 2 emissies dienen te zijn opgenomen in een CO₂-voetprint. In dit jaarverslag zijn alleen scope 1 en 2 CO₂-data opgenomen, welke afkomstig zijn van Institutional Shareholder Services (ISS).

In 2021 stelden we voor de categorieën aandelen ontwikkelde landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed tezamen een CO₂-reductiedoelstelling vast conform de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie. Dat houdt in dat in 2020 de CO₂ uitstoot van de portefeuille met 30% moet zijn verminderd ten opzichte van basisjaar 2019. Daarna geldt een reductiedoel van ten minste 7% per jaar. Aangezien we voor Pensioenkring OWASE niet beschikken over CO₂-data per ultimo 2019, gebruiken we het jaar 2020 als basisjaar. Hiermee zijn we prudent in de CO₂-reductie weergave, aangezien Pensioenkring OWASE reeds in 2020 beleggingsfondsen heeft verwisseld voor ESG-fondsen; deze behaalde CO₂-reductie in 2020 is helaas niet zichtbaar.

In onderstaande grafiek is te zien dat deze CO₂-reductiedoelstelling ruimschoots is behaald. Door de MVB-aandelentransitie ontwikkelde landen wereldwijd in 2021 heeft Pensioenkring OWASE een significante stap gezet in CO₂-reductie.

Scope 1 & 2 CO₂-uitstoot (eind 2020 = 100)

De CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen is voor Pensioenkring OWASE per ultimo 2021 (44) met 42% gedaald in vergelijking met ultimo 2020 (76). Door deze CO₂-reductie van 42% ten opzichte van basisjaar 2020, zit de kring ruimschoots op target met de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie (CTB) en zit dicht tegen het pad aan van de Paris Aligned Benchmark van de Europese Unie (PAB).

Ultimo	Relatieve CO ₂ -voetprint Scope 1 en 2	Basisjaar 2020	Daling van:	Gerealiseerd:
2020	76	100		
2021	44	58	42%	in 2021

Ultimo	Relatieve CO2-voetprint Scope 1 en 2	Basisjaar 2020	Daling van:	Gerealiseerd:
		CO2-reductie:	42%	t.o.v. basisjaar 2020

Wat zijn de CTB en PAB?

Zowel CTB als PAB zijn EU-benchmarks gericht op het bewerkstelligen van carbonneutraliteit in 2050 met een jaarlijkse decarbonisatie van 7%, en in beide gevallen worden controversiële wapens, tabak, schenders van EU-milieunormen, en schenders van OESO en UNGC-richtlijnen uitgesloten. Het voornaamste verschil is dat CTB minder ambitieus start (30% CO₂-reductie) dan PAB (50% CO₂-reductie).

Het Nederlandse Pensioenfonds zal in 2022 verder gaan met aanscherping en implementatie van het MVB beleid, binnen diverse beleggingscategorieën. Onze plannen voor dat jaar staan beschreven in de paragraaf over Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring OWASE diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2021 € 936 duizend (2020: € 950 duizend).

De administratiekosten zijn in 2021 gestegen door indexering van het tarief en door een lichte stijging van het aantal deelnemers. De totale kosten dalen licht in relatie tot 2020 door eerste jaars toezichtkosten in 2021, hogere administratiekosten, hogere kosten certificering, hogere Overige kosten in combinatie met gedaalde kosten van de adviserend actuaris, belanghebbende orgaan (wegvallen btw) en kosten accountant door de aanstelling van een andere partij.

Kenmerkend voor de regeling is dat deze een mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Analyse vanuit Het Nederlands pensioenfonds voor 2020 geeft het beeld dat de pensioenuitvoeringskosten per (actieve) deelnemer en gepensioneerde met € 328 lager is in vergelijking met andere APF fondsen. Gemiddeld genomen heeft deze APF markt een pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 423 in 2020. Gemiddeld genomen zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van de pensioenmarkt € 510 in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De daling van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 317 per deelnemer ligt nog steeds aan de onderkant van de (APF-) markt. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	509	494
Certificerend actuaris	39	25
Adviserend actuaris	31	62
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	23	52
Belanghebbendenorgaan	62	100
Verkiezingen Belanghebbendenorgaan	2	3
Toezichtskosten	58	1
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	140	134
Informatiegesprekken	52	73
Overige	20	6
Totaal	936	950
Actieve deelnemers	1.294	1.271
Pensioengerechtigden	1.663	1.625
Totaal	2.957	2.896
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	317	328

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2021 voor de Pensioenkring OWASE zijn uitgekomen op € 3.302 duizend, een daling van € 508 duizend ten opzichte van 2020 (€ 3.810 duizend). Het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen en bedroeg in 2021 € 1.089 miljoen tegenover € 998 miljoen in 2020. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de totale kosten vermogensbeheer 0,30%, een daling van 0,08%-punt ten opzichte van 2020 (0,38%). Deze daling komt door lagere beheer-, overige- en transactiekosten door een efficiëntere invulling van verschillende beleggingscategorieën, welke medio 2020 zijn doorgevoerd.

Analyse vanuit Het Nederlands Pensioenfonds over 2020 geeft het beeld dat de vermogensbeheerkosten voor Pensioenkring OWASE met 0,30% van het vermogen lager zijn dan het APF-gemiddelde in de markt van 0,31% in 2020. Gemiddeld genomen zijn de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van de pensioenmarkt 0,35% in 2020 (ca. 200 pensioenfonds). De daling van de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van Pensioenkring OWASE in 2021 naar 0,24% van het vermogen komt door een meer efficiënte uitvoering.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2021 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Nederlandse Pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2021	Beheerkosten en overige kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten			
Vastgoed	436	113	549	0,05%
Aandelen	359	472	831	0,07%
Vastrentende waarden	573	35	608	0,06%
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.368	620	1.988	0,18%
Kosten overlay (LDI-gerelateerde) beleggingen ¹	149	76	225	0,02%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.517	696	2.213	0,20%
	Overige kosten			
Kosten vermogensbeheer bestuur en bestuursbureau	149		149	0,01%
Kosten fiduciair beheer	669		669	0,06%
Bewaarloon	78		78	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	-		-	-
Overige kosten	193		193	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.089		1.089	0,10%
Totaal kosten vermogensbeheer	2.606		3.302	0,30%

1 Kosten overlay beleggingen zijn kosten voor LDI-gerelateerde beleggingen inclusief beleggingsinstrumenten, die worden gebruikt voor LDI-uitvoering

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). Deze totale kosten bedroegen 0,30% in 2021 (2020: 0,38%).

De totale kosten vermogensbeheer van 0,30% in 2021 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- **Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele

kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2021 1.517 duizend (2020: € 1.927 duizend) ofwel 0,14% (2020: 0,19%) van het vermogen. Deze kosten daalden vanwege een efficiëntere invulling van verschillende beleggingscategorieën, welke halverwege 2020 is doorgevoerd. Ook in percentage van het vermogen daalden deze kosten door enerzijds lagere absolute kosten en anderzijds een hoger gemiddeld belegd vermogen.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2021 € 1.089 duizend (2020: € 1.108 duizend) ofwel 0,10% (2020: 0,11%) van het vermogen. Deze kosten daalden zowel absoluut als in percentage van het vermogen door een hoger gemiddeld belegd vermogen.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2021 € 696 duizend (2020: € 775 duizend) ofwel 0,06% (2020: 0,08%) van het vermogen. Deze kosten daalden aangezien deze kosten in 2020 wat hoger waren dan normaal vanwege de genoemde portefeuillemwijzigingen. Ook in percentage van het vermogen daalden deze kosten door enerzijds lagere absolute kosten en anderzijds een hoger gemiddeld belegd vermogen.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Pensioenkring OWASE worden exclusief transactiekosten weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2021 bedragen deze vermogensbeheerkosten 0,24% (2020: 0,30%) in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,14% (2020: 0,19%) beheerkosten en 0,10% (2020: 0,11%) overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van een fonds is volgens de wet "de mate waarin een fonds, na overleg met de vertegenwoordigers van werkgevers of werkgeversverenigingen, werknemers of werknemers-verenigingen of beroepspensioenverenigingen en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds."

Het pensioenfondsbestuur is zich goed bewust van de afweging die voortdurend gemaakt moet worden tussen risico en rendement. Het huidige beleggingsbeleid biedt naar het oordeel van het bestuur reeds een goede balans tussen risico en rendement.

De risicohouding van de kring voor de korte termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de hoogte van het vereist eigen vermogen (VEV) of een bandbreedte hiervoor. De reservetekortgrens lag per 1 januari 2016 bij ca. 120% op basis van de strategische beleggingsmix. Als toen voor die mix werd uitgegaan van een minimaal risico, dan zou de grens bij ca. 115% liggen. En als toen voor die mix werd uitgegaan van een maximaal risico, dan zou de grens bij ca. 125% liggen. Het vereist eigen vermogen heeft dus een bandbreedte tussen plus en min 5%-punt. Die bandbreedte past naar het oordeel van het bestuur bij de afweging die momenteel tussen risico en rendement gemaakt moet worden.

De risicohouding van de kring voor de lange termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. In de zomer van 2015 heeft pensioenfonds OWASE een zogenaamde aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd bij de CDC-pensioenregeling, zoals die per 1 januari 2015 is afgesproken door cao-partijen. In deze aanvangshaalbaarheidstoets is vastgesteld wat het gemiddeld verwachte pensioenresultaat (50e percentiel) en het verwachte pensioenresultaat in een slechtweerscenario (5e percentiel) zijn en is daarnaast beoordeeld of er

voldoende herstelkracht is en of het premiebeleid realistisch en haalbaar is. Bij de toets werd voor het bepalen van de ondergrenzen uitgegaan van pensioenresultaten met een vaste toeslagrealisatie van 60% (ondergrens indexatieambitie) en een vaste opbouwrealisatie van 80% (ondergrens opbouwambitie), zonder kortingen, reparaties of inhaalindexaties. Vanaf de jaren na 2015 wordt jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd.

Het pensioenresultaat is wettelijk omschreven als:

“een per scenario als percentage uitgedrukt quotiënt met in de teller de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen en in de noemer de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen, zonder toepassing van vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten en met toepassing van jaarlijkse toeslagverlening ter hoogte van de scenarioprijsinflatie.”

Voor de berekeningen in de haalbaarheidstoets worden de deelnemers ingedeeld in leeftijdsgroepen en worden de verwachte pensioenresultaten per leeftijdsgroep berekend. Het (naar aantallen deelnemers) gewogen gemiddelde van de leeftijdsgroepen is het verwachte pensioenresultaat op pensioenfondsniveau.

Op basis van de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets heeft het bestuur van Pensioenfonds OWASE - in overleg met de cao-partijen - en overgenomen door het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds de volgende ondergrenzen voor het pensioenresultaat bepaald:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een “slechtweerscenario” (lees: 5^e percentiel) 37% te bedragen.

Ambitieniveau

De risicohouding van Pensioenkring OWASE voor de lange termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Op basis van de haalbaarheidstoets verwacht Pensioenkring OWASE een ondergrens van het pensioenresultaat van 89% (vanuit het VEV gerekend). In een slechtweerscenario kan toeslagverlening voor langere tijd onder druk komen te staan. Om die reden is gekozen voor een slechtweerspensioenresultaat dat maximaal 37% mag afwijken.

Het beleid van het fonds is niet gericht op het realiseren van een hoge dekkingsgraad: elke dekkingsgraad boven het niveau van volledige indexatieverlening wordt gelijk gewaardeerd. De indexatieambitie van het fonds is 60-80%, dat houdt in: minimaal 60% looninflatie resp. 60% prijsinflatie compenseren over een periode van 15 jaar. De opbouwambitie van het fonds is 80-100% van de fiscaal maximaal toegestane opbouw, dat houdt in: minimaal 80% opbouw realiseren over een periode van 15 jaar (o.a. door een stabiele kostendekkende premie). Het pensioenresultaat dient - op basis van de uitkomsten van de ALM-studie en met correctie voor de prijsinflatie - voor de actieve deelnemers ten minste 90% te zijn over een periode van 15 jaar en voor de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers ten minste 85% te zijn over een periode van 15 jaar. De kans op korting dient geminimaliseerd te worden, liefst uitgesloten.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring OWASE is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 42 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring OWASE.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring OWASE gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het Nederlandse Pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingsbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdekkingsniveau is het noodzakelijk om derivaten (onder andere renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het Nederlandse Pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring OWASE het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring OWASE heeft Het Nederlandse Pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kunnen overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkinggraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2021

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkinggraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkinggraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	101,1	114,3	127,6
-0,50%	105,7	120,1	134,5
0,00%	110,5	126,1	141,8
0,50%	115,5	132,5	149,5
1,00%	120,8	139,2	157,6

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor onder andere gedwongen worden om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring OWASE kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring OWASE tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring OWASE bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het Nederlandse Pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als “middel” maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: “Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring OWASE kunnen voldoen”.

Pensioenkring OWASE loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het Nederlandse Pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het Nederlandse Pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring OWASE raakt.
- Er zijn standaardcontracten inclusief duidelijke opdrachtverlening opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld en wordt het stellen van onderpand vereist voor rente- en valutaderivaten.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als “middel” maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: “Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product”.

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen.

Pensioenkring OWASE heeft ter afdekking van de risico's als gevolg van *uitzonderlijke* situaties van overlijden en arbeidsongeschiktheid voor Pensioenkring OWASE een herverzekering afgesloten bij een herverzekeraar.

De vorm van de verzekering en de hoogte van het eigen behoud kunnen door het bestuur opnieuw worden vastgesteld. Hierdoor heeft het bestuur invloed op de mate waarin Pensioenkring OWASE zelf technische risico's loopt.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als “hoog” maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2022

Financiële markten

De financiële markten raakten begin 2022 in de greep van oplopende inflatie en renteverhogingen. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na een eerste schrikreactie op de financiële beurzen herstelden deze en stonden deze in april 2022 hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid stegen de prijzen van grondstoffen flink en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe. De verdere gevolgen van het conflict op de economie en financiële markten hangen sterk af van de schaal en duur ervan, evenals de sanctiemaatregelen die over en weer ingesteld worden.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is, bij Pensioenkring OWASE is deze 0,17%. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt en voldoet aan de sanctiewet, heeft zij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

De Oekraïne-crisis, lagere groei, hogere inflatie en minder liquiditeit vanuit centrale banken zullen in 2022 een minder gunstig klimaat vormen voor aandelen dan in 2021. Een onverwachts toch verder stijgende inflatie en snellere verkrapping door centrale banken vormt het grootste risico voor beleggers. Markten zijn inmiddels voorbereid op beëindiging van de opkoopprogramma's en meerdere renteverhogingen door de Fed. Maar nieuwe coronagolven zouden tot verdere verstoring van productieketens kunnen leiden met opnieuw hogere prijzen tot gevolg. De genoemde risico's en ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Ontwikkeling financiële positie

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,8% gestegen van 126,1% naar 128,9%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 0,9%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,2% gestegen van 121,6% naar 123,8%.

Nieuwe pensioenstelsel

Op 30 maart 2022 heeft de minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen naar de Tweede Kamer gestuurd. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2023. Uiterlijk 1 januari 2027 moet alle toekomstige pensioenopbouw vormgegeven worden op basis van het nieuwe pensioenstelsel.

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. We gaan zowel de solidaire premiereregeling als de flexibele premiereregeling uitvoeren. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met een beschikbare premiereregeling in Collectiviteitskring Flexibele regeling.

De kringen hebben elk een eigen tempo voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De verwachting is dat sociale partners van Pensioenkring Owase voor de zomer de contractkeuze maken. In de periode daarna volgt de nadere invulling van de nieuwe pensioenregeling.

Deelnemersonderzoek risicohouding

Het bestuur heeft eind 2021 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitskringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG.

Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitskringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben reglementair vier vertegenwoordigers namens de werkgevers, twee namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden zitting. Door een vacature bij de werkgevers en een vacature bij de deelnemers bestond het belanghebbendenorgaan in 2021 feitelijk uit zes leden. Om tijdige opvolging te kunnen realiseren is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE aangevuld met aspirantleden, één namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden. De aspirant leden zijn geen formeel lid en zijn derhalve ook niet voor toetsing aangemeld bij De Nederlandsche Bank. De aspirant leden nemen deel aan de vergaderingen, maar hebben geen zeggenschap.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan het belanghebbendenorgaan en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het bestuursverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan bewaakt conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Thema's belanghebbendenorgaan in 2021

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring OWASE. Daarnaast heeft het ook vijf keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeengekomen voor twee kennissessies en een zelfevaluatie. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij.

Met het bestuur is in 2021 diverse keren gesproken over de toekomststrategie van Het Nederlandse Pensioenfonds, de ontwikkelingen rondom de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de pensioenadministratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group.

In 2021 is ook uitvoerig stilgestaan bij het ESG-beleid van het fonds tijdens de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan. Daarbij heeft het fonds de keuze gemaakt richting Do Better, met focus op Sustainable Development Goals 13, 7, 3 en 11 (klimaat, betaalbare en duurzame energie, goede gezondheid en welzijn en duurzame steden en gemeenschappen). Daarbij is tevens ingegaan op de implementatie van het beleid, de keuze voor de combinatie van actief en passief beheer en de managersselectie.

Eind 2020 was de beleidsdekkingsgraad van pensioenkring OWASE lager dan de grens van het vereist eigen vermogen. Daarom is er voor 1 april 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Het belanghebbendenorgaan heeft zijn goedkeuring verleend aan dit herstelplan. Positief is dat de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE in 2021 een flinke stijging heeft laten zien, zodat de pensioenkring eind 2021 uit herstel was. Deze stijging was op de peildatum (30 september) zodanig dat de pensioenen en pensioenaanspraken per 2022 gedeeltelijk geïndexeerd konden worden.

Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 een positief advies gegeven op de actualisering van het pensioenreglement en de Actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn). Hierbij zijn ook de in 2020 gemaakte premie-afspraken en de wijziging van de indexatiemaatstaf vastgelegd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan een positief advies gegeven op een aanpassing van de pensioenadministratie voor de verwerking van verlofmutaties, en voor een koppeling met de SUAG voor geautomatiseerde verwerking

van arbeidsongeschiktheidsmutaties. Tenslotte heeft het belanghebbendenorgaan in 2021 een positief advies gegeven op de kringbegroting voor 2022 en het communicatieplan voor 2022.

Daarnaast zijn er een aantal kennissessies georganiseerd voor het belanghebbendenorgaan. De eerste kennissessie stond in het teken van risicomanagement. In de tweede kennissessie stond het nieuwe pensioenstelsel op de agenda. Er is uitgebreid gesproken over de nieuwe pensioencontracten. Ook thema's als invaren en solidariteit kwamen hierbij aan bod. Een werkgroep brengt de verschillende mogelijkheden in het nieuwe stelsel in kaart. Deze werkgroep bestaat uit twee vertegenwoordigers van de werkgever, een lid van het belanghebbendenorgaan namens de werkgever, een lid van het belanghebbendenorgaan namens gepensioneerden en twee vertegenwoordigers van het bestuursbureau. De sociale partners beslissen uiteindelijk over het nieuwe pensioencontract. In de komende periode zal er nog veel aandacht zijn voor de nieuwe wetgeving en de overstap en migratie van de kring naar het nieuwe pensioenstelsel.

In het najaar vond de zelfevaluatie plaats onder begeleiding van Mens & Kennis. Hierbij heeft het belanghebbendenorgaan de onderlinge samenwerking besproken, ook tussen de verschillende fondsgremia. In 2022 zal besproken worden of dit in de toekomst leidt tot een andere manier van overleg voeren.

Vanwege het vertrek van Bas van Helden bij een van de aangesloten werkgevers, is zijn lidmaatschap van het belanghebbendenorgaan per 1 december 2021 beëindigd. Wij bedanken hem voor zijn inzet en wensen hem succes bij zijn verdere carrière. Door het vertrek van Bas van Helden is een vacature ontstaan in het belanghebbendenorgaan, waarvoor nieuwe kandidaten kunnen worden voorgedragen.

Adviezen en goedkeuringen

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

- Vaststellen van het herstelplan 2021

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2021 positief advies uit:

- Pensioenreglement 2021
- Abtn
- Aanpassing administratie voor mutatie onbetaald verlof
- De koppeling van het administratiesysteem aan SUAG
- Bestuursverslag 2020
- Begroting 2022
- Communicatiejaarplan 2022

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan is in een gezamenlijke sessie met de Raad van Toezicht door het bestuur bijgepraat over voortgang van de strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de administratie voor de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group die vanaf 1 januari 2022 van start gaat.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed en transparant is verlopen.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling van Pensioenkring Owase zijn in lijn met de afspraken die daarover gemaakt zijn ten tijde van de transitie. Met het bestuur zijn wij van mening dat het kostenniveau van de pensioenuitvoering passend is bij de opzet van de kring en bij de persoonlijke dienstverlening aan de deelnemers. Het belanghebbendenorgaan is positief over de in 2021 gerealiseerde daling in de kosten van

het vermogensbeheer. Wij waarderen de ambitie van het bestuur om de vermogensbeheerkosten verder te verlagen door groei en een meer efficiënte uitvoering.

Bij de ontwikkeling van het MVB-beleid is het belanghebbendenorgaan nauw betrokken. De verslaglegging en monitoring van het MVB-beleid zijn aandachtspunten voor veel pensioenfondsen, zo ook voor Het Nederlandse Pensioenfonds, in 2021 is de aanzet daartoe opgestart.

Het belanghebbendenorgaan waardeert betrokken te worden bij de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel, het proces om te komen tot een nieuwe strategische partner Cardano en de keuze voor de uitbesteding van de administratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group.

Oordeel

Wij spreken waardering uit voor de grote stappen die het bestuur heeft gezet gedurende het verslagjaar met het oog op de toekomst. Het Nederlandse Pensioenfonds is goed voorbereid op het nieuwe pensioenstelsel met de start van Collectiviteitkring Flexibele regeling. Er zijn grote stappen gezet naar een stabiele en meer onafhankelijke positie als APF. Het Nederlandse Pensioenfonds is klaar om nieuwe pensioenfondsen welkom te heten.

Wij constateren voorts dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2021 voor Pensioenkring Owase een juiste weerspiegeling geeft van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten. Op 17 mei 2022 hebben het bestuur en de raad van toezicht verantwoording aan ons afgelegd. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, de raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij de werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en hopen wij dit in de komende periode op deze wijze voort te zetten.

Hardenberg, 17 mei 2022

Henk Meijerink, voorzitter
Jan Willem Floor, vicevoorzitter
René Brookhuis
Aalt Doppenberg
Truus Horstra
Henk Lubbers

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 17 mei 2022 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2021. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een open en constructieve wijze. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging en de kwaliteit van de dienstverlening hoog in het vaandel staat. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 met het bestuur onder andere gesproken over de toekomststrategie van het fonds, de nieuwe beschikbare premiereregeling, het ESG-beleid en de SUAG koppeling. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Randstad Groep

Algemene informatie

Per 1 januari 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van Stichting Pensioenfonds Randstad door middel van een collectieve waarde overdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Randstad Groep. Dit betreffen de opgebouwde aanspraken en rechten van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, omdat Stichting Pensioenfonds Randstad sinds 1 juli 2015 een gesloten fonds was. De uitvoering van de pensioenregeling van werknemers van Randstad Groep Nederland bv vindt sinds 1 juli 2015 plaats bij ABN AMRO Pensioenen.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 januari 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep ingesteld en van start gegaan. De Nederlandsche Bank heeft ingestemd met de benoeming van de leden van het belanghebbendenorgaan. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers namens gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en voormalig aangesloten ondernemingen.

Samenstelling belanghebbendenorgaan Pensioenkring Randstad Groep op 31 december 2021

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Wil Kitslaar	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1947	M
Simone Nijsen	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1962	V
Jan Hendrik Ockels	Voorzitter namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1952	M
Solange Overeijnder	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2022	1965	V
Robert te Riet	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1968	M
Raimond Schikhof	Vicevoorzitter namens voormalig aangesloten ondernemingen	1 ^e	1-1-2024	1965	M

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

Wil Kitslaar en Solange Overeijnder hebben zich aan het einde van hun termijn niet herkiesbaar gesteld.

Vanwege de vacature namens pensioengerechtigden, is Albert Beutick voorgedragen door de Vereniging van Gepensioneerden Randstad Groep Nederland. Ook onder de pensioengerechtigden is een uitvraag gedaan voor kandidaatstelling. Omdat geen van de pensioengerechtigden zich hiervoor heeft aangemeld, was geen sprake van verkiezingen en is Albert Beutick in 2022 toegetreden als aspirantlid.

Vanwege de vacature namens (gewezen) deelnemers is eveneens een uitvraag gedaan voor kandidaatstelling onder belanghebbenden. Hierop hebben meerdere kandidaten zich gemeld, zodat in februari 2022 verkiezingen hebben plaatsgehad. De meeste stemmen zijn hierbij uitgebracht op Peter Feld die vervolgens is toegetreden als aspirantlid.

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer zelfstandig, vijf keer met het bestuur en twee keer met de raad van toezicht vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan deelgenomen aan een kennissessie van het pensioenfonds en een interne zelfevaluatie uitgevoerd.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het Nederlandse Pensioenfonds voert de gesloten pensioenregelingen uit van Pensioenkring Randstad Groep. Hierin zijn verzekerd de pensioenaanspraken die tot en met 30 juni 2015 (en vervolgens tot en met 31 december 2015 voor een selecte groep van actieve deelnemers) zijn opgebouwd door de (voormalige) werknemers van Randstad. Er geldt alleen nog een actieve opbouw voor arbeidsongeschikten.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de pensioenregeling, waarin de belangrijkste verzekeringstechnische elementen worden genoemd. Qua pensioenopbouw vindt uitsluitend de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers plaats. Voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is sprake van premievrije pensioenaanspraken of ingegane pensioenuitkeringen. Voor de precieze inhoud van de pensioenregelingen wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Randstad Groep

Betreft	Invulling
Type regeling	Uitkeringsregeling op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.
Pensioendatum	Eerste dag van de maand waarin de deelnemer 65 wordt.
Pensioengevend salaris (fulltime)	Het vaste overeengekomen bruto jaarsalaris, met een maximum van € 112.189 (2021).
Franchise	10/7e van de AOW-uitkering, inclusief de vakantie-uitkering, voor een gehuwde. De franchise is voor 2021 gelijk aan € 15.583.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,502% van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag
Verzekerd partnerpensioen	70% van het te bereiken ouderdomspensioen (uitsluitend voor arbeidsongeschikten). Gewezen deelnemers kunnen aanspraken op opgebouwd of uitgeruild partnerpensioen hebben.
Tijdelijk partnerpensioen	Het verzekerde bedrag is gelijk aan de franchise die geldt op het moment van overlijden van de arbeidsongeschikte deelnemer. Het tijdelijke partnerpensioen wordt aan de partner uitgekeerd tot de AOW-leeftijd dan wel het eerdere moment van overlijden. Met maximering op 8/7 Anw-uitkering.
Partnerpensioensysteem	Voor de pensioendatum geldt het onbepaalde-man/vrouwsysteem. Na de pensioendatum het bepaalde man/vrouwsysteem.
Opbouwpercentage wezenpensioen	14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 25 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Wezenpensioensysteem	Voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt een wezenpensioen verzekerd op basis van het onbepaalde-kind-systeem.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het algemene toeslagbeleid van Pensioenkring Randstad Groep.

Betreft	Invulling
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/ of in de zin van WAO van tenminste 15% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet voor rekening van de collectiviteitkring op basis van 6 klassen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Randstad Groep nog een aanvullende regeling. Dit betreft het Arbeidsongeschiktheidspensioen aanvullend op een uitkering ingevolge de WIA of WAO.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Met ingang van 1 januari 2021 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd in het pensioenreglement van Pensioenkring Randstad Groep. Zo is besloten om de peildatum voor het bepalen van de toeslagmaatstaf te wijzigen van 31 december naar 30 september, de referentieperiode aan te passen van oktober-oktober naar september-september. Hiernaast zijn de jaarlijkse bedragen aangepast naar de stand per 1 januari 2021. Eveneens zijn de grondslagen voor flexibiliseringsfactoren opgenomen; de factoren zelf zijn uit het reglement verwijderd en te raadplegen op de website van het fonds. Met ingang van 1 januari 2022 zijn uitsluitend de jaarlijkse bedragen aangepast.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Pensioenkring Randstad Groep bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse Pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Randstad Groep en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Randstad Groep. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Randstad Groep ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

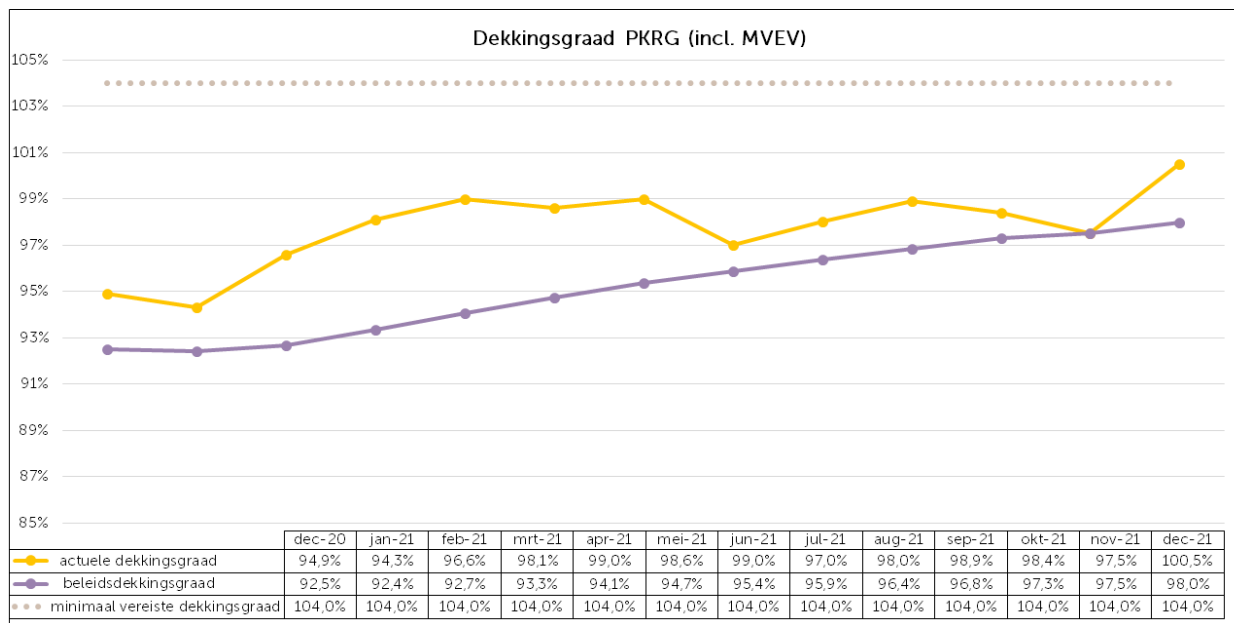
De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2021 van 92,5% naar 98,0%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtcurve") is in 2021 gestegen naar 100,5%. Dit is 5,6 procentpunt hoger dan ultimo 2020. Dit is met name veroorzaakt door de gestegen rente. De gestegen rente had wel een negatief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico deels is afgedekt was de daling van de waarde van de verplichtingen groter. De rendementsportefeuille behaalde door de impact van de gedaalde rente in totaal een negatief rendement en droeg daardoor negatief bij aan de dekkingsgraad.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring Randstad Groep in 2021

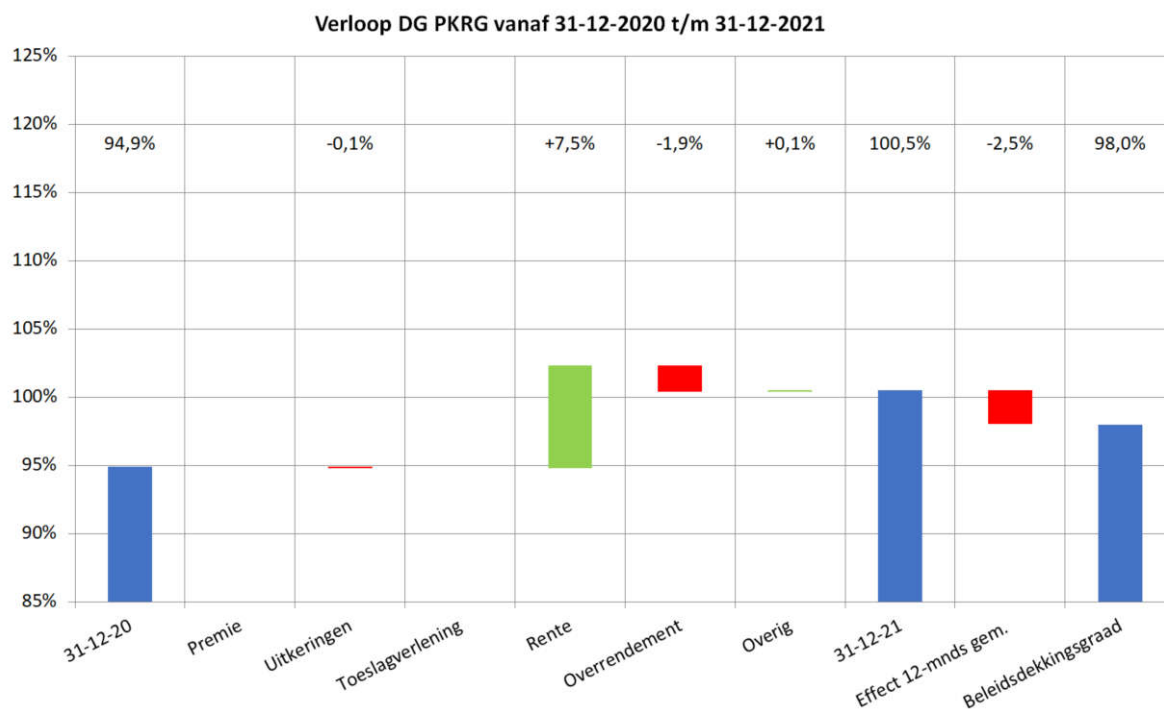
Omschrijving	Pensioen-vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	1.395.662	1.471.329	94,9%
Premiebijdragen (regulier)	0	0	0,0%
Uitkeringen	-11.151	-11.229	-0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	-108.611	7,5%
Beleggingsresultaten	-34.247	-7.761	-1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1.016	-1.451	0,1%
Stand 31 december	1.349.249	1.342.277	100,5%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2020.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep in 2021

Ontwikkeling dekkingsgraad Pensioenkring Randstad Groep in 2021

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,59%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Randstad Groep bevindt zich ultimo 2021 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigenvermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 110,7% (2020: 109,3%). Indien het vereist eigenvermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 111,6% (2020: 109,9%). Het fonds heeft voor 1 april 2022 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkingsgraad voldeed ultimo 2021 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2021 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,0% (2020: 104,0%). De beleidsdekkingsgraad lag voor het eerst per eind 2015 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De 5-jaars termijn, waarbinnen de kring moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2015. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep ultimo 2021 voor het zevende meetmoment (zes jaar) onder het MVEV ligt. Op basis van het kringbeleid zou dit betekenen dat Pensioenkring Randstad Groep de pensioenen moet verlagen.

Echter, het bestuur heeft na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan besloten om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling 2022. Concreet betekent dit dat de kring ook voor 2022 een extra meetmoment krijgt dat de beleidsdekkingsgraad van de kring onder het MVEV mag liggen en dat de pensioenen niet verlaagd hoeven te worden. Het bestuur heeft het gebruik van de vrijstellingsregeling evenwichtig beschouwd omdat:

- er nagenoeg geen vermogensoverdracht plaats vindt van slapers naar gepensioneerden;
- het herstel van de dekkingsgraad nauwelijks wordt vertraagd;
- onnodige kortingen in het licht van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel worden voorkomen; en
- het bestuur vindt vanuit economisch oogpunt onnodig dat het op dit moment onnodig is om te korten, gegeven de herstelcapaciteit die uit het herstelplan blijkt. Het bestuur gelooft dat het beleggingsrendement hoog genoeg is om de pensioenen te kunnen blijven betalen.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	94,9%	94,9%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,5%	0,0%
Beleggingsresultaten	-1,9%	1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,1%	-0,1%
Stand 31 december	100,5%	96,7%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 100,5% (2020: 94,9%) en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 96,7% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft minder bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen rente die een negatief effect had op de waarde van de vastrentende waarden. Hierdoor behaalde de matchingportefeuille een negatief rendement. Het rendement van de returnportefeuille was wel positief.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten komt met name door kruiseffecten die worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2021 sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep op basis van het reguliere beleid in 2027 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Randstad Groep bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Randstad Groep is in beginsel voorwaardelijk. Binnen Pensioenkring Randstad Groep wordt geen onvoorwaardelijke toeslag aangeboden indien dit gevolgen heeft voor de aan te houden technische voorziening.

Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitskring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning.

De kring volgt de systematiek van toekomstbestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2022 is daarom geen toeslag toegekend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 2,70%.

Inhaaltoeslag

Uit de haalbaarheidstoets 2021 bleek dat niet voldaan werd aan de door het pensioenfonds vastgestelde ondergrens. Dit resulteerde in feite in drie opties: accepteren dat de ondergrens is doorbroken, het beleid wijzigen of de betreffende ondergrens aanpassen. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur in 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om binnen Pensioenkring Randstad Groep beleid te formuleren voor het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen. Ondanks dat de kans op het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen in de komende jaren erg klein is. Het bestuur is van mening dat inhaalbeleid onderdeel is van een gezonde financiële opzet. Enerzijds omdat je aan deelnemers wilt kunnen uitdelen wat uitgedeeld mag worden (zonder inhaalbeleid is ingeval van overschotten slechts heel beperkt mogelijk om wat extra's toe te kennen aan de deelnemers). Anderzijds omdat het zorgt dat als er extra uitgedeeld kan worden dit middels de inhaal van achterstanden bij de deelnemers terecht komt bij wie het hoort. Bovendien geeft invoering van het inhaalbeleid ook mogelijkheden naar de toekomst. Indien Pensioenkring Randstad Groep niet invaart in het nieuwe pensioenstelsel, wordt met het inhaalbeleid ook een uitlaatklep gecreëerd wanneer zich de situatie voordoet dat er hoge dekkingsgraden gaan ontstaan.

Gemiste toeslagen of pensioenverlagingen kunnen hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag, eveneens per 1 januari. Hiervan kan sprake zijn indien:

- a. er een reserveoverschot is; en
- b. de reële dekkingsgraad minimaal 100% is.

Het voor inhaaltoeslagen beschikbare vermogen wordt bepaald als maximaal 20% van het vermogen boven het maximum van de situaties waarin precies aan voorwaarden a en b wordt voldaan. Voor het toekennen van inhaaltoeslagen en herstel van verlagingen worden daarbij de volgende aanvullende voorwaarden gehanteerd:

- Inhaaltoeslagen en herstel van verlagingen worden op collectieve basis verleend. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.
- Inhaaltoeslagen en herstel van verlagingen worden toegepast als een percentage van het voor de individuele deelnemer totaal te herstellen bedrag. Dit percentage wordt berekend door het beschikbare vermogen te delen door de waarde van het totaal aan gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen. Hierbij wordt geen termijn gehanteerd en geen onderscheid gemaakt tussen gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen.
- Alleen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig zijn ten tijde van het herstel van de niet volledige toeslag, komen voor herstel in aanmerking.
- Er vindt geen nabetaling aan pensioengerechtigden plaats van in het verleden niet uitgekeerde pensioenrechten die het gevolg zijn van het niet volledig toekennen van de toeslag of doorgevoerde verlaging.

Overzicht van opgelopen achterstand in de toeslagverlening

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2022	0,00%	2,70%	2,70%	2,70%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Actuariële paragraaf

Premies

Pensioenkring Randstad Groep is een pensioenkring waarin aanspraken voor niet-actieven (slapers) en rechten voor uitkeringsgerechtigden worden geadministreerd. Omdat er geen opbouw voor actieven plaatsvindt, worden in deze pensioenkring geen premies in rekening gebracht en ontvangen.

Analyse van het resultaat

In 2021 is een positief resultaat behaald van € 82.639 duizend (2020: € -75.667 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2021	2020
Beleggingen en rekenrente	82.125	-64.784
Premies	0	0
Waardeoverdachten	-83	-36.517
Kosten	0	0
Uitkeringen	78	-36
Kanssystemen	450	-1.559
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties TV	0	0
Wijziging Grondslagen	0	27.505
Andere oorzaken	69	-276
Resultaat	82.639	-75.667

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	-34.247	135.947
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	7.761	4.188
Wijziging marktrente	108.611	-204.919
Totaal beleggingen en rekenrente	82.125	-64.784

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2021 zijn:

- Beleggingen / rekenrente
De wijziging van de nominale rekenrente droeg € 108.421 duizend positief bij aan het resultaat. Deze verandering bestaat uit 2 componenten, namelijk een negatief resultaat door een overgang naar de UFR samenstelling van 2021 (75% oude en 25% nieuwe) en een positief resultaat door de DNB curve van ultimo 2021. Deze wijzigingen bedragen respectievelijk € -24.358 duizend en € 132.779 duizend. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 7.761 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,533% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2020). De beleggingsopbrengsten leidden tot een verlies van € 34.247 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / rekenrente € 81.935 duizend positief.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Randstad Groep zijn in 2021 niet aangepast.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend zijn vastgesteld. Het constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Randstad Groep op de balansdatum lager is dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Pensioenkring Randstad Groep is naar zijn mening slecht, omdat het aanwezige eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2022, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de [Actuariële verklaring Pensioenkring Randstad Groep](#).

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring Randstad Groep

In 2021 is een ALM-studie uitgevoerd voor Pensioenkring Randstad Groep op basis waarvan voor 2022 een nieuw strategisch beleid is vastgesteld, waarbij de verdeling 22,5% zakelijke waarden en 77,5% vastrentende waarden wordt gewijzigd naar 27,5% zakelijke waarden en 72,5% vastrentende waarden. De volgende strategische wijzigingen worden in 2022 aangebracht:

- De vastgestelde hoeveelheid renterisico zal uit het oogpunt van spreiding voor 70% met swaps worden afgedekt en voor 30% met fysieke beleggingen zoals staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheekleningen.
- De weging naar hypothecaire leningen wordt verder verhoogd ten koste van alternative credits.
- De strategische allocaties naar aandelen en niet-beursgenoteerd vastgoed worden verhoogd. Deze overwegingen worden gefinancierd uit liquiditeiten en door de afbouw van de categorie alternative credits.

- Binnen aandelen wordt de verhouding tussen ontwikkelde en opkomende landen aangepast naar de beleidsmatige regioverdeling 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen.
- De rentestafel wordt vervangen door een vaste renteafdekking van 60% op basis van swaprente.

In het kader van het beleggingsplan 2022 is geoordeeld dat het opnemen van minder niet-AAA staatsobligaties risicoruimte zou vrijspelen voor meer zakelijke waarden. Deze keuze is in de allocatie voor 2022 verwerkt met de intentie deze ook strategisch te gaan vastleggen.

Op hoofdlijnen bestond het strategische beleggingsbeleid in 2021 van Pensioenkring Randstad Groep uit een vermogensverdeling van 77,5% vastrentende waarden en 22,5% zakelijke waarden, in combinatie met een 52,3% afdekking van het renterisico op basis van de swapcurve. In 2021 is het valutabeleid aangepast en wordt de Hong Kong Dollar niet meer afgedekt en de Japanse yen wel. De USD, GBP en JPY worden strategisch voor 75% afgedekt.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, doch het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast wordt onder andere gezorgd voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren. Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld, die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2021

De economische groeicijfers werden in 2021 nog sterk beïnvloed door de COVID-19 pandemie. Sinds de vaccinatiecampagnes en de heropening van de economieën hebben we in de VS en Europa zeer sterke groeicijfers gezien. De Amerikaanse economie is inmiddels weer groter dan voor de pandemie en ook in Europa is de schade weer vrijwel ingehaald. De ongekende fiscale stimulering is geleidelijk tot een einde gekomen en ook centrale banken zijn bezig met de vraag wanneer, en vooral hoe snel, zij de monetaire stimuleringsmaatregelen gaan afbouwen. We zien dat de pandemie enkele al langer bestaande trends heeft versterkt en versneld, zoals het toenemende belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering en een groeiende focus op klimaatontwikkelingen. Geleidelijk neemt de invloed van COVID-19 op de economie af, nieuwe varianten lijken minder schadelijk voor de gezondheid en overheden proberen nieuwe lockdowns met boostershots te voorkomen.

De robuuste economische groei en de nog altijd zeer lage rentes betekenen dat de 'search for yield' nog altijd gaande is. Afgelopen jaar was voor aandelenmarkten dan ook een uitzonderlijk goed jaar. Vastrentende markten hadden het moeilijker door oplopende renteniveaus.

De 26e VN klimaatconferentie in november in Glasgow bracht bemoedigende beleidsvoornemens, maar was geen onverdeeld succes. De impact op financiële markten hiervan was beperkt.

Het thema, dat de financiële markten in 2021 domineerde, was de ontwikkeling van de inflatie. Onder invloed van de heropening van economieën en spanningen tussen Rusland en het Westen liepen prijzen van grondstoffen en energie fors op. Deze tekorten en de steeds weer terugkerende hoge besmettingscijfers van COVID-19 zorgden voor problemen in productieketens en voor tekorten aan allerlei producten, van hout tot microprocessoren.

De verwachting was steeds dat de hogere inflatie tijdelijk zou zijn en in de loop van het jaar zou terugvallen. Gedurende 2021 bleek de inflatie echter meer vasthoudend te zijn en langer op hogere niveaus te blijven. Uiteindelijk werden centrale banken richting het einde van het jaar gedwongen om dit te erkennen en volgde er een scherpe draai in het monetair beleid: van uitzonderlijk ruim beleid naar verkrapping. Hoewel de inflatiecijfers nog altijd tijdelijke elementen bevatten, is het duidelijk dat we de komende jaren, vooral in de

VS, met hogere inflatie te maken krijgen. De Amerikaanse arbeidsmarkt is krap te noemen, vooral doordat de beroepsbevolking in de VS nog altijd fors kleiner is dan voor de pandemie. Het gevaar van een loon-prijsspiraal is in de VS dan ook zeker aanwezig. In de eurozone ligt het kerncijfer eind 2021 op een recordniveau van 2,6% en worden we in 2022 ook in Europa geconfronteerd met een grote inflatieschok. Mede door de gestegen inflatieverwachtingen stegen de rentes wereldwijd, vooral de rentes voor de korte en middellange looptijden.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 7% versus de euro onder invloed van de verwachting dat de Amerikaanse rente sneller verhoogd zal worden dan de rente in de eurozone. Ook het Britse pond en de Chinese renminbi stegen in waarde ten opzichte van de euro. Van de grote valuta's daalde alleen de Japanse yen.

Aandelen ontwikkelde markten

Door de heropening van economieën boekten bedrijven sterke resultaten. Gedurende het gehele jaar overtroffen bedrijven de winstverwachtingen van analisten, wat leidde tot goede rendementen voor aandelen.

De wereldwijde aandelenindex steeg in 2021 in euro's gemeten ruim 30%. Vooral de energie-, technologie- en de financiële sector deden het goed. Nutsbedrijven en non-cyclische consumentengoederen hadden het moeilijker doordat zij minder profiteren van het sterke economische herstel. Regionaal gezien presteerden Amerikaanse aandelen het best, niet ver daarachter gevolgd door Europese aandelen. De Pacific regio inclusief Japan bleef achter.

Aandelen opkomende markten

Aandelen uit opkomende landen bleven in 2021 achter bij ontwikkelde markten en noteerden een rendement van bijna 5%. Dit was in belangrijke mate het gevolg van de ontwikkelingen in China, waar overheidsingrijpen bij bedrijven in de vastgoedsector de aandelenkoersen onder druk zette. De Chinese economie heeft ook te leiden onder de grote lockdowns bij coronabesmettingen. Daarnaast waren de lagere vaccinatiegraden in veel opkomende landen een rem op de economische heropening.

Onroerend goed

Vastgoed zette het herstel na de coronacrisis in 2021 voort. De sectoren logistiek, opslag en datacenters leidden de weg ondanks toch al hoge waarderingen. Gesteund door de ontwikkeling van thuiswinkelen en -werken is de bezettingsgraad in deze sectoren zeer hoog. Ook woningen presteerden weer goed en de fundamenteën van deze sector blijven op de langere termijn sterk en robuust. Winkelvastgoed herstelde wat, nadat markten zich minder zorgen maakten over COVID-19. De sector blijft achterlopen vanwege twijfels over de lange termijn impact van online winkelen. Bij kantoren zijn er nog altijd vraagtekens rondom de lange termijn gevolgen van meer thuiswerken. De verwachting is echter dat de vraag naar A-locaties groot zal blijven en dat de benodigde ruimte per werknemer op kantoor zal toenemen.

Beursgenoteerd vastgoed heeft het afgelopen jaar verder herstel laten zien en steeg wereldwijd ruim 30%. In Europa was dat een stijging van zo'n 15%.

Vastrentende waarden (investment grade en hoogrentend)

Centrale banken hebben aan het eind van het jaar een scherpe draai gemaakt in hun beleidsvoornemens. De Fed heeft haar visie op het tijdelijke karakter van inflatie losgelaten en gaat het opkoopprogramma de komende maanden versneld beëindigen. Verwacht wordt dat er in 2022 drie tot vier renteverhogingen door de Fed zullen worden doorgevoerd. De ECB is wat terughoudender, maar bouwt het PEPP-opkoopprogramma wel af.

Renteniveaus kenden een beweeglijk verloop dit jaar. Per saldo zijn kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en de draai in centrale bankenbeleid, licht opgelopen. Dit heeft geleid tot negatieve obligatierendementen op veilige staats- en bedrijfsobligaties.

De Duitse 10-jaars rente steeg in 2021 van -0,57% naar -0,18%. De Europese AAA staatsleningenindex liet hierdoor een negatief rendement van -2,8% zien. Kredietopslagen lieten een zeer stabiel verloop zien en Europese bedrijfsobligaties boekten een negatief rendement van -1,1%. De categorieën hoogrentende obligaties en hypotheekleningen lieten binnen de vastrentende waarden, ondanks de oplopende renteniveaus, een positief rendement zien.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 49% matching- en 51% rendements-portefeuille.

2021	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2021	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	49	49	-13,7	-13,2
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	49	49		
Rendementsportefeuille	51	51	8,8	8,7
Aandelen ontwikkelde landen	11	11	30,1	28,9
Aandelen opkomende landen	6	6	4,3	4,9
Niet-genoteerd onroerend goed	5	5	16,1	16,1
Beursgenoteerd onroerend goed ¹	0	0	36,6	35,7
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	7,5	7,5	-1,1	-1,1
Vastrentende waarden hypotheaire leningen	11,5	11,5	2,0	2,0
Structured credit	5	5	4,7	4,5
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	2,5	0,9	1,9
Liquiditeiten	2,5	2,5	-0,9	-0,5
Totaal²	100	100	-2,4	-2,3

1 In deze categorie wordt de nog niet ingevulde allocatie niet-genoteerd onroerend goed tijdelijk belegd

2 Inclusief valuta-afdekking

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Randstad Groep loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. In 2021 is het beleid om 70% van dit renterisico op basis van de toezichtcurve af te dekken niet gewijzigd. Dit komt per ultimo 2021 overeen met 52,3% op basis van marktrente. De feitelijke afdekking per ultimo 2021 bedroeg 52,7%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. Een rentestafel is vastgelegd ter signalering of de mate van rente-afdekking dient te worden heroverwogen. Met de strategische wijzigingen, naar aanleiding van de ALM-studie in 2021, is deze rentestafel in 2022 vervangen door een vaste rente-afdekking van 60% op basis van swaprente.

De renteafdekking wordt ingevuld door middel van beleggingen in staatsobligaties, bedrijfsobligaties (investment grade), hypotheekleningen en LDI-fondsen, die via rentederivaten de aanvullend benodigde afdekking leveren.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente.

terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Pensioenkring Randstad Groep hanteert in haar afdekkingsbeleid een curvebeleid. Vanaf 2020 is de stapsgewijze aanpassing van de UFR-methodiek in de richting van de marktrente begonnen, wat resulteert in een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. In 2021 is besloten deze toename niet te volgen in het afdekkingsbeleid en de afdekking vooral te blijven richten op de middellange looptijden. Hoewel dat tot extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad leidt is de verwachting dat het extra rendement hier naar verwachting voldoende tegen opweegt.

De swaprente is gestegen in 2021 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen (benchmark -13,2%) als de matchingportefeuille (-13,7%) flink negatief was. Het verschil in rendement (-0,5%-punt) wordt enerzijds verklaard door de ontwikkeling van de staat/swap spread en anderzijds door de curvepositionering. De rente op Duitse, Franse en Nederlandse overheidsleningen is minder hard gestegen dan de swaprente, waardoor de waardedaling van deze leningen kleiner was dan voor de verplichtingen; dit droeg positief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark. Daarnaast stegen in 2021 de 20- en 30-jaars swaprente harder dan de lange 50-jaars swaprente. Gezien het curvebeleid, wat relatief meer afdekt op de korte looptijden en minder op de lange looptijden, droeg dit negatief bij aan de relatieve performance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark.

Het resultaat wordt ook beïnvloed doordat voor de renteafdekking een bandbreedte is vastgesteld waarbinnen deze mag bewegen. Per saldo hebben deze factoren geleid tot de slechtere performance van -0,5%-punt t.o.v. de benchmark.

Rendementsportefeuille: aandelen en vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve vastrentende waarden bedrijfsobligaties, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Pensioenkring Randstad Groep. Het beleggingsresultaat werd met name bepaald door de positieve rendementen op aandelen en (niet-) genoteerd onroerend goed. Bedrijfsobligaties presteerden negatief doordat de kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en het minder ruime centrale bankenbeleid, zijn opgelopen. De beleggingen in structured credit herstelden ten opzichte van 2020 met een positief rendement en presteerden ook beter dan de benchmark.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. Binnen aandelen ontwikkelde landen bestaat de regioverdeling uit 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific. Aan de beleggingen in aandelen ontwikkelde landen wordt invulling gegeven door middel van passieve beleggingsfondsen, welke allen door de ESG-factor beter presteerden dan de benchmark.

Zowel de passieve fondsen aandelen opkomende landen als vastrentende waarden hoogrentende landen presteerde minder goed dan de benchmark. De verklaring is dat de fondsen binnen deze beleggingscategorieën bedrijven/landen hebben uitgesloten op basis van verantwoord beleggen criteria gedurende het jaar. Deze uitgesloten beleggingen hebben een relatief goede performance behaald in 2021, waar de desbetreffende benchmarks van hebben geprofiteerd omdat zij niet dergelijke uitsluitingen hebben gedaan.

Bij illiquide categorieën zoals niet-genoteerd onroerend goed wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille.

Valuta-afdekking

Pensioenkring Randstad Groep dekt het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse Yen af voor 75%. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta, dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico deels wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels gedempt. In 2021 gebeurde het omgekeerde, de euro verzwakte ten opzichte van de meeste andere valuta's waardoor de waardestijging werd gedempt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dat beleid gaat over de integratie van MVB-factoren in beleggingsbeslissingen, de dialoog met ondernemingen om gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement), stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen en uitsluiting van bedrijven en landen. Op grond van het MVB-beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Randstad Groep rekening gehouden met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Pensioenkring Randstad Groep heeft in 2021 diverse stappen ondernomen om het MVB-beleid verder te implementeren in de beleggingsportefeuille. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties, hypotheeklen, hoogrentende landen en staatsobligaties wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsen vallen daaronder. Doel van de wetgeving is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

De pensioenregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds kwalificeert zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als een lichtgroen pensioenproduct onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (een zogenaamd artikel 8-product). De fondsen waarin Pensioenkring Randstad Groep belegt, hebben ook elk een eigen SFDR-classificatie. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een beleggingsproduct waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een beleggingsproduct dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

Pensioenkring Randstad Groep voldoet, afgezien van de categorie aandelen, aan een lichtgroen pensioenproduct ofwel een artikel 8-product. Een overzicht per beleggingscategorie is opgenomen in hoofdstuk Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28. Een kringspecifiek overzicht wordt opgenomen in het MVB-Jaarverslag 2021.

CO₂-reductie

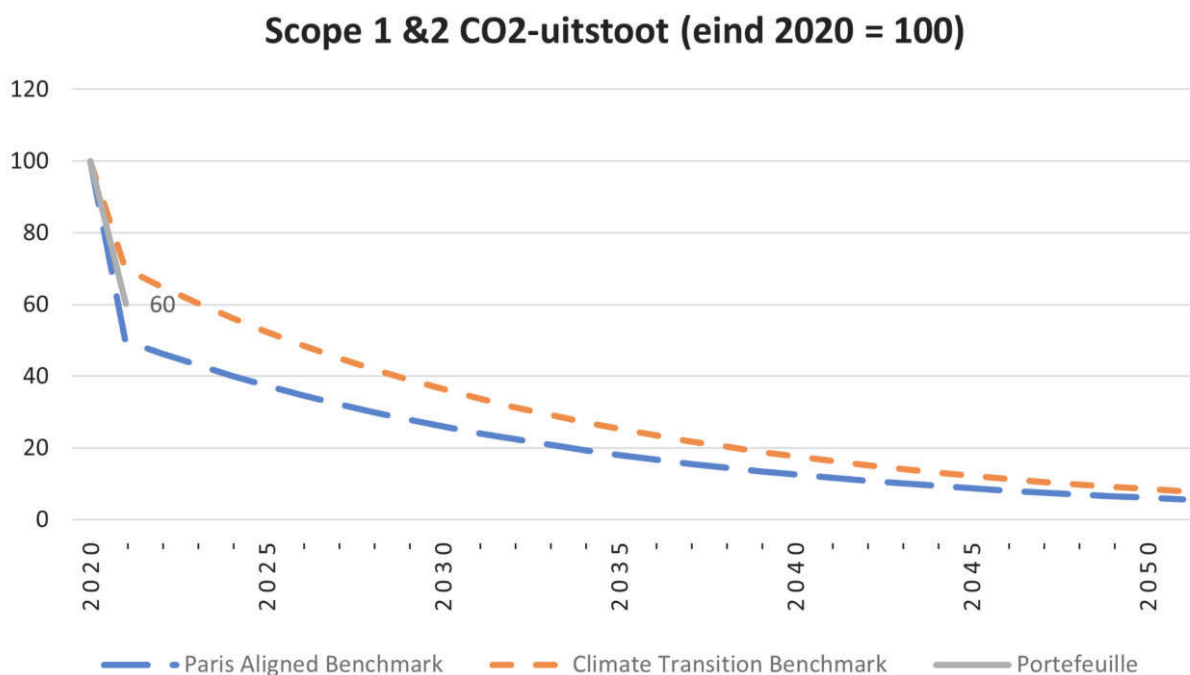
Broeikasgasuitstoot (zoals CO₂ en methaan) wordt weergegeven in CO₂e, waarbij de 'e' voor equivalenten staat. Dit betekent dat de impact van broeikasgassen wordt omgerekend naar tonnen CO₂. Hierna wordt ter vereenvoudiging alleen CO₂-uitstoot gebruikt.

De weergegeven CO₂-uitstoot betreft alleen scope 1 en 2; de totale CO₂-voetprint van de beleggingen wordt uitgedrukt in Scope 1, 2 en/of 3. Onder Scope 1 vallen alle emissies, die door bedrijven direct worden uitgestoten als gevolg van de eigen activiteiten. Scope 2 heeft betrekking op de indirecte emissies, die samenhangen met de productie van de ingekochte energie, bijvoorbeeld van een elektriciteitsbedrijf. Als de uitstoot van andere leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 3), dan ligt de voetprint een stuk hoger. Het GHG-Protocol (Green House Gas) schrijft voor dat alle scope 1 en 2 emissies dienen te zijn opgenomen in een CO₂-voetprint. In dit jaarverslag zijn alleen scope 1 en 2 CO₂-data opgenomen, welke afkomstig zijn van Institutional Shareholder Services (ISS).

In 2021 stelden we voor de categorieën aandelen ontwikkelde landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed tezamen een CO₂-reductiedoelstelling vast conform de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie. Dat houdt in dat in 2020 de CO₂-uitstoot van de portefeuille met 30% moet zijn verminderd ten opzichte van basisjaar 2019. Daarna geldt een reductiedoel van ten minste 7% per jaar. Aangezien we voor

Pensioenkring Randstad Groep niet beschikken over CO₂-data per ultimo 2019, gebruiken we het jaar 2020 als basisjaar. Hiermee zijn we prudent in de CO₂-reductie weergave, aangezien Pensioenkring Randstad Groep reeds in 2020 beleggingsfondsen heeft verwisseld voor ESG-fondsen; deze behaalde CO₂-reductie in 2020 is helaas niet zichtbaar.

In onderstaande grafiek is te zien dat deze CO₂-reductiedoelstelling ruimschoots is behaald. Door de MVB-aandelentransitie ontwikkelde landen wereldwijd in 2021 heeft Pensioenkring Randstad Groep een significante stap gezet in CO₂-reductie.

De CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen is voor Pensioenkring Randstad Groep per ultimo 2021 (55) met **40%** gedaald in vergelijking met ultimo 2020 (92). Door deze CO₂-reductie van 40% ten opzichte van basisjaar 2020, zit de kring ruimschoots op target met de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie (CTB) en zit dicht tegen het pad aan van de Paris Aligned Benchmark van de Europese Unie (PAB).

Ultimo	Relatieve CO ₂ -voetprint Scope 1 en 2	Basisjaar 2020	Daling van:	Gerealiseerd:
2020	92	100		
2021	55	60	40%	in 2021
		CO₂-reductie:	40%	t.o.v. basisjaar 2020

Wat zijn de CTB en PAB?

Zowel CTB als PAB zijn EU-benchmarks gericht op het bewerkstelligen van carbonneutraliteit in 2050 met een jaarlijkse decarbonisatie van 7%, en er wordt in beide gevallen controversiële wapens, tabak, schenders van EU-milieunormen, en schenders van OESO en UNGC-richtlijnen uitgesloten. Het voornaamste verschil is dat CTB minder ambitieus start (30% CO₂-reductie) dan PAB (50% CO₂-reductie).

Het Nederlandse Pensioenfonds zal in 2022 verder gaan met aanscherping en implementatie van het MVB beleid, binnen diverse beleggingscategorieën. Onze plannen voor dat jaar staan beschreven in de paragraaf over Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Randstad Groep diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2021 € 1.085 duizend (2020: € 937 duizend).

De administratiekosten zijn in 2021 gestegen door indexering van het tarief, door extra kosten vanwege vervaardiging en verspreiding van de pensioenkrant en door werving van BO leden. De totale kosten stijgen met € 148 duizend door eerste jaars toezichtkosten, hogere administratiekosten, hogere kosten certificerend actuaris en adviserende actuaris kosten in combinatie met gedaalde kosten van de accountant door de aanstelling van een andere partij. De totale kosten stijgen daarmee per saldo 15,8%.

Kenmerkend voor de regeling is dat deze een mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Analyse vanuit Het Nederlands pensioenfonds voor 2020 geeft het beeld dat de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer met € 831 substantieel hoger is in vergelijking met andere APF fondsen. Gemiddeld genomen heeft deze APF markt een pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 423 in 2020. Gemiddeld genomen zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van de pensioenmarkt € 510 in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De stijging van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 936 per deelnemer ligt nog steeds aan de bovenkant van de (APF-) markt.

De door de Pensioenfederatie voorgeschreven systematiek van berekening van de uitvoeringskosten per deelnemer gaat uit van de situatie van een actief pensioenfonds met een zekere populatie aan deelnemers en pensioengerechtigden. De pensioenuitvoeringskosten worden hiertoe gedeeld door het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Aangezien Pensioenkring Randstad Groep een gesloten pensioenkring is, leidt deze systematiek (waarin de 14.570 gewezen deelnemers (2020: 14.664) niet meetellen) naar de mening van het bestuur tot minder relevante resultaten.

Het bestuur vindt het relevant om te kijken naar een maatstaf die rekening houdt met de specifieke situatie van de kring, op basis van het totaal aantal deelnemers inclusief de gewezen deelnemers. Uitgaande van de gemiddelde som van het totaal aantal deelnemers bedroegen de administratie uitvoeringskosten per deelnemer in 2021 € 69 per deelnemer/pensioengerechtigde (2020: € 59). Analyse vanuit Het Nederlandse Pensioenfonds voor 2020 geeft het beeld dat de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in 2020 met € 59 aan de onderkant is in vergelijking tot premievrije APF-kringen. De stijging tot € 69 in 2021 zal dat beeld niet wijzigen. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Belanghebbendenorgaan	36	40
Administratiekostenvergoeding	576	533
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	23	46
Certificerend actuaaris	38	19
Adviserend actuaaris	50	18
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	270	279
Toezichtskosten (DNB/AFM)	76	0
Overige	16	2
Totaal	1.085	937
Berekening kosten per deelnemer:	2021	2020
Aantal arbeidsongeschikten	147	154
Aantal pensioengerechtigden	1.012	974
Totaal aantal deelnemers	1.159	1.128
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	936	831

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2021 voor de Pensioenkring Randstad Groep zijn uitgekomen op € 5.192 duizend, een stijging van € 330 duizend ten opzichte van 2020 (€ 4.862 duizend). Het gemiddeld belegd vermogen is licht toegenomen en bedroeg in 2021 € 1.350 miljoen tegenover € 1.343 miljoen in 2020. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de totale kosten vermogensbeheer 0,38%, een stijging van 0,02%-punt ten opzichte van 2020 (0,36%), vanwege hogere LDI-kosten en bewaarkosten.

Analyse vanuit Het Nederlands Pensioenfonds over 2020 geeft het beeld dat de vermogensbeheerkosten voor Pensioenkring Randstad Groep met 0,29% van het vermogen lager zijn dan het APF-gemiddelde in de markt van 0,31% in 2020. Gemiddeld genomen zijn de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van de pensioenmarkt 0,35% in 2020 (ca. 200 pensioenfonds). De stijging van de vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten van Pensioenkring Randstad Groep in 2021 naar 0,31% van het vermogen komt door bovengenoemde kostenstijgingen.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2021 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Nederlandse Pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of

grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2021	Beheerkosten en overige kosten	Transactiekosten inclusief aan- en verkoopkosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten			
Vastgoed	237	7	244	0,02%
Aandelen	249	289	538	0,04%
Vastrentende waarden	1.703	12	1.715	0,12%
Overige beleggingen	-	-	-	0,00%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	2.189	308	2.497	0,18%
Kosten overlay (LDI-gerelateerde) beleggingen ¹	611	710	1.321	0,10%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	2.800	1.018	3.818	0,28%
	Overige kosten			
Kosten vermogensbeheer bestuur en bestuursbureau	4		4	0,00%
Kosten fiduciair beheer	956		956	0,07%
Bewaarloon	113		113	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	-		-	-
Overige kosten	301		301	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.374		1.374	0,10%
			-	
Totaal kosten vermogensbeheer	4.174		5.192	0,38%

1 Kosten overlay beleggingen zijn kosten voor LDI-gerelateerde beleggingen inclusief beleggingsinstrumenten, die worden gebruikt voor LDI-uitvoering

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten bedroegen 0,38%(2020: 0,36%).

De totale kosten vermogensbeheer van 0,38% in 2021 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds

worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2021 € 2.800 duizend (2020: € 2.622 duizend) ofwel 0,21% (2020: 0,20%) van het vermogen. Deze verhoging van 0,01% komt door hogere LDI-kosten.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2021 € 1.374 duizend (2020: €1.283 duizend) ofwel 0,10% (2020: 0,09%) van het vermogen. Deze verhoging van 0,01% komt door een verhoging van de bewaarkosten.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2021 € 1.018 duizend (2020: € 957 duizend) ofwel 0,07% van het vermogen, net als in 2020.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep worden exclusief transactiekosten weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2021 bedragen deze vermogensbeheerkosten 0,31% (2020: 0,29%) in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,21% (2020: 0,20%) beheerkosten en 0,10% (2020: 0,09%) overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

In 2018 heeft Stichting Pensioenfonds Randstad, de voorloper van Pensioenkring Randstad Groep bij Het Nederlandse Pensioenfonds, een herijking van de risicohouding uitgevoerd aan de hand van een ALM-studie. De uitgevoerde berekeningen hebben uitgewezen dat de risicohouding van het fonds onveranderd kon worden gehandhaafd, waarbij op bepaalde onderdelen een aanscherping van bandbreedtes heeft plaatsgevonden. Bij de vaststelling van de resultaten van de ALM-studie in 2018 heeft het belanghebbendenorgaan van Stichting Pensioenfonds Randstad aangegeven geen aanleiding te zien om de risicohouding ten opzichte van 2015 te wijzigen. De risicohouding is door het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds beoordeeld en overgenomen voor Pensioenkring Randstad Groep.

De belangrijkste uitgangspunten van de risicohouding zijn als volgt vastgesteld en herbevestigd:

- De ondergrens qua dekkingsgraad (ofwel de 'kritieke dekkingsgraad') ligt op een niveau van circa 97% (schatting eind 2018). Vanaf dit niveau wordt het fonds geacht om over voldoende herstelvermogen te beschikken om zonder aanvullende kortingen binnen de wettelijke termijnen te kunnen herstellen tot het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV);
- De kans op kortingen dient zeer beperkt te zijn, waarbij bewust is nagelaten om hieraan een kwantificering toe te voegen;
- Een te verlenen kortingsmaatregel zou (indien onverhoopt noodzakelijk) een maximale omvang van 1,0% per jaar mogen hebben.

Met inachtneming van deze uitgangspunten is besloten tot de volgende uitgangspunten voor de vaststelling van de risicohouding:

- Om toeslagen te kunnen verlenen en zodoende de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in een bepaalde mate voor inflatie te kunnen compenseren worden met de beleggingen verantwoorde risico's genomen;
- Met het nemen van risico's wordt geaccepteerd dat – op korte termijn – dit mogelijk kan leiden tot het vergroten van kansen op het korten van de pensioenen;
- De te hanteren systematiek van toeslagverlening heeft als uitgangspunt dat er vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% toeslagen kunnen worden verleend volgens de grenzen van het toekomstbestendig indexeren (TBI);

- Voor de verlening van toeslagen is de hoogte van de te verlenen toeslag mede afhankelijk van de ontwikkeling van het prijsindexcijfer in het voorafgaande jaar;
- De 'uitsmeerperiode' voor eventuele kortingen in het kader van een herstelplan wordt gesteld op tien jaar.

Op basis hiervan is de risicohouding voor de lange termijn gekwantificeerd. De ondergrens van het verwachte reële pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie is gesteld op 75%. Deze ondergrens bedraagt 84% in geval vanuit het VEV het pensioenresultaat berekend wordt. Daarnaast mag de maximale afwijking van dit pensioenresultaat – in een slechtweerscenario 35% bedragen.

Het kortetermijnrisico gemeten door middel van het VEV bij de strategische beleggingsportefeuille van Pensioenkring Randstad Groep bedraagt 13,3% op basis van de gegevens ultimo 2018. De hoogte van het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische beleggingsmix binnen de bandbreedtes. Er is in de ALM-studie en met de fiduciaire vermogensbeheerder onderzocht hoe het VEV zich ontwikkelt bij de inzet van verschillende alternatieve beleggingsmixen die allen binnen de strategische beleggingsmix vallen. Op grond van de uitgevoerde berekeningen is de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een VEV tussen 10,5% (ondergrens) en 16,0% (bovengrens).

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Randstad Groep is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2021 van kracht.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 42 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Randstad Groep.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring Randstad Groep gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het Nederlandse Pensioenfonds beheert dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de UFR. Voor het gewenste renteafdekkingniveau is het noodzakelijk om derivaten (onder andere renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het Nederlandse Pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring Randstad Groep het valutarisico van het Britse pond, US Dollar en HKD voor 75% afdekt. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Randstad Groep heeft Het Nederlandse Pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitskring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kunnen overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2021

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	89,1	94,3	99,6
-0,50%	91,5	97,3	103,2
0,00%	94,0	100,5	107,0
0,50%	96,6	103,8	111,1
1,00%	99,4	107,4	115,3

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor onder andere gedwongen wordt om assets te verkopen".

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Randstad Groep bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het Nederlandse Pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Randstad Groep kunnen voldoen".

Pensioenkring Randstad Groep loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het Nederlandse Pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het Nederlandse Pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Randstad Groep raakt.
- Er zijn standaardcontracten inclusief duidelijke opdrachtverlening opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld en wordt het stellen van onderpand vereist voor rente- en valutaderivaten.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en

beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product”.

Voor Pensioenkring Randstad Groep is geen herverzekering van toepassing.

Vooruitblik 2022

Financiële markten

De financiële markten raakten begin 2022 in de greep van oplopende inflatie en renteverhogingen. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na een eerste schrikreactie op de financiële beurzen herstelden deze en stonden deze in april 2022 hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid stegen de prijzen van grondstoffen flink en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe. De verdere gevolgen van het conflict op de economie en financiële markten hangen sterk af van de schaal en duur ervan, evenals de sanctiemaatregelen die over en weer ingesteld worden.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is, bij Pensioenkring Randstad Groep is deze 0,17%. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt en voldoet aan de sanctiewet, heeft zij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

De Oekraïne-crisis, lagere groei, hogere inflatie en minder liquiditeit vanuit centrale banken zullen in 2022 een minder gunstig klimaat vormen voor aandelen dan in 2021. Een onverwachts toch verder stijgende inflatie en snellere verkrapping door centrale banken vormt het grootste risico voor beleggers. Markten zijn inmiddels voorbereid op beëindiging van de opkoopprogramma's en meerdere renteverhogingen door de Fed. Maar nieuwe coronagolven zouden tot verdere verstoring van productieketens kunnen leiden met opnieuw hogere prijzen tot gevolg. De genoemde risico's en ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Geen verlaging pensioenen in 2022

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep ligt ultimo 2021 voor het zesde meetmoment (vijf jaar) onder het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV). Op basis van het kringbeleid betekent dit dat Pensioenkring Randstad Groep moet korten als het geen gebruik maakt van de vrijstellingsregeling. Pensioenkring Randstad Groep maakt gebruik van de vrijstellingsregeling en het bestuur heeft dit als evenwichtig beschouwd. Hierdoor zijn verlagingen van pensioenen in 2022 niet aan de orde.

Als blijkt dat gesloten fondsen in de toekomst de reeds opgebouwde pensioenen niet mogen invaren naar het nieuwe stelsel, dan kan de kring geen gebruik maken van het transitie-FTK en zullen de pensioenen, als de financiële situatie niet verbetert, alsnog op korte termijn verlaagd moeten worden.

Ontwikkeling financiële positie

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,1% gestegen van 100,5% naar 101,6%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 1,0%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 0,8% gestegen van 98,0% naar 98,8%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Nieuwe pensioenstelsel

Op 30 maart 2022 heeft de minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen naar de Tweede Kamer gestuurd. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari

2023. Uiterlijk 1 januari 2027 moet alle toekomstige pensioenopbouw vormgegeven worden op basis van het nieuwe pensioenstelsel.

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. We gaan zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling uitvoeren. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met een beschikbare premieregeling in Collectiviteitskring Flexibele regeling.

De kringen hebben elk een eigen tempo voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. Pensioenkring Randstad Groep heeft een bijzondere positie gezien de gesloten regeling. Over de mogelijkheden voor invaren in het nieuwe pensioenstelsel zijn verschillende gesprekken gaande, omdat dit de belanghebbenden perspectief biedt op een hoger verwacht pensioen. Verwachting is dat in de loop van 2022 duidelijkheid ontstaat over de pensioenregeling van Pensioenkring Randstad Groep in het nieuwe pensioenstelsel.

Deelnemersonderzoek risicohouding

Het bestuur heeft eind 2021 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitskringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG.

Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitskringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het belanghebbendenorgaan over het beleid en de manier waarop het beleid is uitgevoerd, waarna het belanghebbendenorgaan de bevoegdheid heeft een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan adviestaken en goedkeuringsrechten ten aanzien van bestuursbesluiten die betrekking hebben op de eigen kring binnen Hnpf. Om een goede afweging te kunnen maken en een oordeel te geven, is het belanghebbendenorgaan regelmatig in overlegvergaderingen geïnformeerd door het bestuur en heeft het inzage gekregen in beleidsnotities, fondsdocumenten, rapportages, het jaarverslag, de jaarrekening, de actuariële certificering en het accountantsverslag. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Samenstelling

Het belanghebbendenorgaan is samengesteld uit zes vertegenwoordigers, te weten drie namens de gewezen deelnemers, twee namens de gepensioneerden en één namens de voormalige werkgever. Het belanghebbendenorgaan werkt met een rooster van aftreden om de continuïteit te borgen. Een groot deel van de leden van het belanghebbendenorgaan was bij aanvang van de pensioenkring in 2020 afkomstig uit het belanghebbendenorgaan van het voormalige Randstad-pensioenfonds. Eind 2021 is volgens planning afscheid genomen van twee van deze leden, te weten Solange Overeijnder (lid namens de gewezen deelnemers) en Wil Kitslaar (lid namens de gepensioneerden). Het belanghebbendenorgaan dankt hen hartelijk voor de inzet en bijdrage die zij binnen PKRG en daarvoor binnen het Randstad-pensioenfonds in diverse rollen hebben geleverd. In begin 2022 zijn de opvolgers van Solange en Wil conform de daartoe voorgestelde procedure voorgedragen. Albert Beutick is als enige kandidaat voorgedragen namens de Vereniging van Gepensioneerden, Peter Feld heeft de verkiezing onder de kandidaten namens de gewezen deelnemers gewonnen. Beide zullen als aspirant-lid deelnemen aan het belanghebbendenorgaan en na goedkeuring door De Nederlandsche Bank officieel toetreden tot het belanghebbendenorgaan.

Bijeenkomsten

Het belanghebbendenorgaan is in 2021 vier maal in een overlegvergadering bijeengekomen met het bestuur en twee maal met de raad van toezicht. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan vier reguliere vergaderingen, twee extra vergaderingen over specifieke onderwerpen, twee kennissessies over het nieuwe pensioenstelsel en een zelfevaluatie uitgevoerd. Een groot deel van deze overleggen en vergaderingen moest vanwege de coronabeperkingen online plaatsvinden. Dit heeft het functioneren en de besluitvaardigheid van het belanghebbendenorgaan niet negatief beïnvloed, maar het belanghebbendenorgaan heeft een sterke voorkeur voor het voeren van fysiek overleg, zodra dit verantwoord mogelijk is.

In november 2021 heeft het belanghebbendenorgaan voor het eerst onder begeleiding van adviesbureau Mens & Kennis een zelfevaluatie uitgevoerd. De belangrijkste conclusie van deze zelfevaluatie was dat het van belang is dat het belanghebbendenorgaan de ruimte en tijd neemt om af en toe 'met de benen op tafel' het functioneren van de kring en het pensioenfonds te beschouwen en zich daarbij niet uitsluitend laat leiden door de onderwerpen die in de contacten met het bestuur aan de orde komen. Ook de relatie tussen het belanghebbendenorgaan en de overkoepelende VBO die op fondsniveau acteert vormt daarbij een aandachtspunt.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Randstad Groep

Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 over diverse onderwerpen adviezen verstrekt en goedkeuring verleend aan (voorgenomen) besluiten van het bestuur. Daarbij kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Aanpassing strategisch beleggingsbeleid;
- Vaststelling Actuariële en Bedrijfstechnische Nota;
- Vaststelling jaarverslag en jaarrekening 2020;

- Vaststelling van de kringbegroting;
- Wijziging van het toeslagbeleid;
- Vaststelling van het herstelplan;
- Vaststelling van het communicatiebeleidsplan.

Bij een aantal van de verstrekte adviezen c.q. goedkeuringen heeft het belanghebbendenorgaan gevraagde en ongevraagde adviezen verstrekt. Het belanghebbendenorgaan heeft geen negatieve adviezen gegeven of goedkeuring aan bestuursbesluiten onthouden, wel zijn voorgenomen besluiten op onderdelen aangepast naar aanleiding van de gevoerde dialoog.

Thema's

Onderstaand worden de belangrijkste thema's benoemd waar het belanghebbendenorgaan in 2021 aandacht aan heeft besteed.

Toekomstperspectief Hnpf

De ontwikkelingen rond de samenwerking met a.s.r. en de komst van Cardano als nieuwe samenwerkingspartner hebben veel aandacht gevraagd van bestuur en directie. Het belanghebbendenorgaan heeft deze ontwikkelingen vanaf enige afstand gevolgd en geconstateerd dat het binnen een algemeen pensioenfonds met meerdere kringen een uitdaging is om alle belanghebbenden tijdig te betrekken bij de gevolgen van dergelijke ingrijpende wijzigingen.

Functioneren van de governance

Het is van belang dat de governance binnen het pensioenfonds optimaal functioneert. Het belanghebbendenorgaan heeft geconstateerd dat het orgaan 'achterloopt' in de informatievoorziening over de onderwerpen die op het niveau van het fonds door de VBO worden behandeld. Dat maakt het lastig om goed aangesloten te blijven op de relevante ontwikkelingen op fondsniveau en brengt de vertegenwoordiger van het belanghebbendenorgaan in de VBO bij tijd en wijle in een lastig parket ten aanzien van transparantie en beeldvorming. Het belanghebbendenorgaan acht het dan ook van belang dat de kringoverstijgende onderwerpen zonder terughoudendheid worden gedeeld met de belanghebbendenorganen van de kringen om het draagvlak te behouden.

Verder constateert het belanghebbendenorgaan dat de ontwikkelingen binnen het fonds een forse wissel trekken op de beschikbare tijd en aandacht van bestuur, raad van toezicht en directie. Het is daarom van belang dat, conform onze eerdere aanbeveling, het fonds tijdig op vacatures anticipeert, dat bestuur en raad van toezicht hun rollen kritisch en zuiver invullen en dat de toegevoegde waarde van de verschillende organen optimaal wordt benut. Dat is naar de mening van het belanghebbendenorgaan niet altijd het geval, waarbij het belanghebbendenorgaan ook voor zichzelf verbetermogelijkheden ziet. Daarnaast is een adequate ondersteuning in de vorm van directie en bestuursbureau van belang om de beoogde doelstellingen te bereiken.

Harmonisatie van beleid

Met name ten aanzien van de beleggingen heeft Hnpf in 2021 ingezet op harmonisatie van het gevoerde beleid. Het belanghebbendenorgaan onderschrijft de noodzaak om zoveel als mogelijk te komen tot een eenduidige en efficiënte beleidsvoering en ziet de voordelen van deze harmonisatie. Anderzijds constateert het belanghebbendenorgaan dat er in dat kader op bepaalde punten sprake is van een wijziging in het gevoerde beleid en dat het voor het belanghebbendenorgaan niet altijd duidelijk is in hoeverre de voorgestelde beleidswijzigingen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de kring. Het belanghebbendenorgaan pleit dan ook, net als vorig jaar werd aanbevolen, voor een meerjarensvisie ten aanzien van de harmonisatie van regelingen en beleid en een evenwichtige afweging van de belangen van het fonds als geheel versus de belangen van de specifieke kringen.

Toekomst PKRG en nieuw pensioenstelsel

Binnen de eigen kring is de constatering dat de dekkingsgraad in 2021 verbeterd is, maar dat PKRG helaas nog lang niet uit de gevarenszone is. Ook de kostenontwikkeling binnen de kring baart het belanghebbendenorgaan enige zorgen. Het tempo waarin de aanwezige middelen voor de instandhouding van een eigen kring worden benut ligt hoger dan in de oorspronkelijke planning, waardoor de 'levensduur' van de kring mogelijk korter kan uitvallen dan oorspronkelijk gedacht.

Gelet op de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel acht het belanghebbendenorgaan het van groot belang dat PKRG gebruik kan maken die de nieuwe wetgeving gaat bieden voor de overgang naar de nieuwe premiereregelingen (het zogenaamde 'invaren'). De komende regelgeving is echter onduidelijk op dit punt. Duidelijk is wel dat een voortzetting van de eigen kring onder de regelgeving van het huidige Financieel Toetsingskader niet in het belang van de gewezen deelnemers en gepensioneerden is, gelet op de minimale kansen op toeslagverlening en de aanzienlijke dreiging van kortingsmaatregelen. Het belanghebbendenorgaan vindt het daarom essentieel dat bestuur en belanghebbendenorgaan zich inspannen om alle mogelijke wegen te verkennen om de pensioenen van PKRG onder de werking van het nieuwe pensioenstelsel te brengen.

Aanbevelingen en oordeel

Aanbevelingen

Gegeven de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en actuele ontwikkelingen doet het belanghebbendenorgaan de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

- Onderzoek in samenspraak met het belanghebbendenorgaan de mogelijkheden om de pensioenen van PKRG onder de werking van het nieuwe pensioenstelsel te brengen;
- Investeer in een duidelijk toekomstperspectief voor Hnpf, waardoor continuïteit van het fonds en instroom van nieuwe klanten worden gewaarborgd;
- Betrek het belanghebbendenorgaan tijdig bij ontwikkelingen op fondsniveau die van belang zijn voor het toekomstperspectief van de kring.

Oordeel

Het belanghebbendenorgaan stelt vast dat het bestuur in 2021 ondanks een veelheid aan bestuurlijke uitdagingen op zorgvuldige wijze uitvoering heeft gegeven aan de uitvoering van de bestuurlijke taken, de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds en de gemaakte beleidskeuzes. Wij spreken onze waardering uit voor de wijze waarop het bestuur gedurende het verslagjaar is omgegaan met de verschillende ontwikkelingen binnen en buiten het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2021 een adequate verantwoording is van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten inzake Pensioenkring Randstad Groep. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur en de raad van toezicht en een adequate ondersteuning vanuit het bestuursbureau heeft het belanghebbendenorgaan de werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en hoopt dit in de komende jaren op deze wijze voort te zetten. De hierboven genoemde aandachtspunten en de gedane aanbevelingen vinden wij daarbij van groot belang. Wij zien met vertrouwen uit naar een goede voortzetting van de samenwerking in de komende jaren.

Diemen, 30 mei 2022

Jan Hendrik Ockels
Simone Nijsen
Robert te Riet
Peter Feld
Albert Beutick
Raimond Schikhof

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 17 mei 2022 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2021. Het belanghebbendenorgaan heeft aan de hand van een presentatie het oordeel toegelicht. Daarbij is ook stilgestaan bij de aanbevelingen van het belanghebbendenorgaan bij het oordeel over 2020:

- Voer een beheerst risicobeleid waarin de risico's van de kring, vooruitlopend op een mogelijke transitie naar een nieuw pensioenstelsel, niet onnodig vergroot worden;

- Bedenk en implementeer onconventionele middelen en manieren om de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden actief te betrekken bij de communicatie van het fonds en verbeter de digitale toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het fonds;
- Presenteer een duidelijke meerjarenvizie ten aanzien van de beoogde uniformering en aanpassing van regelingen en beleid, zodanig dat voor alle betrokkenen helder is welke beleidsruimte en -mogelijkheden er per kring beschikbaar zijn;
- Investeer tijdig in een adequate bezetting van bestuur, raad van toezicht en bestuursbureau, waarmee het fonds klaar is om de komende grote wijzigingen in het pensioenstelsel en het fonds de komende jaren het hoofd te bieden.

Hieronder wordt toegelicht hoe de aanbevelingen door het bestuur zijn opgevolgd in 2021:

- De risico's behorend bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel worden geïntegreerd in het bestaande risk framework. Hierin zijn ook de kringrisico's benoemd. Ten behoeve van het nieuwe pensioenstelsel is begin 2022 een Risk Self Assessment (RSA) uitgevoerd. Doelstelling van de RSA is om de nu onderkende risico's die zich gedurende het traject kunnen manifesteren te onderkennen en te mitigeren
- Het eerste punt is meegenomen bij het opstellen van het communicatiejaarplan voor 2022 met daarbij de kanttekening dat het bestuur niet zozeer op zoek is naar onconventionele, als wel naar innovatieve en effectieve communicatiemethodes. Daarnaast worden er verschillende registratie-acties gedaan. Ook zal het fonds zich gaan voorbereiden op het in de toekomst overstappen naar een ander inlogmiddel op de website, bijvoorbeeld via DigiD.
- Richting het nieuwe stelsel zal het bestuur oog houden voor harmonisatie waar het kan, maar dit heeft niet de hoogste prioriteit. In het nieuwe stelsel zal dit bij het inrichten van de nieuwe regelingen zeker worden meegenomen.
- De laatste aanbeveling wordt door het bestuur ten harte aangenomen. Er is een projectplan en risicoanalyse opgesteld voor de overgang naar het nieuwe stelsel waarin dit punt ook is meegenomen.

Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 met het bestuur onder andere gesproken over de toekomststrategie van het fonds, de nieuwe beschikbare premiereregeling, het ESG-beleid, het inhaalbeleid voor gemiste toeslagen en het communicatiejaarplan voor 2022. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor het open gesprek dat wij steeds met hen kunnen voeren en voor het vertrouwen wat het belanghebbendenorgaan in ons uitspreekt. Het bestuur neemt de aanbevelingen bij het oordeel 2021 ter harte. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Sweco

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 juli 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds Grontmij door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Sweco. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgever en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Sweco vallen, is ondergebracht in Pensioenkring Sweco.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 en hebben betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021, tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 juli 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco ingesteld en van start gegaan. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers namens deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden.

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Pensioenkring Sweco is op 31 december 2021

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
Jan Bosman	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2024	1953	M
Dik Doornbosch	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2022	1969	M
Miriam van Dullemen	Voorzitter en lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1961	V
Karst Jan van Esch	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1961	M
Wim Groenevelt	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2023	1954	M
Alex Rombout	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2023	1966	M
Emma Strang	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2023	1983	V
Vacature	Lid namens werkgever	1 ^e			

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

In september is de termijn van Daniël Vos voortijdig geëindigd wegens aanvaarding van een betrekking elders. Deze positie namens werkgevers is vacant gesteld en is in 2022 ingevuld met het toetreden van Ronald Janssen als aspirantlid.

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer zelfstandig vergaderd, drie keer met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan deelgenomen aan een kennissessie van het pensioenfonds en heeft het een interne zelfevaluatie uitgevoerd.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het Nederlandse Pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de werknemers in dienst van de werkgever Sweco Nederland Holding B.V. en gelieerde ondernemingen die onder de Sweco-cao vallen. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemer aan de pensioenregeling is:

- de werknemer met wie door de werkgever een pensioenovereenkomst is gesloten waarvan de uitvoering is ondergebracht bij Het Nederlandse Pensioenfonds.
- de persoon die door het bestuur op verzoek van de werkgever als deelnemer wordt opgenomen al dan niet onder van dit reglement afwijkende voorwaarden en mits voldaan wordt aan de bepalingen van de Wet LB '64 en wet- en regelgeving.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling in 2021, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Sweco

Betreft	Invulling
Type regeling	Middelloodregeling met het karakter van een Collectieve beschikbare premieregeling.
Pensioendatum	68 jaar. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen drie maanden van tevoren aangegeven moet worden.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoeslag. Het pensioensalaris is gemaximeerd op EUR 112.189 (2021)
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2021: EUR 14.544) wordt jaarlijks per 1 januari vastgesteld en bedraagt 10/7,5e van het per 1 januari van het betreffende jaar op jaarbasis geldende AOW-bedrag voor een AOW-gerechtigde die gehuwd is met een andere AOW-gerechtigde, inclusief vakantietoeslag. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Het beoogde opbouwpercentage is 1,875% per deelnemersjaar. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de bijdrage.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt op de pensioeningangsdatum, maar uiterlijk op de pensioendatum (68 ^e verjaardag).
spaarPartnerpensioen	Het jaarlijks op te bouwen direct ingaand spaarPartnerpensioen bedraagt 70% van het jaarlijks opgebouwde ouderdomspensioen. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de bijdrage. Het direct ingaand spaarPartnerpensioen wordt ook opgebouwd indien er geen sprake is van een partner.
Levenslang risicoPartnerpensioen	Het partnerpensioen dat, gelijktijdig met het tijdelijk risicoPartnerpensioen, vrijwillig op risicobasis is verzekerd ten behoeve van de partner ingeval van het overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum, tenzij de deelnemer met zijn bij het pensioenfonds bekende partner op de voorgeschreven wijze aan het pensioenfonds heeft aangegeven geen levenslang risicoPartnerpensioen te willen verzekeren. Het Levenslang

Betreft	Invulling
	partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen, dat de deelnemer had kunnen opbouwen vanaf het moment van indiensttreding bij de aangesloten onderneming tot aan de pensioendatum verminderd met het (bijzonder) direct ingaand spaarPartnerpensioen waar de deelnemer op grond van het pensioenreglement recht op heeft.
Tijdelijk risicoPartnerpensioen	Het partnerpensioen dat gelijktijdig met het levenslang risicoPartnerpensioen, vrijwillig op risicobasis is verzekerd ten behoeve van de bij het pensioenfonds bekende partner ingeval van het overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum of ingeval van het overlijden van de gepensioneerde die aansluitend aan het deelnemerschap met pensioen is gegaan, tenzij de deelnemer met zijn partner op de voorgeschreven wijze aan het pensioenfonds heeft aangegeven geen tijdelijk risicoPartnerpensioen te willen verzekeren. Het Tijdelijk risicopartnerpensioen bedraagt jaarlijks € 12.307,27 (niveau 2021) vermenigvuldigd met de parttimegraad.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen per kind dat verplicht op risicobasis verzekerd is en ingaat op de dag van overlijden van de deelnemer, bedraagt 0,25% van de pensioengrondslag op het moment van overlijden, vermenigvuldigd met het aantal jaren gelegen tussen het moment van indiensttreding bij de aangesloten onderneming en de pensioendatum.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 23 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring Sweco.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid vanaf de dag waarop conform de beschikking van het UWV arbeidsongeschiktheid bestaat en eventueel recht op een WAO- of WIA-uitkering ontstaat, wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet op basis van het UWV-arbeidsongeschiktheidspercentage (WIA) dan wel conform 8 klassen (WAO).

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Sweco een aanvullende arbeidsongeschiktheidspensioenregeling. Dit betreft het WAO-excedentpensioen, WAO-hiaatpensioen, het WIA-aanvullingspensioen en het WIA-excedentpensioen.

Premiebeleid

De pensioenregeling voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gekarakteriseerd als een zogenaamde collectieve beschikbare premieregeling (CDC). In deze regeling staat de werkgever niet garant voor de pensioenrechten, maar alleen voor het betalen van een vooraf afgesproken vaste premie voor de jaarlijkse pensioenopbouw. Deze pensioenopbouw vindt op een vergelijkbare wijze plaats als in een middelloonregeling. Is de beschikbaar gestelde premie in enig jaar niet toereikend om de in dat jaar toe te kennen aanspraken te financieren, dan wordt de toekenning van het pensioen zodanig aangepast dat de premie wel toereikend is. Ook in de situatie van tekorten bij het pensioenfonds, bijvoorbeeld door lagere rentestanden of tegenvallende beleggingsopbrengsten, springt de werkgever niet bij. De deelnemers dragen het risico. Tekorten zijn dus voor het collectief van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Overschotten vloeien niet terug naar de werkgever.

Kostendekkende premie

De regels van DNB schrijven voor dat bij de berekening van de kostendekkende premie ten behoeve van de collectieve beschikbare premieregeling van de kring met de volgende elementen rekening wordt gehouden:

1. koopsom voor pensioenopbouw en toeslag aan actieve deelnemers;
2. solvabiliteitsopslag over premieonderdeel '1';
3. opslag voor uitvoeringskosten.

Deze elementen van de kostendekkende premie zijn als volgt nader gedefinieerd.

ad 1. De actuariel benodigde premie voor de inkoop van de pensioenopbouw. Hierbij wordt gerekend op basis van de actuariële grondslagen, waarbij wordt uitgegaan van de nominale rentetermijnstructuur per 31 december van het jaar voorafgaand aan het boekjaar zoals die door DNB is gepubliceerd. De risicopremies van nog niet opgebouwde aanspraken op (tijdelijk) nabestaandenpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidsrisico zijn eveneens vervat in dit premieonderdeel. De opslag in de premie voor het wezenpensioen bedraagt 6% van de risicokoopsom voor het (tijdelijk) partnerpensioen. De opslag in de premie voor het arbeidsongeschiktheidsrisico bedraagt 2,5% van de actuariel benodigde koopsom;

ad 2. Een solvabiliteitsopslag die gelijk is aan het percentage vereist eigen vermogen dat op 1 januari van het boekjaar wordt vastgesteld over het premieonderdeel als beschreven onder ad 1;

ad 3. Voor uitvoeringskosten wordt een zo goed mogelijke schatting meegenomen voor de werkelijke kosten die in het boekjaar te verwachten zijn, verminderd met de verwachte excassovrijval over uitkeringen die in het boekjaar worden verricht.

Gedempte kostendekkende premie

Het Nederlandse Pensioenfonds stelt de gedempte kostendekkende premie vast op basis van dezelfde elementen als de kostendekkende premie. De afwijkingen ten opzichte van de kostendekkende premie worden hieronder weergegeven:

- Onderdeel 1 wordt met ingang van het jaar 2021 berekend op basis van een verwachte waarde van toekomstig rendement onder aftrek van ten minste de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfonds:
 - Het verwacht netto meetkundig rendement op vastrentende waarden, bedoeld in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds wordt vastgesteld voor een periode van vijf jaar (2021 tot en met 2025) op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2020.
 - Het verwacht netto meetkundig rendement op zakelijke waarden wordt bepaald op basis van de maximaal te hanteren parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds.
 - Het strategische beleggingsbeleid is het uitgangspunt voor het vaststellen van de verwachte waarde van het toekomstig rendement. Op hoofdlijnen zal bij de premieberekening worden uitgegaan van:

Bij een wijziging van het strategische beleggingsbeleid wordt het netto verwacht beleggingsrendement opnieuw vastgesteld.

 - Strategische allocaties (ratingverdeling niet gecorrigeerd voor duratie)
 - Karakteristieken o.b.v. strategische benchmarks (zoals rating, leverage)
 - Uitzondering: indien de uitvoering structureel afwijkt van bovenstaande terwijl dit niet kan worden vastgelegd in het strategisch beleid. Bijv. indien sprake is van structurele leverage in vastgoedfondsen: indien deze leverage acceptabel is maar geen benchmark met leverage beschikbaar is zal de leverage doelstelling van de vastgoedfondsen worden gehanteerd.
 - Iedere vijf jaar wordt de peildatum voor de rentetermijnstructuur bijgesteld, voor het eerst per 30 september 2025.

Voor het overige worden dezelfde grondslagen gehanteerd als voor de kostendekkende premie.

- Onderdeel 2 wordt bepaald als het verschil tussen:
 - de solvabiliteitsopslag (behorende bij het vereist eigen vermogen per 31 december van het voorgaande jaar) over premieonderdeel '1' waarbij onderdeel 1 wordt berekend zonder rekening te houden met toekomstige toeslagverlening.
 - onderdeel 1 waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfonds, onder aftrek van onderdeel 1 waarbij geen rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening.

Onderdeel 2 zal nooit negatief zijn.

Feitelijke premie

De financiering van de krachtens het pensioenreglement vast te stellen pensioenaanspraken geschiedt door

betaling van vaste bijdragen, de CDC-pensioenbijdrage, zoals omschreven in de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de werkgever.

De CDC-pensioenbijdrage wordt steeds voor een periode van vijf jaar vastgesteld. De huidige periode van vijf jaar eindigde op 31 december 2021 en is met een jaar verlengd voor 2022.

In de situatie dat in enig jaar de CDC-pensioenbijdrage lager is dan de gedempte kostendeekkende premie voor de pensioenregeling, dan volgen achtereenvolgens de volgende acties:

- er wordt getoetst of het tekort kan worden gefinancierd uit het premiedepot.
- indien er na aanwending van het saldo uit het premiedepot nog steeds een tekort is, dan worden de opbouwpercentages voor ouderdomspensioen en partnerpensioen zodanig verlaagd dat een gedempte kostendeekkende premie voor de pensioenregeling resulteert die gelijk is aan de CDC-pensioenbijdragen voor de pensioenregeling.

Ten gevolge van hiervan is het opbouwpercentage voor 2021 vastgesteld op 1,17%. Voor 2022 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,12%.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst van de Pensioenkring Sweco zijn per 2021 aangepast aan de in 2020 gemaakte premie-afspraken. Dit is het besluit dat de gedempte kostendeekkende premie vanaf 2021 wordt gebaseerd op een verwacht rendement. Daarnaast is de indexatiemaatstaf CPI alle bestedingen afgeleid aangepast naar CPI alle bestedingen, en is een inhaalbeleid voor gemiste toeslagen opgenomen. Tenslotte zijn de grondslagen voor de flexibiliseringsfactoren in het pensioenreglement opgenomen.

Het pensioenreglement van de Pensioenkring Sweco is per 1 januari 2022 uitsluitend gewijzigd voor wat betreft de aanpassing van de jaarlijkse bedragen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor Pensioenkring Sweco bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse Pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Sweco en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Sweco. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Sweco ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

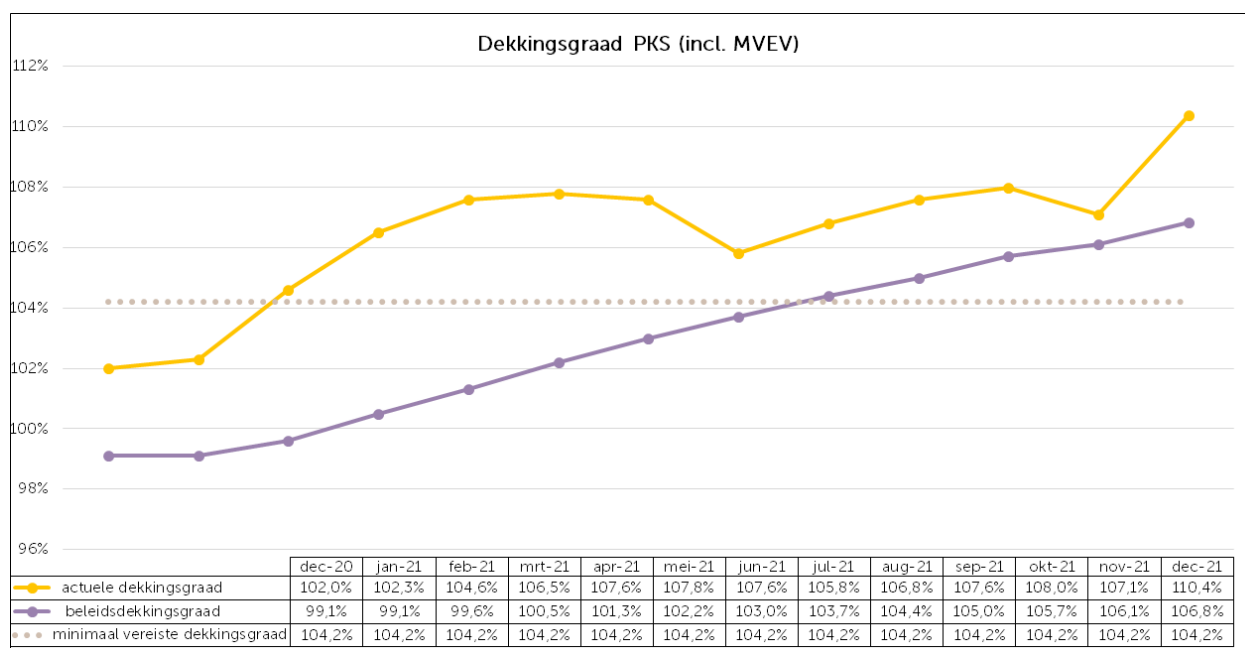
Financiële positie

De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende in 2021 van 99,1% naar 106,8% . De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2021 gestegen naar 110,4% (2020: 102,0%). Dit is 8,4 procentpunt hoger dan ultimo 2020. Dit is met name veroorzaakt door de gestegen rente. De gestegen rente had wel een negatief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico deels is afgedekt was de daling van de waarde van de verplichtingen groter. Het totale rendement van de rendementsportefeuille kwam door de bijdrage vanuit de returnportefeuille wel positief uit en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad.

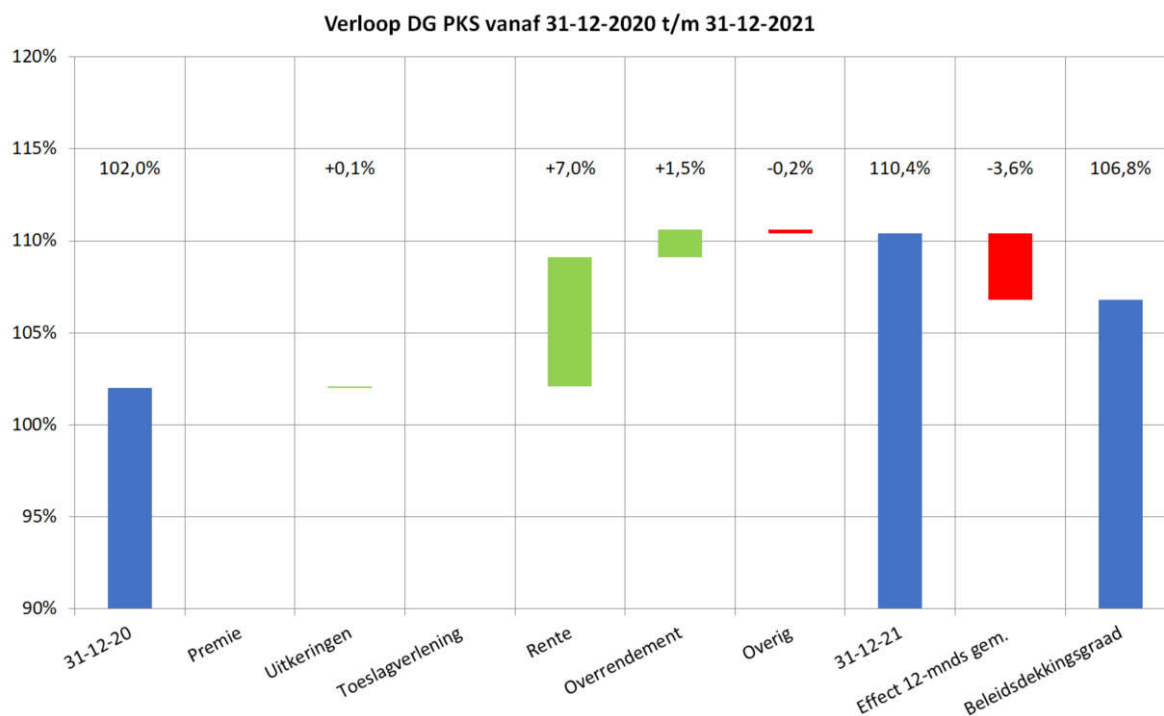
Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring Sweco in 2021

Omschrijving	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	1.183.698	1.160.345	102,0%
Premiebijdragen (regulier)	16.401	16.203	0,0%
Uitkeringen	-28.804	-28.869	0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	-74.776	7,0%
Beleggingsresultaten	11.547	-6.067	1,5%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-4.785	100	-0,2%
Stand 31 december	1.178.057	1.066.936	110,4%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2020. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco in 2021

Ontwikkeling dekkinggraad Pensioenkring Sweco tussen 1 januari en 31 december 2021

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,55% (2020: 0,15%). In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkinggraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Het premiedepot doet niet mee in de berekening van de dekkinggraad. De beleidsdekkinggraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkinggraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Sweco bevindt zich ultimo 2021 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkinggraad lager is dan de vereiste dekkinggraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkinggraad is bepaald op 111,2% (2020: 109,9%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 112,4% (2020: 110,6%). Het fonds heeft voor 1 april 2022 een update van het herstelplan opgesteld.

Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2021 is de minimaal vereiste dekkinggraad 104,2% (2020: 104,2%).

Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	102,0%	102,0%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	-0,1%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,0%	0,0%
Beleggingsresultaten	1,5%	2,4%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,2%	-0,1%
Stand 31 december	110,4%	104,3%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 110,4% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 104,3% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad conform het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft minder bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen rente die een negatief effect had op de waarde van de vastrentende waarden. Hierdoor behaalde de matchingportefeuille een negatief rendement. Het rendement van de returnportefeuille was wel positief.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2022 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Sweco bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Sweco is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Wijzigingen in toeslagbeleid

Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, een besluit genomen om de maatstaf voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden aan te passen van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen. Voor alle deelnemers is de toeslagverlening derhalve maximaal gelijk aan de

stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning.

Toeslagverlening over 2021, toe te kennen per 1 januari 2022

De kring volgt de systematiek van toekomstbestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2022 is daarom geen toeslag toegekend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 2,70%.

Inhaaltoeslag

Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om binnen Pensioenkring Sweco beleid te formuleren voor het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen. Ondanks dat de kans op het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen in de komende jaren erg klein is. Het bestuur is van mening dat inhaalbeleid onderdeel is van een gezonde financiële opzet. Enerzijds omdat je aan deelnemers wilt kunnen uitdelen wat uitgedeeld mag worden (zonder inhaalbeleid is ingeval van overschotten slechts heel beperkt mogelijk om wat extra's toe te kennen aan de deelnemers). Anderzijds omdat het zorgt dat als er extra uitgedeeld kan worden dit middels de inhaal van achterstanden bij de deelnemers terecht komt bij wie het hoort.

Gemiste toeslagen of pensioenverlagingen kunnen hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag, eveneens per 1 januari. Hiervan kan sprake zijn indien

1. er een reserveoverschot is; en
2. de reële dekkingsgraad minimaal 100% is.

Het voor inhaaltoeslagen beschikbare vermogen wordt bepaald als maximaal 20% van het vermogen boven het maximum van de situaties waarin precies aan voorwaarden 1 en 2 wordt voldaan. Voor het toekennen van inhaaltoeslagen worden daarbij de volgende aanvullende voorwaarden gehanteerd:

- Inhaaltoeslagen worden op collectieve basis verleend. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen actieven, inactieven, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.
- Inhaaltoeslagen worden toegepast als een percentage van het voor de individuele deelnemer totaal te herstellen bedrag. Dit percentage wordt berekend door het beschikbare vermogen te delen door de waarde van het totaal aan gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen. Hierbij wordt geen termijn gehanteerd en geen onderscheid gemaakt tussen gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen.
- Alleen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig zijn ten tijde van het herstel van de niet volledige toeslag, komen voor herstel in aanmerking.
- Er vindt geen nabetaling aan pensioengerechtigden plaats van in het verleden niet uitgekeerde pensioenrechten die het gevolg zijn van het niet volledig toekennen van de toeslag of doorgevoerde verlaging.

De pensioenregeling kende hiervoor geen mogelijkheid om in het verleden gemiste toeslagen in te halen, met uitzondering van gemiste toeslagverleningen in de periode 2012 t/m 2014.

Overzicht van opgelopen achterstand in de toeslagverlening

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,47%	2,47%	2,47%
2013	0,00%	2,10%	2,10%	4,62%
2014	0,50%	1,10%	0,60%	5,25%
2022	0,00%	2,70%	2,70%	8,09%

Actuariële paragraaf

Resultaten hebben betrekking op de periode 1 januari t/m 31 december 2021.

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kostendeekkende premie	Gedempte kostendeekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	15.417	9.104	
Risicopremie overlijden	914	871	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	398	381	
Inkoop voorwaardelijke opbouw	0	4.217	
Opslag instandhouding VEV	1.655	1.024	
Kostenopslag pensioenbeheer	578	578	
Totaal premiebijdragen	18.962	16.175	16.401

Analyse van het resultaat

In 2021 is een positief resultaat behaald van € 87.768 duizend (2020: € 23.353 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2021	2020
Beleggingen en rekenrente	92.390	27.780
Premies	-588	81
Waardeoverdachten	-18	-26.658
Kosten	0	0
Uitkeringen	49	18
Kanssystemen	-1.092	387
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties en andere voorzieningen	-2.973	384
Wijziging Grondslagen	0	22.276
Andere oorzaken	0	-915
Resultaat	87.768	23.353

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen	11.547	45.143
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	6.067	1.718
Wijziging marktrente	74.776	-19.081
Totaal beleggingen en rekenrente	92.390	27.780

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2021 zijn:

- **Beleggingen/rekenrente:**
De wijziging van de nominale rekenrente droeg € 74.776 duizend positief bij aan het resultaat. Deze verandering bestaat uit 2 componenten, namelijk een negatief resultaat door een overgang naar de UFR samenstelling van 2021 (75% oude en 25% nieuwe) en een positief resultaat door de DNB curve van ultimo 2021. Deze wijzigingen bedragen respectievelijk € -12.830 duizend en € 87.606 duizend. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 6.067 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,533% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2020). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 11.547 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / rekenrente € 92.390 duizend positief.
- **Incidentele mutaties en andere voorzieningen**
Een deel van de technische voorzieningen is herverzekerd. Bij verzekeraars zijn premievrije aanspraken op hoofdzakelijk ouderdoms- en nabestaandenpensioen ondergebracht. De daling van de vordering op deze verzekeraars van de herverzekerde technische voorzieningen bedraagt € 3.600 duizend. De ontvangen uitkeringen bedragen € 744 duizend. Daarnaast stijgen de technische voorzieningen door correcties op de begin- en eindstand met € 103 duizend. Samen met een post aan overige lasten van € 14 duizend saldeert dit tot het resultaat van € - 2.973 duizend.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Sweco zijn in 2021 niet aangepast.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorziening toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Sweco lager is dan het vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). De vermogenspositie is naar zijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2022, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring Sweco.

Vermogensbeheer**Beleggingsbeleid Pensioenkring Sweco**

De Pensioenkring Sweco is per 1 juli 2020 gestart. Het strategische beleggingsbeleid is ongewijzigd gebleven in 2021. Op hoofdlijnen bestond het uit een vermogensverdeling van 70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden, in combinatie met een 50% afdekking van het renterisico en per 31 januari 2021 een 75% afdekking van de belangrijkste valutarisico's (de US dollar, de Japanse yen en het Britse pond). Voorheen werd geen valutarisico afgedekt.

Door het afdekken van valutarisico's per 31 januari 2021 ontstond risicoruimte om in de strategische beleggingsmix met het oog op meer rendement 10%-punt te verschuiven van swaps/cash/staatsobligaties naar hypotheek.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, doch het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken van de index kunnen transactiekosten worden beperkt of kan een beter risicoprofiel worden gerealiseerd door specifieke doelstellingen te verwezenlijken zoals de implementatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast wordt onder andere gezorgd voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren. Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld, die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2021

De economische groeicijfers werden in 2021 nog sterk beïnvloed door de COVID-19 pandemie. Sinds de vaccinatiecampagnes en de heropening van de economieën hebben we in de VS en Europa zeer sterke groeicijfers gezien. De Amerikaanse economie is inmiddels weer groter dan voor de pandemie en ook in Europa is de schade weer vrijwel ingehaald. De ongekende fiscale stimulering is geleidelijk tot een einde gekomen en ook centrale banken zijn bezig met de vraag wanneer, en vooral hoe snel, zij de monetaire stimuleringsmaatregelen gaan afbouwen. We zien dat de pandemie enkele al langer bestaande trends heeft versterkt en versneld, zoals het toenemende belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering en een groeiende focus op klimaatontwikkelingen. Geleidelijk neemt de invloed van COVID-19 op de economie af, nieuwe varianten lijken minder schadelijk voor de gezondheid en overheden proberen nieuwe lockdowns met boostershots te voorkomen.

De robuuste economische groei en de nog altijd zeer lage rentes betekenen dat de 'search for yield' nog altijd gaande is. Afgelopen jaar was voor aandelenmarkten dan ook een uitzonderlijk goed jaar. Vastrentende markten hadden het moeilijker door oplopende renteniveaus.

De 26e VN klimaatconferentie in november in Glasgow bracht bemoedigende beleidsvoornemens, maar was geen onverdeeld succes. De impact op financiële markten hiervan was beperkt.

Het thema, dat de financiële markten in 2021 domineerde, was de ontwikkeling van de inflatie. Onder invloed van de heropening van economieën en spanningen tussen Rusland en het Westen liepen prijzen van grondstoffen en energie fors op. Deze tekorten en de steeds weer terugkerende hoge besmettingscijfers van COVID-19 zorgden voor problemen in productieketens en voor tekorten aan allerlei producten, van hout tot microprocessoren.

De verwachting was steeds dat de hogere inflatie tijdelijk zou zijn en in de loop van het jaar zou terugvallen. Gedurende 2021 bleek de inflatie echter meer vasthoudend te zijn en langer op hogere niveaus te blijven. Uiteindelijk werden centrale banken richting het einde van het jaar gedwongen om dit te erkennen en volgde er een scherpe draai in het monetair beleid: van uitzonderlijk ruim beleid naar verkrapping. Hoewel de inflatiecijfers nog altijd tijdelijke elementen bevatten, is het duidelijk dat we de komende jaren, vooral in de VS, met hogere inflatie te maken krijgen. De Amerikaanse arbeidsmarkt is krap te noemen, vooral doordat de beroepsbevolking in de VS nog altijd fors kleiner is dan voor de pandemie. Het gevaar van een loon-prijsspiraal is in de VS dan ook zeker aanwezig. In de eurozone ligt het kerncijfer eind 2021 op een recordniveau van 2,6% en worden we in 2022 ook in Europa geconfronteerd met een grote inflatieschok. Mede door de gestegen inflatieverwachtingen stegen de rentes wereldwijd, vooral de rentes voor de korte en middellange looptijden.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 7% versus de euro onder invloed van de verwachting dat de Amerikaanse rente sneller verhoogd zal worden dan de rente in de eurozone. Ook het Britse pond en de Chinese renminbi stegen in waarde ten opzichte van de euro. Van de grote valuta's daalde alleen de Japanse yen.

Aandelen ontwikkelde markten

Door de heropening van economieën boekten bedrijven sterke resultaten. Gedurende het gehele jaar overtroffen bedrijven de winstverwachtingen van analisten, wat leidde tot goede rendementen voor aandelen.

De wereldwijde aandelenindex steeg in 2021 in euro's gemeten ruim 30%. Vooral de energie-, technologie- en de financiële sector deden het goed. Nutsbedrijven en non-cyclische consumentengoederen hadden het moeilijker doordat zij minder profiteren van het sterke economische herstel. Regionaal gezien presteerden Amerikaanse aandelen het best, niet ver daarachter gevolgd door Europese aandelen. De Pacific regio inclusief Japan bleef achter.

Aandelen opkomende markten

Aandelen uit opkomende landen bleven in 2021 achter bij ontwikkelde markten en noteerden een rendement van bijna 5%. Dit was in belangrijke mate het gevolg van de ontwikkelingen in China, waar overheidsingrijpen bij bedrijven in de vastgoedsector de aandelenkoersen onder druk zette. De Chinese economie heeft ook te leiden onder de grote lockdowns bij coronabesmettingen. Daarnaast waren de lagere vaccinatiegraden in veel opkomende landen een rem op de economische heropening.

Onroerend goed

Vastgoed zette het herstel na de coronacrisis in 2021 voort. De sectoren logistiek, opslag en datacenters leidden de weg ondanks toch al hoge waarderingen. Gesteund door de ontwikkeling van thuiswinkelen en -werken is de bezettingsgraad in deze sectoren zeer hoog. Ook woningen presteerden weer goed en de fundamenteën van deze sector blijven op de langere termijn sterk en robuust. Winkelvastgoed herstelde wat, nadat markten zich minder zorgen maakten over COVID-19. De sector blijft achterlopen vanwege twijfels over de lange termijn impact van online winkelen. Bij kantoren zijn er nog altijd vraagtekens rondom de lange termijn gevolgen van meer thuiswerken. De verwachting is echter dat de vraag naar A-locaties groot zal blijven en dat de benodigde ruimte per werknemer op kantoor zal toenemen.

Beursgenoteerd vastgoed heeft het afgelopen jaar verder herstel laten zien en steeg wereldwijd ruim 30%. In Europa was dat een stijging van zo'n 15%.

Vastrentende waarden (investment grade en hoogrentend)

Centrale banken hebben aan het eind van het jaar een scherpe draai gemaakt in hun beleidsvoornemens. De Fed heeft haar visie op het tijdelijke karakter van inflatie losgelaten en gaat het opkoopprogramma de komende maanden versneld beëindigen. Verwacht wordt dat er in 2022 drie tot vier renteverhogingen door de Fed zullen worden doorgevoerd. De ECB is wat terughoudender, maar bouwt het PEPP-opkoopprogramma wel af.

Renteniveaus kenden een beweeglijk verloop dit jaar. Per saldo zijn kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en de draai in centrale bankenbeleid, licht opgelopen. Dit heeft geleid tot negatieve obligatierendementen op veilige staats- en bedrijfsobligaties.

De Duitse 10-jaars rente steeg in 2021 van -0,57% naar -0,18%. De Europese AAA staatsleningenindex liet hierdoor een negatief rendement van -2,8% zien. Kredietopslagen lieten een zeer stabiel verloop zien en Europese bedrijfsobligaties boekten een negatief rendement van -1,1%. De categorieën hoogrentende obligaties en hypotheekleningen lieten binnen de vastrentende waarden, ondanks de oplopende renteniveaus, een positief rendement zien.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Met de wijzigingen die per 31 januari 2021 zijn doorgevoerd in het strategische beleid resulteert de verhouding 46% matching- en 54% rendementsportefeuille.

2021	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2021	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	46	46	-9,7	-9,3
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	46	46		
Rendementsportefeuille	54	54	11,8	10,6
Aandelen ontwikkelde landen	18,4	18,4	32,4	29,2
Aandelen opkomende landen	4,6	4,6	4,0	4,9
Niet-genoteerd onroerend goed	7	7	9,3	9,3
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	14	14	-1,8	-1,1
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	10	10	13,1	13,1
Totaal¹	100	100	1,2	0,9

1 Inclusief valuta-afdekking

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Sweco loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 50% van het renterisico af te dekken op basis van marktrente. De feitelijke afdekking per ultimo 2021 bedroeg 51,4%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI mandaat wordt er hoofdzakelijk belegd in renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties (investment grade) en Nederlandse woninghypotheken bij aan de afdekking.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht.

Pensioenkring Sweco hanteert in haar afdekkingsbeleid een curvebeleid. Vanaf 2020 is de stapsgewijze aanpassing van de UFR-methode in de richting van de marktrente begonnen, wat resulteert in een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. In 2021 is besloten deze toename niet te volgen in het afdekkingsbeleid en de afdekking vooral te blijven richten op de middellange looptijden. Hoewel dat tot extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad leidt, is de verwachting dat het extra rendement hier naar verwachting voldoende tegen opweegt. Per 31 augustus 2021 is dit nieuwe curvebeleid ingevoerd.

De swaprente is gestegen in 2021 waardoor het rendement van zowel de verplichtingenbenchmark (-9,3%) als de matchingportefeuille (-9,7%) flink negatief was. Het iets lagere rendement (-0,4%-punt) van de matchingportefeuille t.o.v. de verplichtingen (de benchmark) wordt verklaard door de curvepositionering en wordt ook beïnvloed doordat voor de renteafdekking een bandbreedte is vastgesteld, waarbinnen deze mag bewegen. Per saldo hebben deze factoren geleid tot de licht lagere performance van -0,4%-punt t.o.v. de benchmark.

Rendementsportefeuille: aandelen en risicovolle vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve vastrentende waarden bedrijfsobligaties, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Pensioenkring Sweco. Vooral aandelen ontwikkelde landen en niet-beursgenoteerd vastgoed droegen het meeste bij aan het rendement. Bedrijfsobligaties presteerden negatief doordat de kapitaalmarktrentes in de VS en Europa, onder invloed van de inflatieontwikkelingen en het minder ruime centrale bankenbeleid, licht zijn opgelopen.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. Binnen aandelen ontwikkelde landen bestaat de regioverdeling uit 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific. De beleggingen in aandelen ontwikkelde

landen worden ingevuld door twee passieve wereldwijde beleggingsfondsen ontwikkelde markten, aangevuld met een actief beleggingsfonds voor Europa ex UK en een actief beleggingsfonds voor opkomende markten. De passieve aandelenfondsen ontwikkelde landen wereldwijd presteerden beter dan de benchmark door de ESG-factor. Het actieve aandelenfonds opkomende landen heeft een underperformance gerealiseerd ten opzichte van de benchmark.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt ingevuld met actieve beleggingsfondsen, vanwege het illiquide karakter wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille.

De categorie bedrijfsobligaties (investment grade) wordt grotendeels door middel van een passief beleggingsfonds ingevuld, voor een klein deel aangevuld door een actief beleggingsfonds passend binnen het ESG beleid.

In 2021 is het afgegeven commitment naar de NHG en niet-NHG hypotheekfondsen volledig ingevuld met een 50%/50% verdeling naar NHG en niet-NHG.

Valuta-afdekking

Pensioenkring Sweco dekt per 31 januari 2021 het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta, dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels gedempt. In 2021 gebeurde het omgekeerde, de euro verzwakte ten opzichte van de meeste andere valuta's waardoor de waardeinstijging werd gedempt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dat beleid gaat over de integratie van MVB-factoren in beleggingsbeslissingen, de dialoog met ondernemingen om gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement), stemrecht bij aandeelhoudersvergaderingen en uitsluiting van bedrijven en landen. Op grond van het MVB-beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Sweco rekening gehouden met factoren op het gebied van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Pensioenkring Sweco heeft in 2021 diverse stappen ondernomen om het MVB-beleid verder te implementeren in de beleggingsportefeuille. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties, hypotheek en hoogrentende landen wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

SFDR

Op 10 maart 2021 werd de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht. Deze Europese verordening stelt eisen aan informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector. Ook pensioenfondsen vallen daaronder. Doel van de wetgeving is dat deelnemers meer inzicht krijgen in de effecten van beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen op duurzaamheid. Het Nederlandse Pensioenfonds geeft op grond van de SFDR via de website transparant informatie over de manier waarop duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeslissingen.

De pensioenregeling van Het Nederlandse Pensioenfonds kwalificeert zich op basis van het bijbehorende MVB-beleid als een lichtgroen pensioenproduct onder de Europese SFDR-wetgeving, ofwel als een product dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken (een zogenaamd artikel 8-product). De fondsen waarin Pensioenkring Sweco belegt, hebben ook elk een eigen SFDR-classificatie. Daarbij gelden de volgende definities:

- artikel 6-classificatie: een beleggingsproduct waarin duurzaamheid geen rol speelt;
- artikel 8-classificatie: een beleggingsproduct dat ecologische en sociale kenmerken promoot, en waarbij de bedrijven waarin wordt belegd over goede governance beschikken;
- artikel 9-classificatie: een beleggingsproduct dat zich specifiek richt op het behalen van een duurzaamheidsdoel.

Pensioenkring Sweco voldoet, afgezien van de categorie aandelen, aan een lichtgroen pensioenproduct ofwel een artikel 8-product. Een overzicht per beleggingscategorie is opgenomen in hoofdstuk Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28. Een kringspecifiek overzicht wordt opgenomen in het MVB-Jaarverslag 2021.

CO₂-reductie

Broeikasgasuitstoot (zoals CO₂ en methaan) wordt weergegeven in CO₂e, waarbij de 'e' voor equivalenten staat. Dit betekent dat de impact van broeikasgassen wordt omgerekend naar tonnen CO₂. Hierna wordt ter vereenvoudiging alleen CO₂-uitstoot gebruikt.

De weergegeven CO₂-uitstoot betreft alleen scope 1 en 2; de totale CO₂-voetprint van de beleggingen wordt uitgedrukt in Scope 1, 2 en/of 3. Onder Scope 1 vallen alle emissies, die door bedrijven direct worden uitgestoten als gevolg van de eigen activiteiten. Scope 2 heeft betrekking op de indirecte emissies, die samenhangen met de productie van de ingekochte energie, bijvoorbeeld van een elektriciteitsbedrijf. Als de uitstoot van andere leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 3), dan ligt de voetprint een stuk hoger. Het GHG-Protocol (Green House Gas) schrijft voor dat alle scope 1 en 2 emissies dienen te zijn opgenomen in een CO₂-voetprint. In dit jaarverslag zijn alleen scope 1 en 2 CO₂-data opgenomen, welke afkomstig zijn van Institutional Shareholder Services (ISS).

In 2021 stelden we voor de categorieën aandelen ontwikkelde landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed tezamen een CO₂-reductiedoelstelling vast conform de Climate Transition Benchmark van de Europese Unie. Dat houdt in dat in 2020 de CO₂-uitstoot van de portefeuille met 30% moet zijn verminderd ten opzichte van basisjaar 2019. Daarna geldt een reductiedoel van ten minste 7% per jaar. Voor Pensioenkring Sweco ontbreken de noodzakelijke portefeuillegegevens per ultimo 2020, waardoor we voor Pensioenkring Sweco pas per 2021 een basisjaar hebben, zodat we de CO₂-reductie conform CTB kunnen meten. Wel kunnen we de CO₂-uitstoot van de portefeuille van Pensioenkring Sweco per ultimo 2021 vergelijken met de benchmark indices van de portefeuille.

Daaruit blijkt dat door de MVB-aandelentransitie in december 2021 de kring een significante stap heeft gezet in CO₂-reductie. Zo heeft Pensioenkring Sweco ten opzichte van haar beleidsbenchmarks van de portefeuille (MSCI North America, MSCI Europe, MSCI Pacific, MSCI Emerging Markets index, iBoxx Euro Corporates en de FTSE EPRA/NAREIT Developed Index) een 40% kleinere voetprint behaald in 2021.

	Scope 1 & 2 2021 (ton CO ₂ -uitstoot)	Relatieve CO ₂ -voetprint 2021 (scope 1 & 2) per miljoen euro belegd vermogen
Portefeuille	20.312	47
Benchmark	33.810	78
Vershil	-40%	-40%

Het Nederlandse Pensioenfonds zal in 2022 verder gaan met aanscherping en implementatie van het MVB beleid, binnen diverse beleggingscategorieën. Onze plannen voor dat jaar staan beschreven in de paragraaf over Maatschappelijk verantwoord beleggen op pagina 28.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Sweco diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2021 € 1.300 duizend (2020: € 633 duizend).

De administratiekosten zijn in 2021 gestegen door indexering van het tarief, door een lichte stijging van deelnemers en door extra kosten ter stimulering op het digitale gebruik door deelnemers. De totale kosten stijgen in relatie tot het halve jaar 2020 door eerste jaars toezichtkosten, hogere administratiekosten, hogere kosten voor de certificerend en adviserend actuaris kosten in combinatie met gedaalde kosten van de accountant door de aanstelling van een andere partij. Andere kosten zijn ongeveer verdubbeld ten opzicht van 2020 als gevolg van 1 jaar dienstverlening.

Kenmerkend voor de regeling is dat deze een mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Gemiddeld genomen heeft een APF markt een pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 423 in 2020. Gemiddeld genomen zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van de pensioenmarkt € 510 in 2020 (ca. 200 pensioenfondsen). De stijging van de pensioenuitvoeringskosten in 2021 naar € 388 per (actieve) deelnemer en gepensioneerd ligt nog steeds aan de onderkant van de (APF-) markt. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	720	326
Certificerend actuaris	38	27
Adviserend actuaris	26	14
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	24	52
Belanghebbendenorgaan	90	49
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	4
Toezichtkosten	64	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	31	15
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	290	145
Overige	17	1
Totaal	1.300	633
Actieve deelnemers	1.534	1.520
Pensioengerechtigden	1.816	1.757
Totaal	3.350	3.277
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	388	193

De realisatie van de kosten is in lijn met de opgestelde begroting.

Kosten vermogensbeheer

2021 was het eerste volledige jaar van Pensioenkring Sweco. Alle gerapporteerde kosten in het jaarverslag 2020 hadden betrekking op de tweede helft van 2020 vanaf start van de kring per 1 juli 2020 en waren niet aangepast naar jaarbasis. De totale kosten voor vermogensbeheer in 2021 voor de Pensioenkring Sweco zijn uitgekomen op € 4.277 duizend. Het gemiddeld belegd vermogen bedroeg in 2021 € 1.143 miljoen (2020: € 1.140 miljoen). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de kosten 0,37%.

De vergelijking tussen 2021 en het jaar 2020 wordt bemoeilijkt doordat de kring halverwege het jaar 2020 is gestart. Zo zijn de gerapporteerde transactiekosten in 2020 opvallend laag en afwijkend van wat regulier mocht worden verwacht, dat geldt tevens voor de beheerkosten. Verder is gedurende 2021 de vermogensmix gewijzigd door het toevoegen van een categorie als Nederlandse woninghypotheken die relatief hoge beheerkosten kent. Al met al zien wij een logische ontwikkeling van de kosten door de jaren heen.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2021 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Nederlandse Pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2021	Beheerkosten en overige kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten			
Vastgoed	503	6	509	0,04%
Aandelen	604	496	1.100	0,10%
Vastrentende waarden	436	114	550	0,05%
Overige beleggingen	0	0	0	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.543	616	2.159	0,19%
Kosten overlay (LDI-gerelateerde) beleggingen ¹	689	39	728	0,06%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	2.232	655	2.887	0,25%
	Overige kosten			
Kosten vermogensbeheer bestuur en bestuursbureau	2		2	0,00%
Kosten fiduciair beheer	1.093		1.093	0,10%
Bewaarloon	38		38	0,00%
Advieskosten vermogensbeheer	0		0	0,00%
Overige kosten	257		257	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.390		1.390	0,12%
Totaal kosten vermogensbeheer	3.622		4.277	0,37%

1 Kosten overlay beleggingen zijn kosten voor LDI-gerelateerde beleggingen inclusief beleggingsinstrumenten, die worden gebruikt voor LDI-uitvoering

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten bedroegen in 2021 0,37%. Alle gerapporteerde kosten hebben betrekking op 2021.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,37% in 2021 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

Over 2021 bedroegen de beheerkosten € 2.232 duizend ofwel 0,20% van het vermogen.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2021 € 1.390 duizend ofwel 0,12% van het vermogen. De kosten voor fiduciair beheer bedraagt daarin 10 basispunten. Dit bestaat voor 7,6 basispunten uit de beheervergoeding voor het vermogen, vergoeding voor niet-genoteerd onroerend goed en vergoeding voor externe manager dienstverlening. De overige basispunten zijn voor vaste dienstverlening, vergoeding discretionair mandaat, vergoeding niet-genoteerd onroerend goed en btw.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. Over 2021 bedroegen de transactiekosten € 655 duizend ofwel 0,05% van het vermogen.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Pensioenkring Sweco worden exclusief transactiekosten weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2021 bedragen deze vermogensbeheerkosten 0,32% in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,20% beheerkosten en 0,12% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

In overleg met Sociale Partners zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd die ten grondslag liggen aan de risicohouding:

- het meeste belang wordt gehecht aan het vermijden van situaties van dekkingstekort en het vermijden van situaties van grote rechtenkortingen;
- het streven is om een zo hoog mogelijk pensioenresultaat te behalen;
- er wordt veel belang gehecht aan toeslagverlening, waarbij in ALM-context 50% als minimum acceptabel niveau wordt gezien in een slechtweerscenario;
- herstel van buffers wordt belangrijker geacht dan het verlenen van inhaaltoeslagen.

Bovenstaande beleidsuitgangspunten zijn vertaald in criteria ten behoeve van de ALM-studie:

- een beperkte kans op korten van opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten wordt geaccepteerd. Deze kans wordt gesteld op maximaal 2%;
- kans op dekkingstekort is maximaal 5%;
- kans op een dekkingsgraad lager dan 90% is maximaal 1%;
- het gemiddelde pensioenresultaat is minimaal 95%;
- het fiscaal maximale opbouwpercentage wordt in minimaal 75% van de gevallen gehaald;
- het ambitieniveau van toeslagverlening is vertaald in een pensioenresultaat. Het pensioenresultaat in een slechtweerscenario bedraagt 89% (dit is equivalent van het minimum geaccepteerde niveau van 50% toeslagverlening);
- het risico op de korte termijn wordt uitgedrukt in de wettelijk vereiste solvabiliteitsbuffer. Deze bedraagt voor het beleggingsprofiel van het pensioenfonds rond 13%. Hierbij wordt door partijen een bandbreedte toegestaan van 3,5%.

Voor de vaststelling van de kortetermijnrisicohouding is in 2018 een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie bedraagt het vereist eigen vermogen (VEV) gemiddeld 13% met een bandbreedte van plus en min 3,5%.

Als kwantitatieve maatstaf voor de risicobereidheid op de lange termijn gelden 3 ondergrenzen in de haalbaarheidstoets. Het fonds voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. Een beschrijving van de haalbaarheidstoets staat verderop in deze paragraaf. Wanneer de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets niet aan de ondergrenzen voldoen, dan dient dit te worden gecommuniceerd naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en zal het bestuur in gesprek moeten met de sociale partners. De ondergrenzen hebben derhalve een signaalfunctie.

Het bestuur heeft op basis van de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets de volgende ondergrenzen vastgesteld:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 86%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 86%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweer scenario"(lees: 5e percentiel) 30% te bedragen.

Naar de mening van het bestuur zijn deze ondergrenzen in lijn met de ambitie en de kwalitatieve risicohouding van Pensioenkring Sweco. Voorkomen van grote rechtenkortingen wordt gezien als het belangrijkste uitgangspunt en het beleggingsbeleid is daardoor beperkt risicovol vormgegeven, waardoor de kans op grote rechtenkortingen verminderd wordt. Periodieke toetsing van de financiële opzet aan de risicohouding vindt gescheiden plaats voor de kortetermijn- en de langetermijnrisicobereidheid.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Sweco is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2021 van kracht.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 42 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Sweco.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring Sweco gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het Nederlandse Pensioenfonds beheert dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdekkingniveau is het noodzakelijk om derivaten (onder andere renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het Nederlandse Pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico.

Voor Pensioenkring Sweco wordt vanaf 2021 het valutarisico voor USD, GDP en JPY 75%.

Inflatierisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Sweco heeft Het Nederlandse Pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kunnen overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkinggraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkinggraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	94,3	102,3	110,3
-0,50%	97,4	106,2	114,9
0,00%	100,7	110,4	119,8
0,50%	104,2	114,6	124,9
1,00%	107,9	119,1	130,3

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor onder andere gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring Sweco kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring Sweco tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Sweco bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het Nederlandse Pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Sweco kunnen voldoen".

Pensioenkring Sweco loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het Nederlandse Pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het Nederlandse Pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Sweco raakt.
- Er zijn standaardcontracten inclusief duidelijke opdrachtverlening opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld en wordt het stellen van onderpand vereist voor rente- en valutaderivaten.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het Nederlandse Pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte voor Pensioenkring Sweco is het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen.

Het bestuur heeft de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd. De vorm van de herverzekering en de hoogte van het eigen behoud kunnen door het bestuur opnieuw worden vastgesteld. Hierdoor heeft het bestuur invloed op de mate waarin Pensioenkring Sweco zelf technische risico's loopt.

Ter dekking van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's is een gecombineerde herverzekering op stop loss-basis afgesloten. De herverzekeraar keert alleen uit indien de totale gecombineerde schade over de 1-jarige contractperiode het eigen behoud te boven gaan. Het eigen behoud in deze bedraagt 230% van de premie die gedurende de contractperiode verschuldigd zou zijn geweest indien de herverzekering zou zijn afgesloten op proportionele basis met winstdeling.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2022

Financiële markten

De financiële markten raakten begin 2022 in de greep van oplopende inflatie en renteverhogingen. In februari mondde het conflict tussen Rusland en Oekraïne uit in een oorlogssituatie, waar beurskoersen heftig op reageerden. Na een eerste schrikreactie op de financiële beurzen herstelden deze en stonden deze in april 2022 hoger dan voor het uitbreken van de oorlog. Door de geopolitieke onzekerheid stegen de prijzen van grondstoffen flink en nam de vraag naar Duitse staatsobligaties en goud als veilige havens toe. De verdere gevolgen van het conflict op de economie en financiële markten hangen sterk af van de schaal en duur ervan, evenals de sanctiemaatregelen die over en weer ingesteld worden.

Uit analyse van de beleggingsportefeuille van Het Nederlandse Pensioenfonds blijkt dat de exposure naar Russische bedrijven en staatsobligaties in de beleggingsportefeuille zeer gering is, bij Pensioenkring Sweco is deze 0,23%. Aangezien Het Nederlandse Pensioenfonds via beleggingsfondsen belegt en voldoet aan de sanctiewet, heeft zij via de fiduciair erop aan gedrongen om geen actieve aankopen te doen in Russische posities. Hoewel het om een hele kleine blootstelling naar Russische stukken gaat, kan de algemene impact op de beurs en op de dekkingsgraad veel groter zijn.

De Oekraïne-crisis, lagere groei, hogere inflatie en minder liquiditeit vanuit centrale banken zullen in 2022 een minder gunstig klimaat vormen voor aandelen dan in 2021. Een onverwachts toch verder stijgende inflatie en snellere verkrapping door centrale banken vormt het grootste risico voor beleggers. Markten zijn inmiddels voorbereid op beëindiging van de opkoopprogramma's en meerdere renteverhogingen door de Fed. Maar nieuwe coronagolven zouden tot verdere verstoring van productieketens kunnen leiden met opnieuw hogere prijzen tot gevolg. De genoemde risico's en ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en waar nodig zal worden bijgestuurd.

Ontwikkeling financiële positie

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,6% gestegen van 110,4% naar 113,0%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 0,7%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,5% gestegen van 106,8% naar 108,3%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt.

Nieuwe pensioenstelsel

Op 30 maart 2022 heeft de minister van Armoedebeluid, Participatie en Pensioenen het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen naar de Tweede Kamer gestuurd. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2023. Uiterlijk 1 januari 2027 moet alle toekomstige pensioenopbouw vormgegeven worden op basis van het nieuwe pensioenstelsel.

Het Nederlandse Pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiency, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. We gaan zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling uitvoeren. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met een beschikbare premieregeling in Collectiviteitkring Flexibele regeling.

De kringen hebben elk een eigen tempo voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De verwachting is dat sociale partners van Pensioenkring Sweco voor de zomer de contractkeuze maken. In de periode daarna volgt de nadere invulling van de nieuwe pensioenregeling.

Deelnemersonderzoek risicohouding

Het bestuur heeft eind 2021 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicohouding binnen de vijf collectiviteitkringen. Risicohouding is in de context van het huidige toetsingskader al belangrijk, maar wordt dat nog veel meer in het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast wilde het bestuur graag weten hoe de voorkeuren van deelnemers en gepensioneerden liggen als het gaat om een nieuw pensioencontract en datzelfde geldt ten aanzien van ESG.

Met de resultaten van het onderzoek kan het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds toetsen of het beleggingsbeleid aansluit op de risicohouding bij de collectiviteitkringen, ook lettend op de veranderingen die het nieuwe stelsel met zich mee gaat brengen. Verder faciliteren de uitkomsten van het onderzoek de sociale partners om bij de keuze van de contractvorm en de inrichting daarvan rekening te houden met de voorkeuren van hun deelnemers en gepensioneerden. En inzicht in de wensen, zorgen en behoeften van deelnemers en gepensioneerden maakt het mogelijk beter te communiceren over de keuzes die het bestuur maakt, bijvoorbeeld als het gaat om ESG.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben zitting drie vertegenwoordigers namens de werkgever, drie namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan het belanghebbendenorgaan en aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie die het belanghebbendenorgaan ontvangt, en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan bewaakt conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt en behartigt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen collectiviteitkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op het premiebeleid, het strategisch beleggingsbeleid alsook het toeslagen/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de uitvoeringsovereenkomst, de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de kringbegroting.

Thema's belanghebbendenorgaan in 2021

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring Sweco. Daarnaast heeft het drie keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeengekomen voor een kennissessie en een zelfevaluatie. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij.

Met het bestuur is in 2021 gesproken over de toekomststrategie van Het Nederlandse Pensioenfonds, de ontwikkelingen rondom de voorgenomen strategische samenwerking met Cardano^[1] en de uitbesteding van de pensioenadministratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group^[2].

Het nieuwe pensioenstelsel komt steeds dichterbij. In de kennissessie en tijdens de vergaderingen stond dit op de agenda. De sociale partners beslissen uiteindelijk over het nieuwe pensioencontract, maar het belanghebbendenorgaan heeft in de transitie advies- en goedkeuringsrechten. In de komende periode zal er veel aandacht zijn voor de nieuwe wetgeving en de overstap en migratie van deze kring naar het nieuwe pensioenstelsel.

In 2021 is uitvoerig stilgestaan bij het ESG-beleid ^[3]van het fonds tijdens de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan. Daarbij heeft het fonds de keuzes gemaakt richting Do Better, met focus op Sustainable Development Goals 13, 7, 3 en 11 (klimaat, betaalbare en duurzame energie, goede gezondheid en welzijn en duurzame steden en gemeenschappen). Daarbij is tevens ingegaan op de implementatie van het beleid, de keuze voor de combinatie van actief en passief beheer en de managersselectie.

Eind 2020 was de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco lager dan de grens van het vereist eigen vermogen. Daarom is er vóór 1 april 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Het belanghebbendenorgaan heeft zijn goedkeuring verleend aan dit herstelplan. In dezelfde vergadering is ook goedkeuring verleend aan aanpassing van de indexatie-maatstaf en het instellen van een inhaalbeleid voor gemiste toeslagen.

Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 een positief advies gegeven op de actualisering van het pensioenreglement en de ABTN. Ook heeft het belanghebbendenorgaan positief geadviseerd op een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid, dit betrof het zogenoemde curvebeleid^[4] voor de rente-afdekking. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan positief advies gegeven op een koppeling met de Status Uitkering Arbeidsgeschiktheid (SUAG) van het UWV voor geautomatiseerde verwerking van arbeidsongeschiktheidsmutaties in de pensioenadministratie. Tenslotte heeft het belanghebbendenorgaan in 2021 een positief advies gegeven op de kringbegroting voor 2022 en het communicatieplan voor 2022.

In de kennissessie is het nieuwe pensioenstelsel en het ESG-beleid behandeld. In het najaar vond de zelfevaluatie plaats onder begeleiding van Mens & Kennis. Hierbij heeft het belanghebbendenorgaan de onderlinge samenwerking besproken, ook tussen de verschillende fondsgremia.

Vanwege het vertrek van Daniël Vos bij Sweco, is zijn lidmaatschap van het belanghebbendenorgaan per 1 september 2021 beëindigd. Wij bedanken hem voor zijn inzet en wensen hem succes in zijn verdere carrière.

^[1] Cardano is een Nederlandse pensioen-, risico- en vermogensbeheerspecialist.

^[2] Blue Sky Groep is een pensioenuitvoerder die pensioenadministratie, bestuursondersteuning en vermogensbeheer voor een pensioenfonds kan verzorgen.

^[3] Het ESG-beleid betekent dat een pensioenfonds bij zijn beleggingsbeslissingen rekening houdt met milieu (environment), sociale (social) en goed ondernemingsbestuur (governance) aspecten.

^[4] Het curvebeleid is de manier waarop bij de renteafdekking rekening is gehouden met de looptijdverdeling van het renterisico.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Sweco in 2021

In 2021 heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

- Een wijziging van het toeslagbeleid (aanpassing van de indexatie-maatstaf naar niet-afgeleide bestedingen)
- Instellen van een inhaalbeleid voor gemiste toeslagen
- Vaststellen van het herstelplan 2021

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2021 positief advies uit:

- Pensioenreglement 2021
- ABTN
- Strategisch beleggingsbeleid en gewijzigde beleggingsrichtlijnen voor wat betreft het curvebeleid
- De koppeling van het administratiesysteem aan SUAG (Status Uitkering Arbeidsgeschiktheid)
- Bestuursverslag 2020
- Begroting 2022
- Communicatiejaarplan 2022

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan is in een gezamenlijke sessie met de andere belanghebbendenorganen van Het Nederlandse Pensioenfonds bijgepraat over voortgang van de voorgenomen strategische samenwerking met Cardano en de uitbesteding van de administratie voor de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group die vanaf 1 januari 2022 van start is gegaan.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Onder het kopje 'Inhoudelijke bevindingen' wordt eerst een aantal inhoudelijke punten besproken die relevant zijn geweest in het afgelopen jaar. Vervolgens wordt, onder het kopje 'Beoordelingskader', aan de hand van de

vragen uit het vastgestelde beoordelingskader van Pensioenkring Sweco een integrale beoordeling uitgevoerd van het afgelopen jaar.

Inhoudelijke bevindingen

ESG-beleid

Bij de ontwikkeling van het ESG-beleid (maatschappelijk verantwoord beleggen, vaak aangeduid als Environmental, Social en Governance (ESG) beleid) wordt het belanghebbendenorgaan nauw betrokken. De verslaglegging en monitoring van het ESG-beleid zijn aandachtspunten voor veel pensioenfondsen in de nabije toekomst. De doelstelling van Het Nederlandse Pensioenfonds om te kiezen voor een 'Do Better'-beleid wordt ondersteund door het belanghebbendenorgaan. Uit de in het najaar van 2021 gehouden enquête onder de deelnemers van Pensioenkring Sweco blijkt dat ook de deelnemers dit belangrijk vinden.

Keuze voor nieuwe strategische partners

Het belanghebbendenorgaan waardeert de betrokkenheid bij de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel, het proces om te komen tot een nieuwe strategische partner Cardano en de keuze voor de uitbesteding van de administratie van de nieuwe Collectiviteitkring Flexibele regeling aan Blue Sky Group. Mede door de nieuwe pensioenwetgeving verandert de pensioenwereld snel; Het Nederlandse Pensioenfonds anticipeert daarop met deze keuzes. Het Nederlandse Pensioenfonds neemt Pensioenkring Sweco daar voortvarend in mee.

Kritisch beschouwen financiële opzet Pensioenkring Sweco

Een van de vele voordelen van de overgang naar Het Nederlandse Pensioenfonds is de frisse blik op de financiële opzet van Pensioenkring Sweco. Het bestuur heeft in overleg met/in overeenstemming met het belanghebbendenorgaan al meerdere verbeteringen doorgevoerd in het beleggingsbeleid die een positieve invloed hebben op de financiële resultaten van de kring. Ook voor 2022 zijn verschillende aandachtspunten in beeld, zoals het opbouwpercentage. Uiteindelijk hebben deze alle tot doel om tot een beter resultaat voor de deelnemers te komen. Het belanghebbendenorgaan waardeert dit zeer.

Nieuwe pensioenstelsel

Wij spreken waardering uit voor de grote stappen die het bestuur heeft gezet gedurende het verslagjaar met oog op het nieuwe pensioenstelsel. Er zijn grote stappen gezet naar een stabiele en onafhankelijke positie als APF. Het Nederlandse Pensioenfonds is daarmee klaar om nieuwe pensioenfondsen welkom te heten.

Het bestuur heeft het belanghebbendenorgaan in het verslagjaar geïnformeerd over de verschillende aspecten van het nieuwe pensioenstelsel en zet dit periodiek op de agenda van het overleg met het belanghebbendenorgaan.

De pensioenopbouw blijft achter bij het ambitieniveau

Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen is ten opzichte van 2020 in 2021 wederom verlaagd en wel naar 1,17%. Dit komt omdat het verwachte rendement lager is dan voorzien.

Het belanghebbendenorgaan vindt het erg belangrijk dat deelnemers over deze problematiek worden geïnformeerd. Door het bestuur is hierover inmiddels een bericht geplaatst in de nieuwsrubriek van de website van Pensioenkring Sweco zodat deelnemers worden geïnformeerd over de verlaging van de opbouw.

Inmiddels is gebleken dat de opbouw in 2022 opnieuw lager uitvalt. Het onderwerp houdt dan ook de aandacht van het belanghebbendenorgaan en het bestuur.

Beoordelingskader

In het jaarverslag van Pensioenkring sweco wordt een verslag met een oordeel over het functioneren van het bestuur van het pensioenfonds opgenomen. In het kader van deze oordeelsvorming heeft het BO een beoordelingskader opgesteld. Het handelen van het bestuur en de medewerkers van het pensioenbureau wordt door het BO aan de hand van dit beoordelingskader gewogen.

V1 Tijdige, correcte en foutloze levering stukken en besluiten aan het BO

Het belang van tijdige levering van vergaderstukken is herhaaldelijk door het belanghebbendenorgaan genoemd in het overleg van het belanghebbendenorgaan en de overleggen met het bestuur. Dit is van belang omdat het veelal een grote hoeveelheid stukken betreft. In 2021 heeft dit nog niet tot

een verbetering geleid. inmiddels worden de vergaderstukken eerder op het onlineportaal geplaatst, waardoor er meer voorbereidingstijd is voor het belanghebbendenorgaan. Teksten zijn inhoudelijk correct en nagenoeg foutloos.

V2 Pro-actieve informering van het BO

Het belanghebbendenorgaan is van mening dat het pro-actief wordt geïnformeerd door het bestuur. Het gaat hierbij dan met name over tussentijdse informatie over onderwerpen, waarover het bestuur het advies of de goedkeuring van het belanghebbendenorgaan nodig heeft. Waar nodig wordt op verzoek van het belanghebbendenorgaan aanvullende informatie verstrekt. Als voorbeeld wordt genoemd de tussentijdse aanpassing van het beleggingsbeleid n.a.v. de aanpassing van het curvebeleid.

Ook de maandelijkse stand van zaken met betrekking tot de dekkingsgraad valt hieronder.

De tussentijdse informatie kan ook plaatsvinden naar aanleiding van vragen die bij het belanghebbendenorgaan leven.

V3 Voldoende tijd voor oordeelsvorming door het BO

Het belanghebbendenorgaan organiseert een vooroverleg in de week voorafgaand aan de reguliere vergadering(en). Indien de vergaderstukken tijdig op het online portaal worden geplaatst, is er voor het belanghebbendenorgaan voldoende tijd voor oordeelsvorming. Zie ook V1.

V4 Aanleiding, doel en besluiten helder

Inhoudelijke stukken van het bestuur worden altijd voorzien van een voorlegger. In de voorlegger wordt kort en bondig de bedoeling uiteengezet van het te bespreken onderwerp. Daarmee zijn tevens de aanleiding, het doel en het gevraagde advies of de gevraagde goedkeuring voor het belanghebbendenorgaan voldoende helder. Daarmee is juiste en begrijpelijke informatie beschikbaar.

B1 Helder en expliciet rekening houden met belangen van belanghebbenden

In de bij V4 genoemde voorlegger wordt standaard beschreven hoe belangen van de verschillende belanghebbenden worden geraakt. Waar nodig wordt dit nader toegelicht. De verschillende belangen zijn daarmee helder voor het belanghebbendenorgaan, zodat hier in de besluitvorming rekening mee kan worden gehouden.

B2 Heldere, navolgbare en uitlegbare afweging van rendement, risico en kosten

Ook bij de stukken die raken aan de financiële situatie van de kring, wordt een voorlegger meegeleverd. Het belanghebbendenorgaan constateert daarbij dat aanvullend daarop een mondelinge toelichting in de vergadering vaak ook noodzakelijk is, mede vanwege de complexiteit van de onderwerpen. Het blijft een uitdaging om financiële onderwerpen, zoals ook het vermogensbeheer, begrijpelijk uit te leggen zodat het belanghebbendenorgaan weet waar het voor kiest. Het bestuur en het bestuursbureau staan hier voor open en nemen de tijd om het belanghebbendenorgaan hierin mee te nemen. Het belanghebbendenorgaan is van mening dat het kostenniveau van de pensioenuitvoering passend is bij de karakteristieken van de kring. De ambitie van het bestuur om de vermogensbeheerkosten verder te verlagen door groei en een meer efficiënte uitvoering wordt gewaardeerd.

K1 Heldere communicatie naar doelgroepen en belanghebbenden

Het Nederlandse Pensioenfonds kenmerkt zich o.a. door laagdrempelige communicatie via de website. Via kwartaalrapportages wordt het belanghebbendenorgaan op de hoogte gehouden van bereik en intensiteit van de communicatie. Het belanghebbendenorgaan constateert dat dit naar tevredenheid verloopt. Aandachtspunt blijft het verhogen van het aantal deelnemers dat digitaal bereikbaar is. Het bestuur heeft daar aandacht voor en neemt het belanghebbendenorgaan mee in de benodigde acties.

Oordeel

Mede op basis van voorgaande toelichting constateren wij dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds en het belanghebbendenorgaan daarbij op de juiste momenten op correcte wijze heeft betrokken.

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed en transparant is verlopen.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2021 voor Pensioenkring Sweco een juiste weerspiegeling geeft van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten. Op 16 mei 2022 heeft de raad van toezicht verantwoording aan ons afgelegd. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij de werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en verwachten wij dit in de komende periode op deze wijze voort te zetten.

De Bilt, 16 mei 2022

Miriam van Dullemen, voorzitter
Wim Groenevelt, vice-voorzitter
Jan Bosman
Dik Doornbosch
Karst Jan van Esch
Alex Rombout
Emma Strang

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 16 mei 2022 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2021. Het belanghebbendenorgaan heeft het oordeel met een helder beoordelingskader onderbouwd. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een transparante en constructieve wijze. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan afgelopen jaar gefunctioneerd heeft. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2021 onder andere met het bestuur gesproken over de toekomststrategie, de nieuwe beschikbare premiereregeling, het ESG-beleid, het herstelplan en het instellen van het inhaalbeleid voor gemiste toelagen. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging hoog in het vaandel staat. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Ondertekening bestuursverslag

Badhoevedorp, 14 juni 2022

**Het bestuur van Stichting
Het Nederlandse Pensioenfonds**

José Suarez Menendez, voorzitter

André van Vliet, secretaris

Mila Hoekstra, bestuurslid

**Raad van toezicht van Stichting
Het Nederlandse Pensioenfonds**

Gérard Aben, voorzitter

Piet Molenaar

Nery Anderson

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Jaarrekening

Inhoud

1	Jaarrekening Bedrijfsomgeving	205
	Balans	205
	Staat van baten en lasten	206
	Kasstroomoverzicht	207
	Algemene toelichting op de jaarrekening	208
	Toelichting op de balans	213
	Toelichting op de staat van baten en lasten	219
	Gebeurtenissen na balansdatum	222
2	Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1	223
	Balans	223
	Staat van baten en lasten	224
	Kasstroomoverzicht	225
	Algemene toelichtingen	226
	Toelichting op de balans	233
	Toelichting op de staat van baten en lasten	250
	Gebeurtenissen na balansdatum	256
3	Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis	257
	Balans	257
	Staat van baten en lasten	258
	Kasstroomoverzicht	259
	Algemene toelichtingen	260
	Toelichting op de balans	267
	Toelichting op de staat van baten en lasten	284
	Gebeurtenissen na balansdatum	290
4	Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE	291
	Balans	291
	Staat van baten en lasten	292
	Kasstroomoverzicht	293
	Algemene toelichtingen	294
	Toelichting op de balans	301
	Toelichting op de staat van baten en lasten	319
	Gebeurtenissen na balansdatum	325
5	Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep	326
	Balans	326
	Staat van baten en lasten	327
	Kasstroomoverzicht	328
	Algemene toelichtingen	329
	Toelichting op de balans	335
	Toelichting op de staat van baten en lasten	350
	Gebeurtenissen na balansdatum	356

6	Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco	357
	Balans	357
	Staat van baten en lasten	358
	Kasstroomoverzicht	359
	Algemene toelichtingen	360
	Toelichting op de balans	367
	Toelichting op de staat van baten en lasten	384
	Gebeurtenissen na balansdatum	390
	Ondertekening jaarrekening	391

1 Jaarrekening Bedrijfsomgeving

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastrentende waarden		11.732	11.389
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>1.1</u>	11.732	11.389
Vorderingen en overlopende activa	<u>1.2</u>	654	1.408
Overige activa	<u>1.3</u>	679	240
Totaal activa		13.065	13.037
Passiva			
Reserve en bestemmingsfondsen	<u>1.4</u>	12.328	11.896
Achtergestelde lening	<u>1.5</u>	250	250
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.6</u>	487	891
Totaal passiva		13.065	13.037

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2021	2020
Baten			
Beleggingsresultaten voor risico fonds	<u>1.10</u>	-93	-72
Overige baten	<u>1.11</u>	2.797	10.940
Totaal baten		2.704	10.868
Lasten			
Uitvoeringskosten	<u>1.12</u>	2.272	2.225
Overige lasten	<u>1.13</u>	0	665
Totaal lasten		2.272	2.890
Saldo van baten en lasten		432	7.978
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging bestemmingsreserve	<u>1.4</u>	260	8.095
Toevoeging overige reserves	<u>1.4</u>	172	-117
Totaal		432	7.978

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen bijdragen Weerstandsvermogen		415	7.620
Ontvangen overige baten		2.991	2.321
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-2.486	-2.517
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		920	7.424
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		0	190
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-421	-7.773
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-29	-1
Ontvangen opbrengsten uit beleggingen		-7	-13
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-457	-7.597
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten		463	-173
Mutatie liquide middelen		463	-173
Stand per 1 januari		172	345
Stand per 31 december	<u>1.3</u>	635	172

Algemene toelichting op de jaarrekening

Algemene grondslagen

Het doel van Stichting Het Nederlandse Pensioenfonds, statutair gevestigd te Utrecht is, per collectiviteitkring, deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, hun nagelaten betrekkingen en gewezen partners te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, invaliditeit en overlijden. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling in Collectiviteitkring 1 per 1 januari 2017, Pensioenkring Arcadis per 1 juli 2018, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring OWASE per 1 januari 2020 en Pensioenkring Sweco per 1 juli 2020. Het Nederlandse Pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 65001583.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 voor de Bedrijfsomgeving, Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring Randstad Groep, Pensioenkring OWASE en Pensioenkring Sweco. Voor Pensioenkring Sweco hebben de vergelijkende cijfers in de jaarrekening betrekking op de periode 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Dit betekent dat we transacties verwerken op de handelsdatum en niet op de afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben geen schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of

een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Beleggingen voor risico fonds

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserve en bestemmingsfonds

Het eigen vermogen van Het Nederlandse Pensioenfonds bestaat uit een reserve en een bestemmingsfonds. De reserve en bestemmingsfonds worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen lichten we hieronder nader toe.

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten lasten over 2021 is opgenomen onder Staat van baten en lasten van de toelichting op de jaarrekening op pagina 206.

Reserve

Onder de algemene reserve verantwoorden we het eigen vermogen dat niet wordt gerekend tot het bestemmingsfonds weerstandsvermogen.

Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Het bestemmingsfonds weerstandsvermogen bevat weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW en wordt in het bestemmingsfonds voor iedere collectiviteitkring afzonderlijk geadmistreerd. Het weerstandsvermogen dient voor het opvangen van bedrijfsrisico's van Het Nederlandse Pensioenfonds. Dit zijn de risico's waarvan de eventuele financiële gevolgen niet ten laste kunnen worden gebracht van de aangesloten collectiviteitkring. Uitgangspunt is dat er bij aanvang van Het Nederlandse Pensioenfonds weerstandsvermogen is en dat dit vermogen doorlopend voldoende beschikbaar is. De omvang van het weerstandsvermogen is geregeld in artikel 112a lid 8 Pensioenwet en artikel 40e Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit PW en Wvb). Het weerstandsvermogen moet aan de volgende eisen voldoen:

Het weerstandsvermogen bedraagt ten minste 0,2 procent van de waarde van het beheerde pensioenvermogen met een minimum van € 500 duizend en met een maximum van € 20 miljoen;

Aanvullend dient er voor de dekking van aansprakelijkheidsrisico's een percentage van 0,1 procent van de waarde van het beheerde pensioenvermogen te worden aangehouden, tenzij een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) wordt gesloten, zoals in de wetgeving nader omschreven, of een daarmee vergelijkbare voorziening is getroffen. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft voor dekking van aansprakelijkheidsrisico's een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) afgesloten;

Indien en voor zover de risicoanalyse van Het Nederlandse Pensioenfonds daartoe aanleiding geeft, bedraagt het weerstandsvermogen méér dan de som van de eerste twee onderdelen.

Het Nederlandse Pensioenfonds heeft het beleid om bovenop het wettelijk weerstandsvermogen van 0,2% een aanvullend weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Hiervoor is € 900 duizend beschikbaar gesteld. Dit bedrag is daarmee ruimschoots hoger dan de uitkomst van de hiervoor gebruikte methode voor risicoanalyse. Meer informatie hierover is vermeld in paragraaf 1.7 Risicobeheer op pagina 216.

Achtergestelde lening

Achtergestelde leningen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). De achtergestelde lening behoort tot het weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW.

Overlopende schulden en passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan en worden opgenomen in de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten zijn verantwoord de bijdragen van ASR Nederland N.V. aan de opstartkosten van het pensioenfonds alsmede bijdragen van de kring voor governance kosten en bijdragen van de kring aan het weerstandsvermogen. De opbrengsten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Aan Het Nederlandse Pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er is onderscheid tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

1.1 Beleggingen voor risico fonds

Samenvatting ontwikkeling van de beleggingsportefeuille

Omschrijving	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal 2021	Totaal 2020
Stand per 1 januari 2021	11.389	0	11.389	3.863
Aankopen/verstrekkingen	421	0	421	7.773
Verkopen/aflossingen	0	0	0	-190
Herwaardering	-78	0	-78	-57
Stand per 31 december 2021	11.732	0	11.732	11.389

Voor de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor beleggingen waarvoor deze niet beschikbaar zijn, vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. De in de waarde opgenomen lopende rente bedraagt € 0 (2020: € 0).

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met een andere geschikte methode. Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Samenvatting indeling beleggingsportefeuille

Omschrijving	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal 2021	Totaal 2020
Vastrentende waarden						
Indirecte beleggingen (via fondsen)	11.732	0	0	0	11.732	11.389
Totaal	11.732	0	0	0	11.732	11.389

Bij deze indeling is geen gebruik gemaakt van look-through naar de onderliggende beleggingen.

1.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie van vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2021	2020
Collectiviteitkring - CK1	69	0
Collectiviteitkring - Pensioenkring Arcadis	264	104
Collectiviteitkring - Pensioenkring OWASE	126	249
Collectiviteitkring - Pensioenkring Randstad Groep	0	264
Collectiviteitkring - Pensioenkring Sweco	101	234
Lopende interest	0	1
Overlopende activa	94	556
Stand per 31 december	654	1.408

Specificatie overlopende activa

Omschrijving	2021	2020
Nog te verrekenen kosten met ASR Nederland N.V.	0	454
Vooruitbetaalde kosten handelscrediteuren	93	83
Vorderingen uitbestedingspartners	0	16
Overige overlopende activa	1	3
Totaal	94	556

Geen van de vorderingen heeft een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

1.3 Overige activa

Specificatie overige activa

Omschrijving	2021	2020
Materiële activa	9	21
Immateriële activa	35	47
Overige activa	0	0
Liquide middelen	635	172
Stand per 31 december	679	240

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Materiële activa hebben betrekking op de inrichtingskosten van het gehuurde bedrijfspand in Badhoevedorp. De gehanteerde afschrijvingstermijn correspondeert met de duur van het huurcontract. De immateriële activa hebben betrekking op implementatiekosten voor een pensioenkring. De gehanteerde afschrijvingstermijn correspondeert met de looptijd van de pensioenuitvoering voor deze pensioenkring.

1.4 Reserve en bestemmingsfonds

Specificatie van de reserve en bestemmingsfonds

Omschrijving	Reserve	Bestem- mings- fonds weer- stands- vermogen	2021	2020
Stand per 1 januari 2021	29	11.867	11.896	3.918
Uit bestemming saldo van baten en lasten	172	260	432	7.978
Stand per 31 december 2021	201	12.127	12.328	11.896

Specificatie Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Bestemmingsfonds weerstandsvermogen	in 2021	voor 2021	2021	2020
Niet door collectiviteitkringen ingebracht	0	650	650	650
Collectiviteitkring 1	89	1.121	1.210	1.121
Pensioenkring Arcadis	161	2.799	2.960	2.799
Pensioenkring OWASE	113	2.138	2.251	2.138
Pensioenkring Randstad Groep	-92	2.790	2.698	2.790
Pensioenkring Sweco	-11	2.369	2.358	2.369
Totaal	260	11.867	12.127	11.867

Verloopoverzicht Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Mutaties Bestemmingsfonds weerstandsvermogen	Stand begin boekjaar	Premies ¹	Uitkeringen ²	Beleg- gingen ³	Overige mutaties ⁴	Stand einde boekjaar
Niet door collectiviteit-kringen ingebracht	650					650
Collectiviteitkring 1	1.121	81	-6	16	-2	1.210
Pensioenkring Arcadis	2.799	56	-62	168	-1	2.960
Pensioenkring OWASE	2.138	31	-47	129	0	2.251
Pensioenkring Randstad Groep	2.790	0	-22	-68	-2	2.698
Pensioenkring Sweco	2.369	33	-58	23	-9	2.358
Totaal	11.867	201	-195	268	-14	12.127

1 Weerstandsvermogen over premies wordt rechtstreeks afgedragen aan de Bedrijfsomgeving

2 De verrekking van weerstandsvermogen is betrokken in het resultaat op uitkeringen in de betreffende pensioenkring

3 De verrekking van weerstandsvermogen is verantwoord onder overige baten respectievelijk overige lasten in de betreffende pensioenkring

4 De verrekking van weerstandsvermogen is verantwoord onder overige baten respectievelijk overige lasten in de betreffende pensioenkring

Indien bij een pensioenkring een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de aanspraken en rechten in die pensioenkring.

1.5 Achtergestelde lening

De ontwikkeling van de achtergestelde lening

Omschrijving	2021	2020
Achtergestelde lening	250	250
Aankopen	0	0
Stand per 31 december	250	250

Een achtergestelde lening is verstrekt door ASR Nederland N.V. tegen de volgende voorwaarden:

- Besteding uitsluitend voor het weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW;
- Onbepaalde duur met een opzeggingstermijn van 5 jaar;
- Rente 5% per jaar (effectieve rente 5,09%), per kwartaal achteraf te voldoen.

De achterstelling geldt ten opzichte van alle andere schuldeisers van het fonds. De voorwaarden van de achtergestelde lening kunnen uitsluitend met voorafgaande toestemming van De Nederlandsche Bank worden gewijzigd. Ook terugbetaling kan uitsluitend geschieden met voorafgaande toestemming van De Nederlandsche Bank. ASR Nederland N.V. ziet af van terugbetaling van deze lening en deze zal vanaf 1 januari 2022 komen te vervallen.

1.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie van de overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Nog te betalen salariskosten	30	26
Belastingdienst	24	28
Handelscrediteuren	102	65
Collectiviteitkring CK1	0	445
Pensioenkring Randstad	193	0
Accountantskosten (incl. kringen)	91	305
Overlopende passiva	47	22
Stand per 31 december	487	891

Geen van schulden heeft een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

1.7 Risicobeheer

1.7.1 Solvabiliteitsrisico

Weerstandsvermogen

Voor de bedrijfsomgeving is het belangrijkste risico het solvabiliteitsrisico. Een van de vergunningseisen is dat Het Nederlandse Pensioenfonds beschikt over voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is bedoeld om de bedrijfsrisico's van het APF te kunnen opvangen. Deze risico's brengen wij niet ten laste van de collectiviteitkringen van Het Nederlandse Pensioenfonds.

Financiering van de niet-financiële risico's vindt plaats vanuit het wettelijk vereist weerstandsvermogen van Het Nederlandse Pensioenfonds. Het weerstandsvermogen biedt Het Nederlandse Pensioenfonds de mogelijkheid om deze gekwantificeerde risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. De risicoanalyse (met behulp van een ICAAP-model) herijken we jaarlijks.

Voor het weerstandsvermogen houden wij een aparte administratie bij. Wij kunnen daardoor aantonen dat Het Nederlandse Pensioenfonds altijd beschikt over het minimale vereiste weerstandsvermogen. In

de administratie van het weerstandsvermogen administreren wij de bijdragen aan en rechten op het weerstandsvermogen per kring afzonderlijk.

Benodigde weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen voor Het Nederlandse Pensioenfonds is vastgesteld op € 900 duizend. Deze omvang van het weerstandsvermogen biedt Het Nederlandse Pensioenfonds de mogelijkheid om de gekwantificeerde risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen en is tegelijk ruim meer dan het minimum weerstandsvermogen. De risicoanalyse (met behulp van een ICAAP model) wordt jaarlijks herijkt. Door de in de tijd opgedane ervaringen zal er een steeds beter inzicht in de processen en risico's ontstaan. De huidige ruimte in het wettelijk vereist weerstandsvermogen geeft een redelijke mate van zekerheid om ook bij een herijking voldoende ruimte in het wettelijk vereist weerstandsvermogen over te houden.

1.7.2 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij de beleggingsfondsen en bankrekeningen voor het weerstandsvermogen in de Bedrijfsomgeving. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals Kas Bank. De vastlegging van de financiële administratie is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

1.7.3 Mitigerende maatregelen

Van ASR Nederland N.V. heeft het fonds een garantie ontvangen waarmee tekorten op de exploitatie van het fonds tot een maximumbedrag kunnen worden opgevangen. In het verslagjaar zijn ASR Nederland N.V. en het fonds nader overeengekomen, dat de geldigheid van deze garantie wordt beperkt tot 2021 (2020: tot en met 2024). Van deze garantie is in 2021 door het fonds gebruik gemaakt. Met ingang van 2022 wordt er door Cardano een garantstelling gegeven voor dekking van aanloopverliezen. De garantie van Cardano loopt uiterlijk tot eind 2028 tot een maximumbedrag. De garantstelling wordt door Cardano voor de helft verstrekt als gift waarop geen terugbetalingsverplichting rust en voor de helft in de vorm van een achtergestelde lening.

1.8 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen Het Nederlandse Pensioenfonds en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met Het Nederlandse Pensioenfonds. Dit betreffen de relaties tussen Het Nederlandse Pensioenfonds, de bestuurders en de directie van het bestuursbureau. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting [1.12](#) vanaf pagina [219](#). Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

1.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

1.9.1 Langlopende activa

Met ingang van 2022 is de garantie van ASR Nederland N.V. vervallen en is daarvoor een garantie van Cardano in de plaats gekomen. Dit is nader toegelicht in paragraaf [1.7.3 Mitigerende maatregelen](#) op pagina [217](#).

1.9.2 Langlopende contractuele verplichtingen

Voor kantoorruimte is een huurcontract aangegaan eindigend 31 oktober 2022 met een jaarlijkse huurverplichting van € 51 duizend exclusief servicekosten. Voor deze huurverplichting is voor rekening en risico van het fonds een bankgarantie gesteld tot een bedrag van € 15 duizend.

Het fonds heeft voor de pensioenadministratie een uitbestedingsovereenkomst gesloten met ASR Levensverzekering N.V. die loopt tot en met 2024. De jaarlijks door de collectiviteitkring(en) te betalen vergoeding is variabel en afhankelijk van het aantal en type deelnemers.

Het fonds heeft voor een deel van de pensioenadministratie een uitbestedingsovereenkomst gesloten met Blue Sky Group.

Voor ondersteuning bij de beleggingsstrategie, het beleggingsbeleid en de implementatie hiervan is Kempen Capital Management N.V. (KCM) als fiduciair manager aangesteld. Er is een uitbestedingsovereenkomst gesloten die loopt tot en met 2024.

Voor het centraal administreren en bewaren van de beleggingen en voor het uitvoeren van de bewaarfunctie van de bankrekeningen van het pensioenfonds voor stortingen en onttrekkingen aan het pensioenkapitaal heeft het fonds een overeenkomst gesloten met CACEIS. De bewaarovereenkomst met CACEIS is een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

Voor de actuariële certificering heeft het fonds een contract met Willis Towers Watson gesloten dat loopt tot en met 2022. De certificerend actuaire is tevens benoemd tot actuariële functiehouder. In dit kader is er een tweede overeenkomst met Willis Towers Watson gesloten die ook loopt tot en met 2022.

Toelichting op de staat van baten en lasten

1.10 Beleggingsresultaten voor risico fonds

Beleggingsresultaten voor risico fonds

2020	Directe beleggings opbrengsten	Indirecte beleggings opbrengsten	Kosten van vermogens beheer	2021	2020
Vastrentende waarden	0	-78	-14	-92	-72
Overige beleggingen	-1	0	0	-1	0
Totaal	-1	-78	-14	-93	-72

1.11 Overige baten

Specificatie overige baten

Omschrijving	2021	2020
Bijdragen kringen voor governancekosten bestuur en bestuursbureau	1.323	1.084
Bijdragen initiatiefnemer aan opstartkosten Fonds	1.214	1.550
Bijdragen kringen aan weerstandsvermogen	260	8.095
Doorbelaste implementatiekosten pensioenkringen	0	211
Totaal	2.797	10.940

1.12 Uitvoeringskosten

Specificatie uitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Bestuurskosten	308	398
Personeelkosten	1.375	1.346
Huisvestingskosten	138	127
Advieskosten	225	173
Accountantskosten	21	23
Overige kosten	192	146
Rentekosten achtergestelde lening	13	12
Totaal	2.272	2.225

Specificatie personeelskosten

Omschrijving	2021	2020
Salarissen	651	518
Sociale lasten	80	77
Pensioenpremies	110	90
Personeelkosten overig	534	661
Totaal	1.375	1.346

1.12.1 Salaris, pensioen- en sociale lasten

De kosten voor Salaris en de kosten voor Pensioen- en sociale lasten bedroegen € 924 duizend (2020: € 800 duizend). Hiervan is een bedrag van € 83 duizend (2020: € 115 duizend) doorbelast naar de collectiviteitkringen. De salariskosten stegen in 2021 als gevolg van een toename van het gemiddeld aantal medewerkers in dienst van de stichting. In paragraaf 1.14 Aantal personeelsleden op pagina 220 wordt een nadere toelichting gegeven op de ontwikkeling van het aantal medewerkers. Aan de medewerkers in vaste dienst is een pensioenregeling toegezegd op basis van toegezegde premie. Deze regeling is ondergebracht bij ASR Verzekeringen N.V. In het verslag is de nadere specificatie van de directiebeloning niet opgenomen omdat deze gegevens tot één natuurlijk persoon herleidbaar zijn.

1.12.2 Honoraria accountant

Door de externe accountant zijn kosten voor onderzoek van de jaarrekening en de verslagstaten in rekening gebracht tot een bedrag van € 130 duizend (2020: € 316 duizend). Hiervan is een bedrag van € 116 duizend (2020: € 293 duizend) doorbelast naar de collectiviteitkringen. De kosten voor overige opdrachten bedragen € 7 duizend (2020: € 0).

1.12.3 Bezoldiging bestuurders en RvT

Specificatie honoraria

Honoraria	2021	2020
Voorzitter bestuur	94	85
Overige 2 leden bestuur	150	136
Voorzitter raad van toezicht	26	26
Overige 2 leden raad van toezicht	30	34
Totaal	300	281

Met ingang van 1 januari 2021 is de beloning van het bestuur aangepast naar € 94 duizend voor de voorzitter (2020: € 85 duizend) en voor een bestuurslid naar € 75 duizend (2020: € 68 duizend) voor het tijdsbeslag per week van 2,5 respectievelijk 2,0 dagen. Met ingang van 2021 drukken op deze vergoedingen niet langer de kosten van BTW. De cijfers in deze tabel zijn exclusief BTW. Naast deze bezoldigingen zijn er in 2021 geen vacatiegelden (2020: idem) betaald aan bestuurders van het fonds.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

1.13 Overige lasten

Specificatie overige lasten

Omschrijving	2021	2020
Resultaat op kosten Collectiviteitkring 1	0	454
Implementatiekosten pensioenkringen (doorbelast)	0	211
Totaal	0	665

De overige lasten hebben betrekking op de compensatie door de bedrijfsomgeving van het negatieve resultaat op kosten gedurende de opstartfase van Collectiviteitkring 1. Door een wijziging in de kostenstructuur van Collectiviteitkring 1 is deze compensatie met ingang van 2021 niet meer van toepassing.

1.14 Aantal personeelsleden

Omschrijving	2021	2020
Gemiddeld aantal FTE's over het jaar	6,2	5,3

Alle medewerkers zijn werkzaam op het Bestuursbureau van het fonds.

1.15 Belastingen

De activiteiten van het fonds en haar collectiviteitskringen zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2021 zijn ASR Nederland N.V. en het fonds nader overeengekomen, dat de geldigheid van de garantie wordt beperkt tot en met 2021 (2020: tot en met 2024). Met ingang van 2022 wordt er door Cardano een garantstelling gegeven voor dekking van aanloopverliezen. De garantie van Cardano loopt uiterlijk tot eind 2028 tot een maximumbedrag. De garantstelling wordt door Cardano voor de helft verstrekt als gift waarop geen terugbetalingsverplichting rust en voor de helft in de vorm van een achtergestelde lening.

ASR Nederland N.V. ziet af van haar recht op terugbetaling van deze lening en deze zal vanaf 1 januari 2022 komen te vervallen.

2 Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastgoedbeleggingen		81.036	68.669
Aandelen		186.346	153.173
Vastrentende waarden		331.733	296.981
Derivaten	<u>2.2</u>	16.822	32.958
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>2.1</u>	615.937	551.781
Vorderingen en overlopende activa	<u>2.4</u>	9.375	2.643
Overige activa	<u>2.5</u>	7.787	27.665
Totaal activa		633.099	582.089
Passiva			
Reserves	<u>2.6</u>	40.960	-5.368
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>2.7</u>	565.963	567.014
Derivaten	<u>2.2</u>	18.506	1.174
Overige schulden en overlopende passiva	<u>2.8</u>	7.670	19.269
Totaal passiva		633.099	582.089
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>2.6</u>	107,2%	99,1%

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2021	2020
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>2.12</u>	40.262	31.512
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>2.18</u>	2.083	216.977
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>2.13</u>	7.614	44.443
Overige baten		67	10
Totaal baten		50.026	292.942
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>2.14</u>	2.927	2.211
Pensioenuitvoeringskosten	<u>2.15</u>	826	462
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>2.16</u>	-1.051	298.696
Saldo herverzekering	<u>2.17</u>	358	817
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>2.18</u>	623	77
Overige lasten	<u>2.20</u>	15	166
Totaal lasten		3.698	302.429
Saldo van baten en lasten	<u>2.19</u>	46.328	-9.487
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>2.6</u>	46.328	-9.487
Totaal		46.328	-9.487

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		40.166	29.988
Ontvangen waardeoverdrachten		1.493	218.822
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars		0	214
Betaalde pensioenuitkeringen		-2.922	-2.210
Betaalde waardeoverdrachten		-496	-77
Betaalde premies herverzekering		-1.442	-1.498
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-887	-899
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		35.912	244.340
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		145.612	89.205
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		7.461	5.141
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-208.370	-318.862
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-649	-469
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		156	-143
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-55.790	-225.128
Mutatie liquide middelen		-19.878	19.212
Stand per 1 januari		27.665	8.453
Stand per 31 december	<u>2.5</u>	7.787	27.665

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijzigingen worden nader beschreven in de paragraaf Technische Voorzieningen in hoofdstuk Specifieke grondslagen op pagina 227.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op reële waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag) toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2021:

Overlevingstafels

Prognosestafel AG2020 (2020: idem) waarbij met ingang van oktober 2020 het inkomensmodel van S&V wordt gehanteerd (2020: CVS 2006-2015) voor het vaststellen van de ervaringssterfte. S&V heeft de ervaringssterfte in oktober 2021 herijkt, hetgeen geleid heeft tot een verlaging van de TV met 2.356 en een positief effect op de actuele dekkingsgraad van ongeveer 0,4%. Bij de bepaling van de voorziening wordt één ervaringssterfte voor de gehele kring gehanteerd. Deze kan worden herzien zodra er een nieuwe deelnemersgroep van een

significante grootte in de kring wordt opgenomen en de impact op de voorziening significant is. Of hier sprake van is, wordt bepaald aan de hand van de toetredingstoets.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd volgens CBS 2015 plus 2% (2020: idem).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt (2020: idem).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 2% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar (2020: idem).

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,75% (2020: 3%) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten. Per ultimo 2021 gaat de kostenopslag naar 2,75%, waarbij 0,25% vrijvalt in een excasso voorziening hetgeen overeenkomt met een bedrag van 1.310.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van een revalidatiekans van 0% (2020: idem). Met ingang van 2021 wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de grondslag voor toekomstige pensioenopbouw van 1,5%. Deze wijziging verhoogt de TV met 1.030 en een negatief effect op de actuele dekkingsgraad van ongeveer 0,2%.

IBNR (Incurred but not reported)

Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend als gelijk aan de 1 jarige risicopremie voor premievrijstelling voor het boekjaar en het voorgaand boekjaar (2020: idem).

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden (2020: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De herverzekeringspremies zijn toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

2.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling van beleggingen naar actief en passiefzijde

Omschrijving	2021	2020
Activa	615.937	551.781
Passiva	-18.506	-1.174
Totaal beleggingen voor risico fonds	597.431	550.607

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities.

Samenvatting ontwikkeling beleggingsportefeuille in het boekjaar

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Derivaten	Totaal	2020
Stand per 1 januari	68.669	153.173	296.981	31.784	550.607	267.729
Aankopen / verstrekkingen	5.650	95.163	107.557	0	208.370	318.862
Verkopen / aflossingen	-12.520	-97.929	-59.350	6.530	-163.269	-75.666
Herwaardering	19.237	35.939	-13.725	-40.111	1.340	39.274
Mutatie opgelopen rente	0	0	270	113	383	408
Stand per 31 december	81.036	186.346	331.733	-1.684	597.431	550.607

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met een andere geschikte methode. Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2020
Vastgoed	63.637	0	0	17.399	81.036	68.669
Aandelen	186.346	0	0	0	186.346	153.173
Vastrentend	284.524	0	0	47.209	331.733	296.981
Derivaten	0	0	-1.684	0	-1.684	31.784
Subtotaal	534.507	0	-1.684	64.608	597.431	550.607
Overig	6.421	0	0	0	6.421	27.238
Totaal	540.928	0	-1.684	64.608	603.852	577.845

Het Nederlandse Pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen (2020: idem). Vastrentend heeft voor 48% (2020: 41%) betrekking op directe obligatiebeleggingen en voor 52% (2020: 59%) in vastrentende beleggingsfondsen. Vastrentende waarden worden gewaardeerd inclusief een bedrag van 2.448 (2020: 2.065) vanwege sinds de meest recente coupondatum opgebouwde rente.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen (2020: idem). Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor beleggingen beschikbare liquide middelen.

2.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2021	Activa	Passiva	Saldo	2020
Rente derivaten	15.828	18.309	-2.481	30.959
Valuta derivaten	994	197	797	825
Totaal	16.822	18.506	-1.684	31.784

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2021	2020
In stukken	82.400	12.600
In geld	7.120	18.800
Totaal	89.520	31.400

Verstreckte zekerheden:	2021	2020
In stukken	84.600	0
In geld	5.930	0
Totaal	90.530	0

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. De mutatie uit hoofde van collateral wordt in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

2.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

2.4 Vorderingen en overlopende activa**Overzicht vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2021	2020
Vordering uit hoofde van herverzekering	3.004	1.923
Vordering op bedrijfsomgeving	0	446
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	6.186	183
Overlopende activa	185	91
Stand per 31 december	9.375	2.643

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

2.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Omschrijving	2021	2020
Liquide middelen	7.787	27.665
Stand per 31 december	7.787	27.665

De liquide middelen staan vrij ter beschikking.

2.6 Reserves

Ontwikkeling reserves

Omschrijving	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal	2020
Stand per 1 januari	0	-5.368	-5.368	4.119
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	46.328	46.328	-9.487
Stand per 31 december	0	40.960	40.960	-5.368

2.6.4 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Omschrijving	2021	2020
Actuele dekkingsgraad	107,2%	99,1%
Beleidsdekkingsgraad	103,0%	93,5%
Reële dekkingsgraad	82,3%	75,7%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 606.923 (2020: 561.646).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

Omschrijving	2021	2020
Aanwezig eigen vermogen	40.960	-5.368
Minimaal vereist eigen vermogen	25.877	25.653
Vereist eigen vermogen	97.732	94.023

2.6.5 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	99,1%	98,9%
Premiebijdragen (regulier)	-1,0%	-1,1%
Uitkeringen	-0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,7%	0,0%
Beleggingsresultaten	1,9%	3,1%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,4%	-0,1%
Stand 31 december	107,2%	100,8%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 107,2% en liep daarmee voorop het herstelplan dat uitgaat van 100,8% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn met het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur in het herstelplan daarvoor nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft 1,9% bijgedragen aan de dekkingsgraad, lager dan de 3,1% verwachting volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de stijging van de rente in 2021.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de aanpassing van de ervaringssterfte, het incalculeren van een jaarlijkse stijging van de grondslag van de pensioenopbouw voor voor arbeidsongeschikten en de ontwikkeling van de IBNR in het verslagjaar.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2022 sprake van reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2029 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

2.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

2.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voorziening voor pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Stand 1 januari	567.014	268.318
Pensioenopbouw	46.067	31.583
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-3.128	-1.007
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-3.003	-2.284
Wijziging marktrente	-41.016	60.370
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-2.356	-17.997
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.198	228.440
Overige wijzigingen	105	-876
Stand 31 december	564.881	566.547
Mutatie IBNR	1.082	467
Totaal	565.963	567.014

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening. Omdat de rentetermijnstructuur voor een deel negatieve rentes omvat is het bedrag bij rentetoevoeging negatief.

Categorie samenstelling voorziening voor pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Actieve deelnemers	283.556	301.021
Gewezen deelnemers	214.242	202.594
Pensioengerechtigden	48.858	45.018
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	16.400	16.459
IBNR	3.004	1.922
Vrijval excasso voorziening	-97	0
Stand 31 december	565.963	567.014

2.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in de paragraaf Kenmerken regeling op pagina 59.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

2.7.3 Toeslagverlening

Toeslagverlening binnen Collectiviteitkring 1 is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning.

Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf [Toeslagverlening](#) vanaf pagina 64).

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2018	0,00%	1,30%	1,30%	1,30%
2019	0,05%	2,10%	2,05%	3,38%
2020	0,00%	2,70%	2,70%	6,17%
2021	0,00%	0,67%	0,67%	6,88%
2022	0,00%	2,70%	2,70%	9,76%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

2.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

2.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

2.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

2.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2021 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2020: AG2018) en ervaringssterfte volgens het S&V inkomensmodel (2020: CVS 2006-2015). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

2.7.8 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

2.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Beleggingscrediteuren	7.403	18.957
Belastingen en premies sociale verzekeringen	62	52
Waardeoverdrachten	68	205
Rekening-courant Bedrijfsomgeving	69	0
Overige schulden en overlopende passiva	68	55
Stand per 31 december	7.670	19.269

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2021	2020
Nog af te wikkelen transacties	283	111
Collateral ontvangen in liquide middelen	7.120	18.846
Stand per 31 december	7.403	18.957

2.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2019 heeft het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haalbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Specificatie vereist eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
S1 Renterisico	11.565	3.823
S2 Risico zakelijke waarden	68.752	68.588
S3 Valutarisico	21.086	19.651
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	27.290	28.215
S6 Verzekeringstechnisch risico	27.027	26.608
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	2.490	0
Diversificatie-effect	-60.478	-52.862
Vereist eigen vermogen (b)	97.732	94.023
Aanwezig eigen vermogen (a)	40.960	-5.368
Tekort (a - b)	-56.772	-99.391

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

2.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktpositities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

Specificatie effect toepassen look through

2021	Balanswaarde	Toepassen look-through	Vershil	2020 Toepassen look-through
Vastgoed	81.036	84.201	-3.165	71.274
Aandelen	186.346	181.731	4.615	149.119
Vastrentende waarden	331.733	330.784	949	286.386
Derivaten	-1.684	-1.699	15	31.771
Overig	6.421	8.835	-2.414	0
Totaal	603.852	603.852	0	538.550

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

Samenvatting modified duration en effect renteaftdekking

2021	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	331.733	12,6
Rentederivaten	-2.480	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	329.253	29,9
Pensioenverplichtingen (nominaal)	565.963	29,8

Samenvatting modified duration en effect renteaftdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	296.981	12,8
Rentederivaten	30.932	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	327.913	30,9
Pensioenverplichtingen (nominaal)	567.014	28,1

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 12,6 jaar (2020: 12,8 jaar) bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 29,9 jaar (2020: 30,9 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 0,0 jaar (2020: 28,1 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 78 van het bestuursverslag opgenomen.

2.9.2 Risico zakelijke waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Verdeling vastgoedportefeuille

2021	EUR	In verhouding	2020
Participaties in vastgoedmaatschappijen	66.802	79%	79%
Woningen	17.399	21%	21%
Totaal	84.201	100%	100%

Verdeling naar markten van de aandelenportefeuille

2021	EUR	In verhouding	2020
Opkomende markten	26.005	14%	17%
Ontwikkelde markten	155.726	86%	83%
Totaal	181.731	100%	100%

Verdeling naar sectoren van de aandelenportefeuille

2021	EUR	In verhouding	2020
Basismaterialen	9.188	5%	6%
Communicatie diensten	16.264	9%	9%
Cyclische consumptiegoederen	24.576	14%	14%
Defensieve consumptiegoederen	12.695	7%	8%
Energie	3.476	2%	3%
Financiële dienstverlening	27.886	15%	15%
Gezondheidszorg	26.946	15%	12%
Industrie	17.639	10%	10%
Nutsbedrijven	3.649	2%	3%
Technologie	38.821	21%	20%
Overig	591	0%	0%
Totaal	181.731	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Verdeling van de vastrentende waarden

2021	EUR	In verhouding	2020
Bedrijfsobligaties	86.989	26%	29%
Hypotheken	55.890	17%	16%
Staatsobligaties	187.905	57%	55%
Totaal	330.784	100%	100%

Samenvatting derivatenposities

2021	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2020
Aandelen derivaten	1	1	0	1	0
Rente derivaten	250.862	15.828	18.308	-2.480	30.932
Valuta derivaten	128.875	999	199	800	839
Krediet derivaten	280	7	27	-20	0
Stand per 31 december	380.018	16.835	18.534	-1.699	31.771

Geografische verdeling van alle beleggingen (exclusief derivaten)

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2020
Azië ex Japan	104	16.999	6.168	12	23.283	30.363
Europa EU	23.969	38.632	281.632	6.197	350.430	324.362
Europa niet-EU	4.253	22.253	11.508	438	38.452	15.826
Midden- en Zuid-Amerika	0	947	7.563	7	8.517	9.352
Noord-Amerika	42.251	80.007	14.065	1.849	138.172	104.469
Pacific	13.388	20.081	4.191	322	37.982	30.333
Overig	236	2.812	5.657	10	8.715	12.523
Totaal	84.201	181.731	330.784	8.835	605.551	527.228

2.9.3 Valutarisico (S3)

Onder valutarisico verstaat het fond het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2021 ongeveer 60% belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD, GBP en JPY.

Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

Specificatie van posities naar valuta

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2020
AUD	2.494	2.502	0	-13	42	5.025	4.077
CAD	1.848	3.387	0	-17	50	5.268	4.136
CHF	609	8.640	0	-18	74	9.305	7.684
DKK	0	2.953	0	-24	71	3.000	1.817
EUR	22.342	32.196	302.209	122.907	6.196	485.850	452.056
GBP	3.283	11.768	80	-11.987	198	3.342	3.769
HKD	2.977	8.073	0	-17	58	11.091	10.753
ILS	144	116	0	0	4	264	109
JPY	5.883	8.626	0	-10.202	185	4.492	4.067
NOK	42	1.024	0	-4	15	1.077	1.067
NZD	193	150	0	-2	4	345	261
SEK	1.656	3.069	0	-18	148	4.855	2.925
SGD	1.558	686	0	-14	33	2.263	2.165
USD	40.966	77.287	14.812	-102.324	1.750	32.491	31.245
Andere valuta	206	21.254	13.683	34	7	35.184	32.868
Totaal	84.201	181.731	330.784	-1.699	8.835	603.852	558.999

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met circa 0,6% (2020: 0,5%) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

2.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

2.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch per 31 december is als volgt:

2021	EUR	In verhouding	2020
AAA	79.355	24%	23%
AA	70.740	21%	25%
A	42.113	13%	13%
BBB	49.946	15%	19%
Lager dan BBB	10.336	3%	3%
Geen rating	77.383	24%	17%
Niet gespecificeerd	911	0%	0%
Totaal	330.784	100%	100%

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2021 geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 248 een tabel opgenomen met de details van deze posities. Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan 55.889 duizend (2020: 46.689 duizend) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een kredietwaardigheid vergelijkbaar met AA.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2021 rekening gehouden met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens.

2.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP) en, premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA). Het betreft niet de herverzekering van het ouderdomspensioen (OP). De gekozen vorm van herverzekering voor NP en PVA is een volledige herverzekering.

De aannames is dat naar mate de collectiviteitkring in volume toeneemt de behoefte aan herverzekering van NP en PVA afneemt. Door een grotere omvang neemt de impact van opgetreden schades van individuele deelnemers op het collectief af. Het Nederlandse Pensioenfonds heeft een herverzekeringscontract met een looptijd van 1 jaar afgesloten met ASR Levensverzekering N.V. met optie tot verlenging.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Op 31 december bedraagt de reële dekkingsgraad 82,3% (2020: 75,7%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

2.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Collectiviteitkring 1 groter zijn dan de uitgaven (zoals uitkeringen en kosten). Uit dien hoofde is het liquiditeitsrisico beperkt en bestaat ruimte voor illiquide beleggingen. Er dienen ook voldoende liquiditeiten te zijn om te kunnen voldoen aan onderpandsverplichtingen van de derivaten. Periodiek wordt de omvang van deze illiquide beleggingen in relatie tot de toekomstige verplichtingen getoetst.

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het Nederlandse Pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweerscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

2.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Ultimo 2021 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende debiteuren met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

2021	EUR	In verhouding	2020
Uitgevende instelling			
Nederland	41.603	6,9%	6,3%
Duitsland	34.243	5,6%	4,6%
Finland	26.756	4,4%	3,9%
Frankrijk	15.502	2,6%	3,8%
België	13.313	2,2%	2,7%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 12 (2020: 13) beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor de hierboven genoemde beleggingen en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

2.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

2.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

2.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

2.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2021 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2022 tot een bedrag van € 40,3 miljoen (2020: 48,3). Verwacht wordt dat deze toezeggingen in 2022 kunnen worden ingevuld (2021: 15 miljoen).

2.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

2.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning het belanghebbendenorgaan wordt verwezen naar toelichting 2.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 252. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

2.12 Ontvangen premies

De feitelijke, de kostendeekkende en de gedempte kostendeekkende premie zijn als volgt:

Omschrijving	2021	2020
Feitelijke premie	40.262	31.512
Kostendeekkende premie	54.258	37.251
Gedempte kostendeekkende premie	30.136	21.278

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling van de premies 2021

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	43.554	17.605	17.606
Risicopremie overlijden	804	405	405
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	1.808	1.055	1.421
Totale koopsom	46.166	19.065	19.432
Kostenopslag pensioenbeheer	737	737	737
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	7.347	6.981
Opslag instandhouding VEV	7.355	2.987	2.986
Premieopslag	0	0	10.126
Totaal premiebijdragen	54.258	30.136	40.262

Specificatie samenstelling van de premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.055	10.748	10.748
Risicopremie overlijden	421	322	322
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	1.107	1.108	1.108
Totale koopsom	31.583	12.178	12.178
Kostenopslag pensioenbeheer	395	395	395
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	6.789	6.789
Opslag instandhouding VEV	5.273	1.916	1.916
Premieopslag	0	0	10.234
Totaal premiebijdragen	37.251	21.278	31.512

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina [60](#).

2.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2020
Dividend	1.942	1.240	878	0	0	4.060	2.875
Rente	0	0	1.355	2.468	-158	3.665	2.686
Totaal	1.942	1.240	2.233	2.468	-158	7.725	5.561

Indirecte beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2020
Gerealiseerd	1.527	19.854	-663	-6.530	0	14.188	4.192
Ongerealiseerd	17.710	16.085	-13.062	-33.581	0	-12.848	35.082
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	-674	-674	120
Totaal	19.237	35.939	-13.725	-40.111	-674	666	39.394

Beleggingskosten

2021	EUR	In verhouding	2020
Administratiekosten	153	21%	31%
Bankkosten	20	3%	1%
Beheerskosten	556	70%	60%
Bewaarloon	46	6%	5%
Transactiekosten	0	0%	2%
Overig	2	0%	1%
Totaal	777	100%	100%

Beleggingskosten zijn betrokken in het overzicht Kosten vermogensbeheer op pagina 75 waarin kosten, waar mogelijk, zijn toegerekend aan de relevante beleggingscategorie.

2.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2021	2020
Ouderdomspensioen	2.225	1.653
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	610	512
Wezenpensioen	31	34
Afkopen	61	12
Totaal	2.927	2.211

2.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekosten pensioenadministratie	618	515
Certificerend actuaris	39	51
Adviserend actuaris	31	90
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	30	68
Belanghebbendenorgaan	43	59
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	0	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	33	23
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	186	112
Overige kosten	18	4
Compensatie kostenresultaat	0	-454
Aan beleggingen toegerekende kosten	-172	-56
Totaal	826	462
Berekening kosten per deelnemer:	2021	2020
Aantal actieve deelnemers	5.166	5.284
Aantal pensioengerechtigden	383	340
Totaal aantal deelnemers	5.549	5.624
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	149	82

Onder Compensatie kostenresultaat is verantwoord dat gedurende de opstartfase van Collectiviteitkring 1 en uiterlijk tot en met 2020 het negatieve resultaat op kosten in deze kring gedragen wordt door de Bedrijfsomgeving. In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd (2020: idem). In verband met een gewijzigde methode van vaststelling van aan beleggingen toegerekende kosten zijn de vergelijkende cijfers over 2020 dienovereenkomstig aangepast.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het Nederlandse Pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

Specificatie bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

2021	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2020
Belanghebbendenorgaan	0	32	32	32
Totaal	0	32	32	32

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

2.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [2.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [238](#).

2.17 Herverzekeringen

Specificatie resultaat herverzekering

Omschrijving	2021	2020
Premie herverzekering	3.149	1.921
Uitkeringen uit herverzekering	-1.710	-637
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	-1.081	-467
Totaal	358	817

2.18 Overdracht van rechten

Specificatie resultaat overdracht van rechten

Omschrijving	2021	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	458	216.296
Inkomende individuele waardeoverdrachten	1.625	681
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-623	-77
Totaal	1.460	216.900

2.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse van het resultaat

Omschrijving	2021	2020
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	7.614	44.443
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	3.128	1.007
Wijziging marktrente	41.016	-60.370
Subtotaal interestresultaat	51.758	-14.920
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	40.262	31.512
Betaalde premie herverzekering	-3.149	-1.921
Benodigde premie	-46.805	-31.978
Subtotaal premieresultaat	-9.692	-2.387
Waardeoverdrachten		
Collectieve waardeoverdrachten	0	-11.563
Individuele waardeoverdrachten	262	23
Subtotaal waardeoverdrachten	262	-11.540
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	1.909	1.271
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-1.171	-875
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	88	66
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-826	-462
Subtotaal kosten	0	0
Uitkeringen¹		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	2.916	2.218
Feitelijke uitkeringen	-2.927	-2.211
Subtotaal uitkeringen	-11	7
Resultaat op kanssystemen	621	1.047
Toeslag	0	0
Incidentele wijzigingen		
Wijziging regeling	0	-1
Actualisering overlevingskansen	2.356	17.997
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	0	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-100	0
Andere oorzaken	1.134	311
Subtotaal incidentele wijzigingen	3.390	18.307
Totaal saldo van baten en lasten	46.328	-9.487

1 In dit resultaat zit ook een vrijval van het weerstandsvermogen.

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2021	2020
• Sterfte	1.007	465
• Arbeidsongeschiktheid	-766	506
• Mutaties	123	69
Andere oorzaken	257	7
Totaal	621	1.047

2.20 Overige lasten**Specificatie overige lasten**

Omschrijving	2021	2020
Afdracht weerstandsvermogen	15	166
Totaal	15	166

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

Pensioenverlagingen zijn in 2022 niet aan de orde. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 0,4% gedaald van 107,2% naar 106,8%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot een daling van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,1% gestegen van 103,0% naar 104,1%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad van 2,3%.

3 Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastgoedbeleggingen		195.675	149.239
Aandelen		601.838	513.978
Vastrentende waarden		663.074	722.435
Derivaten	<u>3.2</u>	83.164	143.534
Overige beleggingen		10.946	9.561
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>3.1</u>	1.554.697	1.538.747
Vorderingen en overlopende activa	<u>3.4</u>	7.959	1.559
Overige activa	<u>3.5</u>	6.035	4.360
Totaal activa		1.568.691	1.544.666
Passiva			
Reserves	<u>3.6</u>	223.320	58.900
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>3.7</u>	1.254.147	1.337.621
Derivaten	<u>3.2</u>	13.060	4.042
Overige schulden en overlopende passiva	<u>3.8</u>	78.164	144.103
Totaal passiva		1.568.691	1.544.666
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>3.6</u>	117,8%	104,4%

Staat van baten en lasten

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>3.12</u>	29.282	24.659
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>3.18</u>	1.551	588
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>3.13</u>	84.246	114.597
Overige baten		36	0
Totaal baten		115.115	139.844
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>3.14</u>	30.915	30.396
Pensioenuitvoeringskosten	<u>3.15</u>	1.364	1.387
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>3.16</u>	-83.474	134.925
Saldo herverzekering	<u>3.17</u>	66	57
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>3.18</u>	1.622	289
Overige lasten	<u>3.20</u>	202	234
Totaal lasten		-49.305	167.288
Saldo van baten en lasten	<u>3.19</u>	164.420	-27.444
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>3.6</u>	164.420	-27.444
Totaal		164.420	-27.444

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		26.925	25.718
Ontvangen waardeoverdrachten		1.433	536
Betaalde pensioenuitkeringen		-30.925	-30.445
Betaalde waardeoverdrachten		-1.565	-289
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-1.285	-1.299
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		-56	-217
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-5.473	-5.996
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		807.277	1.183.278
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		22.956	35.508
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-819.009	-1.214.893
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-2.076	-2.274
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-128	443
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		9.020	2.062
Mutatie liquide middelen		3.547	-3.934
Stand per 1 januari		2.324	6.258
Stand per 31 december	<u>3.5</u>	5.871	2.324

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in de paragraaf Technische Voorzieningen in hoofdstuk Specifieke grondslagen op pagina 261.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op reële waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

Reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2021.

Overlevingstafels

Prognosestafel AG2020 (2020: idem) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds gebaseerd op CBS 2016 hoger opgeleiden.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd volgens CBS 2021 inclusief samenwonenden (2020: CBS 2015 plus 7%). Deze wijziging veroorzaakt een daling van de TV met 2.466.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 2,5 jaar (2020: idem) bedraagt. Dit wordt bereikt door op de netto factoren voor de vaststelling van het latent partnerpensioen in de TV met een leeftijdsverschil van 3 jaar, een afslag te doen van 1,5% (2020: 3,5%). Deze wijziging veroorzaakt een stijging van de TV met 4.037.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0,4% (2020: 0,5%) van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar. Deze wijziging veroorzaakt een daling van de TV met 133.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,10% (2020: idem) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van revalidatiekansen afgeleid uit het landelijke KAZO-model.

IBNR (Incurred but not reported)

De IBNR voorziening wordt bepaald door de totale premie voor één jaar AO-excedent en PVI, in 2021 is dat 1,6% van de salarissom (2020: idem), aan te houden. Voor deelnemers die meer dan 1 jaar ziek zijn is de voorziening gelijk aan 12/15 van de volledige voorziening. Deze voorziening groeit in 3 maanden naar een volledige voorziening door deze voorziening te vermenigvuldigen met aantal maanden ziek / 15. Voor deelnemers die meer dan 15 maanden arbeidsongeschikt zijn, wordt de volledige voorziening opgenomen.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de 1e jaarsrente van de DNB RTS. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering zijn toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

3.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde

Omschrijving	2021	2020
Activa	1.554.697	1.538.747
Passiva	-13.060	-4.042
Beleggingen voor risico fonds	1.541.637	1.534.705

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Samenvatting ontwikkeling beleggingsportefeuille in het boekjaar

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Derivaten	Overig	Totaal	2020
Stand per 1 januari	149.239	513.978	722.435	139.492	9.561	1.534.705	1.360.154
Aankopen / verstrekkingen	33.741	257.331	528.067	0	0	819.139	1.214.893
Verkopen / aflossingen	-23.869	-294.382	-574.717	17.266	0	-875.702	-1.121.741
Mutatie opgelopen rente	0	0	-554	-91	0	-645	84
Herwaardering	36.564	124.911	-12.157	-86.563	1.385	64.140	81.315
Stand 31 december	195.675	601.838	663.074	70.104	10.946	1.541.637	1.534.705

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2020
Vastgoed	65.922	0	0	129.753	195.675	149.239
Aandelen	581.421	0	0	20.417	601.838	513.978
Vastrentend	590.394	0	0	72.680	663.074	722.435
Derivaten	0	0	70.104	0	70.104	139.492
Overig	4.990	0	0	10.946	15.936	12.251
Stand 31 december	1.242.727	0	70.104	233.796	1.546.627	1.537.395

Het Nederlandse Pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen (2020: idem). Vastrentend heeft voor 23% (2020: idem) betrekking op directe obligaties en voor 77% (2020: idem) op vastrentende beleggingsfondsen. Vastrentende waarden worden gewaardeerd inclusief het bedrag aan rente dat sinds de meest recente coupondatum is opgebouwd. Per verslagdatum beloopt dit bedrag 4.647 (2020: 4.002). Middelen uit ontvangen onderpanden zijn opgenomen onder de vastrentende beleggingen en staan niet ter vrije beschikking van het fonds. Per verslagdatum bedroeg dit bedrag 69.382 (2020: 139.570).

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen (2020: idem). Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

3.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2021	Activa	Passiva	Saldo	2020
Rente derivaten	80.219	12.588	67.631	137.536
Valuta derivaten	2.945	472	2.473	1.956
Stand 31 december	83.164	13.060	70.104	139.492

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Omschrijving	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	75.200	140.500
Stand 31 december	75.200	140.500

Verstrekte zekerheden

Omschrijving	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	6.200	3.100
Stand 31 december	6.200	3.100

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. De ontvangen zekerheden in geld dienden op de balansdatum voor een bedrag van € 100 duizend (2020: nihil) nog geboekt te worden. De verstrekte zekerheden in geld dienden op de balansdatum voor een bedrag van € 400 duizend (2020: € 1.300 duizend) nog geboekt te worden. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. De mutatie uit hoofde van collateral wordt in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

3.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

3.4 Vorderingen en overlopende activa

Overzicht vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsdebiteuren	7.747	1.020
Overige overlopende activa	212	539
Stand per 31 december	7.959	1.559

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Omschrijving	2021	2020
Te vorderen dividendbelasting	208	180
Nog te ontvangen rebates	580	484
Verkopen	6.824	0
Nog te ontvangen dividend	135	356
Stand per 31 december	7.747	1.020

3.5 Overige activa

Specificatie overige activa

Omschrijving	2021	2020
Liquide middelen	5.871	2.324
Collateral account	0	1.764
Implementatiekosten Pensioenkring Arcadis	164	272
Stand per 31 december	6.035	4.360

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. Middelen op de collateral account staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

3.6 Reserves

Ontwikkeling reserves

Omschrijving	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal	2020
Stand per 1 januari	0	58.900	58.900	86.344
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	164.420	164.420	-27.444
Stand per 31 december	0	223.320	223.320	58.900

3.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Omschrijving	2021	2020
Actuele dekkingsgraad	117,8%	104,4%
Beleidsdekkingsgraad	111,6%	98,8%
Reële dekkingsgraad	90,5%	81,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Immateriële activa dragen niet bij aan de dekkingsgraad zodat hiervoor gecorrigeerd wordt. Het pensioenvermogen bedraagt 1.477.303 (2020: 1.396.249).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

Omschrijving	2021	2020
Aanwezig eigen vermogen	223.320	58.900
Minimaal vereist eigen vermogen	51.683	55.041
Vereist eigen vermogen	242.188	249.459

3.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	104,4%	104,5%
Premiebijdragen (regulier)	-1,1%	-1,0%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,2%	0,0%
Beleggingsresultaten	6,9%	3,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,3%	0,0%
Stand 31 december	117,8%	107,5%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 117,8% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 107,5% op die datum.

De premie heeft vrijwel overeenkomstig het herstelplan bijgedragen aan de dekkingsgraad. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft belangrijk bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2021.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door het wijzigen van grondslagen, zoals de partnerfrequentie, de afslag op partnerpensioen en de opslag op het wezenpensioen.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2022 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op basis van het reguliere beleid in 2026 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

3.7 Technische voorzieningen voor risico fonds

3.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Stand 1 januari	1.337.621	1.202.696
Pensioenopbouw	41.841	32.032
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-7.213	-3.922
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-31.617	-31.071
Wijziging marktrente	-86.768	162.931
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	1.438	-22.249
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-103	174
Overige wijzigingen	-3.574	-2.883
Stand 31 december	1.251.625	1.337.708
Mutatie IBNR	2.522	-87
Totaal	1.254.147	1.337.621

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de 1e jaarsrente van de DNB RTS. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2021	2020
Actieve deelnemers	422.306	468.113
Gewezen deelnemers	326.878	354.119
Pensioengerechtigden	474.024	485.205
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	25.688	27.456
IBNR	5.251	2.729
Stand 31 december	1.254.147	1.337.621

3.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,63% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in de paragraaf Kenmerken regeling op pagina 87.

3.7.3 Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 juli. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi) reeks alle huishoudens afgeleid (2020: idem), zoals vastgesteld door het CBS per december van het voorgaande jaar. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag, paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 89.

Per 1 juli 2021 is er geen toeslag verleend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 1,75%.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2015	0,00%	0,38%	0,38%	0,38%
2016	0,00%	0,54%	0,54%	0,92%
2017	0,00%	0,93%	0,93%	1,86%
2018	0,00%	1,24%	1,24%	3,12%
2019	0,00%	1,54%	1,54%	4,71%
2020	0,00%	1,75%	1,75%	6,54%
2021	0,00%	0,98%	0,98%	7,59%

3.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

3.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

3.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van

deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

3.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2021 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2020: AG2020) en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op CBS 2016 hoger opgeleid (ongewijzigd). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

3.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Het fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de oude pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

3.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

3.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Schulden uit beleggingen	76.361	140.237
Belastingen en premies sociale verzekeringen	604	607
Egalisatie voorziening Actieven (EVA)	854	1.844
Waardeoverdrachten	8	3
Schulden aan aangesloten onderneming	0	1.255
Rekening-courant Bedrijfsomgeving	179	23
Overige schulden en overlopende passiva	158	134
Stand per 31 december	78.164	144.103

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar. Vergelijkende cijfers zijn aangepast overeenkomstig de specificatie voor 2021.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2021	2020
Ontvangen onderpanden	75.132	139.570
Overige schulden uit beleggingen	1.229	667
Stand per 31 december	76.361	140.237

Middelen uit ontvangen onderpanden zijn opgenomen onder de vastrentende beleggingen en staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

Overzicht van de ontwikkeling van de Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)

Omschrijving	2021	2020
Stand begin boekjaar	1.844	1.494
Af: Bijdrage aan premie	0	0
Bij: Bijdrage uit premie	-990	349
Bij: U-rendement	0	0
Stand 31 december	854	1.844

3.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2016 heeft het bestuur van Arcadis Pensioenfonds een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). Er is een update van de ALM-studie gedaan in 2018 / 2019. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haalbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Specificatie vereist eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
S1 Renterisico	16.995	3.862
S2 Risico zakelijke waarden	197.378	210.401
S3 Valutarisico	52.616	50.597
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	47.849	49.479
S6 Verzekeringstechnisch risico	37.549	38.794
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	12.715	14.816
Diversificatie-effect	-122.914	-118.490
Vereist eigen vermogen (b)	242.188	249.459
Aanwezig eigen vermogen (a)	223.320	58.900
Tekort (a - b)	-18.868	-190.559

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

3.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Specificatie effect toepassen look through

2021	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Verschil	2020 Toepassen lookthrough
Vastgoed	195.675	209.672	-13.997	161.382
Aandelen	601.838	583.907	17.931	498.094
Vastrentende waarden	663.074	664.087	-1.013	719.111
Derivaten	70.104	69.963	141	139.393
Overig	10.946	18.998	-8.052	19.415
Stand 31 december	1.541.637	1.546.627	-4.990	1.537.395

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteaafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteaafdekking

2021	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	663.074	8,3
Rentederivaten	67.631	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	730.705	23,3
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.254.147	21,0

Effect renteaafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	722.435	9,6
Rentederivaten	137.241	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	859.676	24,1
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.337.621	21,4

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 8,3 jaar bedraagt (2020: 9,6 jaar), zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 23,3 jaar (2020: 24,1 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 21,0 jaar (2020: 21,4 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 106 van het bestuursverslag opgenomen.

3.9.2 Risico zakelijke waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Verdeling vastgoedportefeuille

2021	EUR	In verhouding	2020
Kantoren	15.953	8%	0%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	80.005	38%	68%
Winkels	11.769	6%	5%
Woningen	72.212	34%	27%
Overige	29.733	14%	0%
Stand 31 december	209.672	100%	100%

Verdeling naar markten van de aandelenportefeuille

2021	Aandelen	In verhouding	2020
Opkomende markten	68.040	12%	14%
Ontwikkelde markten	515.867	88%	86%
Stand 31 december	583.907	100%	100%

Verdeling naar sectoren van de aandelenportefeuille

2021	EUR	In verhouding	2020
Basismaterialen	24.919	4%	5%
Communicatie diensten	50.525	9%	8%
Cyclische consumptiegoederen	78.323	14%	14%
Defensieve consumptiegoederen	36.213	6%	11%
Energie	12.877	2%	3%
Financiële dienstverlening	85.779	15%	15%
Gezondheidszorg	81.179	14%	12%
Industrie	71.119	12%	8%
Nutsbedrijven	12.164	2%	3%
Technologie	129.585	22%	21%
Overig	1.224	0%	0%
Stand 31 december	583.907	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Vastrentende waarden

Verdeling van de vastrentende waarden

2021	EUR	In verhouding	2020
Bedrijfsobligaties	290.335	44%	50%
Hypotheken	143.087	21%	14%
Staatsobligaties	230.665	35%	36%
Stand 31 december	664.087	100%	100%

Derivaten

Samenvatting derivatenposities

2021	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2020
Aandelen derivaten	2	1	0	1	20
Krediet derivaten	1.944	49	185	-136	0
Rente derivaten	803.803	80.219	12.588	67.631	137.241
Valuta derivaten	401.154	3.004	537	2.467	2.132
Stand 31 december	1.206.903	83.273	13.310	69.963	139.393

Geografische verdeling beleggingen

Onderstaande tabel geeft de geografische verdeling van alle beleggingen weer.

Geografische verdeling van alle beleggingen (exclusief derivaten)

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2020
Azië ex Japan	548	49.336	17.233	-77	67.040	79.547
Europa EU	86.015	118.115	499.338	2.134	705.602	758.160
Europa niet-EU	4.874	51.943	50.344	11.239	118.400	103.225
Midden- en Zuid-Amerika	0	2.887	19.421	11	22.319	23.747
Noord-Amerika	100.659	291.751	48.512	4.983	445.905	314.805
Pacific	16.900	63.621	13.687	692	94.900	74.333
Overig	676	6.254	15.552	16	22.498	44.185
Stand 31 december	209.672	583.907	664.087	18.998	1.476.664	1.398.002

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

3.9.3 Valutarisico (S3)

Het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2021 ongeveer 52% (2020: 57%) belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD, GBP en JPY. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

Posities naar valuta (voor en na afdekking)

2021	Vastgoed	Aandelen Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2020	
AUD	3.249	9.019	0	-33	90	12.325	9.618
CAD	1.949	12.530	0	-48	129	14.560	11.897
CHF	691	20.064	0	-36	271	20.990	20.339
DKK	0	8.750	0	-66	107	8.791	5.157
EUR	84.237	97.509	582.250	462.557	2.160	1.228.713	1.253.831
GBP	3.809	26.624	5.501	-39.077	10.830	7.687	5.723
HKD	4.665	20.423	0	-39	97	25.146	25.686
ILS	150	328	0	0	6	484	298
JPY	6.690	31.768	0	-26.970	453	11.941	10.169
NOK	43	1.520	0	-11	42	1.594	1.331
NZD	200	493	0	-7	9	695	516
SEK	1.808	9.894	0	-54	131	11.779	7.763
SGD	1.784	1.748	0	-19	43	3.556	2.837
USD	99.306	282.578	42.474	-326.317	4.733	102.774	96.352
Andere valuta	1.091	60.659	33.862	83	-103	95.592	85.878
Stand 31 december	209.672	583.907	664.087	69.963	18.998	1.546.627	1.537.395

De kolom "Overige beleggingen" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,9% (2020: 0,6%) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

3.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

3.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen

bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

2021	EUR	In verhouding	2020
AAA	48.717	8%	13%
AA	91.749	14%	16%
A	127.637	19%	11%
BBB	115.754	17%	21%
Lager dan BBB	53.713	8%	19%
Geen rating	225.467	34%	20%
Niet gespecificeerd	1.050	0%	0%
Stand 31 december	664.087	100%	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 144.200 duizend (2020: € 100.881 duizend) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een kredietwaardigheid vergelijkbaar met AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo boekjaar geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds (2020: idem). Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 282 een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2021 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

3.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Op 31 december bedraagt de reële dekkingsgraad 90,5% (2020: 81,2%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

3.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het

liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

3.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

2021	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal	2020
Uitgevende instelling			
Nederland		minder dan 2%	2,0%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 16 (2020: 12) beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

3.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciar manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

3.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Voor dit risico houdt het fonds een buffer aan.

3.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

3.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2021 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2022 tot een bedrag van € 23 miljoen (2020: € 33 miljoen). Verwacht wordt dat deze toezeggingen in 2022 kunnen worden ingevuld.

3.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

3.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 3.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 286. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

3.12 Ontvangen premies

Overzicht feitelijke, kostendeekkende en gedempte kostendeekkende premie

Omschrijving	2021	2020
Feitelijke premie	29.282	24.659
Kostendeekkende premie	49.867	39.026
Gedempte kostendeekkende premie	29.282	24.659

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Samenstelling van de premies 2021

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	38.457	15.433	14.896
Risicopremie overlijden	832	396	575
Premievoortzetting bij invaliditeit	1.311	1.311	1.311
Premie arbeidsongeschiktheidspensioen	1.241	1.241	1.241
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	7.242	9.581
Opslag instandhouding VEV	7.312	2.945	0
Kostenopslag pensioenbeheer	714	714	688
Handnota's	0	0	0
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	990
Totaal premiebijdragen	49.867	29.282	29.282

Samenstelling van de premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.495	15.475	15.815
Risicopremie overlijden	731	609	546
Premievoortzetting bij invaliditeit	154	154	154
Premie arbeidsongeschiktheidspensioen	653	653	653
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	3.803	7.174
Opslag instandhouding VEV	6.245	3.217	0
Kostenopslag pensioenbeheer	748	748	644
Handnota's	0	0	22
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	-349
Totaal premiebijdragen	39.026	24.659	24.659

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina [88](#).

3.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabel worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Dividend	4.292	4.694	3.106	0	581	12.673	23.538
Rente	0	0	1.407	7.702	360	9.469	9.958
Stand 31 december	4.292	4.694	4.513	7.702	941	22.142	33.496

Indirecte beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Gerealiseerd	3.336	63.264	-4.948	-17.266	0	44.386	-11.427
Ongerealiseerd	33.228	61.647	-7.209	-69.297	1.385	19.754	92.742
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	-129	-129	726
Stand 31 december	36.564	124.911	-12.157	-86.563	1.256	64.011	82.041

Beleggingskosten

2021	EUR	In verhouding	2020
Administratiekosten	189	8%	20%
Bankkosten	110	4%	1%
Beheerskosten	1.485	83%	64%
Bewaarloon	104	4%	9%
Transactiekosten	0	0%	6%
Overig	19	1%	1%
Stand 31 december	1.907	100%	100%

In de Beheerkosten is een bedrag aan Opbrengst rebates opgenomen van 606 (2020: 1.690). Beleggingskosten zijn betrokken in het overzicht [Kosten vermogensbeheer](#) op pagina [103](#) waarin kosten, waar mogelijk, zijn toegerekend aan de relevante beleggingscategorie.

3.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2021	2020
Ouderdomspensioen	24.642	23.938
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	5.858	6.049
Wezenpensioen	41	30
Arbeidsongeschiktheidspensioen	338	354
Afkopen	36	25
Totaal	30.915	30.396

3.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	680	666
Certificerend actuaaris	43	42
Adviserend actuaaris	22	22
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	22	75
Belanghebbendenorgaan	26	36
Verkiezing belanghebbendenorgaan	2	4
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	78	86
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	296	280
Overige kosten	143	126
Totaal	1.364	1.387
Berekening kosten per deelnemer		
Aantal actieve deelnemers	2.308	2.204
Aantal pensioengerechtigden	2.708	2.603
Totaal aantal deelnemers	5.016	4.807
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	272	289

In de post Overige zijn afschrijvingen op geactiveerde implementatiekosten Pensioenkring Arcadis begrepen voor een bedrag van € 109 duizend (2020: idem). In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd (2020: idem).

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het Nederlandse Pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

Specificatie bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2021	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2020
Belanghebbendenorgaan	0	14	14	14
Totaal	0	14	14	14

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

3.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [3.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [272](#).

3.17 Herverzekering

Specificatie resultaat uit herverzekering

Omschrijving	2021	2020
Premie herverzekering	66	57
Uitkeringen uit herverzekering	0	0
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	0	0
Totaal	66	57

3.18 Overdracht van rechten

Specificatie resultaat overdracht van rechten

Omschrijving	2021	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	0	0
Inkomende individuele waardeoverdrachten	1.551	588
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-1.622	-289
Totaal	-71	299

3.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse van het resultaat

Omschrijving	2021	2020
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	84.247	114.597
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	7.213	3.922
Wijziging marktrente	86.768	-162.931
Subtotaal	178.228	-44.412
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	29.282	24.659
Betaalde premie herverzekering	-65	-57
Benodigde premie	-42.555	-32.677
Subtotaal	-13.338	-8.075
Waardeoverdrachten		0
Inkomende waardeoverdrachten	-26	4
Uitgaande waardeoverdrachten	57	122
Subtotaal	31	126
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	1.505	1.271
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-791	-627
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	650	639
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-1.364	-1.387
Subtotaal	0	-104
Uitkeringen¹		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	30.967	30.432
Feitelijke uitkeringen	-30.915	-30.396
Subtotaal	52	35
Resultaat op kanssystemen	1.052	2.970
Incidentele wijzigingen		
Actualisering grondslagen (niet kostenvoorziening)	-1.438	0
Actualisering overlevingskansen	0	22.249
Saldo baten en lasten	-167	-232
Subtotaal	-1.605	22.017
Totaal saldo van baten en lasten	164.420	-27.444

1 In dit resultaat zit ook een vrijval van het weerstandsvermogen.

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2021	2020
• Sterfte	1.536	2.393
• Arbeidsongeschiktheid	-754	640
• Mutaties	1	6
Andere oorzaken	269	-69
Totaal	1.052	2.970

3.20 Overige lasten**Specificatie overige lasten**

Omschrijving	2021	2020
Afdracht weerstandsvermogen	169	233
Overige lasten	33	0
Totaal	202	233

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingsrendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad van 1,2%.

Toeslagverlening 2022

Pensioenverlagingen zijn in 2022 niet aan de orde. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,7% gestegen van 117,8% naar 119,5%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,3% gestegen van 111,6% naar 113,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt.

De dekkingsgraad eind 2021 is bepalend of er op 1 juli 2022 weer (gedeeltelijk) geïndexeerd kan worden. Als de beleidsdekkingsgraad boven de 110% is, mag onder het huidige pensioenstelsel een pensioenfonds de pensioenen (gedeeltelijk) indexeren.

De beleidsdekkingsgraad eind 2021 bedroeg voor Pensioenkring Arcadis 111,6%. Dit betekent dat er op basis van het huidige FTK een gedeeltelijke indexatie mogelijk is. Het besluit hierover vindt jaarlijks plaats na vaststelling van de jaarrekening.

De wetgever is voornemens in 2022 een lagere drempel toe te staan van 105% i.p.v. 110% voor toeslagverlening. Deze toeslag hoeft niet toekomstbestendig te zijn. Hieraan zijn voorwaarden verbonden waaronder het voornemen van het fonds om de opgebouwde rechten in te varen in de nieuwe regeling. Indien hiervan gebruik wordt gemaakt, dient het fonds o.a. te onderbouwen waarom de toeslag in het belang is van alle deelnemers.

Na een consultatieronde ligt de wet inmiddels bij de Tweede Kamer. Het wachten is nu op definitieve regelgeving.

4 Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastgoedbeleggingen		93.287	54.104
Aandelen		467.256	443.602
Vastrentende waarden		559.987	569.227
Derivaten	<u>4.2</u>	1.299	1.121
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>4.1</u>	1.121.829	1.068.054
Vorderingen en overlopende activa	<u>4.4</u>	1.532	2.415
Overige activa	<u>4.5</u>	4.541	2.813
Totaal activa		1.127.902	1.073.282
Passiva			
Reserves	<u>4.6</u>	232.247	118.169
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>4.7</u>	891.353	949.834
Derivaten	<u>4.2</u>	570	377
Overige schulden en overlopende passiva	<u>4.8</u>	3.732	4.902
Totaal passiva		1.127.902	1.073.282
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>4.6</u>	126,1%	112,4%

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2021	2020
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>4.12</u>	15.458	14.578
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>4.17</u>	623	994.328
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>4.13</u>	64.528	83.586
Overige baten		0	0
Totaal baten		80.609	1.092.492
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>4.14</u>	23.662	22.888
Pensioenuitvoeringskosten	<u>4.15</u>	936	950
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>4.16</u>	-58.481	949.834
Saldo herverzekering	<u>4.17</u>	-45	228
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>4.18</u>	329	274
Overige lasten	<u>4.20</u>	130	149
Totaal lasten		-33.469	974.323
Saldo van baten en lasten	<u>4.19</u>	114.078	118.169
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>4.6</u>	114.078	118.169
Totaal		114.078	118.169

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		15.522	14.742
Ontvangen waardeoverdrachten		505	659
Betaalde pensioenuitkeringen		-23.555	-21.968
Betaalde waardeoverdrachten		-256	146
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-792	-904
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		-320	50
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-8.896	-7.275
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		397.405	1.347.001
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		6.510	10.491
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-392.068	-1.344.898
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-758	-913
Afgedragen weerstandsvermogen		0	-1.817
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-465	224
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		10.624	10.088
Mutatie liquide middelen		1.728	2.813
Stand per 1 januari		2.813	0
Stand per 31 december	<u>4.5</u>	4.541	2.813

Algemene toelichtingen

Op 1 januari 2020 heeft de transitie van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Owase (Stichting Owase) naar Pensioenkring Owase plaatsgevonden. Hierbij is het vermogen van Stichting Owase omgezet naar de portefeuille van fonds. De inbreng van Vastgoed beleggingen (33.060), Aandelen (426.769) en Vastrentende waarden (530.950) zijn in-kind overgenomen. Onder Overige beleggingen zijn inbegrepen de liquide middelen en openstaande vorderingen. Er zijn geen vergelijkende cijfers beschikbaar.

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in de paragraaf Technische Voorzieningen in hoofdstuk Specifieke grondslagen op pagina 295.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo

verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2021.

Overlevingstafels

Prognosetabel AG2020 (2020: idem) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds: de deelnemers van het pensioenfonds zijn voor 62,5% ingedeeld in de sector 'Industrie' en voor 37,5% in de sector 'Commerciële dienstverlening'. Door het toepassen van deze verdeling wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen fabriekspersoneel en kantoorpersoneel (2020: idem).

Partnerfrequentie

De gehuwdheid is vastgesteld volgens de gehuwdheidstabel uit GBM/V 1985-1990, waarbij de gehuwdheid op 100% is gesteld op de pensioenrichtdatum van 67 jaar (2020: idem).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt (2020: idem).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar (2020: idem).

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,75% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2020: idem).

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van een revalidatiekans van 10% (2020: idem).

IBNR (Incurred but not reported)

Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend als gelijk aan tweemaal de 1 jarige risicopremie voor premievrijstelling voor het boekjaar en het voorgaand boekjaar (2020: idem).

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden (2020: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

4.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2021	2020
Activa	1.121.829	1.068.054
Passiva	570	377
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.121.259	1.067.677

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Totaal	2020
Stand per 1 januari	54.104	443.602	569.227	744	1.067.677	0
Inbreng per 1 januari						990.779
Aankopen / verstrekingen	28.834	207.584	155.651	0	392.069	1.344.898
Verkopen / aflossingen	-2.513	-277.521	-129.709	13.205	-396.538	-1.346.885
Herwaardering	12.862	93.591	-35.697	-13.221	57.535	77.022
Mutatie opgelopen rente	0	0	516	0	516	1.863
Stand per 31 december	93.287	467.256	559.987	729	1.121.259	1.067.677

De overige mutaties hebben betrekking op de overdracht van verplichtingen naar het fonds die deels in-kind heeft plaatsgevonden.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2020
Vastgoed	72.843	0	0	20.444	93.287	54.104
Aandelen	467.256	0	0	0	467.256	443.602
Vastrentend	447.878	0	0	112.109	559.987	569.227
Derivaten	0	0	729	0	729	744
Subtotaal	987.977	0	729	132.553	1.121.259	1.067.677
Overig	4.217	0	0	0	4.217	2.514
Totaal	992.194	0	729	132.553	1.125.476	1.070.191

Het Nederlandse Pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen. Vastrentend heeft voor 23% (2020: 32%) betrekking op directe obligaties en voor 77% (2020: 68%) op vastrentende beleggingsfondsen. Vastrentend wordt gewaardeerd inclusief 2.378 (2020: 1.862) vanwege sinds de meest recente coupondatum opgebouwde rente.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

4.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2021	Activa	Passiva	Saldo	2020
Valuta derivaten	1.299	570	729	744
Stand per 31 december	1.299	570	729	744

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	680	1.110
Totaal	680	1.110

De ontvangen zekerheden in geld zijn verantwoord op de balans onder de liquide middelen maar staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het [Kasstroomoverzicht](#) verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

4.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

4.4 Vorderingen en overlopende activa**Specificatie vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsdebiteuren	953	1.347
Herverzekerde verplichtingen	578	876
Overige overlopende activa	1	192
Stand per 31 december	1.532	2.415

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Beleggingsdebiteuren	2021	2020
Te vorderen dividendbelasting	0	50
Nog te ontvangen rebates	150	0
Nog af te wikkelen transacties	803	1.297
Stand per 31 december	953	1.347

4.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Overige activa	2021	2020
Liquide middelen	3.861	1.703
Collateral account	680	1.110
Stand per 31 december	4.541	2.813

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. Collateral staat niet ter vrije beschikking.

4.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring OWASE

	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal	2020
Stand per 1 januari	0	118.169	118.169	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	114.078	114.078	118.169
Stand per 31 december	0	232.247	232.247	118.169

4.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2021	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	126,1%	112,4%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	121,6%	105,7%
Reële dekkingsgraad (in %)	99,0%	87,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.123.600 (2020: 1.068.003).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
Aanwezig eigen vermogen	232.247	118.169
Minimaal vereist eigen vermogen	38.841	38.830
Vereist eigen vermogen	159.952	182.907

4.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	112,4%	112,6%
Premiebijdragen (regulier)	-0,8%	-0,8%
Uitkeringen	0,4%	0,3%
Toeslagverlening	-1,6%	0,0%
Aanpassing RTS	7,8%	0,0%
Beleggingsresultaten	7,5%	4,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,4%	0,0%
Stand 31 december	126,1%	116,1%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 126,1% (2020: 112,4%) en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 116,1% op die datum.

De premiebijdragen hadden een invloed van -0,8% op de dekkingsgraad. Dit was gelijk aan de verwachting in het herstelplan.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een verandering van de dekkingsgraad van 7,8%. In het herstelplan is er van uitgegaan dat de rentetermijnstructuur zich ontwikkelt conform de forwardrentes waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft 7,5% bijgedragen en dat is 3,5% meer dan verwacht. Dit wordt verklaard doordat het rendement op alle categorieën hoger was dan verwacht.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat en de wijziging van de overlevingstafels naar AG2020. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Pensioenkring OWASE was eind 2021 uit herstel. Het pensioenfonds heeft derhalve in 2022 geen herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank.

4.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

4.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Stand 1 januari	949.834	0
Pensioenopbouw	20.912	17.316
Toeslagverlening	14.417	1.670
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-5.065	-2.822
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-24.238	-23.374
Wijziging marktrente	-61.100	103.246
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	0	-16.052
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	325	869.120
Overige wijzigingen	-3.850	769
Stand 31 december	891.235	949.873
Mutatie IBNR	118	-39
Totaal	891.353	949.834

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemercategorieën

Omschrijving	2021	2020
Actieve deelnemers	320.473	361.758
Gewezen deelnemers	180.406	195.299
Pensioengerechtigden	364.619	365.471
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	23.801	25.370
IBNR	2.054	1.936
Stand 31 december	891.353	949.834

4.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,7% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf Kenmerken regeling op pagina 116.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

4.7.3 Toeslagverlening

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 120).

Toeslagbeleid

Voor alle deelnemers is de jaarlijkse toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van het consumenten prijsindexcijfer (CPI), reeks alle bestedingen, berekend over de maand september van het laatst verstreken kalenderjaar ten opzichte van de maand september van het daaraan voorafgaande jaar. Er is geen onderscheid tussen enerzijds de actieve deelnemers en anderzijds de premievrije en gepensioneerde deelnemers. Voorafgaand 2021 was er wel onderscheid en was de toeslag van actieve deelnemers gebaseerd op de loonindex en die voor premievrije en gepensioneerde deelnemers gebaseerd op prijsindex CPI alle huishoudens, afgeleid.

Toeslagverlening over 2021, toe te kennen per 1 januari 2022

Voor de toeslag per 1 januari 2022 is de beleidsdekkingsgraad per 30 september 2021 het uitgangspunt. De beleidsdekkingsgraad voor PKO per 30 september 2021 is vastgesteld op 117,9%. Dit is boven de voor toeslagverlening benodigde 110%. Dit betekent dat er financiële ruimte is voor toeslagverlening en er dus per 1 januari 2022 een toeslag verleend kan worden. De toeslag bedraagt 1,65%.

Vanwege het tot 2021 bestaande onderscheid in indexatie is de cumulatieve achterstand voor actieve deelnemers anders dan voor premievrije en gepensioneerde deelnemers, hetgeen in onderstaande tabellen voor deze groepen is weergegeven.

Overzicht van toegekende toeslagverlening actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,65%	2,65%	2,65%
2013	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2014	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2015	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2016	0,00%	1,50%	1,50%	4,19%
2017	0,00%	1,75%	1,75%	6,01%
2018	0,90%	2,00%	1,10%	7,18%
2019	1,53%	2,40%	0,87%	8,11%
2020	0,26%	2,90%	2,64%	10,97%
2021	0,00%	2,00%	2,00%	13,19%
2022	1,65%	2,70%	1,05%	11,42%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar. Bij de bepaling van de cumulatieve achterstand 2022 komt de niet toegekende indexatie van 2012 te vervallen.

Overzicht van toegekende toeslagverlening niet-actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,09%	2,09%	2,09%
2013	0,25%	1,50%	1,25%	3,37%
2014	0,44%	0,44%	0,00%	3,37%
2015	0,34%	0,61%	0,27%	3,65%
2016	0,00%	0,39%	0,39%	4,05%
2017	0,00%	-0,01%	-0,01%	4,04%
2018	0,66%	1,47%	0,81%	4,88%
2019	0,93%	1,47%	0,54%	5,45%
2020	0,15%	1,64%	1,49%	7,02%
2021	0,00%	1,11%	1,11%	8,21%
2022	1,65%	2,70%	1,05%	7,10%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar. Bij de bepaling van de cumulatieve achterstand 2022 komt de niet toegekende indexatie van 2012 te vervallen.

4.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

4.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

4.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

4.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2021 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op 62,5% sector Industrie en 37,5% Commerciële dienstverlening. Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

4.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Het fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de oude pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

4.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

4.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Schulden uit beleggingen	1.160	1.767
Belastingen en premies sociale verzekeringen	530	526
Premie egalisatiedepot	1.649	1.589
Waardeoverdrachten	179	101
Rekening-courant Bedrijfsomgeving	48	171
Overige schulden en overlopende passiva	166	748
Stand per 31 december	3.732	4.902

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar. Vergelijkende cijfers zijn aangepast overeenkomstig de specificatie voor 2021.

Specificatie beleggingscrediteuren

Beleggingscrediteuren	2021	2020
Nog af te wikkelen transacties	480	656
Ontvangen onderpanden	680	1.110
Overige schulden uit beleggingen	0	1
Stand per 31 december	1.160	1.767

Specificatie Premie Egalisatie Depot (PED)

Omschrijving	2021	2020
Stand begin boekjaar	1.589	1.375
Dotatie uit premie	60	214
Stand 31 december	1.649	1.589

4.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2020 heeft het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
S1 Renterisico	11.254	1.833
S2 Risico zakelijke waarden	135.304	150.855
S3 Valutarisico	35.490	37.694
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	24.057	42.774
S6 Verzekeringstechnisch risico	24.955	26.596
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	0	0
Diversificatie-effect	-71.108	-76.845
Vereist eigen vermogen (b)	159.952	182.907
Aanwezig eigen vermogen (a)	232.247	118.169
Overschot / Tekort (a - b)	-72.295	64.738

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

4.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2021	Balans waarde	Toepassen lookthrough	Verschil	2020 Toepassen lookthrough
Vastgoed	93.287	103.364	-10.077	64.195
Aandelen	467.256	453.966	13.290	428.734
Vastrentende waarden	559.987	473.547	86.440	510.229
Derivaten	729	17.093	-16.364	29.059
Overig	4.217	77.506	-73.289	37.974
Totaal	1.125.476	1.125.476	0	1.070.191

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 45% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds via beleggingsfondsen gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2021	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	559.987	7,4
Rentederivaten	16.413	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	576.400	14,8
Pensioenverplichtingen (nominaal)	891.353	18,3

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	569.227	11,8
Rentederivaten	28.245	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	597.472	17,1
Pensioenverplichtingen (nominaal)	949.834	18,9

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 7,4 (2020: 11,8 jaar) bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 14,8 (2020: 17,1 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 18,3 jaar (2020: 18,9 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente. De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 137 in het bestuursverslag opgenomen.

Inflatierisico

De toeslag is voorwaardelijk, dus bestaat er geen inflatierisico ten opzichte van de pensioentoezeggingen.

4.9.2 Risico zakelijke waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Kantoren	8.587	9%	5%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	82.920	80%	79%
Winkels	4.293	4%	16%
Overige	7.564	7%	0%
Totaal	103.364	100%	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2021	Aandelen	In verhouding	2020
Opkomende markten	65.480	14%	18%
Ontwikkelde markten	388.486	86%	82%
Totaal	453.966	100%	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Basismaterialen	23.061	5%	6%
Communicatie diensten	39.927	9%	9%
Cyclische consumptiegoederen	61.872	14%	14%
Defensieve consumptiegoederen	33.038	7%	8%
Energie	9.440	2%	3%
Financiële dienstverlening	70.139	15%	16%
Gezondheidszorg	66.498	15%	12%
Industrie	44.266	10%	9%
Nutsbedrijven	10.358	2%	3%
Technologie	94.529	21%	20%
Overig	838	0%	0%
Totaal	453.966	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel het verwachte pensioenresultaat te verbeteren.

Specificatie soorten vastrentende waarden

2021	EUR	In verhouding	2020
Bedrijfsobligaties	180.634	38%	34%
Hypotheken	109.901	23%	20%
Leningen	1.353	0%	0%
Staatsobligaties	181.659	39%	46%
Totaal	473.547	100%	100%

Specificatie soorten derivaten

2021	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2020 Saldo
Aandelen derivaten	1	2	0	2	23
Rente derivaten	566.060	65.718	49.305	16.413	28.245
Valuta derivaten	225.988	1.310	573	737	791
Krediet derivaten	839	21	80	-59	0
Totaal	792.888	67.051	49.958	17.093	29.059

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Overig	Totaal	2020
Azië ex Japan	263	43.185	5.926	30	49.404	78.238
Europa EU	67.369	103.642	409.841	73.370	654.222	653.888
Europa niet-EU	28.165	55.902	17.782	770	102.619	41.264
Midden- en Zuid-Amerika	0	2.406	7.482	17	9.905	12.311
Noord-Amerika	4.740	190.592	21.203	2.869	219.404	198.352
Pacific	2.593	51.126	5.369	433	59.521	41.820
Overig	234	7.113	5.944	17	13.308	15.259
Totaal	103.364	453.966	473.547	77.506	1.108.383	1.041.132

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

4.9.3 Valutarisico (S3)

Dit is het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2021 ongeveer 59% (2020: 76%) belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

De valutapositie per 31 december vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- renten	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2020
AUD	698	6.403	0	-28	56	7.129	6.117
CAD	18	8.085	0	-39	80	8.144	7.903
CHF	4.661	23.084	0	-24	294	28.015	25.182
DKK	0	8.867	0	-54	95	8.908	5.991
EUR	54.897	83.204	444.807	236.993	73.370	893.271	843.924
GBP	23.179	29.070	238	-43.061	282	9.708	5.137
HKD	1.147	20.581	0	-27	46	21.747	23.584
ILS	0	262	0	0	2	264	0
JPY	563	22.574	0	-16.001	313	7.449	6.650
NOK	325	1.663	0	-9	43	2.022	1.845
NZD	0	369	0	-6	6	369	290
SEK	12.472	10.518	0	-46	117	23.061	11.959
SGD	173	1.063	0	-6	11	1.241	981
USD	4.708	184.227	15.489	-160.631	2.740	46.533	60.496
Andere valuta	523	53.996	13.013	32	51	67.615	70.132
Totaal	103.364	453.966	473.547	17.093	77.506	1.125.476	1.070.191

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,6% op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

4.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

4.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het

fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2021 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2021	EUR	In verhouding	2020
AAA	128.169	27%	20%
AA	34.143	7%	22%
A	89.143	19%	9%
BBB	72.630	15%	13%
Lower than BBB	12.258	3%	12%
Geen rating	129.854	27%	24%
Niet gespecificeerd	7.350	2%	0%
Totaal	473.547	100%	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 110.756 (2020: € 99.768) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een kredietwaardigheid vergelijkbaar met AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2021 sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 317 een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2021 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

4.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Op 31 december bedraagt de reële dekkingsgraad 99,0% (2020: 87,2%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

4.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het

liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het Nederlandse Pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweerscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

4.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

Uitgevende instellingen met waarde groter dan 2% van balanstotaal

2021	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal	2020
Uitgevende instelling			
Duitsland	65.400	5,8%	6,0%
Nederland	56.939	5,1%	4,6%
Oostenrijk	minder dan 2%		3,1%
België	minder dan 2%		2,1%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 13 (2020: 14) beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

4.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciär manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

4.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

4.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

4.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2021 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2022 tot een bedrag van € 36,0 miljoen (2020: € 12,5 miljoen). Verwacht wordt dat deze toezeggingen in 2022 kunnen worden ingevuld.

4.10.2 Weerstandvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina is het weerstandvermogen nader gespecificeerd.

4.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 4.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 321. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

4.12 Ontvangen premies

Feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie

Omschrijving	2021	2020
Feitelijke premie	15.458	14.578
Kostendekkende premie	25.111	20.842
Gedempte kostendekkende premie	15.458	14.578

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling premies 2021

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	19.131	8.673	
Risicopremie overlijden	371	187	
Premie TNBP	202	202	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	1.209	770	
Opslag voorwaardelijke opbouw		3.562	
Opslag instandhouding VEV	3.911	1.777	
Kostenopslag pensioenbeheer	287	287	
Totaal premiebijdragen	25.111	15.458	15.518
Premie-egalisatiedepot (PED)			-60
Totaal premiebijdragen na verrekening PED			15.458

Specificatie samenstelling premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	15.755	10.780	
Risicopremie overlijden	322	254	
Premie TNBP	205	205	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	1.034	825	
Opslag instandhouding VEV	3.204	2.192	
Kostenopslag pensioenbeheer	322	322	
Totaal premiebijdragen	20.842	14.578	14.792
Premie-egalisatiedepot (PED)			-214
Totaal premiebijdragen na verrekening PED			14.578

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina [118](#).

4.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2020
Dividend	474	3.023	1.641	0	0	5.138	7.040
Rente	0	0	2.507	0	-78	2.429	836
Totaal	474	3.023	4.148	0	-78	7.567	7.876

Indirecte beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2020
Gerealiseerd	341	48.928	-4.390	-13.206	0	31.673	11.059
Ongerealiseerd	12.521	44.663	-31.307	-15	0	25.862	65.963
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	-100	-100	284
Totaal	12.862	93.591	-35.697	-13.221	-100	57.435	77.306

Verdeling beleggingskosten

2021	EUR	In verhouding	2020
Administratiekosten	163	34%	10%
Bankkosten	16	3%	1%
Beheerskosten	195	41%	76%
Bewaarloon	78	16%	4%
Transactiekosten	0	0%	9%
Overig	22	5%	0%
Totaal	474	100%	100%

Beleggingskosten zijn betrokken in het overzicht Kosten vermogensbeheer op pagina 133 waarin kosten, waar mogelijk, zijn toegerekend aan de relevante beleggingscategorie.

4.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2021	2020
Ouderdomspensioen	18.292	17.580
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	4.111	3.836
Wezenpensioen	52	63
Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.180	1.378
Afkopen	27	31
Totaal	23.662	22.888

4.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	509	494
Certificerend actuaris	39	25
Adviserend actuaris	31	62
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	23	52
Belanghebbendenorgaan	62	100
Verkiezingen Belanghebbendenorgaan	2	3
Toezichtskosten	58	1
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	140	134
Informatiegesprekken	52	73
Overige	20	6
Totaal	936	950
Actieve deelnemers	1.294	1.271
Pensioengerechtigden	1.663	1.625
Totaal	2.957	2.896
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	317	328

In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd. De vergelijkende cijfers voor 2020 zijn aangepast om de specificatie van de kosten voor Informatiegesprekken correct weer te geven.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het Nederlandse Pensioenfonds, is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

De bezoldiging van de leden van het Belanghebbendenorgaan bedraagt:

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2021	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2020
Belanghebbendenorgaan	0	46	46	63
Totaal	0	46	46	63

De kosten voor bezoldiging van leden van het Belanghebbendenorgaan zijn gedaald doordat in 2021 over vacatiegelden geen BTW meer wordt berekend aan het fonds en omdat het Belanghebbendenorgaan vacatures heeft. Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

4.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [4.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [306](#).

4.17 Saldo herverzekering**Specificatie van het resultaat herverzekering**

Omschrijving	2021	2020
Premie herverzekering	-510	-279
Uitkeringen uit herverzekering	622	76
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	-67	-25
Totaal	45	-228

4.18 Overdracht van rechten**Specificatie overdracht van rechten**

Omschrijving	2021	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	0	993.742
Inkomende individuele waardeoverdrachten	623	586
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-329	-274
Totaal	294	994.054

4.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Omschrijving	2021	2020
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	64.528	83.586
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	5.065	2.822
Wijziging marktrente	61.100	-103.246
Subtotaal interestresultaat	130.693	-16.838
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	15.458	14.578
Betaalde premie herverzekering	-510	-279
Benodigde premie	-21.200	-17.638
Subtotaal premieresultaat	-6.252	-3.339
Waardeoverdrachten		
Collectieve waardeoverdrachten	0	124.361
Individuele waardeoverdrachten	-31	-103
Subtotaal waardeoverdrachten	-31	124.258
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	799	744
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-512	-422
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	649	626
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-936	-948
Subtotaal kosten	0	0
Uitkeringen¹		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	23.590	22.749
Uitkeringen ontvangen van herverzekeraar	622	76
Feitelijke uitkeringen	-23.661	-22.888
Subtotaal uitkeringen	551	-63
Resultaat op kanssystemen	3.857	-81
Toeslag	-14.417	0
Incidentele wijzigingen		
Wijziging regeling	0	0
Actualisering overlevingskansen	0	16.052
Incidentele mutaties TV	-125	25
Saldo baten en lasten	-198	-175
Subtotaal incidentele wijzigingen	-323	15.902
Totaal saldo van baten en lasten	114.078	118.169

1 In dit resultaat zit ook een vrijval van het weerstandsvermogen.

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2021	2020
• Sterfte	2.897	-920
• Arbeidsongeschiktheid	557	990
• Mutaties	157	271
Andere oorzaken	246	-422
Totaal	3.857	-81

4.20 Overige lasten**Overige lasten**

Omschrijving	2021	2020
Intrest op uitgaande waardeoverdrachten	1	0
Afdracht weerstandsvermogen	129	149
Totaal	130	149

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingsrendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,8% gestegen van 126,1% naar 128,9%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 0,9%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,2% gestegen van 121,6% naar 123,8%.

5 Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastgoedbeleggingen		79.940	82.145
Aandelen		271.162	246.586
Vastrentende waarden		997.127	998.601
Derivaten	5.2	607	283
Overige beleggingen		0	66.984
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	5.1	1.348.836	1.394.599
Vorderingen en overlopende activa	5.4	506	1.866
Overige activa	5.5	969	788
Totaal activa		1.350.311	1.397.253
Passiva			
Reserves	5.6	6.972	-75.667
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	5.7	1.342.277	1.471.329
Derivaten	5.2	178	188
Overige schulden en overlopende passiva	5.8	884	1.403
Totaal passiva		1.350.311	1.397.253
Actuele dekkingsgraad (in %)	5.6	100,5%	94,9%

Staat van baten en lasten

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>5.12</u>	0	0
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>5.13</u>	1	1.270.983
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>5.14</u>	-34.247	135.947
Overige baten	<u>5.15</u>	73	0
Totaal baten		-34.173	1.406.930
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>5.16</u>	11.151	10.531
Pensioenuitvoeringskosten	<u>5.17</u>	1.085	937
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>5.18</u>	-129.052	1.471.329
Saldo herverzekering	<u>5.19</u>	0	-477
Overige lasten	<u>5.20</u>	4	277
Totaal lasten		-116.812	1.482.597
Saldo van baten en lasten	<u>5.21</u>	82.639	-75.667
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>5.6</u>	82.639	-75.667
Totaal		82.639	-75.667

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		0	0
Ontvangen waardeoverdrachten		0	1.246
Betaalde pensioenuitkeringen		-11.249	-10.536
Betaalde waardeoverdrachten		0	477
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-1.244	-1.189
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		25	20
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-12.468	-9.982
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		309.089	252.925
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		8.144	101.578
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-302.764	-340.678
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-1.545	-823
Afgedragen weerstandsvermogen		0	-2.566
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-275	334
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		12.649	10.770
Mutatie liquide middelen		181	788
Stand per 1 januari		788	0
Stand per 31 december	<u>5.5</u>	969	788

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo

van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2021.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 (2020: idem) waarbij de correctiefactoren zijn gebaseerd op het postcodemodel (AON Hewitt Longevity Model) (2020: idem).

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd van 1 voor alle leeftijden (2020: idem).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt (2020: idem).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar (2020: idem).

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag, inclusief een nominale voorziening, ter grootte van 2,9% (2020: idem) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van de dezelfde grondslagen als voor de technische voorziening.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden (2020: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

5.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2021	2020
Activa	1.348.836	1.394.599
Passiva	178	188
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.348.658	1.394.411

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Overig	Totaal	2020
Stand per 1 januari	82.145	246.586	998.601	95	66.984	1.394.411	0
Inbreng per 1 januari	0	0	0	0	0	0	1.262.857
Aankopen / verstrekkingen	1.441	120.387	180.937	0	0	302.765	340.677
Verkopen / aflossingen	-14.467	-143.265	-155.452	5.436	0	-307.748	-254.005
Herwaardering	10.821	47.454	-94.068	-5.102	0	-40.895	44.817
Mutatie opgelopen rente	0	0	125	0	0	125	65
Reallocatie	0	0	66.984	0	-66.984	0	0
Stand per 31 december	79.940	271.162	997.127	429	0	1.348.658	1.394.411

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2020
Vastgoed	8.172	0	0	71.768	79.940	82.145
Aandelen	271.162	0	0	0	271.162	246.586
Vastrentend	861.115	0	0	136.012	997.127	998.601
Derivaten	0	0	429	0	429	95
Subtotaal	1.140.449	0	429	207.780	1.348.658	1.327.427
Overig	907	0	0	0	907	67.484
Totaal	1.141.356	0	429	207.780	1.349.565	1.394.911

Het Nederlandse Pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen. Vastrentend heeft voor 10% (2020: idem) betrekking op directe obligatiebeleggingen en voor 90% (2020: idem) op vastrentende beleggingsfondsen. Vastrentende waarden worden gewaardeerd inclusief een bedrag van 852 (2020: 727) vanwege sinds de meest recente coupondatum opgebouwde rente.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

5.2 Derivaten

Specificatie derivaten posities

2021	Activa	Passiva	Saldo	2020 (Saldo)
Valuta derivaten	607	178	429	95
Stand per 31 december	607	178	429	95

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

Specificatie van als collateral ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	300	269
Totaal	300	269

Specificatie van als collateral verstrekte zekerheden

Verstrekte zekerheden:	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	100	0
Totaal	100	0

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

5.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

5.4 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsdebiteuren	313	1.550
Rekening-courant Bedrijfsomgeving	192	0
Overige overlopende activa	1	316
Stand per 31 december	506	1.866

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Beleggingsdebiteuren	2021	2020
Te vorderen dividendbelasting	313	200
Nog af te wikkelen transacties	0	1.350
Stand per 31 december	313	1.550

5.5 Overige activa

Specificatie overige activa

Overige activa	2021	2020
Liquide middelen	969	519
Collateral	0	269
Stand per 31 december	969	788

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. Collateral staat niet ter vrije beschikking.

5.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring Randstad Groep

Omschrijving	Bestemmings-reserve	Reserves	Totaal	2020
Stand per 1 januari	0	-75.667	-75.667	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	82.639	82.639	-75.667
Stand per 31 december	0	6.972	6.972	-75.667

5.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2021	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	100,5%	94,9%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	98,0%	92,5%
Reële dekkingsgraad (in %)	78,7%	75,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.349.249 (2020: 1.395.662). De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
Aanwezig eigen vermogen	6.972	-75.667
Minimaal vereist eigen vermogen	53.835	59.013
Vereist eigen vermogen	143.948	136.802

5.6.2 Herstelplan**Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan**

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	94,9%	94,9%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,5%	0,0%
Beleggingsresultaten	-1,9%	1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,1%	-0,1%
Stand 31 december	100,5%	96,7%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 100,5% (2020: 94,9%) en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 96,7% (2020: 99,1%) op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft negatief bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen rente in 2021.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2022 sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep op basis van het reguliere beleid in 2027 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

5.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

5.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Stand 1 januari	1.471.329	0
Pensioenopbouw	0	0
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-7.761	-4.188
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-12.314	-11.432
Wijziging marktrente	-108.611	204.919
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	0	-27.505
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	83	1.307.500
Overige wijzigingen	-449	2.035
Stand 31 december	1.342.277	1.471.329
Totaal	1.342.277	1.471.329

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2021	2020
Arbeidsongeschikte deelnemers	36.833	42.253
Gewezen deelnemers	1.074.975	1.193.945
Pensioengerechtigden	192.552	193.281
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	37.917	41.850
Stand 31 december	1.342.277	1.471.329

5.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 65 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,7% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en

wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf [Kenmerken regeling](#) op pagina [145](#).

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

5.7.3 Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 januari. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf [Financiële positie en herstelplan](#) op pagina [146](#)).

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2022	0,00%	2,70%	2,70%	2,70%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

5.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

5.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

5.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

5.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2021 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2020: idem) en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op het postcodemodel (AON Hewitt Longevity model) (2020: idem). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

5.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten heeft betrekking op een correctie op de collectieve inkomende waardeoverdracht.

5.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

5.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Schulden uit beleggingen	546	730
Belastingen en premies sociale verzekeringen	251	254
Waardeoverdrachten	0	1
Schulden aan Bedrijfsomgeving	0	264
Overige schulden en overlopende passiva	87	154
Stand per 31 december	884	1.403

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Beleggingscrediteuren	2021	2020
Ontvangen collateral	260	269
Overige schulden uit beleggingen	286	461
Stand per 31 december	546	730

5.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2018 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Randstad een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting

hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarkbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
S1 Renterisico	19.594	5.389
S2 Risico zakelijke waarden	89.573	96.724
S3 Valutarisico	41.013	35.811
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	46.908	37.092
S6 Verzekeringstechnisch risico	45.641	50.032
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	2.681	2.038
Diversificatie-effect	-101.462	-90.284
Vereist eigen vermogen (b)	143.948	136.802
Aanwezig eigen vermogen (a)	6.972	-75.667
Tekort (a - b)	-136.976	-212.469

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

5.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2021	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Vershil	2020 Toepassen look-through
Vastgoed	79.940	85.718	-5.778	71.274
Aandelen	271.162	262.957	8.205	149.119
Vastrentende waarden	997.127	519.633	477.494	286.386
Derivaten	429	45.387	-44.958	31.771
Overige beleggingen	907	435.870	-434.963	0
Totaal	1.349.565	1.349.565	0	538.550

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 52,3% af te dekken (op basis van de swap). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds via beleggingsfondsen gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2021	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	997.127	3,8
Rentederivaten	44.364	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	1.041.491	18,5
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.342.277	23,3

Effect renteafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	998.601	4,0
Rentederivaten	160.064	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	1.158.665	21,5
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.471.329	24,2

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 3,8 jaar (2020: 4,0 jaar) bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 18,5 jaar (2020: 21,5 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 23,3 jaar (2020: 24,2 jaar), wat veroorzaakt dat het

fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 162 van het bestuursverslag opgenomen.

5.9.2 Risico zakelijke waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Participaties in vastgoedmaatschappijen	13.950	16%	29%
Woningen	71.768	84%	71%
Totaal	85.718	100%	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2021	Aandelen	In verhouding	2020
Opkomende markten	65.574	25%	32%
Ontwikkelde markten	197.383	75%	68%
Totaal	262.957	100%	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Basismaterialen	13.932	5%	6%
Communicatie diensten	24.854	9%	9%
Cyclische consumptiegoederen	36.724	14%	15%
Defensieve consumptiegoederen	18.198	7%	8%
Energie	6.912	3%	3%
Financiële dienstverlening	41.717	16%	17%
Gezondheidszorg	34.019	13%	11%
Industrie	23.650	9%	9%
Nutsbedrijven	5.786	2%	3%
Technologie	56.767	22%	18%
Overig	398	0%	1%
Totaal	262.957	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risico afdekking.

Soorten vastrentende waarden

2021	EUR	In verhouding	2020
Bedrijfsobligaties	191.977	37%	37%
Hypotheken	161.855	31%	28%
Staatsobligaties	165.801	32%	35%
Totaal	519.633	100%	100%

Categorieën derivaten

2021	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2020 (Saldo)
Aandelen derivaten	1	1	0	1	20
Rente derivaten	2.098.187	211.483	167.119	44.364	160.064
Valuta derivaten	164.466	1.292	203	1.089	1.697
Krediet derivaten	1.096	21	88	-67	0
Stand per 31 december	2.263.750	212.797	167.410	45.387	161.781

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2020
Azië ex Japan	328	41.740	7.611	-137	49.542	78.849
Europa EU	73.245	49.019	385.483	433.551	941.298	927.043
Europa niet-EU	881	27.414	19.547	351	48.193	27.344
Midden- en Zuid-Amerika	0	2.455	9.561	3	12.019	13.715
Noord-Amerika	7.705	99.562	85.874	2.030	195.171	158.888
Pacific	3.326	35.888	3.833	91	43.138	10.611
Overig	233	6.879	7.724	-19	14.817	16.680
Totaal	85.718	262.957	519.633	435.870	1.304.178	1.233.130

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

5.9.3 Valutarisico (S3)

Dit is het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2021 ongeveer 74% (2020: 58%) belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD, GBP en JPY. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

De valutapositie per 31 december vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2020
AUD	626	3.208	0	-12	28	3.850	739
CAD	245	4.227	0	-18	62	4.516	3.306
CHF	116	10.860	0	-12	139	11.103	15.308
DKK	0	4.108	0	-24	43	4.127	4.230
EUR	72.972	38.945	415.607	204.416	433.551	1.165.491	1.199.206
GBP	719	13.490	1.682	-14.145	179	1.925	2.501
HKD	1.332	20.516	0	117	-100	21.865	22.201
ILS	19	118	0	0	1	138	41
JPY	1.022	11.324	0	-8.655	152	3.843	2.309
NOK	5	778	0	-4	20	799	1.317
NZD	25	177	0	-2	3	203	61
SEK	276	4.902	0	-20	55	5.213	5.937
SGD	277	559	0	-4	9	841	688
USD	7.525	96.770	85.450	-136.510	1.913	55.148	65.185
Andere valuta	559	52.975	16.894	260	-185	70.503	71.882
Totaal	85.718	262.957	519.633	45.387	435.870	1.349.565	1.394.911

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,4% (2020: idem) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

5.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

5.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2021 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2021	EUR	In verhouding	2020
AAA	31.566	6%	12%
AA	92.232	18%	20%
A	52.441	10%	7%
BBB	70.915	14%	14%
Lager dan BBB	15.685	3%	5%
Geen rating	254.262	49%	42%
Niet gespecificeerd	2.532	0%	0%
Totaal	519.633	100%	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 162.202 duizend (2020: € 147.821 duizend) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een kredietwaardigheid vergelijkbaar met AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2021 (2020: idem) geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 348 een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2021 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

5.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Op 31 december bedraagt de reële dekkingsgraad 78,7% (2020: 75,2%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

5.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de inkomsten (zoals directe beleggingsopbrengsten) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

5.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posities met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

Uitgevende instellingen met waarde groter dan 2% van balanstotaal

2021	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal	2020
Uitgevende instelling			
Frankrijk	39.691	2,9%	4,0%
Nederland	< 2%		2,1%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 16 (2020: idem) beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

5.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

5.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Voor dit risico houdt het fonds een buffer aan.

5.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

5.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2021 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2022 tot een bedrag van € 10 miljoen (2020: idem). Verwacht wordt dat deze toezeggingen in 2022 kunnen worden ingevuld.

5.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

5.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 5.17 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 352. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

5.12 Ontvangen premies

Pensioenkring Randstad Groep is een pensioenkring waarin aanspraken voor niet-actieven (slapers) en rechten voor uitkeringsgerechtigden worden geadministreerd. Omdat er geen opbouw voor actieven plaatsvindt, worden in deze pensioenkring geen premies in rekening gebracht en ontvangen.

5.13 Overdracht van rechten

Specificatie overdracht van ontvangen rechten

Omschrijving	2021	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	1	1.270.983
Totaal	1	1.270.983

5.14 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Dividend	1.613	1.568	3.028	0	6.209	90.492
Rente	0	0	1.408	-17	1.391	1.295
Overig	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.613	1.568	4.436	-17	7.600	91.787

Indirecte beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Gerealiseerd	373	20.992	-9.637	-5.436	0	6.292	4.979
Ongerealiseerd	10.448	26.462	-84.430	334	0	-47.186	39.837
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	-46	-46	98
Totaal	10.821	47.454	-94.067	-5.102	-46	-40.940	44.914

Verdeling beleggingskosten

2021	EUR	In verhouding	2020
Administratiekosten	199	14%	13%
Bankkosten	12	1%	1%
Beheerskosten	489	70%	76%
Bewaarloon	113	8%	10%
Transactiekosten	0	0%	1%
Overig	94	7%	0%
Totaal	907	100%	100%

Beleggingskosten zijn betrokken in het overzicht Kosten vermogensbeheer op pagina 159 waarin kosten, waar mogelijk, zijn toegerekend aan de relevante beleggingscategorie.

5.15 Overige baten**Specificatie overige baten**

Omschrijving	2021	2020
Vrijval weerstandsvermogen	70	0
Overige baten	3	0
Totaal	73	0

5.16 Pensioenuitkeringen**Specificatie pensioenuitkeringen**

Omschrijving	2021	2020
Ouderdomspensioen	8.773	8.233
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	2.182	1.988
Wezenpensioen	31	69
Arbeidsongeschiktheidspensioen	147	230
Afkopen	18	11
Totaal	11.151	10.531

5.17 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Belanghebbendenorgaan	36	40
Administratiekostenvergoeding	576	533
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	23	46
Certificerend actuaaris	38	19
Adviserend actuaaris	50	18
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	270	279
Toezichtskosten (DNB/AFM)	76	0
Overige	16	2
Totaal	1.085	937
Berekening kosten per deelnemer:	2021	2020
Aantal arbeidsongeschikten	147	154
Aantal pensioengerechtigden	1.012	974
Totaal aantal deelnemers	1.159	1.128
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	936	831

In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het Nederlandse Pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

De bezoldiging van de leden van het Belanghebbendenorgaan bedraagt:

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2021	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2020
Belanghebbendenorgaan	0	27	27	23
Totaal	0	27	27	23

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

5.18 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [5.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [339](#).

5.19 Saldo herverzekering

Omschrijving	2021	2020
Uitkeringen uit herverzekering	0	477
Totaal	0	477

5.20 Overige lasten

Overige lasten

Omschrijving	2021	2020
Afdracht weerstandsvermogen	0	271
Overige lasten	4	6
Totaal	4	277

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten en uitkeringen.

5.21 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Omschrijving	2021	2020
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	-34.247	135.947
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	7.761	4.188
Wijziging marktrente	108.611	-204.919
Subtotaal	82.125	-64.784
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers – exclusief herstelbijdrage)	0	0
Benodigde premie	0	0
Subtotaal	0	0
Waardeoverdrachten		
Collectieve waardeoverdrachten	-83	-36.557
Individuele waardeoverdrachten	0	40
Subtotaal	-83	-36.517
Kosten		
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	1.085	937
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-1.085	-937
Subtotaal	0	0
Uitkeringen¹		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	11.229	10.495
Feitelijke uitkeringen	-11.151	-10.531
Subtotaal	78	-36
Resultaat op kanssystemen	450	-1.559
Incidentele wijzigingen		
Actualisering overlevingskansen	0	27.505
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	0	-276
Saldo baten en lasten	69	-276
Subtotaal	69	26.953
Totaal saldo van baten en lasten	82.639	-75.667

1 In dit resultaat zit ook een vrijval van het weerstandsvermogen.

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2021	2020
• Sterfte	115	-2.542
• Arbeidsongeschiktheid	305	848
• Mutaties	105	136
Andere oorzaken	-75	-1
Totaal	450	-1.559

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,1% gestegen van 100,5% naar 101,6%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 1,0%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 0,8% gestegen van 98,0% naar 98,8%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

6 Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2021	2020
Activa			
Vastgoedbeleggingen		86.263	81.144
Aandelen		316.120	283.890
Vastrentende waarden		753.154	792.016
Derivaten	<u>6.2</u>	177.860	250.525
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>6.1</u>	1.333.397	1.407.575
Vorderingen en overlopende activa	<u>6.4</u>	19.443	23.929
Overige activa	<u>6.5</u>	4.534	1.057
Totaal activa		1.357.374	1.432.561
Passiva			
Reserves	<u>6.6</u>	111.121	23.353
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>6.7</u>	1.066.936	1.160.345
Derivaten	<u>6.2</u>	7.080	449
Overige schulden en overlopende passiva	<u>6.8</u>	172.237	248.414
Totaal passiva		1.357.374	1.432.561
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>6.6</u>	110,4%	102,0%

Staat van baten en lasten

De staat van baten en lasten heeft betrekking op de periode 1 januari t/m 31 december 2021.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>6.12</u>	16.401	8.058
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>6.18</u>	454	1.145.539
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>6.13</u>	11.547	45.142
Overige baten		0	0
Totaal baten		28.402	1.198.739
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>6.14</u>	28.820	13.876
Pensioenuitvoeringskosten	<u>6.15</u>	1.300	633
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>6.16</u>	-93.409	1.160.345
Saldo herverzekering	<u>6.17</u>	3.063	428
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>6.18</u>	846	0
Overige lasten	<u>6.20</u>	14	104
Totaal lasten		-59.366	1.175.386
Saldo van baten en lasten	<u>6.19</u>	87.768	23.353
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>6.6</u>	87.768	23.353
Totaal		87.768	23.353

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		16.433	8.074
Ontvangen waardeoverdrachten		1.473	11.265
Betaalde pensioenuitkeringen		-28.867	-12.964
Betaalde waardeoverdrachten		-883	-104
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-1.398	-456
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		851	-4
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-12.391	5.811
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		835.482	906.610
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		14.943	61.981
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-832.585	-973.149
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-1.792	-196
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-180	0
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		15.868	-4.754
Mutatie liquide middelen		3.477	1.057
Stand per 1 januari		1.057	0
Stand per 31 december	<u>6.5</u>	4.534	1.057

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in de paragraaf Technische Voorzieningen in hoofdstuk Specifieke grondslagen op pagina 361.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen voor risico pensioenfondsen bestaan uit de financiële instrumenten van het pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden, derivaten en overige beleggingen als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2021.

Overlevingstafels

Prognosestafel AG2020 (2020: idem) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds gebaseerd op het Towers Watson 2018 Ervaringssterftemodel.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd van 1 voor alle leeftijden (2020: idem).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt (2020: idem).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Er is geen sprake van een voorziening voor het uitgesteld wezenpensioen. Deze dekking is verzekerd tegen risicopremie.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,50% (2020: idem) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de waardering wordt geen rekening gehouden met revalidatiekansen.

IBNR (Incurred but not reported)

Voor zieke deelnemers wordt rekening gehouden met de premievrijgestelde pensioenopbouw (en met uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioen). Hierbij wordt uitgegaan van het verwachte arbeidsongeschiktheidspercentage zoals dat door de werkgever wordt aangegeven. Bij de waardering wordt geen rekening gehouden met revalidatiekansen en tevens niet met de WIA-wachttijd.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden (2020: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Het boekjaar heeft betrekking op de periode 1 januari t/m 31 december 2021. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt

in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huur-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdoms- en partnerpensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen op risicobasis en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop de opbouw betrekking heeft.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

6.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2021	2020
Activa	1.333.397	1.407.575
Passiva	7.080	449
Beleggingen voor risico fonds	1.326.317	1.407.126

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Totaal	2020
Stand per 1 januari	81.144	283.890	792.016	250.076	1.407.126	0
Inbreng	0	0	0	0	0	1.289.233
Aankopen / verstrekingen	0	130.000	702.585	0	832.585	973.149
Verkopen / aflossingen	-293	-166.405	-736.320	-8.900	-911.918	-898.759
Herwaardering	5.413	68.635	-5.127	-69.646	-725	39.595
Mutatie opgelopen rente	0	0	0	-751	-751	3.908
Stand per 31 december	86.263	316.120	753.154	170.780	1.326.317	1.407.126

De overige mutaties hebben betrekking op de overdracht van verplichtingen naar het fonds die deels in-kind heeft plaatsgevonden.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingsmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.
- Niveau 4: Andere geschikte methode toegepast op funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2020
Vastgoed	0	0	0	86.263	86.263	81.144
Aandelen	316.120	0	0	0	316.120	283.890
Vastrentend	634.992	0	0	118.162	753.154	792.016
Derivaten	0	0	170.780	0	170.780	250.076
Subtotaal	951.112	0	170.780	204.425	1.326.317	1.407.126
Overig	3.963	0	0	0	3.963	744
Totaal	955.075	0	170.780	204.425	1.330.280	1.407.870

Het Nederlandse Pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen (2020: idem) en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen (2020: idem). Vastrentend heeft 3% (2020: idem) betrekking op directe obligaties en 97% (2020: idem) op vastrentende beleggingsfondsen. Vastrentende waarden worden gewaardeerd inclusief het bedrag aan rente dat sinds de meest recente coupondatum is opgebouwd. Per verslagdatum belooft dit bedrag 3.157 (2020: 3.908). Vastrentend onder niveau 4 heeft betrekking op 2 hypotheekfondsen waarvoor geen actieve marktkoteringen zijn geconstateerd.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

6.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Specificatie balansposities derivaten

2021	Activa	Passiva	Saldo	2020 (Saldo)
Rente derivaten	176.889	6.994	169.895	250.076
Valuta derivaten	971	86	885	0
Stand per 31 december	177.860	7.080	170.780	250.076

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2021	2020
In stukken	0	0
In geld	170.639	247.075
Totaal	170.639	247.075

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

6.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

6.4 Vorderingen en overlopende activa**Specificatie vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2021	2020
Beleggingsdebiteuren	468	351
Herverzekerde verplichtingen	18.953	22.553
Liquidatiesaldo SPG	0	1.024
Overige overlopende activa	22	1
Stand per 31 december	19.443	23.929

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Omschrijving	2021	2020
Te vorderen dividend	234	278
Te vorderen dividendbelasting	168	73
Overige vorderingen uit beleggingen	66	0
Stand per 31 december	468	351

6.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Omschrijving	2021	2020
Liquide middelen	4.534	1.057
Stand per 31 december	4.534	1.057

De liquide middelen zijn direct beschikbaar.

6.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring Sweco

2021	Bestemmings-reserve	Reserves	Totaal	2020
Stand per 1 januari	0	23.353	23.353	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	87.768	87.768	23.353
Stand per 31 december	0	111.121	111.121	23.353

6.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2021	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	110,4%	102,0%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	106,8%	99,1%
Reële dekkingsgraad (in %)	86,9%	81,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorziening) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.178.057 (2020: 1.183.698). De technische voorziening bedraagt 1.066.936 (2020: 1.160.345).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
Aanwezig eigen vermogen	111.121	23.353
Minimaal vereist eigen vermogen	44.487	48.207
Vereist eigen vermogen	118.856	114.810

6.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling in 2021 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	102,0%	102,0%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	-0,1%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	7,0%	0,0%
Beleggingsresultaten	1,5%	2,4%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,2%	-0,1%
Stand 31 december	110,4%	104,3%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 110,4% (2020: 102,0%) en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 104,3% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2021 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo verslagjaar.

Het rendement op beleggingen heeft 1,5% bijgedragen aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Dit wordt verklaard door doordat de resultaten op beleggingen hoger waren dan de benodigde intrest (eerste jaars rente primo verslagjaar).

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door het herverzekeringsdeel van de technische voorziening.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2022 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2022 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2023 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2022 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2022.

6.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

6.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2021	2020
Stand 1 januari	1.160.345	0
Pensioenopbouw	16.203	7.689
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-6.067	-1.718
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-29.591	-14.242
Wijziging marktrente	-74.776	19.080
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	0	-22.276
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-374	1.172.181
Overige wijzigingen	-915	-433
Stand 31 december	1.064.825	1.160.281
Mutatie IBNR	2.111	64
Totaal	1.066.936	1.160.345

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2021	2020
Actieve deelnemers	258.008	308.914
Gewezen deelnemers	335.220	364.780
Pensioengerechtigden	445.379	458.287
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	25.965	28.300
IBNR	2.364	64
Stand 31 december	1.066.936	1.160.345

6.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf Kenmerken regeling op pagina 172.

6.7.3 Toeslagverlening

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 januari. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 146).

Overzicht van de opgelopen achterstand in toeslagverlening die in aanmerking komt voor inhalen

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,47%	2,47%	2,47%
2013	0,00%	2,10%	2,10%	4,62%
2014	0,50%	1,10%	0,60%	5,25%
2022	0,00%	2,70%	2,70%	8,09%

De pensioenregeling kent in 2021 geen mogelijkheid om in het verleden gemiste toeslagen in te halen, met uitzondering van gemiste toeslagverleningen in de periode 2012 t/m 2014. Het fonds kent vanaf 2015 geen inhaalindexaties meer. Het pensioenreglement kent in 2021 ook geen herstel van verlagingen van pensioenrechten en -aanspraken. Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om binnen Pensioenkring Sweco beleid te formuleren voor het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen, waarmee inhaalindexaties vanaf 2021 weer van kracht zijn geworden. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf Inhaaltoeslag op pagina 179).

6.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

6.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

6.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

6.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2021 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2020: idem) en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op het Towers Watson 2018 Ervaringssterftemodel (2020: idem). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

6.7.8 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

6.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2021	2020
Schulden uit beleggingen	171.301	247.563
Belastingen en premies sociale verzekeringen	572	555
Waardeoverdrachten	7	26
Rekening-courant Bedrijfsomgeving	24	160
Overige schulden en overlopende passiva	333	110
Stand per 31 december	172.237	248.414

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar. Vergelijkende cijfers zijn aangepast overeenkomstig de specificatie voor 2021.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2021	2020
Ontvangen onderpanden	170.638	247.075
Overige schulden uit beleggingen	663	488
Stand per 31 december	171.301	247.563

6.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2018 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Grontmij een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie) met een update uitgevoerd in 2020 door het bestuur van Het Nederlandse Pensioenfonds. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarkbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2021	2020
S1 Renterisico	12.270	1.825
S2 Risico zakelijke waarden	92.000	101.145
S3 Valutarisico	21.942	21.900
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	24.799	11.113
S6 Verzekeringstechnisch risico	30.874	32.506
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	5.871	0
Diversificatie-effect	-68.900	-53.679
Vereist eigen vermogen (b)	118.856	114.810
Aanwezig eigen vermogen (a)	111.121	23.353
Tekort (a - b)	-7.735	-91.457

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

6.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik

gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2021	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Verschil	2020 (Toepassen lookthrough)
Vastgoed	86.263	92.591	-6.328	87.441
Aandelen	316.120	307.568	8.552	272.458
Vastrentende waarden	753.154	772.875	-19.721	790.235
Derivaten	170.780	170.775	5	250.081
Overige beleggingen	3.963	-13.529	17.492	7.655
Totaal	1.330.280	1.330.280	0	1.407.870

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2021	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	753.154	4,8
Rentederivaten	169.895	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	923.049	16,7
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.066.936	18,5

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	792.016	1,9
Rentederivaten	250.076	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	1.042.092	17,5
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.160.345	19,1

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 4,8 jaar bedraagt (2020: 1,9 jaar), zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt

verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 16,7 jaar (2020: 17,5 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 18,5 jaar (2020: 19,1 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente. De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 191 in het bestuursverslag opgenomen.

Inflatierisico

De toeslag is voorwaardelijk, dus bestaat er geen inflatierisico ten opzichte van de pensioentoezeggingen.

6.9.2 Risico zakelijke waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Kantoren	3.121	3%	2%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	6.328	7%	13%
Winkels	18.910	20%	25%
Woningen	58.172	63%	60%
Overige	6.060	7%	0%
Totaal	92.591	100%	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2021	Aandelen	In verhouding	2020
Opkomende markten	45.788	15%	18%
Ontwikkelde markten	261.780	85%	82%
Totaal	307.568	100%	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2021	EUR	In verhouding	2020
Basismaterialen	15.689	5%	6%
Communicatie diensten	24.549	8%	9%
Cyclische consumptiegoederen	40.847	13%	15%
Defensieve consumptiegoederen	22.713	7%	7%
Energie	7.249	2%	3%
Financiële dienstverlening	45.891	15%	15%
Gezondheidszorg	44.248	14%	12%
Industrie	34.878	11%	11%
Nutsbedrijven	6.269	2%	2%
Technologie	64.951	21%	20%
Overig	284	0%	0%
Totaal	307.568	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Soorten vastrentende waarden

2021	EUR	In verhouding	2020
Bedrijfsobligaties	450.660	58%	72%
Hypotheken	117.250	15%	0%
Staatsobligaties	204.965	27%	28%
Totaal	772.875	100%	100%

Categorieën derivaten

2021	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2020 (Saldo)
Aandelen derivaten	30	29	0	29	5
Overige derivaten	0	0	0	0	2
Rente derivaten	418.874	176.889	6.994	169.895	250.072
Valuta derivaten	112.909	977	88	889	2
Krediet derivaten	549	14	52	-38	0
Stand per 31 december	532.362	177.909	7.134	170.775	250.081

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2020
Azië ex Japan	0	29.035	9.546	80	38.661	46.501
Europa EU	83.408	88.978	614.985	-15.031	772.340	786.902
Europa niet-EU	3.710	29.096	63.935	370	97.111	60.784
Midden- en Zuid-Amerika	0	2.414	2.328	22	4.764	6.989
Noord-Amerika	3.049	122.992	48.455	691	175.187	159.448
Pacific	1.488	29.930	29.866	300	61.584	52.476
Overig	936	5.123	3.760	39	9.858	44.689
Totaal	92.591	307.568	772.875	-13.529	1.159.505	1.157.789

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

6.9.3 Valutarisico (S3)

Het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers. Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2021 ongeveer 79% (2020: 83%) belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD, GBP en JPY. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutapositions in USD, JPY en GBP af te dekken.

Verdeling beleggingsportefeuille per valuta

2021	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Overig	Totaal	Totaal
AUD	398	3.545	0	-20	41	3.964	3.330
CAD	12	5.140	0	-25	52	5.179	4.897
CHF	7	18.212	0	13	44	18.276	16.655
DKK	0	8.614	0	-35	181	8.760	4.168
EUR	87.116	72.262	770.674	281.453	-15.030	1.196.475	1.179.575
GBP	238	6.747	156	-6.391	65	815	6.853
HKD	686	13.050	0	-17	31	13.750	13.002
ILS	5	221	0	0	6	232	134
JPY	296	12.466	0	-8.583	212	4.391	13.389
NOK	0	1.197	0	-6	30	1.221	1.681
NZD	0	219	0	-4	6	221	168
SEK	337	7.974	0	-29	51	8.333	7.204
SGD	101	599	0	-4	10	706	536
USD	3.044	120.959	2.045	-95.577	638	31.109	119.188
Andere valuta	351	36.363	0	0	134	36.848	37.090
Totaal	92.591	307.568	772.875	170.775	-13.529	1.330.280	1.407.870

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert zonder afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,3% (2020: 1,0%) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutapositionen en afdekkingen.

6.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

6.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2021 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2021	EUR	In verhouding	2020
AAA	45.549	6%	10%
AA	97.284	13%	16%
A	255.743	33%	10%
BBB	50.566	7%	5%
Lower than BBB	3.360	0%	41%
Geen rating	315.862	41%	18%
Niet gespecificeerd	4.511	1%	0%
Totaal	772.875	100%	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 117.350 duizend (2020: € 0 duizend) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een kredietwaardigheid vergelijkbaar met AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van posities in beleggingsfondsen, ultimo 2021 geen sprake is van beleggingen groter dan 2% (2020: idem) van het balanstotaal van het pensioenfonds.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2021 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

6.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het Nederlandse Pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP) en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA). Het betreft niet de herverzekering van het ouderdomspensioen (OP). Ter dekking van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's is een gecombineerde herverzekering op stop loss-basis afgesloten. De herverzekeraar keert alleen uit indien de totale gecombineerde schade over de 1-jarige contractperiode het eigen behoud te boven gaat. Het eigen behoud in deze bedraagt 230% van de premie die gedurende de contractperiode verschuldigd zou zijn geweest indien de herverzekering zou zijn afgesloten op proportionele basis met winstdeling.

Het Nederlandse Pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Per 31 december bedraagt de reële dekkingsgraad 86,9% (2020: 81,2%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

6.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van het fonds lager zijn dan de uitgaven (zoals uitkeringen en kosten). Er dienen ook voldoende liquiditeiten te zijn om te kunnen voldoen aan onderpandsverplichtingen van de derivaten. Periodiek wordt de omvang van deze illiquide beleggingen in relatie tot de toekomstige verplichtingen getoetst.

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het Nederlandse Pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweersscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

6.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille geen posten met een omvang groter dan 2% (2020: idem) van het balanstotaal aanwezig. Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 10 (2020: 7) beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

6.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

6.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

6.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

6.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2021 bestonden geen toezeggingen (2020: idem) tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2022.

6.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

6.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 6.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 386. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

De vergelijkende cijfers over 2020 hebben betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december.

6.12 Ontvangen premies

Feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie

Omschrijving	2021	2020
Feitelijke premie	16.401	8.058
Kostendekkende premie	18.962	9.247
Gedempte kostendekkende premie	16.175	6.702

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling premies 2021

Omschrijving	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	15.417	9.104	
Risicopremie overlijden	914	871	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	398	381	
Inkoop voorwaardelijke opbouw	0	4.217	
Opslag instandhouding VEV	1.655	1.024	
Kostenopslag pensioenbeheer	578	578	
Totaal premiebijdragen	18.962	16.175	16.401

Specificatie samenstelling premies 2020

Omschrijving	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	7.150	4.905	
Risicopremie overlijden	572	527	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	342	342	
Opslag instandhouding VEV	895	641	
Kostenopslag pensioenbeheer	288	287	
Totaal premiebijdragen	9.247	6.702	8.058

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina 173.

6.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Dividend	1.953	0	806	0	0	2.759	924
Rente	0	0	0	10.316	1.042	11.358	924
Overig	0	19	0	0	0	19	0
Totaal	1.953	19	806	10.316	1.042	14.136	6.232

Indirecte beleggingsopbrengsten

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2020
Gerealiseerd	0	33.347	-1.713	8.900	0	40.534	170.047
Ongerealiseerd	5.413	35.288	-3.414	-78.546	0	-41.259	-130.452
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	-69	-69	0
Totaal	5.413	68.635	-5.127	-69.646	-69	-794	39.595

Verdeling beleggingskosten

2021	EUR	In verhouding	2020
Administratiekosten	157	8%	11%
Bankkosten	38	2%	1%
Beheerskosten	1.500	85%	71%
Bewaarloon	38	2%	2%
Transactiekosten	62	3%	15%
Totaal	1.795	100%	100%

Beleggingskosten zijn betrokken in het overzicht Kosten vermogensbeheer op pagina 188 waarin kosten, waar mogelijk, zijn toegerekend aan de relevante beleggingscategorie.

6.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2021	2020
Ouderdomspensioen	24.033	11.566
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	4.642	2.225
Wezenpensioen	40	22
Arbeidsongeschiktheidspensioen	97	52
Afkopen	16	3
Bijdrage ZKV	-8	8
Totaal	28.820	13.876

6.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2021	2020
Administratiekostenvergoeding	720	326
Certificerend actuaire	38	27
Adviserend actuaire	26	14
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	24	52
Belanghebbendenorgaan	90	49
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	4
Toezichtkosten	64	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	31	15
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	290	145
Overige	17	1
Totaal	1.300	633
Actieve deelnemers	1.534	1.520
Pensioengerechtigden	1.816	1.757
Totaal	3.350	3.277
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	388	193

In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het Nederlandse Pensioenfonds, is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2021	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2020
Belanghebbendenorgaan	0	71	71	34
Totaal	0	71	71	34

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

6.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [6.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [372](#).

6.17 Herverzekering

Omschrijving	2021	2020
Premie herverzekering	207	0
Uitkeringen uit herverzekering	-744	-384
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	3.600	812
Totaal	3.063	428

6.18 Overdracht van rechten

Specificatie overdracht van rechten

Omschrijving	2021	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	-15	1.145.518
Inkomende individuele waardeoverdrachten	469	21
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-846	0
Totaal	-392	1.145.539

Inkomende collectieve waardeoverdrachten heeft betrekking op de afwikkeling van de collectieve waardeoverdracht in 2020.

6.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Omschrijving	2021	2020 ¹
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	11.547	45.143
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	6.067	1.718
Wijziging marktrente	74.776	-19.081
Subtotaal	92.390	27.780
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	16.401	8.058
Betaalde premie herverzekering	-207	0
Benodigde premie	-16.782	-7.977
Subtotaal	-588	81
Waardeoverdrachten		
Inkomende waardeoverdrachten	38	-26.658
Uitgaande waardeoverdrachten	-56	0
Subtotaal	-18	-26.658
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	954	460
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-376	-174
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	722	347
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-1.300	-633
Subtotaal	0	0
Uitkeringen²		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	28.869	13.894
Feitelijke uitkeringen	-28.820	-13.876
Subtotaal	49	18
Resultaat op kanssystemen	-1.092	387
Incidentele wijzigingen		
Actualisering overlevingskansen	0	22.276
Saldo baten en lasten	0	-915
Herverzekering	-2.973	384
Subtotaal	-2.973	21.745
Totaal saldo van baten en lasten	87.768	23.353

1 Heeft betrekking op de periode 1-7-2020 t/m 31-12-2020.

2 In dit resultaat zit ook een vrijval van het weerstandsvermogen.

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2021	2020
• Sterfte	161	-137
• Arbeidsongeschiktheid	-1.712	743
• Mutaties	285	-109
Andere oorzaken	174	-110
Totaal	-1.092	387

6.20 Overige lasten**Overige lasten**

Omschrijving	2021	2020
Afdracht weerstandsvermogen	14	104
Totaal	14	104

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingsrendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2022 met 2,6% gestegen van 110,4% naar 113,0%. De gestegen rente en gedaalde aandelenkoersen hebben per saldo geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Vanaf 1 januari 2021 wordt een nieuwe UFR in 4 gelijke stappen van 25% ingevoerd. Sinds 1 januari 2021 telt de nieuwe UFR voor 25% mee en vanaf 1 januari 2022 telt de nieuwe UFR voor 50% mee. De nieuwe UFR heeft per 1 januari 2022 geleid tot een daling van de dekkingsgraad met 0,7%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2022 met 1,5% gestegen van 106,8% naar 108,3%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt

Ondertekening jaarrekening

Badhoevedorp, 14 juni 2022

**Het bestuur van Stichting
Het Nederlandse Pensioenfonds**

José Suarez Menendez, voorzitter

André van Vliet, secretaris

Mila Hoekstra, bestuurslid

**Raad van toezicht van Stichting
Het Nederlandse Pensioenfonds**

Gérard Aben, voorzitter

Piet Molenaar

Nery Anderson

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is per kring nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten lasten over 2021 is opgenomen onder de respectievelijke toelichtingen op de jaarrekening.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het Nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Collectiviteitkring 1 aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.032.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 91.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Collectiviteitkring 1 verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de Collectiviteitkring 1. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de Collectiviteitkring 1 in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van Collectiviteitkring 1 is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds voor Collectiviteitkring 1 is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 14 juni 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Arcadis aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.394.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 222.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Arcadis verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de Pensioenkring Arcadis. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de Pensioenkring Arcadis in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van Pensioenkring Arcadis is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Arcadis is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 14 juni 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Owase aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.621.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 169.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Owase verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de Pensioenkring Owase. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de Pensioenkring Owase in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van Pensioenkring Owase is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Owase op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het Nederlandse Pensioenfonds voor Pensioenkring Owase is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 14 juni 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het Nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Randstad Groep aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.747.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 202.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Randstad Groep verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de Pensioenkring Randstad Groep. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de Pensioenkring Randstad Groep in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van Pensioenkring Randstad Groep is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Randstad Groep is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 14 juni 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Sweco aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.871.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 176.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Sweco verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van de Pensioenkring Sweco. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van de Pensioenkring Sweco in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van Pensioenkring Sweco is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het Nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Sweco is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Purmerend, 14 juni 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Het nederlandse pensioenfonds

Verklaring over de jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Het nederlandse pensioenfonds (hierna ook: “het pensioenfonds”) te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021 van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, die bestaat uit de verantwoordingen van de Bedrijfsomgeving, Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans van de Bedrijfsomgeving per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten van de Bedrijfsomgeving over 2021;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen van de Bedrijfsomgeving; en
4. de financiële verantwoordingen van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco (hierna ook: “de collectiviteitkringen”) bestaande uit:
 - de balans per 31 december 2021;
 - de staat van baten en lasten over 2021;
 - de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij

assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij voor de Bedrijfsomgeving en voor de collectiviteitkringen de materialiteit bepaald zoals is weergegeven in onderstaande tabel.

Onderdeel	Benchmark	Materialiteit %	Materialiteit (€*1.000)	Rapportagegrens (€*1.000)
Bedrijfsomgeving	Totale lasten	circa 2,0%	45	2
Collectiviteitkring 1	Pensioenvermogen	circa 0,5%	3.032	91
Pensioenkring Arcadis	Pensioenvermogen	circa 0,5%	7.394	222
Pensioenkring OWASE	Pensioenvermogen	circa 0,5%	5.621	169
Pensioenkring Randstad Groep	Pensioenvermogen	circa 0,5%	6.747	202
Pensioenkring Sweco	Pensioenvermogen	circa 0,5%	5.871	176

De materialiteit van de Bedrijfsomgeving is vastgesteld op basis van de totale lasten. Wij hebben voor deze grondslag gekozen daar dit een belangrijk kengetal is in het kader van de kostenefficiëntie van de uitvoering. De materialiteit van de collectiviteitkringen is vastgesteld op basis van het pensioenvermogen per 31 december 2021 van de betreffende collectiviteitkring. Het pensioenvermogen is het totaal van het eigen vermogen en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen

en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met de risk- en auditcommissie overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven onze rapportagegrens per onderdeel rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten. In de toelichting Specifieke grondslagen op de balans per 31 december 2021 van de Bedrijfsomgeving en de collectiviteitskringen zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • Beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de beleggingsadministrateur (CACEIS); • Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportage van de beleggingsadministrateur; • Versturen van instructies aan de accountant die door CACEIS is aangesteld om het door CACEIS opgestelde vermogensbeheerverslag te controleren; • Het evalueren van de uitgevoerde werkzaamheden van de door de beleggingsadministrateur aangestelde accountant met name ten aanzien van de waardering op basis van kennisname van zijn rapportages, verstrekte toelichtingen en onderliggende dossiers; • Toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is in de context van het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In het onderdeel 'risicobeheer' (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorzieningen, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaire. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaire en zijn de bevindingen en de certificeringsrapporten per collectiviteitkring door ons met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of de: • administratieve basisgegevens per collectiviteitkring van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaire worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregelingen door de uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld; • toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening per collectiviteitkring aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • door het bestuur gebruikte aannames en schattingen per collectiviteitkring in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de kerncijfers, het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht inzake de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het pensioenfonds.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur en de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 14 juni 2022

Mazars Accountants N.V.

Origineel ondertekend door: drs. C.A. Harteveld RA

Het Nederlandse
Pensioenfonds

Bijlagen

Personalial Bedrijfsomgeving

Bestuur

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Nevenfuncties
José Suarez Menendez	Voorzitter	2 ^e	31-12-2023	▪ Directeur bestuursbureau BPF Wonen ▪ Directeur bestuursbureau van BPF Levensmiddelenbedrijf
André van Vliet	Secretaris	2 ^e	31-12-2023	▪ Bestuurslid Stg. PF ABP ▪ Bestuurslid Van Ravesteyn Fonds ▪ Lid RvC Wooncorp. Havensteder ▪ Bestuurslid Pensioenfederatie ▪ Lid Financiële Commissie VTW
Mila Hoekstra	Bestuurslid	2 ^e	30-9-2024	▪ Voorzitter raad van toezicht BPF Koopvaardij ▪ Voorzitter raad van toezicht Pensioenfonds Heineken ▪ Lid raad van toezicht Pensioenfonds TNO ▪ Lid raad van toezicht Pensioenfonds DSM ▪ Bestuurslid Vitp (onbezoldigd)

Raad van toezicht

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Nevenfuncties
Gérard Aben	Voorzitter	2 ^e	30-9-2023	▪ Voorzitter bestuur BPF Horeca & Catering ▪ Bestuurslid Stg. Infinity
Piet Molenaar	Lid	2 ^e	30-9-2024	▪ Bestuurslid en voorzitter BAC Stg. PF PNO Media ▪ Voorzitter bestuur Stg. PF Lloyds's Register Nederland ▪ Bestuurslid en voorzitter BC Stg. Pensioenfonds Notariaat ▪ Voorzitter BAC Roba pensioenfonds ▪ Adviseur BAC Monuta Verzekeringen ▪ Commissaris Darwin Depositary Services ▪ Adviseur BAC Allianz Nederland PPI
Orpa Bisschop	Lid tot 30-09-2021	1 ^e	30-9-2021	
Nery Anderson	Lid vanaf 20-01-2022	1 ^e	30-9-2025	▪ N.U.B. ABN Amro pensioenfonds ▪ RvT Groenbank ABN Amro

Directie bestuursbureau

Naam	Functie	Nevenfuncties
Francis van Bergenhenegouwen	Directeur	▪ Vice-voorzitter Stg. Pensioenfonds Unirobe Meeus Groep ▪ Bestuurslid Stichting Welzijn Castricum

Personalia Collectiviteitkring 1

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Daan van Baarsen	Vicevoorzitter en lid namens werkgevers	2 ^e	1-1-2025	1961	M
Valerie van den Berg	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-12-2024	1964	V
Jan-Hendrik Gualthérie van Weezel	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-12-2024	1976	M
Bas van Tilborg	Lid namens deelnemers	2 ^e	1-1-2025	1971	M
Jacob de Vries	Voorzitter en lid namens werkgevers sinds 1 juni 2021	1 ^e	1-6-2025	1990	M
Eva Bakker	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	1 ^e		1972	V

Personalia Pensioenkring Arcadis

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Sandra Bolder	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1974	V
Breun Breunissen	Voorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2022	1950	M
Fer Saelman	Plaatsvervangend lid namens pensioengerechtigden	2 ^e	1-7-2025	1944	M
Gwenn van der Schee	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1970	V
Marcel Stuart	Lid namens werkgever	2 ^e	1-7-2025	1963	M
Gabe van Wijk	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1989	M

Personalia Pensioenkring OWASE

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
René Brookhuis	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1963	M
Aalt Doppenberg	Lid namens deelnemers sinds 14 februari 2022	1 ^e	1-1-2026	1962	M
Jan Willem Floor	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	2 ^e	1-1-2026	1957	M
Bas van Helden	Lid namens deelnemers tot 1 december 2021	1 ^e	1-1-2023	1979	M
Truus Horstra	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2023	1972	V
Henk Lubbers	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1956	M
Henk Meijerink	Voorzitter en lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1958	M
Vacature	Lid namens deelnemers				
Vacature	Lid namens werkgevers				
Maria Malinowski	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1953	V
Dick de With	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1954	M

Personalia Pensioenkring Randstad Groep

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Albert Beutick	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2026	1945	M
Peter Feld	Aspirantlid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2026	1960	M
Wil Kitslaar	Lid namens pensioengerechtigden tot 31 december 2021	1 ^e	1-1-2022	1947	M
Simone Nijsen	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1962	V
Jan Hendrik Ockels	Voorzitter namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1952	M
Solange Overeijnder	Lid namens gewezen deelnemers tot 31 december 2021	1 ^e	1-1-2022	1965	V
Robert te Riet	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1968	M
Raimond Schikhof	Vicevoorzitter namens voormalig aangesloten ondernemingen	1 ^e	1-1-2024	1965	M

Personalia Pensioenkring Sweco

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Jan Bosman	Lid namens pensioengerechtigden sinds 12 mei 2021	1 ^e	1-7-2024	1953	M
Dik Doornbosch	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2022	1969	M
Miriam van Dullemen	Voorzitter en lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1961	V
Karst Jan van Esch	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1961	M
Wim Groenevelt	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2023	1954	M
Ronald Janssen	Aspirantlid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1979	M
Alex Rombout	Lid namens werkgever sinds 26 januari 2021	1 ^e	1-7-2023	1966	M
Emma Strang	Lid namens deelnemers sinds 12 mei 2021	1 ^e	1-7-2023	1983	V

Sleutelhouders, adviseurs, actuaris en onafhankelijk accountant

Sleutelfunctiehouder Interne Audit

De heer J.W. Herder RA CPE, bestuursbureau Het Nederlandse Pensioenfonds, te Badhoevedorp

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer

De heer drs. B. Hulshof CIPP/ CIPM, bestuursbureau Het Nederlandse Pensioenfonds, te Badhoevedorp

Certificerend actuaris/ Sleutelfunctiehouder Actuariaal

De heer B.A. Weijers AAG, Towers Watson, te Apeldoorn

Actuarieel Adviseur

Mevrouw L. Thissen AAG, Sprenkels en Verschuren B.V. te Amsterdam

Compliance officer

De heer mr. drs. R. Ory RMFI, bestuursbureau Het Nederlandse Pensioenfonds, te Badhoevedorp

Externe onafhankelijk accountant

De heer drs. C.A. Harteveld RA, Mazars Accountants N.V., te Rotterdam

Rapportagenormen Code Pensioenfondsen

Conform de aanbevelingen van de Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen (MCPF) rapporteren we hieronder over 8 normen (van de 65) die altijd om een toelichting vragen, de zogenoemde "rapportagenormen").

De Code Pensioenfondsen kent acht normen (van de 65) die altijd om een toelichting vragen, de zogenoemde "rapportagenormen". Hieronder is een tabel opgenomen met daarin verwijzingen naar de vindplaatsen van deze normen in het jaarverslag. Het gaat om de volgende normen: 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65.

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert over het beleid in de paragraaf <u>Bedrijfsomgeving</u> , over • <u>Uitbesteding</u> • <u>Vermogensbeheer</u> • <u>Communicatie</u> • <u>Wet- en regelgeving</u> Per kring wordt het kringbeleid toegelicht: • Pensioenbeleid in <u>Pensioenparagraaf CK1</u>, <u>Pensioenparagraaf PKA</u>, <u>Pensioenparagraaf PKO</u>, <u>Pensioenparagraaf PKRG</u> en <u>Pensioenparagraaf PKS</u> • Beleggingsbeleid in <u>Vermogensbeheer CK1</u>, <u>Vermogensbeheer PKA</u>, <u>Vermogensbeheer PKO</u>, <u>Vermogensbeheer PKRG</u> en <u>Vermogensbeheer PKS</u> De risico's worden toegelicht: • <u>Integraal Risicomanagement</u> Per kring worden de risico's toegelicht: • Risicomanagement in <u>Risicomanagement CK1</u>, <u>Risicomanagement PKA</u>, <u>Risicomanagement PKO</u>, <u>Risicomanagement PKRG</u> en <u>Risicomanagement PKS</u>
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook	Ja	Het bestuur rapporteert over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden in paragraaf <u>Het bestuur</u> , <u>Raad van toezicht</u> en in paragraaf <u>Governance & Compliance</u> onder Thema 5, <u>Zorgvuldig Benoemen</u> . In paragrafen <u>Belanghebbendenorgaan CK1</u> , <u>Belanghebbendenorgaan PKA</u> ,

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.		Belanghebbendenorgaan PKO, Belanghebbendenorgaan PKRG en Belanghebbendenorgaan PKS komen de belanghebbendenorganen van kringen aan de orde.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Deels	Het bestuur rapporteert de samenstelling van bestuur en belanghebbendenorganen in paragrafen <u>Het bestuur</u> , <u>Belanghebbendenorgaan CK1</u> , <u>Belanghebbendenorgaan PKA</u> , <u>Belanghebbendenorgaan PKO</u> , <u>Belanghebbendenorgaan PKRG</u> en <u>Belanghebbendenorgaan PKS</u> . Daar komt ook (de bevordering van) diversiteit aan bod. Zowel het bestuur en ook nog niet alle belanghebbendenorganen voldoen op dit moment volledig aan de norm.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De raad van toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht in paragraaf <u>Verslag van de raad van toezicht over 2021</u> .
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In de paragraaf <u>Missie, visie en strategie</u> beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht de overwegingen omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen toe, eerst het algemeen beleid in paragraaf <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen</u> en dan de invulling per kring in paragrafen <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen CK1</u> , <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen PKA</u> , <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen PKO</u> , <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen PKRG</u> en <u>Maatschappelijk verantwoord beleggen PKS</u> . Het MVB-beleid is gepubliceerd op de website.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In paragraaf <u>Governance & Compliance</u> onder 'Gedragscode' rapporteert het bestuur over de naleving van de interne gedragscode en onder 'Werkwijze bestuur' en 'Geschiktheidsbevordering en zelfevaluatie' over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65	Ja	In de paragraaf <u>Klachten- en geschillencommissie</u> rapporteert het

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.		bestuur over de behandeling van klachten en geschillen. De klachten- en geschillenregeling is gepubliceerd op de website.

"Wie snel wil,
gaat alleen.
Wie ver wil,
gaat samen."